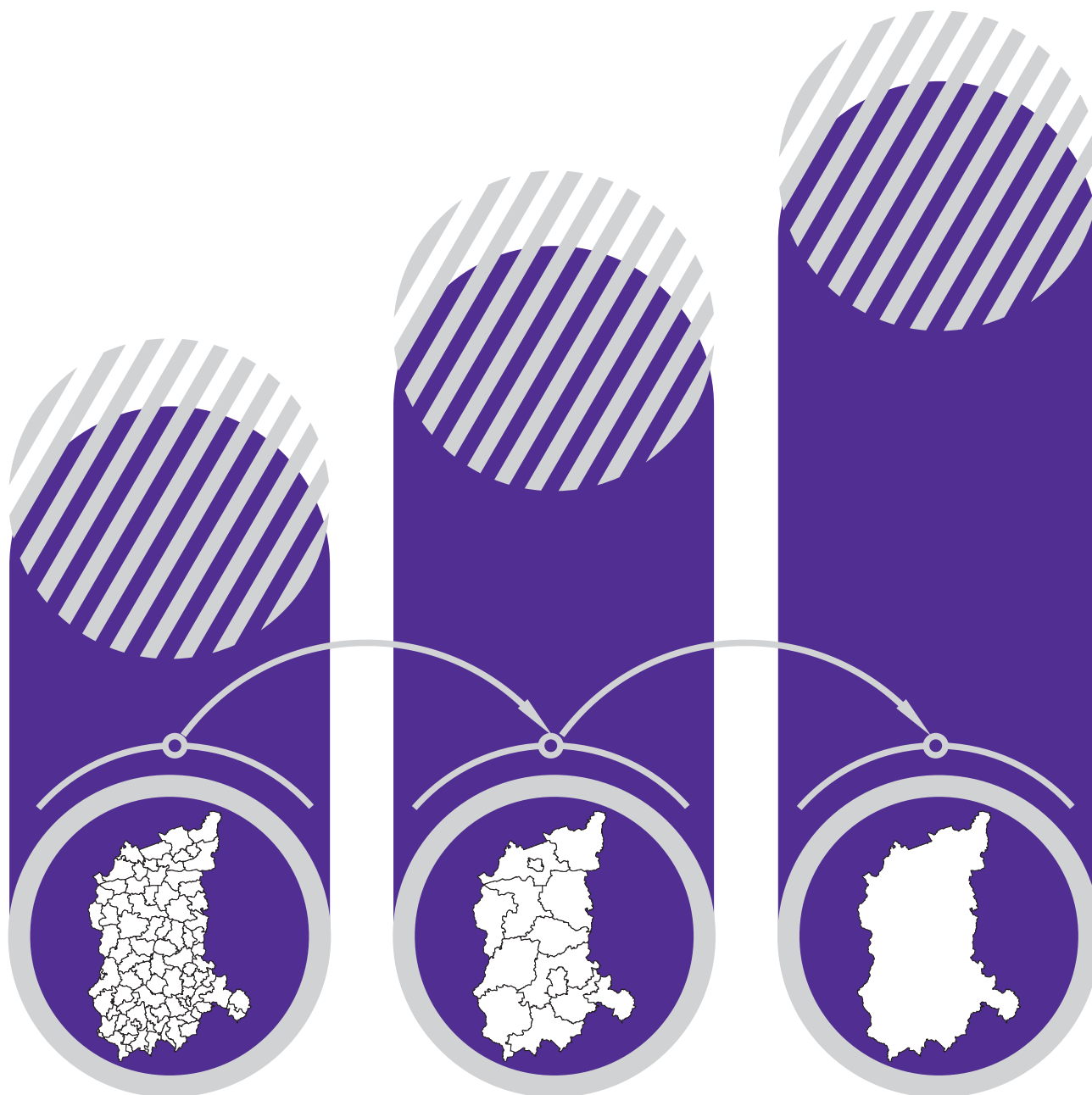

Portrety powiatów i gmin województwa lubuskiego w 2018 r.

Portraits of powiats and gminas in Lubuskie voivodship in 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem

supervised by

Roberta Wróbla

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Angela Burchardt, Iwona Goździcka, Elwira Olczyk, Zuzanna Sikora, Maja Suchcicka, Iwona Surgucka

Prace redakcyjne

Editorial work

Marek Bartoszewicz

Tłumaczenie

Translation

Iwona Goździcka, Dorota Szaban

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marek Bartoszewicz

Recenzent

Reviewer

Roman Fedak

ISSN 2391-6621

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. XXX/2019/nakł. 60

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie publikacji „Portrety powiatów i gmin województwa lubuskiego w 2018 r.”, mając nadzieję, że okaże się ona szczególnie interesująca dla osób oraz instytucji zajmujących się problematyką społeczno-gospodarczą naszego województwa.

Publikacja zawiera analityczne opracowanie zjawisk społeczno-gospodarczych w ujęciu powiatowym i gminnym, stanowiąc cenne źródło informacji dla jednostek samorządowych naszego województwa.

Dla pełniejszego zobrazowania oraz oceny zróżnicowania poszczególnych zjawisk wybrano dane statystyczne dotyczące ośmiu obszarów - demografii, ochrony środowiska, rynku pracy, edukacji, kultury i turystyki, infrastruktury komunalnej i mieszkaniowej, finansów publicznych oraz podmiotów gospodarki narodowej z uwzględnieniem skali tych zmian w porównaniu z 2016 r.

Publikacja zawiera uwagi ogólne i metodyczne oraz informacje o powiatach i gminach wzbogacone zestawieniami tabelarycznymi oraz mapami i wykresami dla poszczególnych zjawisk i procesów.

Analityczny charakter wydawnictwa może stanowić interesujące uzupełnienie publikacji „Podregiony, powiaty, gminy – województwo lubuskie” wydawanej corocznie wraz z „Rocznikiem statystycznym województwa lubuskiego”.

Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie dla Państwa przydatnym źródłem wiedzy o sytuacji społeczno-gospodarczej i warunkach życia w naszym regionie.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra hands you over the subsequent edition of the publication „Portraits of powiats and gminas of the Lubuskie voivodship in 2018”. I hope that it will become particularly interesting for people and institutions dealing with the socio-economical problems of Lubuskie voivodship.

The publication contains an analytical study of socio-economic phenomena in the perspective of powiats and gminas, constituting a valuable source of information for local government units of Lubuskie voivodship.

Statistical data for eight areas were selected for a more complete illustration and assessment of the diversity socio-economic phenomena. A comprehensive set of information characterise main areas of interests – demography, environmental protection, labor market, education, culture and tourism, municipal infrastructure and dwellings, public finance and entities of the national economy, which are analyze comparing to 2016.

The publication contains general and methodological notes as well as information on powiats and gminas enriched with tabular lists and also maps and charts for particular phenomena and processes.

This publication may be an interesting supplement to the another one „Subregions, poviats, communes - Lubuskie Voivodship” published annually with the „Statistical Yearbook of the Lubuskie Voivodship”.

I hope that this study will give you an usefu and valuable knowledge about the socio-economical situation and living conditions in our region.

Director
of the Statistical Office
in Zielona Gora

A stylized, handwritten signature in black ink, appearing to read 'R. Fedak', with a long horizontal flourish extending to the left.

Roman Fedak

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze symbole.	6
Symbols. Major abbreviation	
Wprowadzenie	7
Introduction	
Synteza	22
Synthesis	
Powiat gorzowski	26
Gorzowski powiat	
Powiat krośnieński	49
Krośnieński powiat	
Powiat międzyszycki	72
Międzyżycki powiat	
Powiat nowosolski	95
Nowosolski powiat	
Powiat słubicki	118
Słubicki powiat	
Powiat strzelecko-dreźnieński	141
Strzelecko-dreźnieński powiat	
Powiat sulęciński	164
Sulęciński powiat	
Powiat świebodziński	187
Świebodziński powiat	
Powiat wschowski	210
Wschowski powiat	
Powiat zielonogórski	230
Zielonogórski powiat	
Powiat żagański	253
Żagański powiat	
Powiat żarski	276
Żarski powiat	
Miasta na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra.	299
Cities with powiat status: Gorzów Wlkp. and Zielona Góra	
Uwagi ogólne	320
General notes	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak (x)	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do już opublikowanych. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
Znak (#)	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistic.</i>
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc <i>thousand</i>
mln.	million <i>million</i>
zł	złoty <i>złoty</i>
r.	rok <i>year</i>
p. proc.	punkt procentowy <i>percentage point</i>
Dz. U.	Dziennik Ustaw
ust.	ustęp

Wprowadzenie

Introduction

Województwo lubuskie zajmuje powierzchnię blisko 14 tys. km², co stanowi 4,5% powierzchni kraju. Według stanu w końcu 2018 r., spośród 12 powiatów województwa największą powierzchnię zajmuje powiat żarski (10,0% powierzchni województwa). Niewiele mniejszy jest powiat krośnieński i międzyrzecki (po 9,9% powierzchni województwa) oraz zielonogórski (9,6%). Najmniejszą powierzchnię zajmuje powiat wschowski (stanowiącą 4,5% powierzchni województwa). Miasta na prawach powiatu łącznie zajmują 2,6% powierzchni województwa lubuskiego, przy czym powierzchnia Zielonej Góry jest ponad 3-krotnie większa od powierzchni Gorzowa Wlkp.

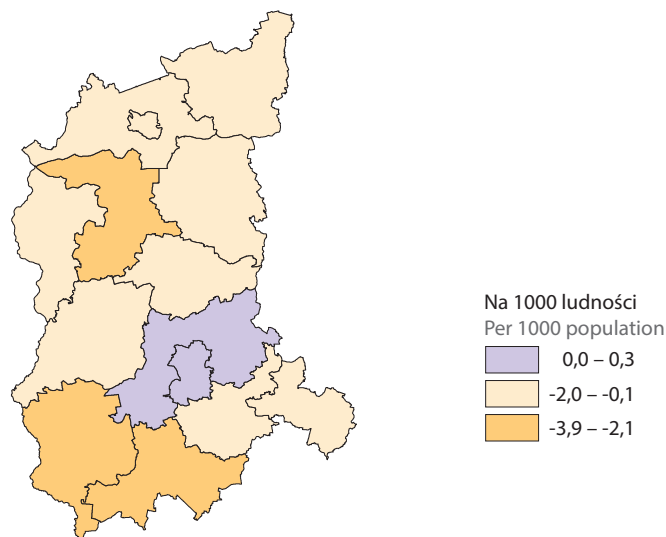
Demografia

Demography

W końcu 2018 r. ludność województwa lubuskiego liczyła 1 014,5 tys. osób. Ponad 62% ogółu ludności województwa zamieszkiwała jego południową część (tj. podregion zielonogórski), w tym mieszkańcy Zielonej Góry stanowili 13,8% ogółu mieszkańców województwa, mieszkańcy powiatu żarskiego – 9,5%, a powiatu nowosolskiego – 8,5%. Spośród powiatów podregionu gorzowskiego najwięcej mieszkańców liczył Gorzów Wlkp. (12,2% ogółu ludności województwa) oraz powiat gorzowski (7,1%). W porównaniu z 2016 r. liczba ludności województwa zmniejszyła się o 0,3%, a spadek liczby mieszkańców odnotowano w większości powiatów województwa, w tym największy w powiecie żagańskim (o 1,3%). Wzrost liczby ludności wystąpił jedynie w: Zielonej Górze (o 0,7%), powiecie zielonogórskim (o 0,6%) oraz w powiecie gorzowskim (o 0,4%).

Województwo lubuskie wyróżnia wyższy od średniego w kraju stopień urbanizacji (na poziomie 64,9% wobec 60,1% w kraju). W podregionie gorzowskim odsetek mieszkańców miast sięga 64,0%, w tym, nie licząc miasta na prawach powiatu Gorzów Wlkp., najwyższy był w powiecie ślubickim (63,8%). W podregionie zielonogórskim udział mieszkańców miast w ogóle ludności wyniósł 65,5%, przy czym najwyższy był (nie licząc miasta na prawach powiatu Zielona Góra) w powiecie nowosolskim (65,8%). Ponad 60% ludności mieszkającej w miastach notuje się także w powiatach: żagańskim (60,5%) i żarskim (60,4%).

Mapa 1. Przyrost naturalny w 2018 r.
Map 1. Natural increase in 2018

Spośród 43 lubuskich miast w województwie, w 17 liczba ludności przekracza 10 tys. osób (według stanu w końcu 2018 r.). Wśród największych pod względem liczby mieszkańców miast znajdują się miasta na prawach powiatu: Zielona Góra i Gorzów Wlkp. (odpowiednio 140,3 tys. i 123,9 tys. ludności) oraz gminy miejskie: Nowa Sól (38,8 tys.), Żary (37,7 tys.), Żagań (25,8 tys.) i Świebodzin (21,8 tys.). Do znaczących ze względu na liczebność populacji ośrodków miejskich należą także miasta: Międzyrzecz, Kostrzyn nad Odrą, Sulechów, Słubice i Gubin (powyżej 15 tys. mieszkańców). Z kolei najmniejsze miasta w województwie to Szlichtyngowa (miasto liczące 1,3 tys. mieszkańców) i Otyń (nowe miasto w województwie lubuskim, wyodrębnione z dnia 1 stycznia 2018 r., liczące 1,6 tys. mieszkańców). Miasta o liczbie mieszkańców nie przekraczającej 2,5 tys. to także: Lubniewice, Trzciel i Łęknica.

W większości miast województwa lubuskiego liczba mieszkańców zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r., najbardziej w Trzcielu (o 4,2%). Znaczny ubytek ludności zanotowano także w miastach: Gozdnicza (o 3,5%), Nowe Miasteczko (o 2,5%), Krosno Odrzańskie (o 2,0%). Wzrost liczby ludności w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat zanotowano w Ośnie Lubuskim (o 1,6%), Nowogrodzie Bobrzańskim (o 0,8%), w Zielonej Górze (o 0,7%), Torzymiu (o 0,4%) i w Lubniewiczach (o 0,2%). Kargowa jest jedynym miastem w województwie, w którym liczba ludności nie zmieniła się w porównaniu z końcem 2016 r.

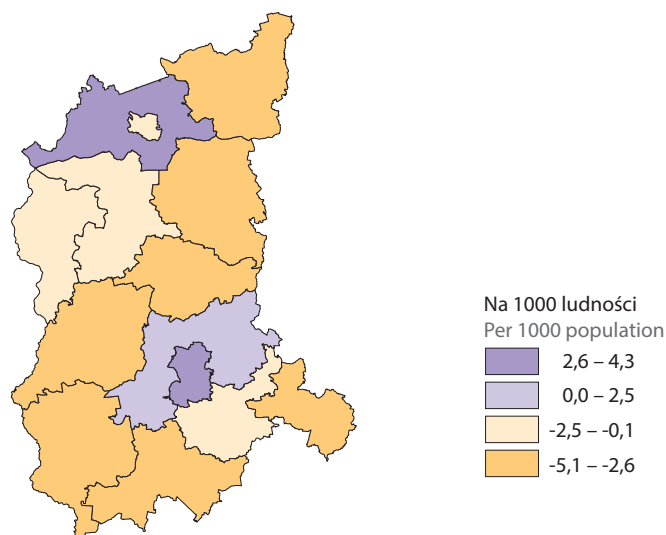
W populacji województwa lubuskiego 18,1% stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (podobnie jak w 2016 r.). Najwyższy odsetek osób młodych zanotowano w powiatach: gorzowskim (19,4%) i wschowskim (19,3%), a najniższy w powiatach: żagańskim (17,3%) i krośnieńskim (17,4%). W prezentowanym okresie nastąpił dalszy spadek odsetka ludności w wieku produkcyjnym w województwie lubuskim (z 62,4% w 2016 r. do 61,0% w 2018 r.), który pozostał jednak na poziomie nieco wyższym niż średnio w kraju (60,6%). Największy odsetek ludności w wieku produkcyjnym zanotowano w powiecie gorzowskim (63,1%). Większy niż w pozostałych powiatach udział ludności w wieku produkcyjnym w populacji ogółem zanotowano także w powiecie słubickim (62,9%), zielonogórskim (62,2%), krośnieńskim (62,1%) i sulęcińskim (62,0%). Z kolei stosunkowo niewielki odsetek ludności w wieku produkcyjnym notuje się w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. (58,8%) i w Zielonej Górze (59,1%). Spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym w populacji ogółem odnotowano we wszystkich powiatach województwa. Jednocześnie we wszystkich powiatach w porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym, do poziomu sięgającego 23,7% w Gorzowie Wlkp. i 23,1% w Zielonej Górze. W rezultacie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają ponad 34 osoby w wieku poprodukcyjnym (tj. o 3 osoby więcej niż w 2016 r.). Wysoką wartość tego wskaźnika odnotowano m.in. w Gorzowie Wlkp. (40 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), w Zielonej Górze (39) oraz w powiecie nowosolskim (36). Znacznie mniejszą wartość omawiany wskaźnik przyjął w powiatach: gorzowskim (28) i słubickim (29).

W 2018 r., podobnie jak w 2016 r., w województwie lubuskim zanotowano ubytek naturalny ludności (saldo przyrostu naturalnego wyniosło minus 1514 osób, po niewielkiej przewadze liczby urodzeń nad liczbą zgonów w 2017 r. – w wysokości 15 osób).

Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 1,5‰ wobec minus 0,2‰ w 2016 r. W większości powiatów w województwie zanotowano ubytek naturalny ludności, w tym m.in. w powiecie żagańskim (w którym współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 3,9‰), w powiecie żarskim (minus 3,3‰) sulęcińskim (minus 2,3‰) i strzelecko-drezdeneckim (minus 2,0‰). Dodatni przyrost naturalny zanotowano jedynie w Zielonej Górze, w której współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł 0,2‰ i w powiecie zielonogórskim (0,3‰).

Obserwowane zjawisko depopulacji i starzenia się ludności województwa wspierają niekorzystnie przebiegające procesy migracyjne. Utrzymuje się przewaga odpływu ludności z obszaru województwa lubuskiego nad jej napływem. W rezultacie w 2018 r. saldo migracji na pobyt stały wyniosło minus 978 osób, a w przeliczeniu na 1000 ludności – minus 1,0. Nieco większy ubytek ludności zanotowano w południowej części województwa niż północnej (współczynnik salda migracji na pobyt stały w podregionie zielonogórskim wyniósł minus 1,0‰ wobec minus 0,9‰ w podregionie gorzowskim). Spośród powiatów województwa znaczny ubytek ludności wystąpił w powiatach: strzelecko-drezdeneckim (minus 5,1‰), wschowskim (minus 3,8‰) i żarskim (minus 3,6‰). Dodatnie saldo migracji na pobyt stały zanotowano w Zielonej Górze (współczynnik salda migracji wyniósł 4,3‰) oraz w powiatach wokół miast – stolic województwa, tj. w powiecie gorzowskim (3,7‰) i zielonogórskim (0,9‰).

Mapa 2. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 2. Net migration for permanent residence in 2018

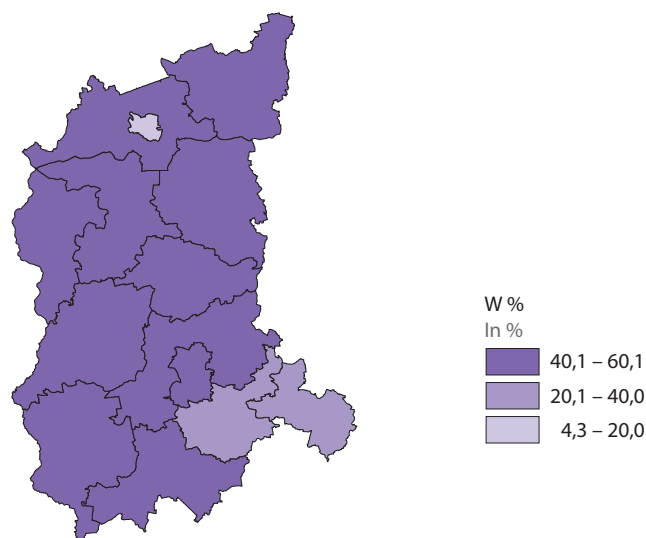

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Blisko połowę powierzchni województwa lubuskiego zajmują lasy. W powiatach: krośnieńskim i sulęcińskim lasy stanowią ponad 55% powierzchni. Relatywnie wysoki jest także udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa lubuskiego (38,4%), przy czym w północnej części województwa odsetek ten sięga 50,4%, w tym w powiecie strzelecko-drezdeneckim wynosi 74,8%, w powiecie gorzowskim 55,3%, a w sulęcińskim 51,1%. W południowej części województwa, w podregionie zielonogórskim, obszary prawnie chronione stanowią 29,0% ogółu powierzchni, w tym najwięcej w powiecie żarskim – 45,7% i w świebodzińskim – 32,4%.

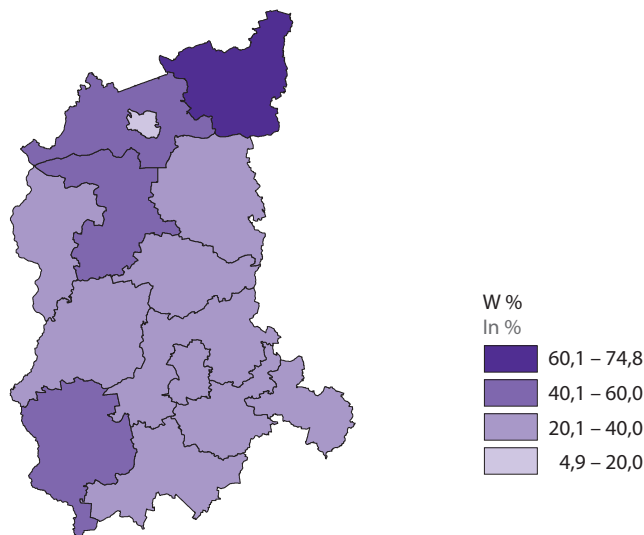
Mapa 3. Lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 3. Forest cover in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły 267,1 mln zł (tj. o 28,5% więcej niż w 2016 r.). Z ogółu nakładów 63,4% zrealizowano w podregionie zielonogórskim. Zarówno w podregionie gorzowskim, jak i zielonogórskim były to głównie nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód (łącznie 124,1mln zł), na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (41,6 mln zł) oraz na ujęcia i doprowadzenia wody (27,3 mln zł).

Województwo lubuskie wyróżnia niska emisja zanieczyszczeń powietrza. W 2018 r. było to 0,8 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (tj. 0,06 t na 1 km² wobec 0,10 t na km² średnio w kraju) oraz 2243,9 tys. t zanieczyszczeń gazowych (tj. 156,1 t na km² wobec 674,3 t na km² średnio w kraju). Mniejsze wskaźniki emisji zanieczyszczeń powietrza notuje się jedynie w województwach: podlaskim i warmińsko-mazurskim. Stosowane w zakładach szczególnie uciążliwych urządzenia do redukcji zanieczyszczeń zatrzymują lub neutralizują 99,3% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (wobec 99,8% średnio w kraju). W przypadku zanieczyszczeń gazowych odsetek ten wynosi 68,4% (wobec 66,7% średnio w kraju). Bliżko połowę zanieczyszczeń gazowych w województwie emitowały zakłady zlokalizowane w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (485,0 tys. t na rok, tj. 21,6% ogółu gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie) i Zielona Góra (596,3 tys. t, tj. 26,6%). Wysoką w skali województwa emisję zanieczyszczeń gazowych notowano także w powiatach: żarskim (18,9% ogółu zanieczyszczeń gazowych województwie) i gorzowskim (14,5%). Najmniejsza emisja zanieczyszczeń gazowych występuje w powiatach: wschowskim i sułęcińskim (łącznie mniej niż 0,5% ogółu zanieczyszczeń gazowych województwie). Zanieczyszczenia gazowe w 99,6% wiążą się emisją dwutlenku węgla. Z kolei zanieczyszczenia pyłowe występują głównie w podregionie zielonogórskim (72,3% ogółu zanieczyszczeń pyłowych w województwie), w tym w powiecie żarskim (w 2018 r. w ilości 177 t na rok, tj. 21,4% zanieczyszczeń pyłowych w województwie), zielonogórskim (134 t, tj. 16,2%) i krośnieńskim (93 t, tj. 11,2%). Były to głównie zanieczyszczenia pyłowe ze spalania paliw oraz w przypadku powiatu zielonogórskiego – zanieczyszczenia krzemowe.

Mapa 4. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 4. Share of legally protected area in total area in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. na potrzeby przemysłu zużyto 11,5 tys. dam³ wody, w tym najwięcej w powiecie gorzowskim (5,0 tys. dam³). Znaczne zużycie wody na potrzeby przemysłu odnotowano także w Gorzowie Wlkp. (1,5 tys. dam³) i w powiecie żarskim (1,4 tys. dam³). Łączne zużycie wody w tych trzech jednostkach podziału administracyjnego województwa stanowiło blisko 70% zużycia wody na potrzeby przemysłu w województwie ogółem. Wśród powiatów o znaczącym zużyciu wody na potrzeby przemysłu znajdują się także powiaty: wschowski oraz zielonogórski (po 0,7 tys. dam³).

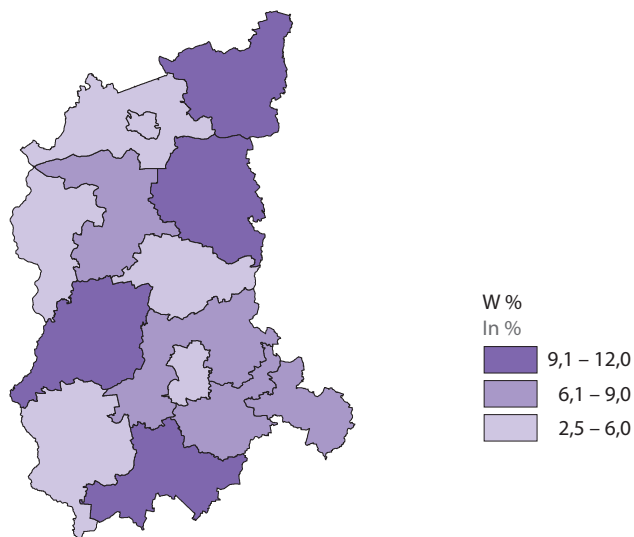
W ciągu roku odprowadzono 8,1 tys. dam^3 ścieków przemysłowych, z tego 70,9% bezpośrednio do wód lub do ziemi, a 29,1% – do sieci kanalizacyjnej. Z ogółu ścieków wymagających oczyszczenia w 2018 r. oczyszczono 99,7% ścieków przemysłowych (wobec 87,8% średnio w Polsce). Spośród powiatów województwa lubuskiego najmniejszy udział ścieków oczyszczonych w ogóle ścieków wymagających oczyszczenia zanotowano w powiecie międzyrzeckim (64,3%), jednak wartość tego wskaźnika w powiecie znacząco się poprawiła (w 2016 r. wyniosła 28,6%).

Rynek pracy

Labour market

W 2018 r. liczba pracujących w województwie lubuskim (w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób) wyniosła 236,7 tys. osób. Było to o 3,7% więcej niż w 2016 r. Najwięcej pracujących koncentrują przedsiębiorstwa przemysłowe (35,9%), w tym związane z przetwórstwem przemysłowym (32,4%). Dalsze 12,9% ogółu pracujących stanowią pracujący w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, a 11,0% - w edukacji. Znaczną liczbę pracujących notuje się w podmiotach związanych z transportem i gospodarką magazynową (8,2%), w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (7,4%), a także w opiece zdrowotnej, obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (6,2%). W przedsiębiorstwach zajmujących się administrowaniem i działalnością wspierającą odsetek pracujących wyniósł 5,0%, w budownictwie – 3,4%, a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 2,4%. W pozostałych sekcjach PKD udział pracujących w ogóle pracujących w województwie nie przekraczał 2%.

Mapa 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 5. Registered unemployment rate in 2018. As of 31 Dec.

Oprócz miast na prawach powiatu (Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry), w których pracuje łącznie 37,1% ogółu pracujących w województwie, najwięcej pracujących koncentruje powiat żarski (8,5%). Większe skupiska pracujących notuje się także w powiatach: świebodzińskim (w którym pracuje 7,7% ogółu pracujących w województwie), nowosolskim (6,8%), gorzowskim (6,3%) i zielonogórskim (6,1%).

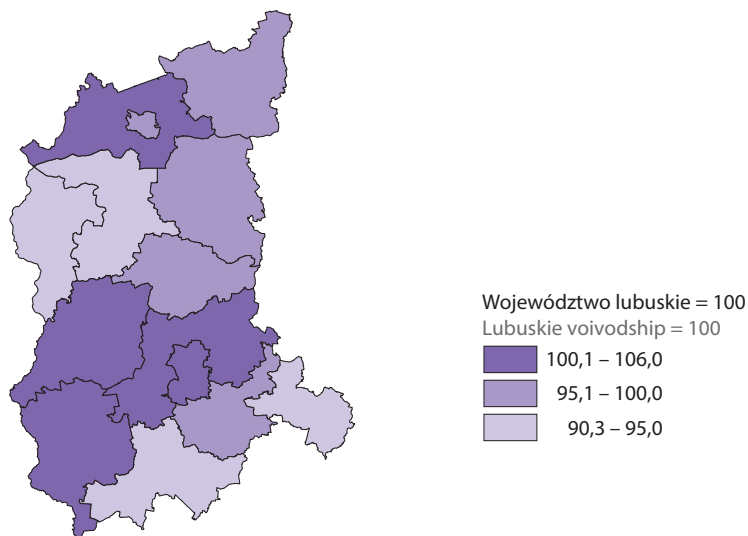
W przeliczeniu na liczbę ludności liczba pracujących w województwie wyniosła od 143 osób na 1000 pracujących w powiecie żagańskim i 166 w powiecie krośnieńskim, do 328 osób na 1000 mieszkańców w powiecie świebodzińskim. W miastach na prawach powiatu wskaźnik ten sięgał 328 pracujących na 1000 ludności w Gorzowie Wlkp. i 337 w Zielonej Górze.

W końcu 2018 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w województwie lubuskim wyniosła 22,2 tys. osób, tj. o 31,4% mniej niż w 2016 r. W populacji bezrobotnych zmniejszył się odsetek długotrwale bezrobotnych, którzy stanowili 45,3% (wobec 49,4% w końcu 2016 r.). Zmniejszył się także odsetek osób młodych, w wieku do 25 lat, którzy stanowili 11,7% (wobec 12,4% w końcu 2016 r.).

Spośród powiatów województwa lubuskiego, w większości stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie poniżej 10%, a w 5 powiatach i miastach na prawach powiatu nie przekroczyła 5%. Największe bezrobocie mierzone stopą bezrobocia rejestrowanego utrzymuje się w powiecie międzyrzeckim (12,0%). Wyższy niż w pozostałych powiatach poziom bezrobocia nadal notuje się w powiecie strzelecko-drezdeneckim (11,0%), a także w powiatach: żagańskim (9,4%) i krośnieńskim (9,3%). Należy jednak podkreślić znaczny spadek stopy bezrobocia rejestrowanego we wszystkich powiatach województwa, największy w powiecie nowosolskim (o 5,7 p. proc. do poziomu 8,5%). W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia obniżyła się w jednostkach o najmniejszej stopie bezrobocia, tj. w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra (po 1,3 p. proc. do poziomu odpowiednio 2,6% i 3,3%) oraz w powiecie ślubickim (o 1,7 p. proc. do 2,5%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim w 2018 r. stanowiło około 87,7% przeciętnego wynagrodzenia w kraju. We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie lubuskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było niższe od przeciętnego wynagrodzenia w kraju, w tym w powiatach sulęcińskim i żagańskim było niższe o ponad 20% (stanowiło odpowiednio 79,2% i 79,5% przeciętnego wynagrodzenia w kraju). Nieco wyższe wynagrodzenia odnotowano w powiatach: wschowskim (80,0% średniego wynagrodzenia w kraju), ślubickim (83,0%) i międzyrzeckim (84,1%). W pozostałych powiatach przeciętne miesięczne wynagrodzenie stanowiło więcej niż 85% przeciętnego wynagrodzenia w kraju. W grupie powiatów o najwyższym przeciętnym wynagrodzeniu znajduje się miasto na prawach powiatu Zielona Góra (z wynagrodzeniem stanowiącym 91,4% przeciętnego wynagrodzenia w kraju) oraz powiaty: żarski (91,6%) i gorzowski (93,0%).

Mapa 6. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej w województwie^a w 2018 r.
Map 6. Average monthly gross wages and salaries in relation to average in voivodship^a in 2018

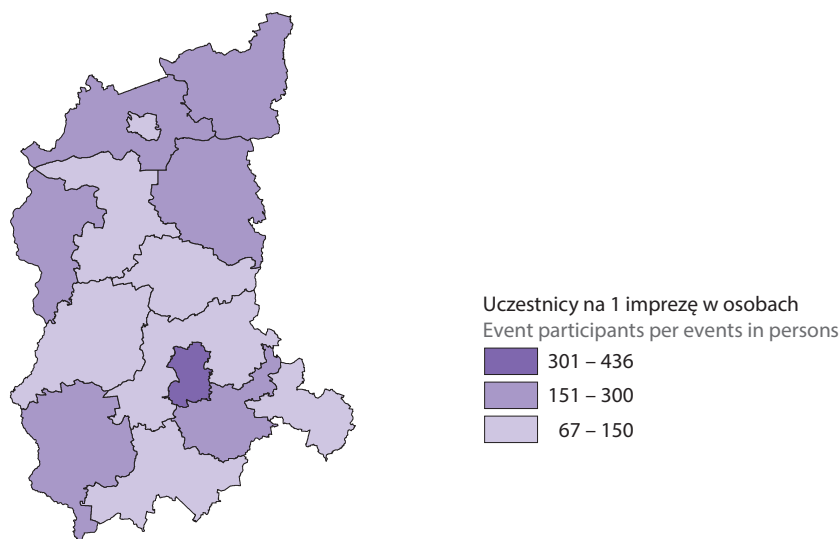
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Kultura i turystyka

Culture and tourism

Podmioty oraz wydarzenia kulturalne koncentrują się w dwóch głównych lubuskich ośrodkach miejskich: w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. W każdym z miast znajduje się filharmonia i teatr dramatyczny, które w 2018 r. łącznie zaoferowały blisko 731 widowisk, przedstawień i koncertów dla około 149,6 tys. widzów. Promocję, prezentację i propagowanie współczesnej twórczości artystycznej prowadziły łącznie 4 galerie sztuki poprzez organizację 60 wystaw, które obejrzało łącznie 21,5 tys. zwiedzających. W województwie lubuskim znajduje się 19 muzeów, które w 2018 r. zwiedziło 266,7 tys. osób. Ponad 24% ogółu zwiedzających lubuskie muzea zwiedziło muzea usytuowane w powiecie międzyrzeckim, a 23% - w Zielonej Górze. Muzea znajdujące się w Gorzowie Wlkp. zwiedziło ok. 17% ogółu zwiedzających muzea w województwie lubuskim, a w powiecie zielonogórskim – 11,0%. Niezmiennie dużą popularnością cieszą się kina, które zajmują czołowe miejsca pod względem frekwencji wśród podmiotów prowadzących działalność w obszarze kultury. W 2018 r. kina zgromadziły 1310,0 tys. widzów (tj. o 10,4% więcej niż w 2016 r.) podczas 41,9 tys. seansów.

Mapa 7. Organizacja imprez przez instytucje kultury w 2018 r.
Map 7. Organization of events by cultural institution in 2018

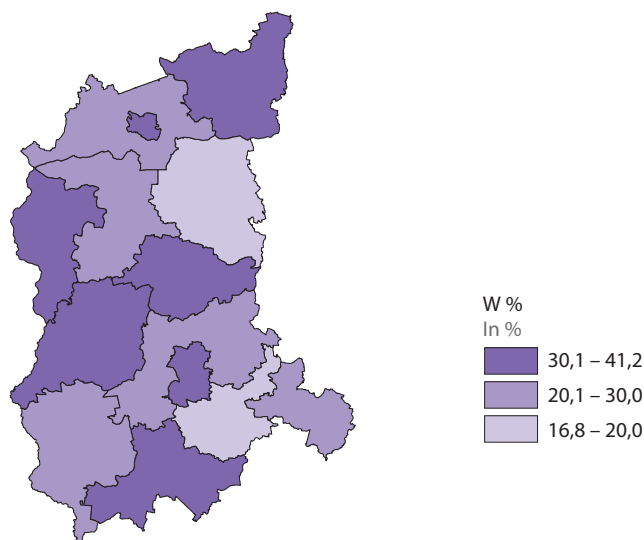

Istotną rolę w zakresie działalności społeczno-kulturalnej pełnią domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Instytucje te, zlokalizowane w większości gmin, prowadzą działalność wielokierunkową, integrują poszczególne przedsięwzięcia kulturalne, a przygotowując zróżnicowane oferty skierowane do ludzi w każdym wieku, kreują postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności. W 2018 r. w województwie lubuskim funkcjonowało 81 domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, w których zostało zorganizowanych łącznie 6,3 tys. imprez społeczno-kulturalnych. Było to m.in. blisko 1,2 tys. prelekcji, spotkań i wykładów, 1,2 tys. koncertów, 0,9 tys. warsztatów, 0,6 tys. imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, 0,5 tys. seansów filmowych oraz 0,4 tys. pokazów teatralnych. Odbывające się w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach imprezy w 2018 r. zgromadziły 1111,6 tys. uczestników.

Kolejną istotną grupą instytucji prowadzących działalność kulturalną są biblioteki publiczne, których w województwie lubuskim w 2018 r. było 253, w tym 163 na terenach wiejskich. Biblioteki koncentrują 139,1 tys. czytelników, którzy w ciągu roku wypożyczyli około 2416,8 tys. woluminów z księgozbioru liczącego blisko 3601,1 tys. woluminów.

Pomimo korzystnych warunków przyrodniczych, różnorodności flory i fauny sprzyjających rozwojowi turystyki podstawowe wskaźniki wykorzystywane do opisu ruchu turystycznego w województwie lubuskim kształtują się na poziomie zbliżonym do średnich krajowych lub niższym. Na 100 km² powierzchni województwa lubuskiego przypadały 2 turystyczne obiekty noclegowe (w kraju - 4). Obiekty te oferowały łącznie 18,5 tys. miejsc noclegowych, co stanowiło 2,3% ogólnej liczby miejsc noclegowych w Polsce. Na 1000 mieszkańców województwa przypadało 18 miejsc noclegowych (wobec 21 średnio w kraju).

Mapa 8. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2018 r.
Map 8. Occupancy rate of bed places in 2018

Według stanu w końcu lipca 2018 r. spośród 300 turystycznych obiektów noclegowych, posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, 217 oferowało miejsca całoroczne. Baza noclegowa turystyki obejmowała 136 obiektów hotelowych oraz 164 pozostałe obiekty. Wśród obiektów hotelowych znajdowały się głównie hotele (66 obiektów) oraz tzw. inne obiekty hotelowe, tj. hotele, motele, pensjonaty, którym nie została nadana żadna kategoria, a także domy gościnne, zajazdy, wille i zamki świadczące usługi hotelowe (łącznie 43 obiekty). W grupie pozostałych obiektów najliczniej reprezentowane były ośrodki wczasowe, kwatery agroturystyczne i ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.

Pod względem rozwoju infrastruktury turystycznej województwo lubuskie jest niejednorodne – charakteryzuje się znacznym stopniem koncentracji przestrzennej. Najwięcej turystycznych obiektów noclegowych prowadzi działalność w środkowej części województwa W lipcu 2018 r. (przy średniej liczbie 21 obiektów przypadających na jeden powiat) najwięcej turystycznych obiektów noclegowych zlokalizowanych było w powiecie międzyrzeckim (39). Ze względu na liczbę obiektów noclegowych wyróżnia się także powiat świebodziński (38 obiektów), powiat słubicki i Zielona Góra (po 31). Największą liczbę miejsc noclegowych spośród powiatów województwa lubuskiego oferowały obiekty znajdujące się w powiecie świebodzińskim (18,2% wszystkich miejsc w województwie) oraz w powiatach wschowskim i międzyrzeckim (odpowiednio 13,8% i 12,5%).

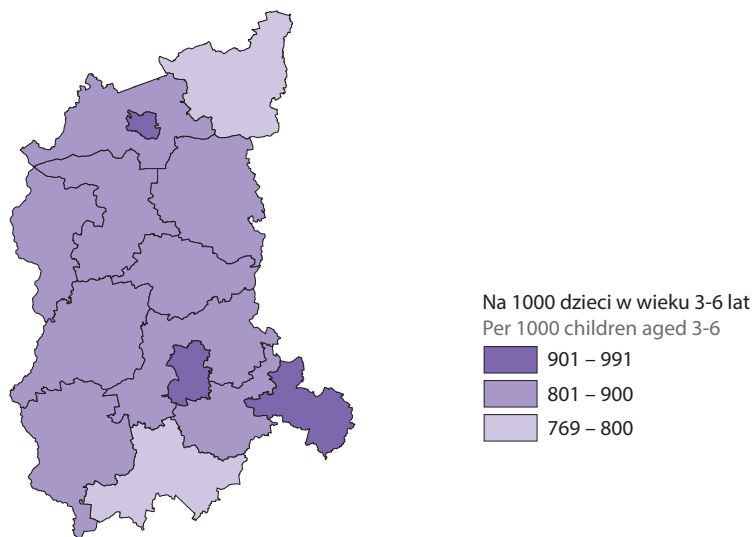
Najwyższymi wartościami wskaźnika gęstości bazy noclegowej wyróżniały się miasta na prawach powiatu – Gorzów Wlkp. (na 100 km² powierzchni przypadało 972 miejsca noclegowe) i Zielona Góra (466 miejsc) oraz powiaty: wschowski (409) i świebodziński (360). Najmniej miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 km² było w powiecie żagańskim – 24.

Edukacja i wychowanie

Education

W roku szkolnym 2018/2019 sieć szkół i placówek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkolnictwem specjalnym) w województwie lubuskim tworzyło: 499 placówek wychowania przedszkolnego, 361 szkół podstawowych, 44 gimnazja, 52 szkoły branżowe I stopnia, 54 licea ogólnokształcące i 57 techników. Funkcjonowało również 36 szkół policealnych oraz 44 szkoły dla dorosłych. Edukację akademicką prowadziło 6 szkół wyższych

Mapa 9. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w 2018 r.
Map 9. Children in pre-primary education establishments in 2018

W 2018 r. liczebność większości roczników wieku edukacyjnego była większa w porównaniu z 2016 r. Zmniejszyła się natomiast liczba dzieci w wieku 3-6 lat – tj. w wieku odpowiadającym edukacji na poziomie przedszkolnym.

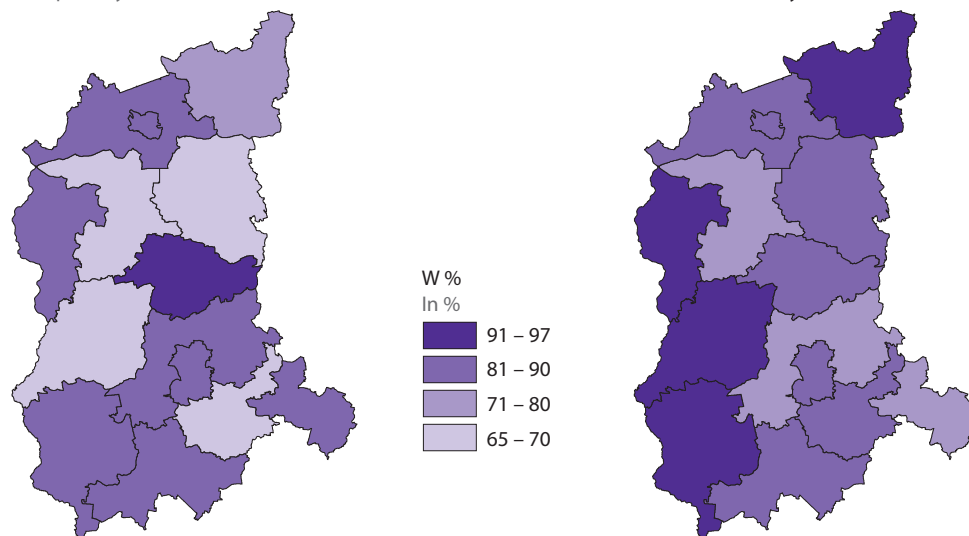
W roku szkolnym 2018/2019 w województwie lubuskim liczba placówek wychowania przedszkolnego zmniejszyła się w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 r. o 2,3% jednak liczba miejsc w tych placówkach wzrosła o 6,8%. Wzrosła także liczba dzieci objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego do 35,6 tys., tj. o 4,9%. Na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego znajdowało się 851 dzieci (tj. mniej niż średnio w kraju (873). W porównaniu z 2016 r. liczba ta wzrosła o 64 dzieci na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat, tj. o 8,1%. W powiatach województwa lubuskiego wskaźnik ten przyjmował wartość od 719 dzieci na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w powiecie strzelecko-drezdeneckim do 989 w Zielonej Górze. We wszystkich powiatach zanotowano jednak poprawę sytuacji dotyczącej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat. W największym stopniu liczba ta wzrosła w powiecie ślubickim (o 18,6% do 853 dzieci na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat). Znaczna poprawa wystąpiła także w powiatach: międzyrzeckim (o 15,7%, do 884 dzieci na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat), gorzowskim (o 14,6% do 793), nowosolskim (o 13,8% do 784) i strzelecko-drezdeneckim (o 12,0% do 719).

W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat, głównie wskutek zmian w systemie edukacji, wzrosła liczba szkół podstawowych (o 22, tj. o 6,5%) oraz liczba uczniów tych szkół (o 19,6 tys., tj. o 31,9%), przy spadku liczby gimnazjów (o 141, tj. 76,2%) i liczby uczniów tych szkół (o 18,4 tys., tj. 68,0%). Zmniejszyła się także liczba szkół ponadgimnazjalnych (o 3,5%) oraz liczba uczniów tych szkół (o 5,5%).

Mapa 10. Zdawalność egzaminu maturalnego w 2018 r.
Map 10. Pass rate of the matriculation examination in 2018

Szkoły ponadpodstawowe zawodowe
Post-primary vocational schools

Licea ogólnokształcące
General secondary schools

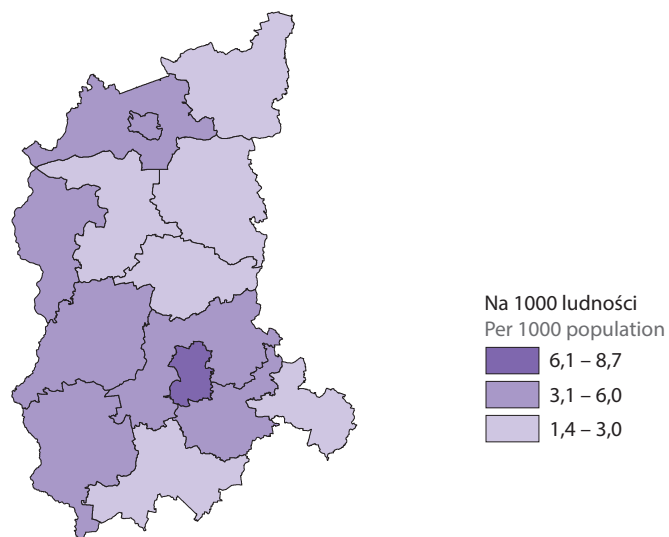

Podobnie jak w latach poprzednich zmniejszyła się liczba studentów szkół wyższych, która wyniosła 13,3 tys., tj. o 11,5% mniej niż w roku akademickim 2016/2017. Dla porównania w kraju spadek liczby studentów szkół wyższych wyniósł 8,8%.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

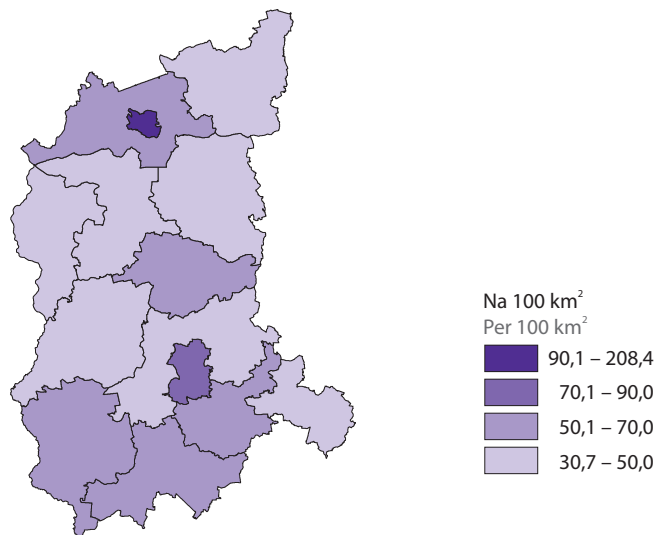
Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Mapa 11. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 11. Dwellings completed in 2018

W województwie lubuskim znajduje się 9,0 tys. km dróg publicznych o nawierzchni twardej, w tym 21,3% - drogi miejskie. Było to 64,1 km dróg w przeliczeniu na 100 km² powierzchni (wobec 97,2 km na 100 km² w kraju). Mniejszą gęstość dróg notuje się jedynie w województwie zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim. Ponad 72% ogółu dróg o nawierzchni twardej stanowiły łącznie drogi powiatowe (3,5 tys. km) i gminne (3,0 tys. km), a blisko 18% – drogi wojewódzkie (1,6 tys. km). Drogi krajowe (0,9 tys. km) stanowiły ponad 10% ogółu dróg o nawierzchni twardej w województwie. Infrastrukturę drogową dopełnia 1271 mostów i wiaduktów trwałych, 4 tunele i przejścia podziemne.

Mapa 12. Drogi powiatowe i gminne o nawierzchni twardej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 12. District and communal hard surface roads in 2018. As of 31 Dec.

Na terenie województwa lubuskiego w 2018 r. znajdowało się 912 km linii kolejowych eksploatowanych (tj. o 2,5% więcej niż w 2016 r.), w tym 335 km linii zelektryfikowanych oraz 401 km linii dwu- i więcej torowych. Na 100 km² przypadało 6,5 km linii kolejowych eksploatowanych (wobec 6,2 km średnio w kraju).

W końcu 2018 r. zasoby mieszkaniowe województwa lubuskiego liczyły 377,0 tys. mieszkań (tj. 2,1% więcej niż w 2016 r.), z których blisko 71% mieściło się w miastach. Wzrost liczby mieszkań w zasobach mieszkaniowych zanotowano we wszystkich powiatach w województwie, największy w Zielonej Górze (o 4,5%). W rezultacie wskaźnik określający liczbę osób przypadających na 1 mieszkanie zmniejszył się nieco w porównaniu z notowanym w 2016 i wyniósł 2,7 wobec 2,8 w 2016 r. i 2,6 średnio w kraju.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba mieszkań wyniosła 372, tj. mniej niż średnio w kraju (380). Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności znajduje się w miastach na prawach powiatu: w Zielonej Górze (437) i w Gorzowie Wlkp. (429) oraz w powiecie żagańskim (372). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na liczbę ludności znajduje się w zasobach powiatu gorzowskiego (321 na 1000 mieszkańców), wschowskiego (327) i zielonogórskiego (333).

Odsetek korzystających z sieci wodociągowej w województwie lubuskim sięga 94,6% (wobec 92,1% średnio w kraju) i był najwyższy w Gorzowie Wlkp. (100,0%). Wysoki odsetek korzystających z sieci wodociągowej notuje się także w powiecie żagańskim (96,2%) i zielonogórskim (96,1%). Nadal najmniejszy odsetek korzystających z sieci wodociągowej notuje się w powiecie międzyrzeckim (89,0%). W większości powiatów udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej zwiększył się w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat, w największym stopniu w powiecie gorzowskim (o 0,7 p. proc.) i wschowskim (o 0,4 p. proc.). W pozostałych powiatach wzrost odsetka wyniósł od 0,1 do 0,2 p. proc. Pogorszenie omawianego wskaźnika zanotowano w powiecie nowosolskim i sulęcińskim (po 0,2 p. proc.).

W 2018 r. z instalacji kanalizacyjnej korzystało 74,1% ogółu ludności województwa (wobec 70,8% średnio w kraju). Było to o 0,6 p. proc. więcej niż w 2016 r. Widoczne są jednak znaczne dysproporcje w wykorzystaniu instalacji kanalizacyjnej przez mieszkańców miast (z których 91,6% korzystało z sieci kanalizacyjnej) i wsi (41,6%). Biorąc pod uwagę obszary miejskie, stosunkowo niewielki odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zanotowano w Zielonej Górze (84,7%) oraz w miastach powiatu żagańskiego i sulęcińskiego (odpowiednio 85,8% i 87,6%). Mniej niż 90% korzystających z sieci kanalizacyjnej zanotowano także w miastach powiatu żarskiego, krośnieńskiego i międzyrzeckiego. Z kolei największy udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ludności miasta zanotowano w Gorzowie Wlkp. (99,9%). Wysoką wartość prezentowanego wskaźnika notowano także powiecie świebodzińskim (97,4%) i nowosolskim (95,9%). Na obszarach wiejskich najwięcej ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej występuje w powiecie świebodzińskim (72,5% ogółu mieszkańców wsi). Ponad połowa ludności korzysta z kanalizacji na obszarach wiejskich w powiatach: gorzowskim (56,9%) i sulęcińskim (50,2%). W pozostałych powiatach odsetek ludności wiejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej nie przekracza 46%, przy czym najmniejszy był w powiecie: żarskim (16,9%).

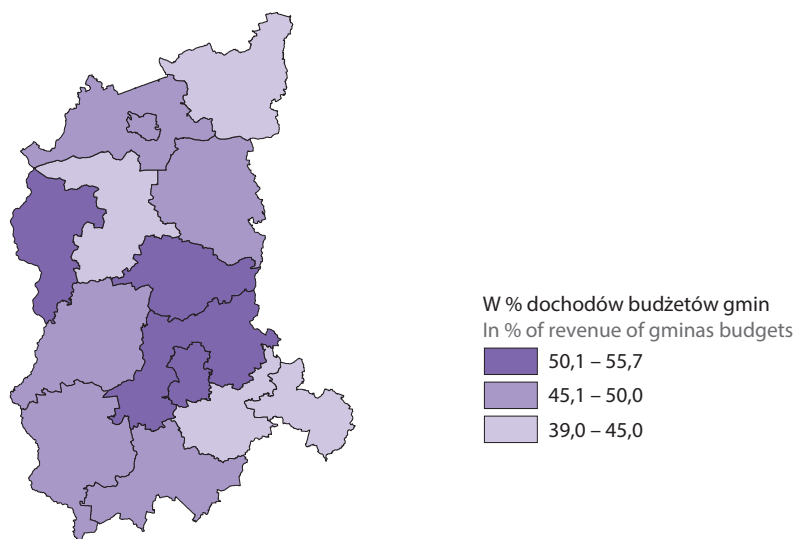
W większości powiatów odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej zwiększył się w porównaniu z 2016 r., w tym w powiecie gorzowskim wzrost sięgał 2,5 p. proc., a w powiecie żarskim – 2,0 p. proc.

Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody JST wyniosły 6379,1 mln zł i były o 17,7% wyższe w porównaniu z 2016 r. Z ogółu dochodów JST 54,2% stanowiły dochody gmin (w tym 29,4% – dochody gmin miejsko-wiejskich), a 26,3% – dochody miast na prawach powiatu. Dochody budżetów powiatów w 2018 r. stanowiły 12,8% ogółu dochodów JST w województwie, a dochody budżetu województwa – 6,7%.

Mapa 13. Dochody własne gmin w 2018 r.
Map 13. Own revenue of gminas in 2018

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne. W 2018 r. środki z tej kategorii dochodowej stanowiły 46,1% ogółu dochodów budżetów JST (tj. o 0,3 p. proc. więcej niż w 2016 r. Zwiększył się udział dotacji w dochodach ogółem (do 31,3%, tj. o 2,6 p. proc.) przy spadku udziału subwencji ogólnej (do 22,5% tj. o 2,9 p. proc.). Dochody budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca systematycznie rosły w prezentowanym okresie, osiągając w 2018 r. poziom 6282 zł, tj. wyższy niż w 2016 r. o 955 zł na 1 mieszkańca.

Jednocześnie w omawianym okresie zanotowano wzrost wydatków jednostek samorządu terytorialnego ogółem, które w 2018 r. wyniosły 6657,6 mln zł, tj. o 28,3% więcej w porównaniu z 2016 r. Wydatki JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6556 zł, tj. o 1457 zł na 1 mieszkańca więcej niż w 2016 r. Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca zrealizowały miasta na prawach powiatu (6861 zł) oraz gminy (4768 zł). Wydatki powiatów na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 1078 zł.

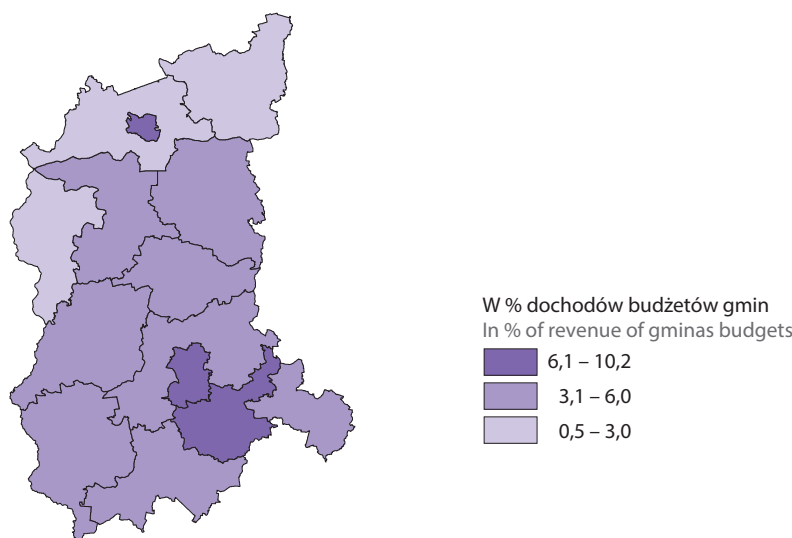
W ciągu 2 lat zwiększył się udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w ogóle wydatków budżetów JST, z 11,3% w 2016 r. do 20,9%. W miastach na prawach powiatu wydatki inwestycyjne wzrosły ponad 3-krotnie w porównaniu z 2016 r., a w gminach 2,5-krotnie. W rezultacie w budżetach miast na prawach powiatu wydatki inwestycyjne stanowiły ponad ¼ ogółu zrealizowanych wydatków budżetowych. Nieco mniejszy był odsetek wydatków inwestycyjnych w budżetach gmin (18,8%) i w budżetach powiatów (12,8%).

W latach 2016-2018 łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków z Unii Europejskiej, z budżetu państwa lub innych, przekazanych jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE oraz z tzw. płatności w zakresie budżetu środków europejskich wyniosły 983,4 mln zł. Środki te stanowiły średnio 5,5% skumulowanych dochodów budżetów JST w województwie lubuskim zrealizowanych w latach 2016-2018.

W 2018 r. utrzymał się notowany w poprzednim roku wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w skali roku, który w 2018 r. wyniósł 46,4% (po wzroście w 2017 r. o 81,3% i spadku w 2016 r. o 46,6%). Udział tych dochodów w ogóle dochodów budżetowych JST zwiększył się w 2018 r. do 7,5%, z 3,3% w 2016 r.

Największy udział dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków z Unii Europejskiej notuje się w budżecie województwa, w 2018 r. na poziomie 26,7%. Znaczący odsetek tych środków zanotowano także w dochodach budżetów miast na prawach powiatu (9,1%). W budżetach powiatów udział środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków z Unii Europejskiej wyniósł 7,0%, a w przypadku gmin, dochody z omawianej kategorii dochodowej stanowiły 4,4% ogółu dochodów budżetowych.

Mapa 14. Wykorzystanie funduszy unijnych w 2018 r.
Map 14. Use of UE funds in 2018

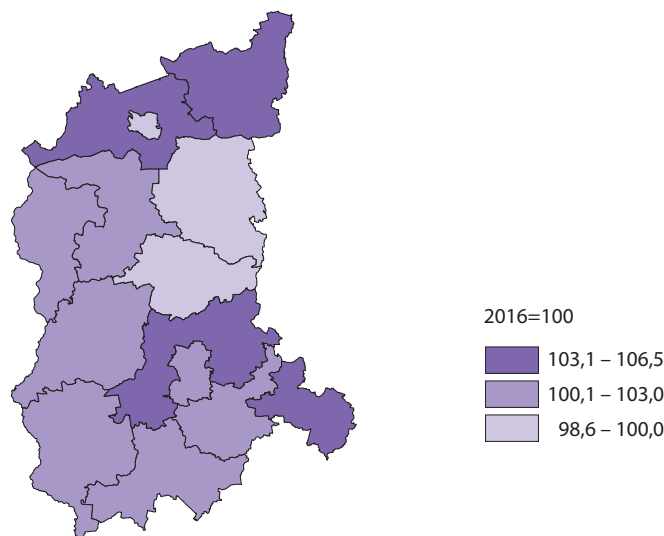
Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W 2018 r. w województwie lubuskim było 113,3 tys. podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. Było to 3,1 tys. jednostek prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, przy czym ich udział w ogóle podmiotów w województwie lubuskim zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. z 3,1% do 2,8%. Zmniejszył się także udział przedsiębiorstwa przemysłowych w populacji podmiotów gospodarczych w województwie, których było 9,1 tys., tj. 8,1% ogółu podmiotów (wobec 8,5% w 2016 r.), przy wzroście udziału podmiotów prowadzących działalność w zakresie budownictwa – ich liczba wyniosła 16,1 tys., co stanowiło 14,2% ogółu podmiotów gospodarczych (wobec 12,7% w 2016 r.).

Pozostałe 84,8 tys. podmiotów prowadziło działalność gospodarczą o charakterze usługowym. Przedsiębiorstwa usługowe stanowiły łącznie 74,8% ogółu podmiotów w województwie (wobec 75,6% w 2016 r.). W grupie tej najwięcej podmiotów koncentrowały sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych (25,8 tys.), obsługa rynku nieruchomości (11,3 tys.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,2 tys.), transport i gospodarka magazynowa (7,8 tys.) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (6,4 tys.).

Mapa 15. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 15. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

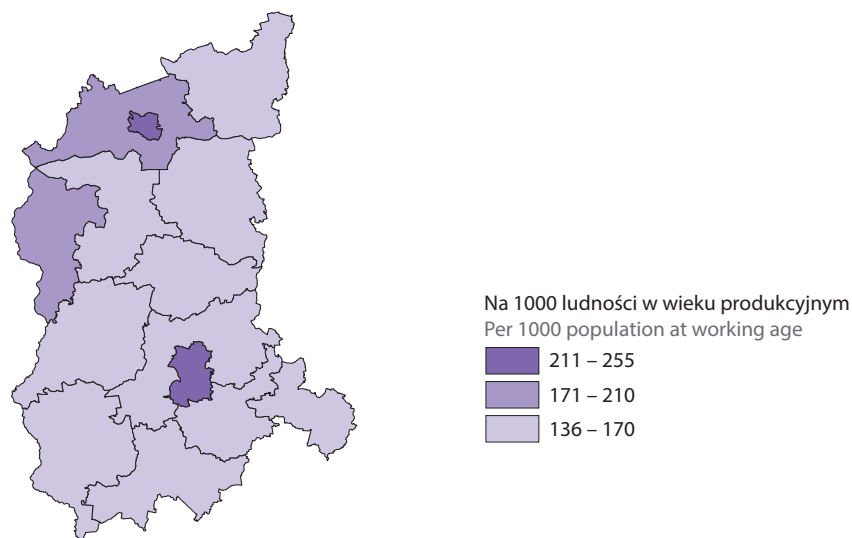
W 2018 r. na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadały 183 podmioty wpisane do rejestru REGON (wobec 188 średnio w kraju). Najwięcej podmiotów gospodarczych w relacji do liczby ludności notuje się w miastach na prawach powiatu (Gorzów Wlkp. – 241 i Zielona Góra – 255 na 1000 ludności w wieku produkcyjnym) oraz w powiecie słubickim (193). Wśród powiatów o najmniejszej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności mieszczą się powiaty: nowosolski (147) i sułeciński (136). We wszystkich powiatach liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym wzrosła w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat. Znaczny wzrost prezentowanego wskaźnika zanotowano w powiecie wschowskim (o 13 podmiotów na 1000 ludności w wieku produkcyjnym), w powiecie strzelecko-drezdeneckim (o 12 podmiotów), gorzowskim (o 11 podmiotów) i zielonogórskim (o 10 podmiotów). W mniejszym stopniu liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności wzrosła w powiecie międzyrzeckim (o 3 podmioty na 1000 ludności), w Gorzowie Wlkp. (o 4) i w powiecie świebodzińskim (o 4).

W województwie lubuskim rocznie rejestruje się ok. 10 tys. nowych podmiotów gospodarczych. W 2018 r. było to 10,5 tys. podmiotów gospodarczych, tj. o 12,1% więcej niż w 2016 r. W największym stopniu wzrosła liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w powiecie strzelecko-drezdeneckim (o 31,8%). Znacz-

ny wzrost zanotowano także w powiatach: wschowskim (o 29,7%) i gorzowskim (o 28,4%). Jednocześnie zwiększyła się liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON. W 2018 r. wyniosła 9,8 tys., tj. o 12,4% więcej niż w 2016 r. Liczba podmiotów wyrejestrowanych najbardziej wzrosła w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. (o 33,4%) i w Zielonej Górze (o 33,8%). Wysoki wzrost liczby podmiotów wyrejestrowanych wystąpił także w powiecie międzyrzeckim (o 25,2%).

Mapa 16. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 16. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Synteza

Analiza danych statystycznych dotyczących wybranych obszarów życia społecznego i gospodarczego mieszkańców powiatów i gmin województwa lubuskiego pokazuje mocne i słabe strony regionu. Podobnie jak dla innych regionów Polski, wyzwaniem powiatów i gmin w województwie lubuskim jest zmieniająca się sytuacja demograficzna. Utrzymującemu się zjawisku depopulacji, spowodowanemu migracją ludności oraz niskim bądź ujemnym przyrostem naturalnym towarzyszą niekorzystne zmiany w strukturze ludności. Obserwuje się postępujący proces starzenia się społeczeństwa przejawiający się rosnącym udziałem ludności ze starszych grup wieku w populacji ogółem. Rośnie obciążenie ludności w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym, widoczne we wszystkich powiatach w województwie. Zmiany demograficzne znajdują swoje odzwierciedlenie we wszystkich obszarach życia społecznego i gospodarczego regionu.

W latach 2016-2018 r. obserwowano pozytywne zmiany na rynku pracy. Wzrosła liczba pracujących. Nadal największe skupiska pracujących znajdują się w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz w powiatach w południowej części województwa: żarskim, świebodzińskim, nowosolskim i zielonogórskim. W ciągu dwóch lat o blisko 1/3 zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych w województwie lubuskim. Zmniejszył się odsetek długotrwale bezrobotnych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim w 2018 r. stanowiło około 87,7% przeciętnego wynagrodzenia w kraju, przy czym we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie lubuskim było niższe od przeciętnego wynagrodzenia w kraju.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wzrosły w stosunku do 2016 r. o ok. 28%. Inwestycje dotyczyły głównie gospodarki ściekowej i ochrony wód, ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu oraz ujęć i doprowadzeń wody. Lubuskie wyróżnia niska w porównaniu z innymi województwami emisja zanieczyszczeń powietrza. Stosowane w zakładach szczególnie uciążliwych urządzenia do redukcji zanieczyszczeń zatrzymują lub neutralizują ponad 99% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych.

Z ogółu odprowadzanych w ciągu roku ścieków przemysłowych, ponad 70% odprowadza się bezpośrednio do wód lub do ziemi, a ok. 30% – do sieci kanalizacyjnej. Z ogółu ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia w 2018 r. oczyszczono 99,7% (wobec 87,8% średnio w Polsce).

Pomimo korzystnych warunków przyrodniczych, różnorodności flory i fauny sprzyjających rozwojowi turystyki podstawowe wskaźniki wykorzystywane do opisu ruchu turystycznego w województwie lubuskim kształtują się na poziomie zbliżonym do średnich krajowych lub niższym. Na 100 km² powierzchni województwa lubuskiego przypadały 2 turystyczne obiekty noclegowe (w kraju - 4). Na 1000 mieszkańców województwa przypadało 18 miejsc noclegowych (wobec 21 średnio w kraju).

Najwięcej turystycznych obiektów noclegowych zlokalizowanych było w powiecie międzyrzeckim. Ze względu na liczbę obiektów noclegowych wyróżnia się także powiat świebodziński, słubicki i Zielona Góra. Największą liczbę miejsc noclegowych spośród powiatów województwa lubuskiego oferowały obiekty znajdujące się w powiecie świebodzińskim oraz w powiatach wschowskim i międzyrzeckim.

W roku szkolnym 2018/2019 zanotowano wzrost liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją na 1000 dzieci w tej grupie wieku we wszystkich powiatach województwa wzrosła w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat. W większości powiatów liczba ta pozostała jednak na poziomie niższym niż średnio w kraju. Z drugiej strony utrzymuje się spadek liczby studentów szkół wyższych. W 2018 r. populacja studentów w województwie lubuskim zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. w większym stopniu niż średnio w kraju.

Podmioty oraz wydarzenia kulturalne koncentrują się w dwóch głównych lubuskich ośrodkach miejskich: w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. W każdym z miast znajduje się filharmonia i teatr dramatyczny. Promocję, prezentację i propagowanie współczesnej twórczości artystycznej prowadziły łącznie 4 galerie sztuki. Spośród 19 muzeów usytuowanych w województwie lubuskim największym zainteresowanie cieszyły się

muzea w powiecie międzyrzeckim i w Zielonej Górze. Niezmiennie dużą popularnością cieszą się kina, które zajmują czołowe miejsca pod względem frekwencji wśród podmiotów prowadzących działalność w obszarze kultury.

Istotną rolę w zakresie działalności społeczno-kulturalnej pełnią biblioteki publiczne, których w województwie lubuskim w 2018 r. było 253, w tym ponad 64% na terenach wiejskich oraz domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

W województwie lubuskim sieć dróg publicznych jest słabiej rozwinięta niż średnio w kraju. Na 100 km² powierzchni przypada nieco ponad 64 km dróg (wobec ponad 97 km na 100 km² w kraju). Mniejszą gęstość dróg notuje się jedynie w województwie zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim. Nieco większy niż w kraju jest natomiast wskaźnik gęstości linii kolejowych, który wyniósł 6,5 km na 100 km² wobec 6,2 km średnio w kraju.

W porównaniu z 2016 r. we wszystkich powiatach wystąpił wzrost liczby mieszkań w zasobach mieszkaniowych. Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności znajduje się w miastach na prawach powiatu: w Zielonej Górze i w Gorzowie Wlkp. oraz w powiecie żagańskim.

W województwie lubuskim notuje się wyższy niż średnio w kraju odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, przy czym w większości powiatów odsetek ten zwiększył się w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat. W 2018 r. ponad 74% ludności korzystało z instalacji kanalizacyjnej, przy czym nadal utrzymują się znaczne dysproporcje w wykorzystaniu instalacji kanalizacyjnej przez mieszkańców miast i wsi.

W prezentowanym okresie notowano systematyczny wzrost dochodów i wydatków budżetów JST. Z ogółu dochodów JST ponad 54% stanowiły dochody gmin, a ponad 26% – dochody miast na prawach powiatu.

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne. W 2018 r. środki z tej kategorii dochodowej stanowiły ponad 46% ogółu dochodów budżetów JST. W ciągu 2 lat zwiększył się udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w ogóle wydatków budżetów JST. W miastach na prawach powiatu wydatki inwestycyjne wzrosły ponad 3-krotnie w porównaniu z 2016 r., a w gminach 2,5-krotnie.

W 2018 r. utrzymał się notowany przed rokiem wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowane programów i projektów unijnych w skali roku, który w 2018 r. wyniósł ponad 46% (po wzroście w 2017 r. o ponad 81%). Udział tych dochodów w ogóle dochodów budżetowych JST zwiększył się w 2018 r. do 7,5%.

W 2018 r. w województwie lubuskim było 113,3 tys. podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadały 183 podmioty wpisane do rejestru REGON (wobec 188 średnio w kraju). We wszystkich powiatach liczba ta wzrosła w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat.

Synthesis

The analysis of presented statistical data on selected areas of socio-economical aspects of life of the inhabitants of powiats and gminas of the Lubuskie Voivodeship point the strengths and weaknesses of the region.

Comparatively to other Polish regions, the crucial problem for powiats and gminas of the Lubuskie Voivodeship become the changing demographic situation. The frequent phenomenon of depopulation, caused mainly by population migration and low or negative population growth, is accompanied by disadvantageous changes in the population structure. There is also intensifying ageing process of the society observed, manifesting itself in the growing share of the older age groups in the total population. Demographic processes in all powiats generate the situation where the load of working age population is increasing, while non-working age population is decreasing. Demographic changes are distinctive in analysed areas of the social and economic aspects of the region.

In 2016-2018 positive changes in the labour market were observed. The number of employees significantly increased. The largest clusters of employees are located in cities with powiat rights: Gorzów Wlkp. and Zielona Góra as well as in powiats in the southern part of the Voivodship: Żarski powiat, Świebodziński powiat, Nowosolski powiat and Zielonogórski powiat. Within two years, the number of registered unemployed persons in the Lubuskie Voivodship decreased by nearly 30%, while the percentage of long-term unemployed persons has decreased.

The average gross monthly wages in the Lubuskie Voivodship in 2018 is about 87.7% of the country average, while in all powiats and cities with powiat rights in the Lubuskie Voivodship salaries were lower than the average of the country.

Outlays on fixed assets on investments in environmental protection and water management increased by around 28% comparing to 2016. The investments concerned mainly sewage management and water protection, protection of atmospheric air and climate as well as water intakes and supplies. Lubuskie is distinguished by low air pollution emissions compared to other Voivodships. The pollution reduction devices used in particularly onerous factories retain or neutralize over 99% of generated dust pollution.

In total, industrial wastewater discharged directly into water or soil during the year is over 70% while about 30% of them - into the sewage system. At the same time 99.7% of total industrial wastewater requiring treatment in 2018 (comparing to 87.8% on country average) was treated.

Despite the favourable natural conditions, the diversity of flora and fauna conducive to the development of tourism, the basic indicators used to describe tourism in the Lubuskie Voivodship are at a level similar to the country average or even lower. There were 2 tourist accommodation establishments per 100 km² of Lubuskie Voivodship (4 in the country). There were 18 bed places per 1000 inhabitants of the Voivodship (compared to 21 on average in the country).

Most tourist accommodation facilities were located in the Międzyrżecki powiat. The number of accommodation facilities in the Świebodziński Powiat, Słubicki Powiat and Zielona Góra is also significant. The largest number of bed places among the powiats of the Lubuskie Voivodship was offered by facilities located in the Świebodziński, Wschowski and Międzyrżecki powiats.

In the 2018/2019 school year, there was an increase of the number of places in nursery schools. The number of children aged 3-5 years covered by education per 1000 children in this age group in all powiats increased comparing to the situation two years ago. However, in most powiats this number remained at a lower level than the national average. On the other hand, there is a continued decline in the number of college students. In 2018, the student population in the Lubuskie Voivodship decreased comparing to 2016 to a greater extent than the national average.

Entities and cultural events are concentrated in two main Lubuskie urban centers: in Gorzów Wielkopolski and Zielona Góra. There is a philharmonic orchestra and dramatic theatre in each city. A total of 4 art

galleries ran the promotions, presentations and propagations of contemporary artistic creation. Of the 19 museums located in the Lubuskie Voivodship, the most popular were the museums in the Międzyrzecki powiat and in Zielona Góra. Cinemas, which occupy top places in terms of attendance among entities operating in the field of culture, are invariably popular.

Public libraries are important when social and cultural activities are concerned. There were 253 public libraries in Lubuskie Voivodship in 2018, including over 64% in rural areas.

In the Lubuskie Voivodship the public road network is less developed than the country average. There are slightly more than 64 km of roads per 100 km² (comparing to over 97 km per 100 km² in the country). Lower road density is recorded only in the West Pomeranian and Warmian-Masurian Voivodships. The density of railway lines in Lubuskie Voivodship is slightly higher than the country average (6.5 km per 100 km² compared to 6.2 km on average in the country).

In comparison with 2016 there was noted an increase in the number of dwellings in dwelling stocks in all powiats. Most dwellings per 1000 population are located in cities with powiat status: in Zielona Góra and Gorzów Wielkopolski, as well as in Żagański powiat.

Lubuskie Voivodship exceeds the average national percentage of the users of water supply, as well as in most powiats this percentage has increased compared to 2016. In 2018, over 74% of the population were using the sewage system, with significant disparities in the use of the sewage system by residents of urban and rural areas.

In the presented period there was recorded a systematic increase in the revenues and expenditure of the budgets of local government. Of the total revenues of the budgets of local government units over 54% were the revenues of gminas, and over 26% - the revenues of cities with powiat status.

The main source of revenues of the budgets of local government units are their own revenues. In 2018 funds from this income category represented over 46% of the total revenues of LGU budgets. Within last two years, the share of investment property expenditure in total LGU budget expenditure increased. In cities with powiat status investment expenditure tripled compared to 2016, and in gminas it increased more than two times.

In 2018 there was the increase in revenues for financing and co-financed EU programs and projects per year, which numbered over 46% (after an increase of over 81% in 2017). The share of these revenues in the total budget revenues of LGUs increased in 2018 to 7.5%.

In the Lubuskie Voivodship in 2018 there were 113.3 thousands of business entities registered in the REGON system. There were 183 entities entered in the REGON register per 1000 working age population (compared to 188 on average in the country). In all powiats this number increased compared to the situation two years ago.

POWIAT GORZOWSKI

GORZOWSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 1. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 1. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT GORZOWSKI	2017	1214	8,7	71438	7,0	36042
	2018	1214	8,7	71549	7,1	36041
Gmina miejska Urban gmina						
Kostrzyn nad Odrą		46	0,3	17776	1,8	9028
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Witnica		279	2,0	12883	1,3	6555
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bogdaniec		112	0,8	7140	0,7	3626
Deszczno		168	1,2	9779	1,0	4849
Kłodawa		235	1,7	8609	0,8	4368
Lubiszyn		205	1,5	6876	0,7	3384
Santok		169	1,2	8486	0,8	4231

Powiat gorzowski, 6. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 7,1% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie rosła, osiągając w 2018 r. poziom o 4,0% wyższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy wzrost liczby mieszkańców powiatu gorzowskiego, do ponad 79,8 tys.¹ osób w 2050 r. – w porównaniu z rokiem bazowym 2013 oznacza to największy (o 13,4%) przyrost ludności wśród powiatów województwa lubuskiego.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z dwóch najmniejszych w województwie (na poziomie 50,4%). W rezultacie względnie niski był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie gorzowskim przypadały 102 kobiety.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 17. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 17. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. niemal wszystkie gminy w powiecie gorzowskim odnotowały ujemny przyrost naturalny, a najwyższy gmina Lubiszyn (na poziomie minus 4,8 osoby na 1000 ludności). Dodatni przyrost naturalny odnotowano jedynie w gminie Bogdaniec. Gmina z przyrostem naturalnym na poziomie 2,2 osoby na 1000 ludności uplasowała się na 3. miejscu wśród gmin w województwie.

Powiat gorzowski wyróżnia najniższy w województwie wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 34,3% i był o 0,3 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. oraz o 0,6 p. proc. mniejszy niż w 2016 r.

Tablica 2. Ruch naturalny ludności
Table 2. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population	per 1000 population	
POWIAT GORZOWSKI	2017	9,8	9,0	0,8
	2018	9,0	10,5	-1,6
Gmina miejska Urban gmina				
Kostrzyn nad Odrą		9,5	12,2	-2,7
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina				
Witnica		9,6	11,6	-2,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Bogdaniec		9,8	7,6	2,2
Deszczno		8,7	8,8	-0,1
Kłodawa		7,5	8,7	-1,2
Lubiszyn		9,5	14,3	-4,8
Santok		7,8	8,9	-1,1

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie gorzowskim była niższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,3 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,4 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2017 r. i o 0,3 mniej niż w 2016 r. Lepiej kształtował się

natomiast współczynnik rozwodów, który był niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,2 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,2, a w odniesieniu do 2016 r. o 0,5.

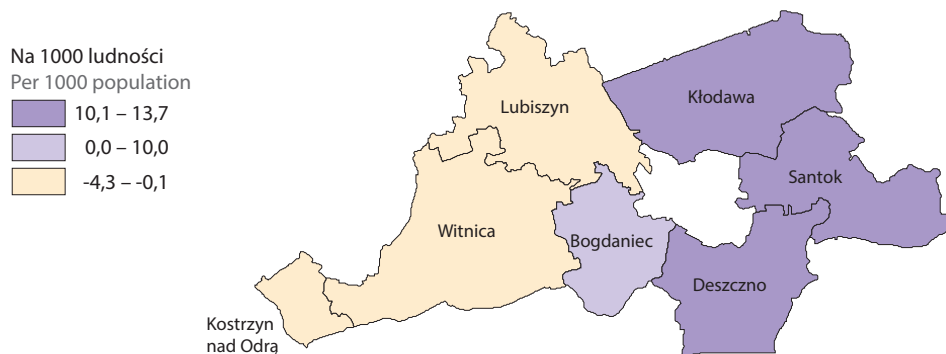
W powiecie gorzowskim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 0,8 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,4 p. prom. niższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 9,0 do 10,5 (wobec 8,9 w 2016 r.). W rezultacie powiat gorzowski, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. charakteryzował ujemny przyrost naturalny.

W ogólnej liczbie ludności powiatu gorzowskiego 63,1% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadało 59 osób w wieku nieprodukcyjnym, to o 5 osób mniej niż średnio w województwie. Powiat gorzowski odnotował najniższą wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w województwie (wraz z powiatem słubickim). Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie gorzowskim wzrośnie do 73.

Powiat gorzowski był jedynym z nielicznych powiatów w województwie, w którym saldo migracji ludności na pobyt stały pozostało dodatnie. Istotny był także wzrost przewagi zameldowań nad wymeldowaniami z 2,3 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. i 2,2 w 2017 r. do 3,7 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie Kłodawa udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy był jednym z dwóch najmniejszych w województwie (na poziomie 15,4% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Kłodawa była jedną z lubuskich gmin o względnie większym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 64,3% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie gminę wyróżniał względnie niższy wskaźnik obciążenia demograficznego (55,6 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 18. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 18. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu gorzowskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Kłodawa i Deszczno. W 2018 r. było to odpowiednio 262 i 253 osoby, tj. łącznie 40% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. Z kolei najwięcej wymeldowań odnotowano w gminie Kostrzyn nad Odrą (w 2018 r. - 218) oraz Witnica (188). Łącznie było to ponad 40% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu gorzowskiego zajmowały obszar 55617,9 ha stanowiąc 7,8% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 54090,9 ha porastały 44,5% powierzchni powiatu.

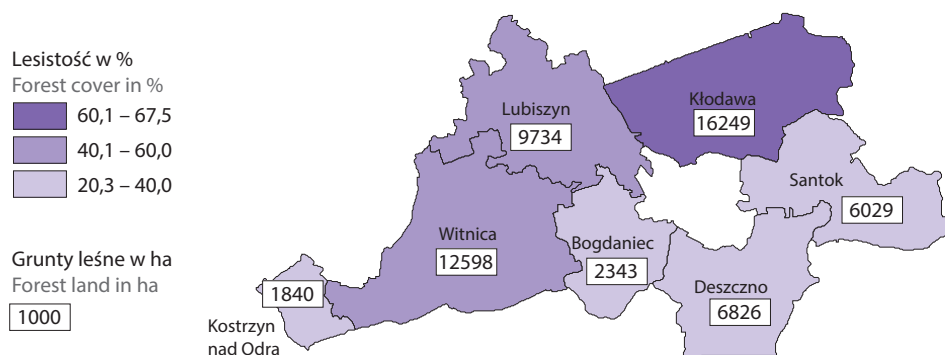
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu gorzowskiego wynosiła 67155,5 ha, co stanowiło 4,8% powierzchni geograficznej województwa i 55,3% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Kłodawa (67,5) i Lubiszyn (46,1), a najniższy w mieście Witnica (16,6).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Kłodawa (15,8%) i Witnica (13,5%), a najmniejszym miasto Kostrzyn nad Odrą (0,8%).

Tablica 3. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 3. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerваты przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT GORZOWSKI	2017	68198,9	829,0	46613,1	250,9	79
	2018	67155,5	829,0	46044,5	254,8	78
Gmina miejska Urban gmina						
Kostrzyn nad Odrą		921,0	-	-	-	6
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Witnica		16416,7	21,1	5105,5	15,8	35
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bogdaniec		9473,5	72,4	9452,3	-	7
Deszczno		1454,5	455,9	1434,2	20,3	4
Kłodawa		19139,2	114,4	10500,9	16,9	8
Lubiszyn		10245,0	119,0	10060,1	187,7	13
Santok		9505,6	46,3	9491,4	14,1	5

Mapa 19. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 19. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

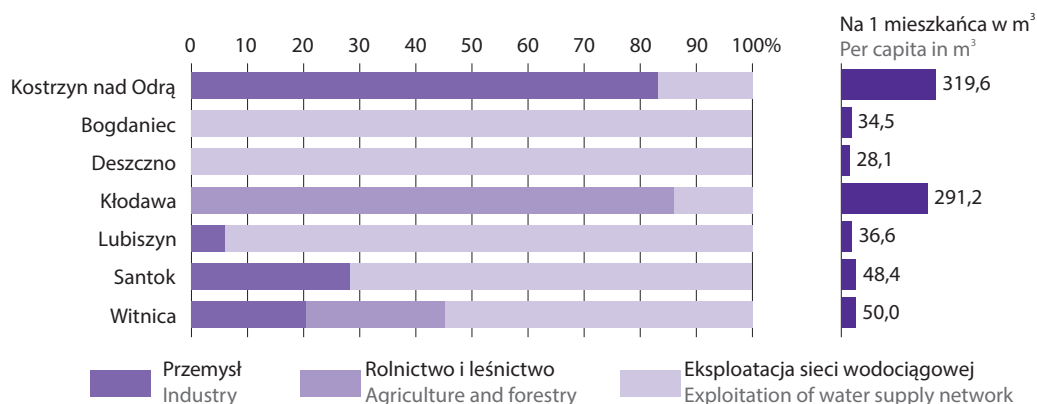

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Gorzowski jest trzecim powiatem w województwie (za krośnieńskim i żarskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 140,2 m³, tj. o 60,5 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 50,0% zużytej wody – wykorzystano w przemyśle, 23,0% w rolnictwie, a 27,0% eksploatując sieć wodociągową.

Wykres 1. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Chart 1. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano na cele produkcyjne w przemyśle (miasto Kostrzyn nad Odrą – 83,2%) i na potrzeby rolnictwa (gmina Kłodawa – 86,1% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminie Bogdaniec, Deszczno i Lubiszyn jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2018 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach odpowiednio: po 100,0% i 94,0% zużytej wody.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 5965 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 8,9% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 64,4% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 62,3% ogółu mieszkańców powiatu (o 2,5 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat gorzowski na 13. (przedostatniej) lokacie w województwie.

Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 4. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczal- ni ścieków w % ludno- ści ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT GORZOWSKI	2017	5664	5664	54,6	-	-	65,5
	2018	5965	5965	64,4	-	-	62,3
Gmina miejska Urban gmina							
Kostrzyn nad Odrą		4863	4863	77,3	-	-	88,6
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina							
Witnica		324	324	2,5	-	-	60,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bogdaniec		129	129	-	-	-	58,4
Deszczno		124	124	-	-	-	34,8
Kłodawa		219	219	-	-	-	72,0
Lubiszyn		94	94	26,6	-	-	42,4
Santok		212	212	24,1	-	-	51,0

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 19,6 mln zł, tj. 273 zł w przeliczeniu na mieszkańca (4. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 98,0% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a pozostałe 2,0% na przedsięwzięcia energooszczędne.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 1,5 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 21 zł. Najwięcej środków finansowych (59,1%) przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, a 40,9% stanowiły środki przeznaczone na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (stanowiące 81,8% ogółu zainwestowanych środków), 9,5% środków pochodziło z budżetu centralnego, 7,0% z funduszy ekologicznych, a 1,7% nakładów stanowiły kredyty i pożyczki krajowe.

Tablica 5. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 5. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT GORZOWSKI	2017	7424,3	641,8
	2018	19558,0	1484,2
Gmina miejska Urban gmina			
Kostrzyn nad Odrą		8604,0	45,0
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Witnica		457,0	-
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bogdaniec		-	-
Deszczno		-	10,2
Kłodawa		-	96,0
Lubiszyn		1621,0	1138,0
Santok		8876,0	195,0

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. pracujący w powiecie gorzowskim stanowili 6,3% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba (14,8 tys. osób) wzrosła w porównaniu z 2016 r. o 8,2% (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie średnio o 3,7%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie wyniosła 207 (tj. o 26 osób mniej od średniej liczby pracujących na 1000 ludności w województwie).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 43,2%, tj. o 6,4 p. proc. mniej niż średnio w województwie, przy czym ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 2,2%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 13,2%.

W powiecie gorzowskim notuje się najwyższy wśród powiatów województwa lubuskiego odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2018 r. było to 56,3% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Większy od przeciętnego w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (3,9% ogółu pracujących wobec 2,4% w województwie), a mniejszy w przedsiębiorstwach prowadzących działalność usługową, w których pracowało 39,8% ogółu pracujących (wobec 58,4% średnio w województwie).

Tablica 6. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 6. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT GORZOWSKI	14161	6,1	6154
	2018	6,3	6417
Gmina miejska Urban gmina			
Kostrzyn nad Odrą	7473	3,2	3275
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Witnica	2902	1,2	1178
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bogdaniec	600	0,3	289
Deszczno	811	0,3	352
Kłodawa	804	0,3	378
Lubiszyn	844	0,4	345
Santok	1411	0,6	600

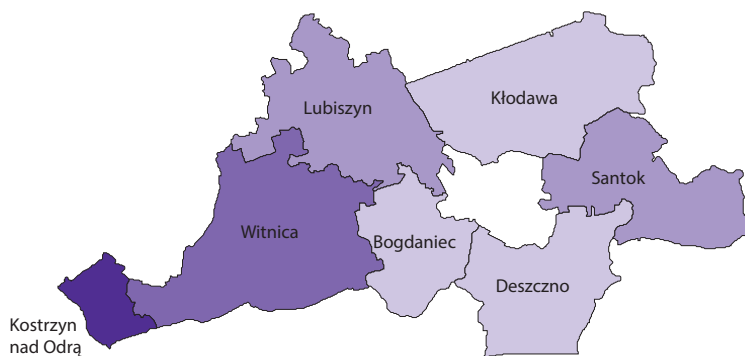
^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

Spośród ogółu pracujących w powiecie gorzowskim, ponad 50% pracowało w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w gminie miejskiej Kostrzyn nad Odrą, a blisko 20% w gminie Witnica. W gminach tych liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła odpowiednio 420 i 225.

Mapa 20. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 20. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

301 – 420
201 – 300
101 – 200
83 – 100

Bezrobotni

Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie gorzowskim stanowili 5,0% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 36,2% do 1,1 tys. osób. Stopa bezrobocia w końcu 2018 r. wyniosła 4,3% i była jedną z niższych w województwie (niższą stopę bezrobocia zanotowano w powiecie ślubickim oraz miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra).

Tablica 7. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
 Table 7. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT GORZOWSKI	1207	4,9	734
	2018	5,0	692
Gmina miejska Urban gmina			
Kostrzyn nad Odrą	148	0,7	106
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Witnica	340	1,5	211
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bogdaniec	68	0,3	48
Deszczno	121	0,5	81
Kłodawa	85	0,4	45
Lubiszyn	147	0,7	81
Santok	209	0,9	120

Spośród gmin powiatu gorzowskiego najwięcej bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie Witnica (26 osób), przy średniej wartości tego wskaźnika w powiecie równej 16 osób na 1000 mieszkańców, a w województwie – 22 osoby. Najmniej zarejestrowanych bezrobotnych w relacji do liczby ludności występuje w gminie Kostrzyn nad Odrą (8 osób na 1000 ludności).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 61,9% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 28,7%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 45,4%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie gorzowskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 41,5%, tj. w większym stopniu niż średnio w województwie (spadek o 37,1%). Ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 40,2% (tj. o 3,7 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Zwiększył się natomiast odsetek osób młodych, w wieku do 25 lat, które w końcu 2018 r. stanowiły do 12,2% zarejestrowanych bezrobotnych, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż w 2016 r.

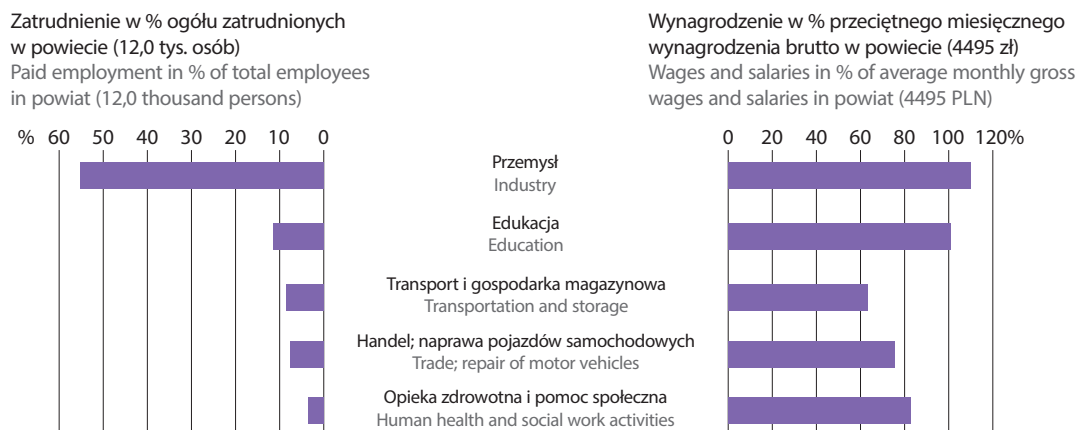
Nieco mniejszy niż w 2016 r. (o 0,3 p. proc.) był odsetek absolwentów, który wyniósł 3,0% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (podobnie jak średnio w województwie). Zmniejszył się także udział osób w wieku powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych, który wyniósł 30,0%, tj. o 4,7 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie gorzowskim od lat jest jednym z wyższych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2018 r. wyniosło 4495 zł, tj. było o 6,0% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). W stosunku do lat 2016 i 2017 przeciętne wynagrodzenie w powiecie wzrosło odpowiednio o 15,8% i 9,9% (wobec wzrostu średniego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o 13,5% i 7,3%).

Wykres 2. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
Chart 2. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

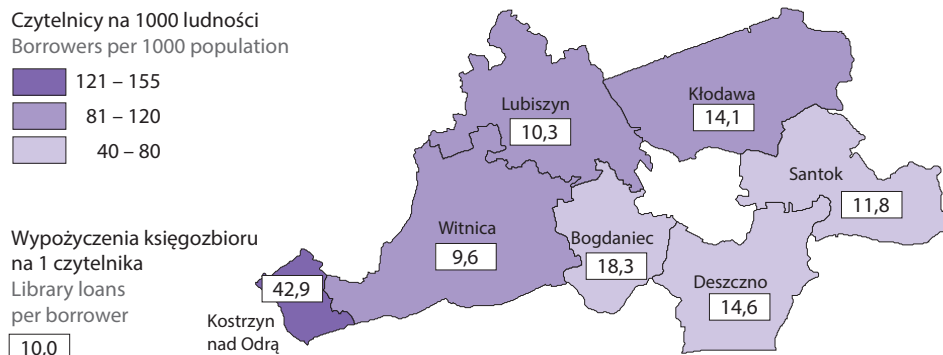
Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

Mapa 21. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
Map 21. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Tablica 8. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 8. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT GORZOWSKI	2017	14	17	197,9	5777	164,7
	2018	14	19	203,3	6773	168,8
Gmina miejska Urban gmina						
Kostrzyn nad Odrą		1	8	48,5	2772	118,9
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Witnica		3	6	38,4	1229	11,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bogdaniec		1	3	12,7	491	9,0
Deszczno		1	-	14,3	392	5,7
Kłodawa		2	2	25,6	878	12,4
Lubiszyn		4	-	39,0	626	6,4
Santok		2	-	24,8	385	4,5

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie gorzowskim funkcjonowało 14 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,5% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, wzrosła natomiast liczba woluminów księgozbioru o 7,8% oraz liczba czytelników o 14,0%.

W stosunku do 2016 r. wzrosła również liczba wypożyczeń o 14,4%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Kostrzyn nad Odrą – 43 woluminy, najmniej wypożyczył czytelnik w gminach Witnica i Lubiszyn – po 10 woluminów.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu gorzowskiego instytucje zorganizowały łącznie 324 imprezy (5,1% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 54,9 tys. osób.

W powiecie gorzowskim funkcjonowało 25 zespołów artystycznych (5,1% zespołów artystycznych w województwie), w tym 5 zespołów wokalnych i chórów, 6 zespołów folklorystycznych oraz 8 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 466 członków, tj. 6,6% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Kostrzyn nad Odrą – 63,3% ogólnej liczby imprez w powiecie. W gminie Witnica odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyły 782 osoby.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu gorzowskiego funkcjonowało 14 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 4,7% wszystkich obiektów w województwie. Były to 4 obiekty hotelowe oraz 10 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 639 miejsc noclegowych, tj. o 8,1% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 57,3% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 59,3% - w hotelach. Pozostałe 42,7% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 30,0% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całonocne stanowiły 84,5% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 9. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 9. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym całonocne of which open all year	ogółem total	w tym całonocne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT GORZOWSKI	2017	11	9	543	501	25691	4160	44512	7104
	2018	14	11	639	540	26979	3899	43805	7659
Gmina miejska i miejsko-wiejska Urban gmina and urban-rural gmina		7	6	394	336	15172	3805	28431	7517
Gminy wiejskie Rural gminas:		7	5	245	204	11807	94	15374	142

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.

a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Kłodawa oraz Kostrzyn nad Odrą (po 28,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie gorzowskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 27,0 tys. turystów, tj. 3,9% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 3,9 tys. osób stanowili 14,5% turystów w powiecie i 2,2% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 12,6%, w tym turystów zagranicznych - o 13,2%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie gorzowskim spadła o 7,9 tys., tj. o 15,2%. Zmniejszyła się również liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym o 0,7 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 17,5%, tj. o 1,3 p. proc. więcej niż w 2016 r.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Witnica (średnio 3,4 noclegu) a najkrótszy w gminie Deszczno (średnio 1,0 nocleg), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 1,6 noclegu.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie gorzowskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 8,3 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie gorzowskim funkcjonowało 39 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 7,8% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 ich liczba zwiększyła się o 4 placówki, tj. o 11,4%.

Przedszkola stanowiły 51,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 ich liczba zwiększyła się o 2 przedszkola tj. o 11,1%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie gorzowskim przypadało 102 miejsc.

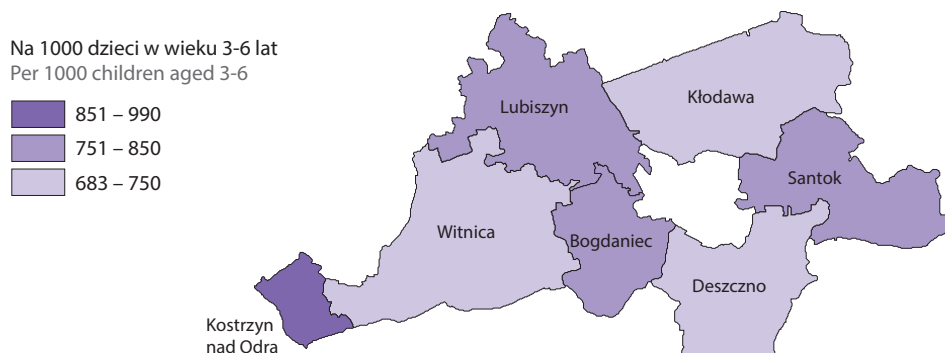
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,4 tys. dzieci. Dzieci w przedszkolach stanowiły 81,5% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie gorzowskim przypadało 62 dzieci.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne
Table 10. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT GORZOWSKI	2017	39	19	1886	2215	1781	433
	2018	39	20	2042	2401	1958	420
Gmina miejska Urban gmina							
Kostrzyn nad Odrą		11	8	819	824	765	164
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina							
Witnica		7	2	281	382	281	46
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bogdaniec		6	2	100	201	100	10
Deszczno		5	1	125	261	128	28
Kłodawa		2	2	244	241	241	63
Lubiszyn		4	2	210	222	192	49
Santok		4	3	263	270	251	60

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Kostrzyn nad Odrą (40,0% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 40,1% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu gorzowskiego.

Mapa 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 22. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

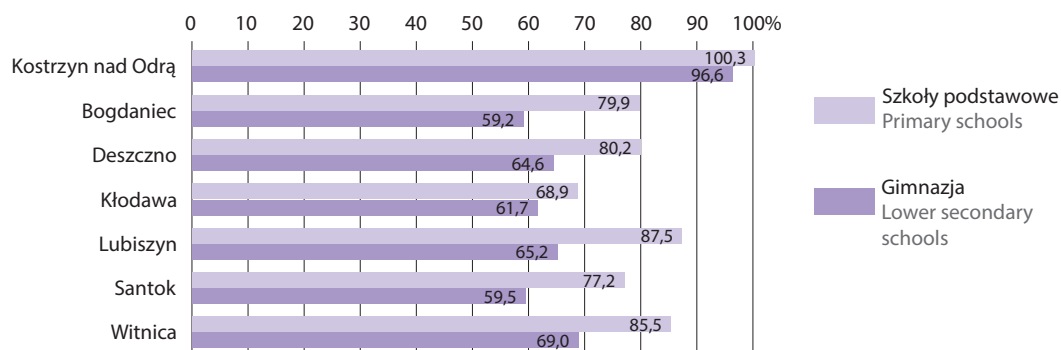
Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 30 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie gorzowskim uczyło się 5,9 tys. dzieci, tj. 7,3% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 32,3%. Na jedną szkołę w powiecie gorzowskim przypadało średnio 198 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W funkcjonujących do czasu wygaśnięcia gimnazjach dla dzieci i młodzieży naukę kontynuowało 594 osoby, tj. 6,7% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Wykres 3. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 3. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Witnica (20,0% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Tablica 11. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 11. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT GORZOWSKI	2017	30	5194	-	1218	557
	2018	30	5925	-	594	589
Gmina miejska Urban gmina						
Kostrzyn nad Odrą		4	1688	-	164	155
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Witnica		6	928	-	121	116
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bogdaniec		4	576	-	47	72
Deszczno		4	820	-	78	86
Kłodawa		2	648	-	65	64
Lubiszyn		5	586	-	61	38
Santok		5	679	-	58	58

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 84,6% i był o 7,5 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie gorzowskim 70,7% i był o 9,7 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

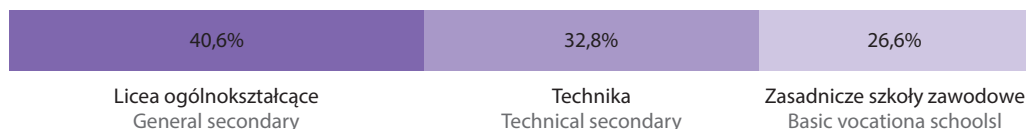
W szkołach podstawowych i gimnazjach łącznie było zatrudnionych 481 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie gorzowskim pozostało 7 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 0,9 tys. uczniów. Były to 2 branżowe szkoły I stopnia, 2 licea ogólnokształcące i 3 technika.

Wykres 4. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
 Chart 4. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

Powiat wyróżnia jeden z wyższych wskaźników zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 825,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 68,0 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie). Nie licząc miast na prawach powiatu, wyższy wskaźnik notuje się tylko w powiecie nowosolskim (69,6 km na 100 km²).

Spośród gmin powiatu gorzowskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych zanotowano w gminie Kłodawa (38,4 m³, tj. o 24,7% wyższe od przeciętnego zużycia wody w gospodarstwach domowych w województwie), a najmniejsze w gminie Witnica (22,2 m³, tj. o 27,9% mniejsze od średniego w województwie).

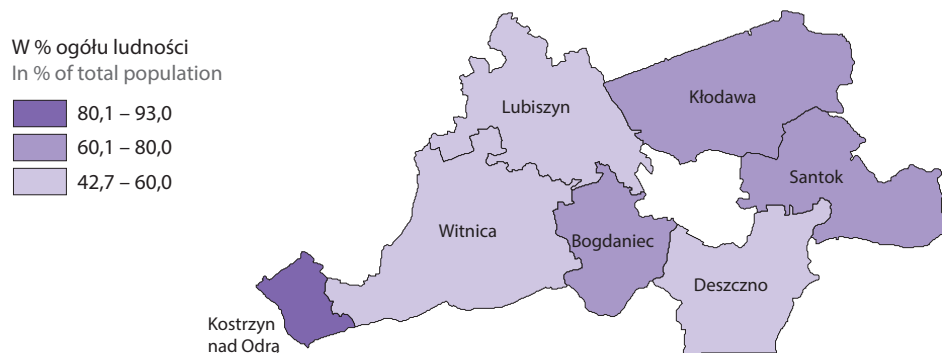
Tablica 12. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 12. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT GORZOWSKI	2017	801,3	66,0	93,1	438,3	36,1	69,4
	2018	825,6	68,0	93,1	446,6	36,8	69,6
Gmina miejska Urban gmina							
Kostrzyn nad Odrą		59,2	128,3	99,9	37,4	81,1	93,0
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina							
Witnica		101,7	36,5	87,5	64,5	23,1	59,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bogdaniec		150,6	134,8	99,7	71,7	64,2	69,4
Deszczno		170,0	101,0	81,6	63,2	37,5	59,9
Kłodawa		137,4	58,5	98,9	92,0	39,2	67,8
Lubiszyn		128,6	62,7	85,7	50,4	24,6	42,7
Santok		78,1	46,1	94,8	67,4	39,8	71,1

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,1% (wobec 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie gorzowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 29,8 m³, tj. o 3,5% więcej niż w 2016 r.

W porównaniu z 2016 r. wzrosła długość czynnej sieci kanalizacyjnej (o 6,3% do 446,6 km). Na 100 km² przypadało 36,8 km sieci. Było to o 5,0 km na 100 km² więcej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 69,6% ludności powiatu gorzowskiego (wobec 67,1% w 2016 r. i 74,1% średnio w województwie).

Mapa 23. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 23. Consumers using sewage network in 2018

Powiat gorzowski wyróżnia największe zagęszczenie sieci gazowej wśród powiatów województwa lubuskiego (nie licząc miast na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra). W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 611,0 km, tj. o 1,1% więcej niż w 2016 r. Było to 50,3 km na 100 km² (wobec 49,8 km w 2016 r. i 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 47,4% (wobec 39,7% w 2016 r. i 52,8% średnio w województwie). W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 4,9% do 9,8 tys. Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 9886,5 kWh, tj. o 1,5% więcej niż w 2016 r.

W powiecie gorzowskim w końcu 2018 r. było 26,3 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2458 kWh, tj. o 3,7% mniej niż w 2016 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu było to 907 kWh (wobec 897 kWh w 2016 r. i 774 średnio w województwie).

W Kostrzynie nad Odrą na 100 km² powierzchni przypadało 208,3 km sieci gazowej. W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 16,4 km na 100 km² powierzchni w gminie Lubiszyn do 60,1 km w gminie Santok. Najwyższy odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej notowano w Kostrzynie nad Odrą (92,4%) i w gminie Witnica (48,7%), a najniższy w gminie Lubiszyn (5,2%).

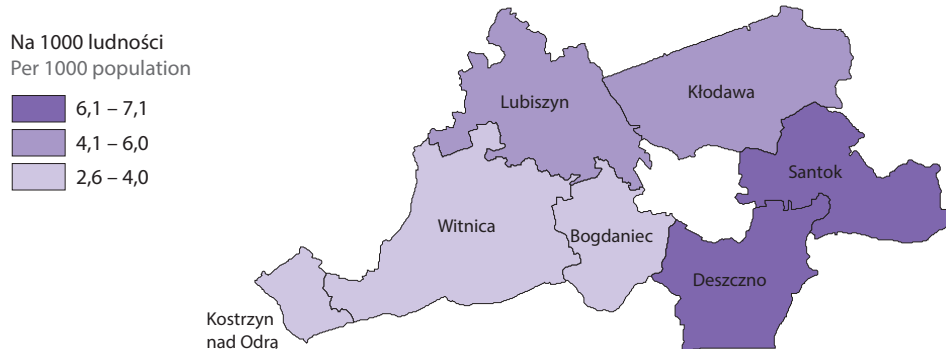
Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie gorzowskim zwiększyła się w stosunku do 2017 r. o 18,2%, jednocześnie w porównaniu z 2016 r. wzrosła o 7,4%. Było to 318 mieszkań (tj. 7,5% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 252 mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 15,3% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 112,8 m² (wobec 105,2 m² w 2016 r. i 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 4,5 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 1029 mieszkań, tj. o 19,2% więcej niż średnio w województwie.

W latach 2017 i 2018 najwięcej mieszkań do użytkowania (podobnie jak w latach poprzednich) oddano w gminach Deszczno, Santok, Kłodawa i Kostrzyn nad Odrą. W 2017 r. mieszkania oddane do użytkowania w tych gminach stanowiły łącznie 75,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie, a w 2018 r. – 68,6%.

Mapa 24. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 24. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie gorzowskim znajduje się 672,6 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (tj. 10,4% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 55,4 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 687 wobec 656 w 2017 r.

W 2018 r. w powiecie odnotowano 39 wypadków drogowych (wobec 44 w 2017 r. i 43 w 2016 r.), tj. 5,9% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 54,5 wypadków (wobec 61,6 w 2017 r. i 60,4 w 2016 r.). Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych w powiecie gorzowskim w 2018 r. wyniosła 5 (w 2017 r. 10), a liczba rannych – 56 (w 2017 r. 73).

W powiecie gorzowskim znajduje się 63,0 km ścieżek rowerowych. W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 518,8 km wobec 428,3 km średnio w województwie. Więcej ścieżek w przeliczeniu na powierzchnię powiatu występuje w powiecie nowosolskim (1153,5 km na 10 tys. km²) oraz w miastach na prawach powiatu: w Zielonej Górze (2371,4 km na 10 tys. km²) i w Gorzowie Wlkp. (5902,9 km na 10 tys. km²).

Spośród gmin powiatu gorzowskiego 59,4% łącznej długości ścieżek rowerowych w powiecie znajduje się w gminach Kostrzyna nad Odrą i Witnica. Na 10 tys. km² przypadało tam odpowiednio 3836,2 i 706,9 km ścieżek.

Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. w powiecie gorzowskim zanotowano deficyt odpowiadający 0,5% ogółu dochodów budżetowych powiatu wobec nadwyżki notowanej w latach 2016 i 2017 w wysokości odpowiednio 8,0% i 6,8% ogółu dochodów.

Łączne dochody gmin powiatu były niższe od ich wydatków. W rezultacie skumulowany wynik gmin był ujemny, a jego relacja do zrealizowanych dochodów wyniosła minus 5,8%. Spośród gmin powiatu gorzowskiego w większości zanotowano nadwyżkę wydatków nad dochodami. Jedynie w gminie Witnica rok 2018 zamknięto nadwyżką budżetową, natomiast w gminie Deszczno wielkość dochodów zrównoważyła wielkość wydatków.

Mapa 25. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Map 25. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu gorzowskiego w wysokości 62,2 mln zł były wyższe w porównaniu z notowanymi w latach 2016 i 2017 r. odpowiednio o 24,4% i o 8,3%. Z kolei wydatki w kwocie 62,4 mln zł wzrosły w stosunku do zrealizowanych w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 35,7% i 16,7%. Deficyt budżetu powiatu gorzowskiego w 2018 r. wyniósł minus 0,3 mln zł (wobec nadwyżki w latach 2016 i 2017 odpowiednio w wysokości 4,0 mln zł i 3,9 mln zł).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu gorzowskiego wyniosły 870 zł i były o 19,5% niższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast, w wysokości 874 zł na 1 mieszkańca, były o 28,9% niższe od średnich wydatków powiatów na 1 mieszkańca w województwie.

Powiat gorzowski wyróżnia najwyższy wśród powiatów województwa udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu, który w 2018 r. wyniósł 49,7% (tj. o 1,1 p. proc. więcej niż w 2016 r. i o 13,3 p. proc. więcej niż średnio w powiatach w województwie lubuskim). Wyższy niż w większości powiatów w województwie lubuskim był także udział dotacji w dochodach ogółem powiatu, który zwiększył się w porównaniu z 2016 r. o 5,4 p. proc. do 30,9% (tj. o 2,5 p. proc. wyższego niż średnio w powiatach w województwie). Jednocześnie w porównaniu z 2016 r. zmniejszył się w powiecie gorzowskim udział subwencji ogólnej w dochodach ogółem (o 6,4 p. proc.) do poziomu 19,4%, tj. najniższego wśród powiatów województwa.

W 2018 r. dochody budżetu powiatu gorzowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 2,3 mln zł, tj. o 24,4% więcej w porównaniu z 2017 r. i prawie 19-krotnie więcej niż w 2016 r. W strukturze dochodów powiatu gorzowskiego środki z omawianej kategorii dochodowej stanowiły 3,7% (wobec 0,2% w 2016 r.).

W strukturze wydatków powiatu gorzowskiego 82,4% stanowiły wydatki bieżące, w tym wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń (40,9%). Dalsze 17,6% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe. Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 154 zł, tj. 3,5-krotnie więcej niż w 2016 r. i o 51,0% więcej w stosunku do średnich wydatków inwestycyjnych powiatów na 1 mieszkańca w województwie lubuskim.

Tablica 13. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 13. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT GORZOWSKI	870	432	874	720	154
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gmina miejska Urban gmina					
Kostrzyn nad Odrą	5482	3357	5642	4562	1080
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina					
Witnica	4729	2083	4542	4170	372
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Bogdaniec	4393	1857	4545	3679	865
Deszczno	4765	2032	4763	3375	1388
Kłodawa	5096	2616	5442	3659	1784
Lubiszyn	4875	2188	5006	3981	1025
Santok	4427	2002	6202	3792	2410

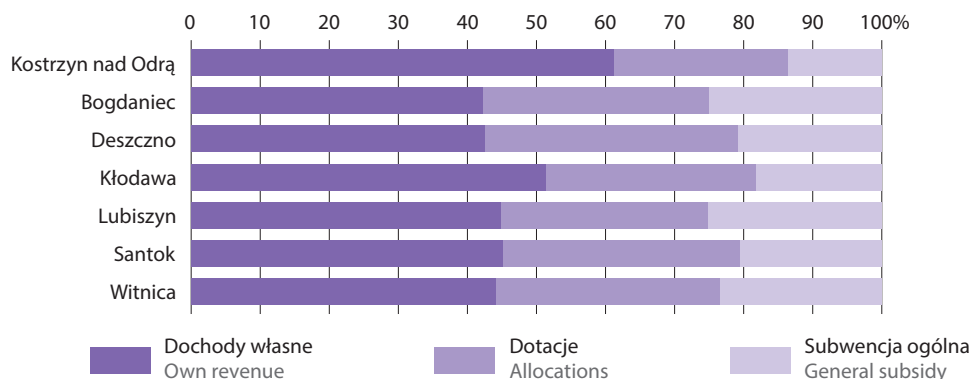
Budżety gmin Budgets of gminas

W 2018 r. dochody gmin powiatu gorzowskiego zbiorczo wyniosły 350,8 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 20,3%) i w 2017 r. (o 7,6%). W strukturze dochodów gmin powiatu gorzowskiego 49,6% stanowiły dochody własne (tj. o 0,5 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Dalsze 30,8% zapewniały dotacje (których odsetek zwiększył się o 2,4 p. proc.), a 19,6% – subwencja ogólna (o 2,0 p. proc. mniej niż w 2016 r.).

Dochody gmin powiatu gorzowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4911 zł (tj. o 6,6% więcej w porównaniu z przeciętną wielkością dochodów gmin w województwie lubuskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca), w tym dochody własne 2436 zł (tj. o 13,0% więcej).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu gorzowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 10,1 mln zł, tj. 2,9% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to więcej niż w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 79,6% i 50,7%.

Wykres 5. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
 Chart 5. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu gorzowskiego najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Kostrzyn nad Odrą (o 55,7% wyższe od przeciętnych dochodów własnych gmin w województwie na 1 mieszkańca) i w gminie Kłodawa (o 21,3% wyższe). Najmniejsze dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Bogdaniec, stanowiące 86,1% przeciętnych dochodów własnych gmin w województwie na 1 mieszkańca.

Tablica 14. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
 Table 14. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gmina miejska Urban gmina			
Kostrzyn nad Odrą	26,5	506,8	0,5
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Witnica	436,3	1130,5	1,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bogdaniec	1826,0	1591,8	5,1
Deszczno	1521,9	1660,7	3,6
Kłodawa	277,9	2544,5	5,8
Lubiszyn	31,2	770,9	2,3
Santok	2604,3	1926,5	5,2

W 2018 r. spośród gmin powiatu gorzowskiego najwyższy odsetek dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Kłodawa (5,8%), Santok (5,2%) i Bogdaniec (5,1%). Z kolei najmniejszy udział dochodów z tej kategorii dochodowej w ogóle zrealizowanych dochodów wystąpił w gminie Kostrzyn nad Odrą (0,5%).

Łączne wydatki gmin powiatu gorzowskiego w 2018 r. wzrosły do 371,1 mln zł (tj. o 37,1% w porównaniu z 2016 r. i o 13,0% w stosunku do 2017 r.). W strukturze wydatków gmin powiatu 76,7% stanowiły wydatki bieżące, a 23,3% wydatki inwestycyjne.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie gorzowskim wyniosły 5195 zł (tj. o 47,3% więcej niż średnio w gminach województwa lubuskiego), w tym wydatki bieżące 3987 zł. Wydatki inwestycyjne wyniosły 1208 zł na 1 mieszkańca, tj. o 81,9% więcej niż średnio w gminach województwa).

W 2018 r. 29,6% ogółu wydatków gmin powiatu gorzowskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Najwyższy odsetek tych wydatków zanotowano w gminie Bogdaniec (37,0%) i Witnica (36,2%), a najniższy w gminie Santok (21,8%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki w dziale oświata i wychowanie w gminach powiatu gorzowskiego wyniosły średnio 1535 zł, przy rozpiętości tego wskaźnika od 1221 zł na 1 mieszkańca w gminie Deszczno do 1748 zł w gminie Kostrzyn nad Odrą.

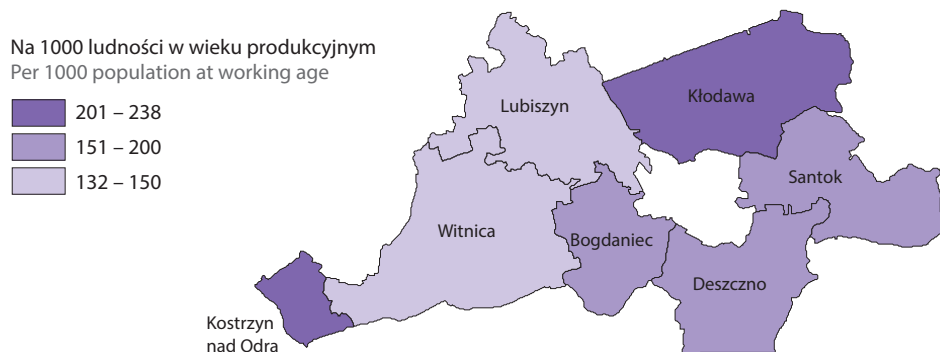
Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie gorzowskim zarejestrowanych było 8,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 7,1% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 416 (5,4%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Kostrzyn nad Odrą oraz gminie wiejskiej Kłodawa odpowiednio 27,9% i 16,4% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Mapa 26. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 26. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Powiat gorzowski mieści się w grupie powiatów o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry oraz powiatu słubickiego). W 2018 r. były to 178 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Powiat gorzowski wyróżnia jeden z najwyższych wśród powiatów województwa lubuskiego odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa, który ukształtował się na poziomie 26,0% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 3,9% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty prowadzące działalność usługową – 70,0%.

Gmina wiejska Kłodawa i gmina miejska Kostrzyn nad Odrą mieszczą się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (odpowiednio 238 – 3 lokata oraz 206 – 5 lokata)

Tablica 15. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII

Table 15. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

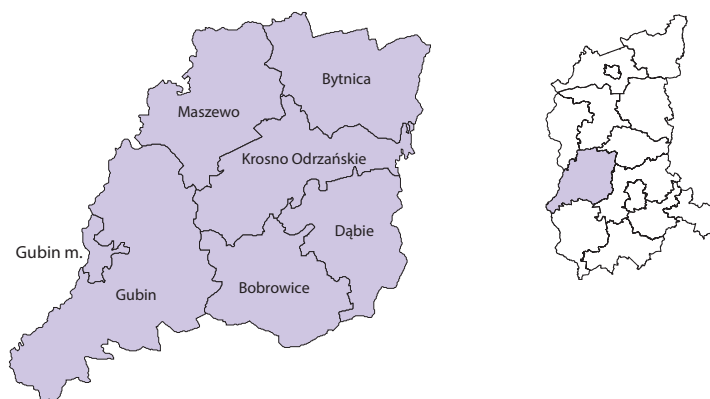
Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdzielnie co-operatives	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne foundations, associations and social organizations	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicznego of which with foreign capital participation				
POWIAT GORZOWSKI	2017	7637	622	214	315	14	264	6160
	2018	8053	502	111	330	10	255	6492
Gmina miejska Urban gmina								
Kostrzyn nad Odrą		2245	174	66	131	4	55	1673
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina								
Witnica		1161	71	20	34	1	38	921
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Bogdaniec		737	42	7	32	0	34	602
Deszczno		1112	57	7	40	1	28	955
Kłodawa		1319	64	3	51	0	37	1134
Lubiszyn		582	30	5	16	2	36	458
Santok		897	64	3	26	2	27	749

Spółki handlowe w liczbie 502 stanowiły 6,2% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 111 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (22,1% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach: Kostrzyn nad Odrą oraz Witnica (odpowiednio 59,5% i 18,0% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT KROŚNIEŃSKI

KROŚNIEŃSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 16. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 16. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	1391	9,9	55512	5,5	28206
	2018	1391	9,9	55245	5,4	28087
Gmina miejska Urban gmina						
Gubin		21	0,2	16687	1,6	8692
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Krosno Odrzańskie		212	1,5	17898	1,8	9174
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bobrowice		185	1,3	3205	0,3	1627
Bytnica		209	1,5	2520	0,2	1239
Dąbie		171	1,2	4943	0,5	2396
Gubin		379	2,7	7168	0,7	3562
Maszewo		214	1,5	2824	0,3	1397

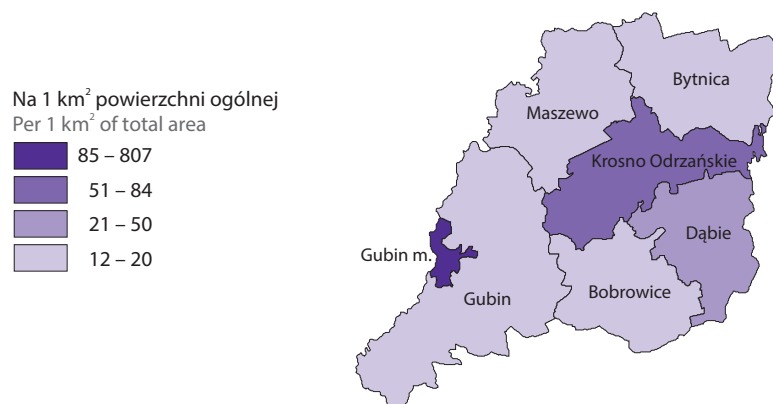
Powiat krosnieński, 2. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 5,4% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 3,3% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu krosnieńskiego, do 42,9 tys.¹ osób w 2050 r. – w porównaniu z rokiem bazowym 2013 oznacza to największy (o 24,3%) ubytek ludności wśród powiatów województwa lubuskiego (po powiecie żagańskim).

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wyniósł 50,8% i mniejszy był od średniej wartości w województwie (51,3%). Współczynnik feminizacji wskazał, że na 100 mężczyzn w powiecie krosnieńskim przypadały 103 kobiety.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 27. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 27. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. wszystkie gminy w powiecie krośnieńskim odnotowały ujemny przyrost naturalny, a najwyższą gminą wiejską Gubin (na poziomie minus 2,8 osoby na 1000 ludności) oraz gmina Bobrowice (minus 2,2 osoby na 1000 ludności). Jednocześnie gminę Bobrowice charakteryzowało istotne pogorszenie wartości współczynnika przyrostu naturalnego od 2016 r. (kiedy wyniósł 5,6 osoby na 1000 ludności).

W 2018 r. w powiecie krośnieńskim nieco zmalał wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem wyniósł 50,8% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. i 2016 r.

Tablica 17. Ruch naturalny ludności
 Table 17. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności	per 1000 population	
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	9,8	10,5	-0,7
	2018	9,5	10,5	-1,0
Gmina miejska Urban gmina				
Gubin		9,6	10,5	-1,0
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina				
Krosno Odrzańskie		9,5	10,0	-0,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Bobrowice		8,8	11,0	-2,2
Bytnica		11,1	11,5	-0,4
Dąbie		9,6	10,4	-0,8
Gubin		7,4	10,1	-2,8
Maszewo		13,5	13,8	-0,4

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie krośnieńskim była nieco niższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,7 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Natomiast była taka sama jak w 2017 r. i o 0,2 małżeństwa na 1000 ludności mniejsza niż w 2016 r. Współ-

czynnik rozwodów był niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,5 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,5, a w odniesieniu do 2016 r. o 0,4.

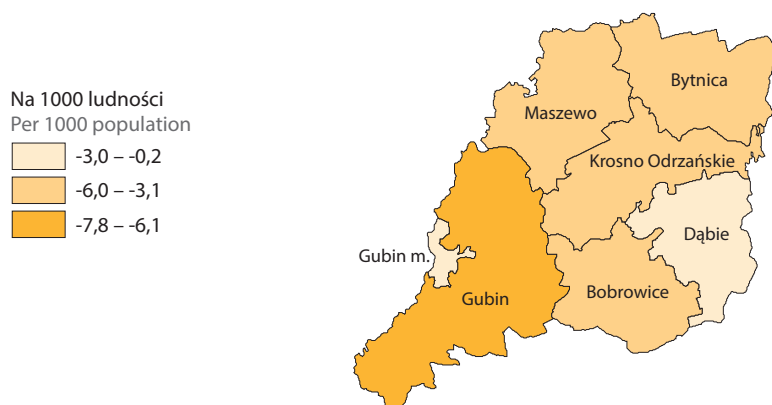
W powiecie krośnieńskim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 0,3 p. prom. niższy niż w 2017 r., ale o 0,7 p. prom. wyższy niż w 2016 r. W ujęciu rocznym liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności powiatu nie zmieniła się (wzrosła o 0,9 p. prom. w relacji do 2016 r.), przy czym była wyższa niż liczba urodzeń. W rezultacie powiat krośnieński, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. charakteryzował ujemny przyrost naturalny.

W ogólnej liczbie ludności powiatu krośnieńskiego 62,1% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 3 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat krośnieński w grupie powiatów o niższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (wraz z powiatem sulęcińskim i zielonogórskim). Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie krośnieńskim wzrośnie do 81.

W powiecie krośnieńskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. W ujęciu rocznym odnotowano spadek przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 4,8 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. do minus 3,3 w 2018 r. (wobec minus 2,9 w 2016 r.).

W 2018 r. w gminach wiejskich Dąbie i Gubin odnotowano najmniejszy w powiecie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie nieco ponad 17,0% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Gubin odnotowała największy odsetek osób w wieku produkcyjnym w województwie (na poziomie 65,6% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie gminę wyróżniał najniższy wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie (52,5 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 28. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 28. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu krośnieńskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Krosno Odrzańskie i gminie miejskiej Gubin. W 2018 r. było to odpowiednio 310 i 191 osób, tj. łącznie 64% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach występowało także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 382 i 195). Łącznie było to prawie 60% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu krośnieńskiego zajmowały obszar 86180,7 ha stanowiąc 12,1% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 83624,4 ha porastały 60,1% powierzchni powiatu.

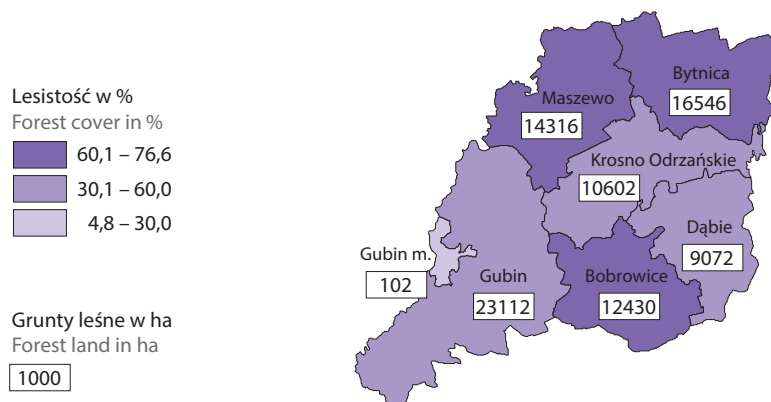
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu krośnieńskiego wynosiła 35711,2 ha, co stanowiło 2,6% powierzchni geograficznej województwa i 25,7% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Bytnica (76,6 – najbardziej zalesiona gmina w województwie lubuskim) i Bobrowice (65,2), a najniższy w mieście Gubin (4,8). Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy wiejskie Gubin (7,7%) i Bobrowice (4,8%), a najmniejszym miasto Gubin (0,2%).

Tablica 18. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
 Table 18. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	35876,8	115,5	26376,9	845,2	85
	2018	35711,2	115,5	26467,4	703,9	88
Gmina miejska Urban gmina						
Gubin		316,2	99,8	299,0	17,2	19
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Krosno Odrzańskie		4866,9	-	4504,9	134,5	8
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bobrowice		6647,0	-	6603,8	286,1	2
Bytnica		3010,9	-	900,0	63,1	15
Dąbie		4129,6	-	4103,4	26,2	10
Gubin		10683,8	15,7	5856,3	133,9	27
Maszewo		6056,8	-	4200,0	43,0	7

Mapa 29. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 29. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

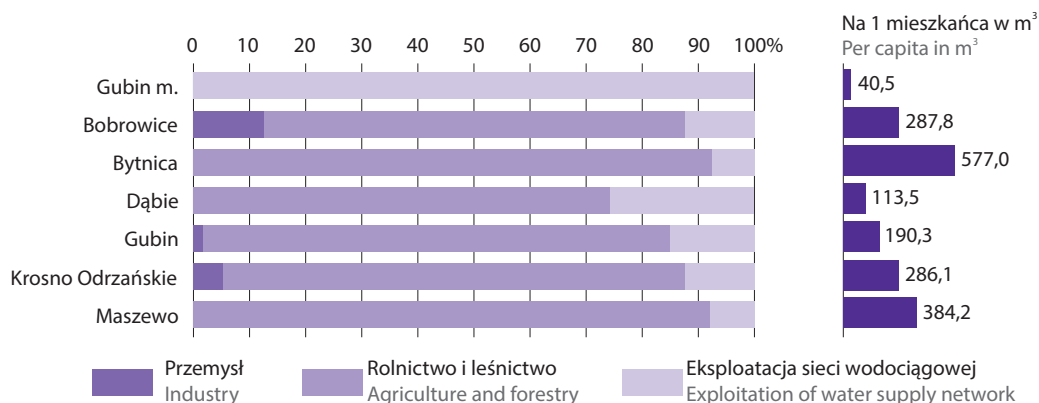

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Krośnieński jest drugim powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 202,3 m³, tj. o 122,6 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 78,7% zużytej wody – wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, 17,6% w wyniku eksploatacji sieci wodociągowej, a 3,7% na cele produkcyjne w przemyśle.

Wykres 6. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
Chart 6. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (gmina Bytnica – 92,5% i gmina Maszewo – 92,1% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w miastach Gubin i Krosno Odrzańskie jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2018 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych miastach odpowiednio 100,0% i 62,5%.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1236 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek o 11,3% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 13,0% ilości ścieków odprowadzonych. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 64,0% ogółu mieszkańców powiatu, (w 2016 r. 64,8%). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat krośnieński na 11. lokacie w województwie.

Tablica 19. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 19. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	1373	1373	10,5	-	-	64,8
	2018	1236	1236	13,0	-	-	64,0
Gmina miejska Urban gmina							
Gubin		576	576	-	-	-	93,1
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina							
Krosno Odrzańskie		505	505	2,6	-	-	82,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bobrowice		75	75	100,0	-	-	54,3
Bytnica		42	42	100,0	-	-	64,7
Dąbie		21	21	100,0	-	-	20,8
Gubin		9	9	22,2	-	-	5,5
Maszewo		8	8	100,0	-	-	12,2

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 5,7 mln zł, tj. 103,4 zł w przeliczeniu na mieszkańca (11. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 99,1% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a pozostałe 0,9% na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 1,0 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 19 zł. Najwięcej (74,8%) środków finansowych przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, a 25,2% stanowiły środki przeznaczone na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (stanowiące 59,7% ogółu zainwestowanych środków), 26,3% tworzyły środki pochodzące z zagranicy, 7,8% stanowiły inne środki w tym nakłady niefinansowane, a 6,2% nakładów stanowiły kredyty i pożyczki krajowe.

Tablica 20. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 20. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	280,2	1589,0
	2018	5714,6	1028,6
Gmina miejska Urban gmina			
Gubin		884,0	-
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Krosno Odrzańskie		14,9	138,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bobrowice		72,4	56,9
Bytnica		-	-
Dąbie		2332,0	41,0
Gubin		822,6	792,7
Maszewo		1588,7	-

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. pracujący w powiecie krośnieńskim stanowili 3,9% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba (9,1 tys. osób) zwiększyła się w porównaniu z 2016 r. o 11,5% (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie średnio o 3,7%).

Liczba pracujących w powiecie krośnieńskim w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest jedną z niższych w województwie. W końcu 2018 r. wyniosła 166 (tj. o 67 osób mniej niż średnio w województwie). Niższą wartość tego wskaźnika notuje się jedynie w powiecie żagańskim (143).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 48,7%, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż średnio w województwie, przy czym ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 8,8%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 14,3%.

Z ogółu pracujących w powiecie 36,4% pracuje w przemyśle i budownictwie (wobec 39,2% średnio w województwie). Ponadto notuje się relatywnie wysoki odsetek pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (w 2018 r. było to 5,8% ogółu pracujących wobec 2,4% średnio w województwie lubuskim). Pozostałe 57,9% ogółu pracujących pracuje w przedsiębiorstwach usługowych.

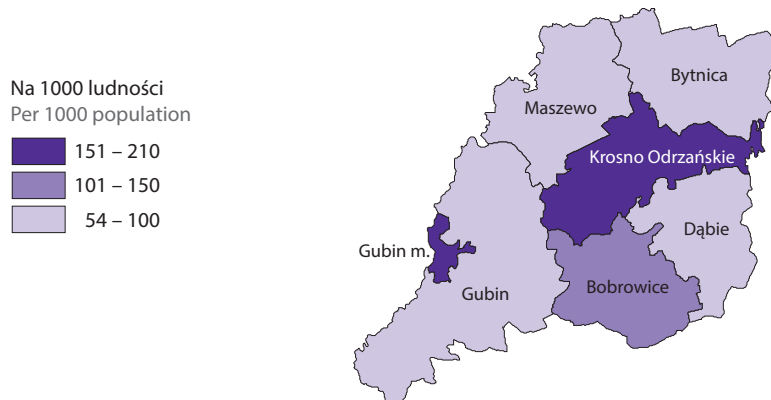
Tablica 21. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
 Table 21. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT KROŚNIEŃSKI	8805	3,8	4347
	2018	3,9	4455
Gmina miejska Urban gmina			
Gubin	3497	1,5	1649
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Krosno Odrzańskie	3696	1,6	1797
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bobrowice	380	0,2	201
Bytnica	242	0,1	113
Dąbie	470	0,2	287
Gubin	711	0,3	313
Maszewo	153	0,1	95

^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

Z ogółu pracujących w powiecie krośnieńskim, blisko 79% pracuje w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w gminie Krosno Odrzańskie i w miejskiej gminie Gubin. Liczba pracujących na 1000 ludności w gminach powiatu krośnieńskiego jest znacznie zróżnicowana, jednak we wszystkich gminach jest niższa od średniej wartości tego wskaźnika w województwie (233). Najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności notuje się w gminie miejskiej Gubin (210) i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (207). W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 54 osoby na 1000 ludności w gminie Maszewo do 119 osób w gminie Bobrowice.

Mapa 30. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 30. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Bezrobotni

Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie krośnieńskim (w liczbie 1,6 tys. osób) stanowili 7,3% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do końca 2016 r. o 33,4%. W porównaniu ze stanem z przed 2 lat stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się z 14,3% do 9,3% w końcu 2018 r. Powiat mieści się jednak w grupie czterech powiatów o najwyższej w województwie stopie bezrobocia (wraz z powiatami żagańskim, strzelecko-drezdeneckim i międzyrzeckim).

Tablica 22. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
Table 22. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT KROŚNIEŃSKI			
2017	1938	7,9	1146
2018	1619	7,3	941
Gmina miejska Urban gmina			
Gubin	571	2,6	310
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Krosno Odrzańskie	372	1,7	223
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bobrowice	69	0,3	42
Bytnica	64	0,3	47
Dąbie	158	0,7	94
Gubin	323	1,5	186
Maszewo	62	0,3	39

Liczba bezrobotnych w gminach powiatu krośnieńskiego wyniosła średnio 29 na 1000 mieszkańców, przy czym najwyższa była w gminie wiejskiej Gubin (45). W pozostałych gminach wyniosła od 21 bezrobotnych na 1000 ludności w gminie Krosno Odrzańskie i po 22 w gminie Maszewo i Bobrowice do 34 w gminie miejskiej Gubin i 32 w gminie Dąbie.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 58,1% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 31,1%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 36,3%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie krośnieńskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 35,8%, a ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 51,1%, tj. o 1,9 p. proc. mniej niż w 2016 r. Korzystne zmiany obserwowano także w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2016 r. o 1,2 p. proc. do 13,0%.

W powiecie krośnieńskim zmniejszył się odsetek bezrobotnych absolwentów, który wyniósł 2,9% (wobec 3,1% w 2016 r. i 3,0% średnio w województwie). Nieco mniejszy niż w końcu 2016 r. był także odsetek osób w wieku 50 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. o 0,8 p. proc. i wyniósł 28,6% (wobec 28,7% średnio w województwie lubuskim).

Wynagrodzenia

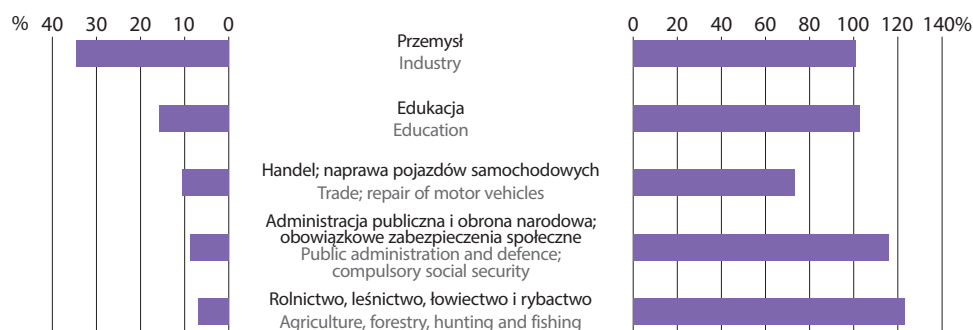
Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie krośnieńskim jest wyższe niż w większości powiatów województwa lubuskiego. W 2018 r. wzrosło o 10,9% w porównaniu z 2016 r. i o 6,5% w stosunku do 2017 r., osiągając poziom 4255 zł, tj. o 0,4% wyższy od przeciętnego wynagrodzenia w województwie lubuskim. Wyższe niż w powiecie krośnieńskim wynagrodzenia zanotowano w powiatach: gorzowskim, zielonogórskim i żarskim oraz w mieście na prawach powiatu Zielona Góra.

Wykres 7. Chart 7. **Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.**
Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Zatrudnienie w % ogółu zatrudnionych w powiecie (7,3 tys. osób)
Paid employment in % of total employees in powiat (7,3 thousand persons)

Wynagrodzenie w % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie (4255 zł)
Wages and salaries in % of average monthly gross wages and salaries in powiat (4255 PLN)

Kultura i turystyka

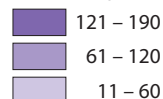
Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

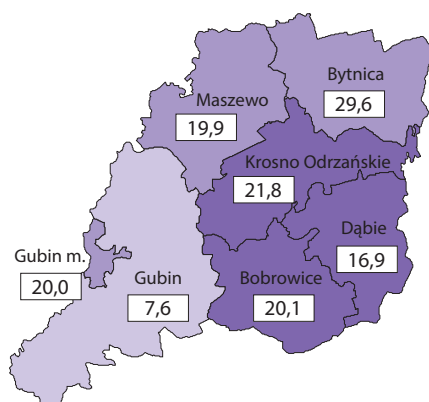
Libraries and cultural institutions

Mapa 31. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
Map 31. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
Library loans per borrower

Tablica 23. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
Table 23. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	15	-	203,5	7257	131,4
	2018	15	-	190,9	7066	146,8
Gmina miejska Urban gmina						
Gubin		1	-	56,3	1942	38,9
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Krosno Odrzańskie		4	-	54,0	3410	74,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bobrowice		2	-	21,8	488	9,8
Bytnica		2	-	15,2	210	6,2
Dąbie		3	-	22,6	626	10,6
Gubin		1	-	5,2	76	0,6
Maszewo		2	-	15,8	314	6,3

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie krośnieńskim funkcjonowało 15 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,9% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 5,8% a liczba czytelników wzrosła o 4,3%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 2,8%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Bytnica – 30 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie wiejskiej Gubin – 8 woluminów.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu krośnieńskiego instytucje zorganizowały łącznie 123 imprezy (2,0% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 15,6 tys. osób.

W powiecie krośnieńskim funkcjonowało 16 zespołów artystycznych (3,3% zespołów artystycznych w województwie), w tym 5 zespołów wokalnych i chórów oraz 3 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 202 członków, tj. 2,9% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Krosno Odrzańskie – 57,7% ogólnej liczby imprez w powiecie.
W gminie miejskiej Gubin odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 137 osób.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu krośnieńskiego funkcjonowało 12 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 4,0% wszystkich obiektów w województwie. Były to 4 obiekty hotelowe oraz 8 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 711 miejsc noclegowych, tj. o 16,7 % mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 22,8% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 50,0% - w hotelach. Pozostałe 77,2% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 59,7% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 53,9% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 24. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 24. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	16	10	897	413	21168	1548	59871	5301
	2018	12	8	711	383	23422	1204	68457	4625
Gmina miejska i miejsko-wiejska Urban gmina and urban-rural gmina		5	5	130	130	9516	584	16176	737
Gminy wiejskie Rural gminas:		7	3	581	253	13906	620	52281	3888

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie wiejskiej Bobrowice (33,3% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz w gminie miejskiej Gubin (25,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie krośnieńskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 23,4 tys. turystów, tj. 3,4% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 1,2 tys. osób stanowili 5,1% turystów w powiecie i 0,7% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 2,3%, natomiast spadek liczby turystów zagranicznych o 35,5%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie krośnieńskim wzrosła o 3,2 tys., tj. o 5,0%. Zmniejszyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 5,8 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 6,8%, tj. o 9,2 p. proc. mniej niż w 2016 r.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminach wiejskich: Gubin i Bobrowice (średnio po 3,9 noclegu) a najkrótszy w gminie miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (średnio 1,6 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 2,9 noclegu.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie krośnieńskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 7,3 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie krośnieńskim funkcjonowało 30 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,0% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o jedną.

Przedszkola stanowiły 46,7% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 ich liczba nie uległa zmianie. Średnio na 1 przedszkole w powiecie krośnieńskim przypadało 80 miejsc.

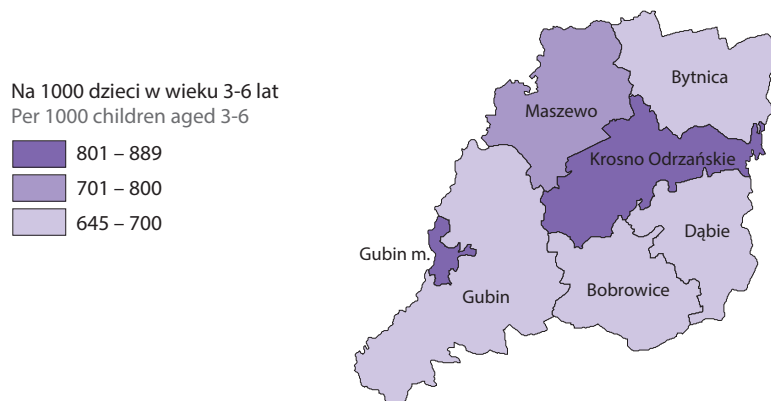
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,7 tys. dzieci. Dzieci w przedszkolach stanowiły 70% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie krośnieńskim przypadało 56 dzieci.

Tablica 25. Wychowanie przedszkolne
Table 25. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	30	14	1122	1679	1156	315
	2018	30	14	1123	1693	1186	318
Gmina miejska Urban gmina							
Gubin		6	3	413	528	407	116
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina							
Krosno Odrzańskie		9	6	516	621	526	143
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bobrowice		2	2	81	82	82	33
Bytnica		1	1	75	71	71	15
Dąbie		5	1	1	144	59	-
Gubin		5	-	-	176	-	-
Maszewo		2	1	37	71	41	11

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Krosno Odrzańskie (42,9% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 45,9% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu krosnieńskiego.

Mapa 32. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 32. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 28 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie krosnieńskim uczyło się 4,2 tys. dzieci, tj. 5,2% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 29,9%. Na jedną szkołę w powiecie krosnieńskim przypadało średnio 150 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie krosnieńskim funkcjonowało 1 gimnazjum, do którego uczęszczało 426 uczniów, tj. 4,8% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 8. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie Krosno Odrzańskie (25,0%) ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie.

Tablica 26. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
Table 26. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	28	3713	4	887	429
	2018	28	4203	1	426	443
Gmina miejska Urban gmina						
Gubin		5	1243	-	129	141
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina						
Krosno Odrzańskie		7	1480	-	133	126
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bobrowice		2	269	-	24	25
Bytnica		1	167	1	13	16
Dąbie		5	353	-	38	40
Gubin		5	460	-	64	70
Maszewo		3	231	-	25	25

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 90,8% i był o 1,4 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wyniósł w powiecie krośnieńskim 77,9% i był o 2,5 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

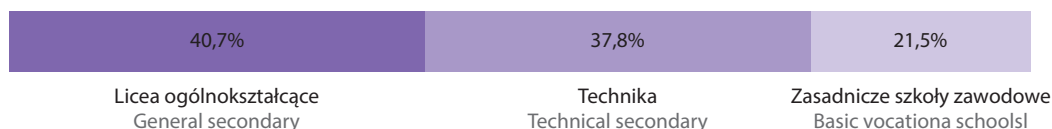
Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie krośnieńskim łącznie zatrudniały 404 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie krośnieńskim pozostawało 9 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,0 tys. uczniów. Były to 2 branżowe szkoły I stopnia, 2 licea ogólnokształcące, 3 technika i 2 szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

Wykres 9. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
Chart 9. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a Łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej w powiecie krośnieńskim wyniosła 557,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 40,1 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,2% (wobec 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie krośnieńskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,7 m³, tj. o 6,3% więcej niż w 2016 r.

Spośród gmin powiatu krośnieńskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie miejskiej Bytnica (40,6 m³ na 1 mieszkańca), w gminie Bobrowice (34,4 m³) i w gminie Gubin (30,3 m³).

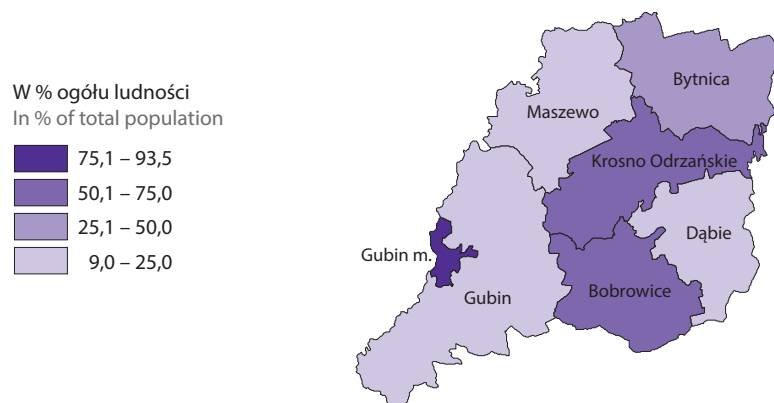
Tablica 27. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 27. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	556,4	40,0	92,1	225,8	16,2	60,4
	2018	557,6	40,1	92,2	225,8	16,2	61,3
Gmina miejska Urban gmina							
Gubin		84,8	410,1	99,0	69,1	334,1	93,5
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina							
Krosno Odrzańskie		129,2	60,8	87,0	96,0	45,2	73,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bobrowice		61,5	33,3	97,7	12,2	6,6	53,1
Bytnica		33,2	15,9	95,5	27,8	13,3	47,7
Dąbie		65,3	38,2	89,7	6,0	3,5	20,1
Gubin		150,1	39,5	85,6	3,7	1,0	9,0
Maszewo		33,5	15,7	98,4	11,0	5,1	19,8

W 2018 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie krośnieńskim (225,8 km) była o 0,3% większa niż w 2016 r. Na 100 km² powierzchni powiatu przypadało 16,2 km sieci kanalizacyjnej (wobec 31,8 km na 100 km² średnio w województwie). Z sieci kanalizacyjnej korzystało 61,3% ludności powiatu krośnieńskiego (wobec 60,3% w 2016 r. i 74,1% średnio w województwie).

Powiat krośnieński jest drugim powiatem w województwie o najmniejszym zagęszczeniu sieci gazowej. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 217,7 km, tj. o 0,8% więcej niż w 2016 r. W przeliczeniu na 100 km² było to 15,7 km (wobec 15,5 km w 2016 r. i 31,0 km średnio w województwie). Relatywnie niewielki był także odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie, który wyniósł 34,4% (wobec 52,8% średnio w województwie) i nie zmienił się znacząco w stosunku do 2016 r. (33,6%). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 2,8% do 6,8 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 9398,3 kWh, tj. o 4,1% więcej niż w 2016 r.

Mapa 33. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 33. Consumers using sewage network in 2018

W powiecie krośnieńskim w końcu 2018 r. było 21,0 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej (tj. o 9,7% więcej niż w 2016 r.). Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2052 kWh, tj. o 3,9% mniej niż w 2016 r. oraz o 5,8% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 779 kWh (wobec 734 kWh w 2016 r. i 774 przeciętnie w województwie).

Łącznie ponad 60% sieci gazowej w powiecie mieści się w gminach: miejskiej Gubin i Krosno Odrzańskie.

Na 100 km² przypada tu odpowiednio 330,4 km i 29,6 km sieci gazowej. W gminach tych odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł odpowiednio: 92,3% i 14,2%. W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten nie przekracza 9,4%.

W dwóch gminach powiatu krośnieńskiego: Bobrowice i Bytnica nie występuje sieć gazowa.

Mieszkania Dwellings

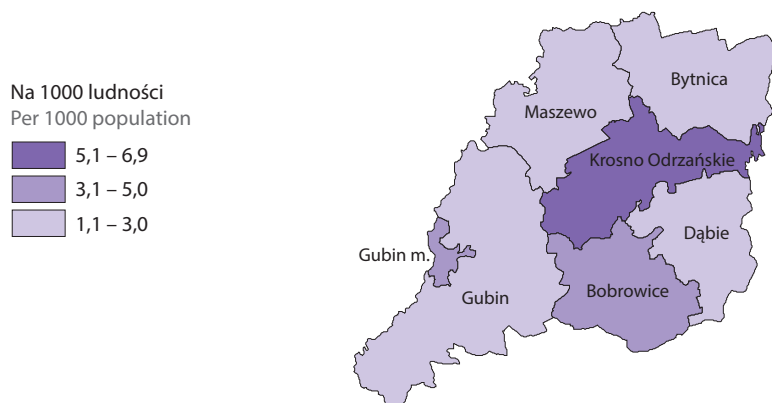
W 2018 r. w powiecie krośnieńskim oddano do użytkowania 217 mieszkań (tj. 5,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 79 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 4,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Liczba mieszkań oddanych do użytkowania ogółem była większa niż w 2017 r. (o 47,6%) i w 2016 r. (o 130,9%). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 89,4 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 3,9 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 828 mieszkań, tj. o 4,1% mniej niż średnio w województwie.

W latach 2016 i 2017 najczęściej mieszkań oddano do użytkowania w gminie miejskiej Gubin i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie. W ciągu 2 lat było to łącznie 161 mieszkań, tj. 66,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w tym czasie w powiecie.

Mapa 34. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

Map 34. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie krośnieńskim znajduje się 469,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 7,3% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 33,7 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 713 wobec 682 w 2017 r.

W 2018 r. spadło natężenie wypadków drogowych w powiecie w stosunku do lat poprzednich. Liczba wypadków drogowych wyniosła 26 wobec 29 w 2017 r. i 47 w 2016 r. Było to 47,1 wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności wobec 52,2 w 2017 r. i 84,3 w 2016 r. (przy średniej liczbie wypadków na 100 tys. ludności w województwie na poziomie 65,3). W wypadkach drogowych w powiecie krośnieńskim odnotowano 6 ofiar śmiertelnych (o 2 mniej niż w 2017 r. jednak o 3 więcej niż w 2016 r.). Liczba rannych zmniejszyła się do 28 w 2018 r. z 34 w 2017 r. i 57 w 2016 r.

W 2018 r. w powiecie krośnieńskim znajdowało się 37,7 km ścieżek rowerowych (tj. 6,3% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 271,0 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Większość ścieżek rowerowych w powiecie mieści się w gminie wiejskiej Gubin i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (łącznie 72,1% ogółu ścieżek w powiecie). W przeliczeniu na 10 tys. km² najwięcej ścieżek występuje w gminie miejskiej Gubin (4303,7 km).

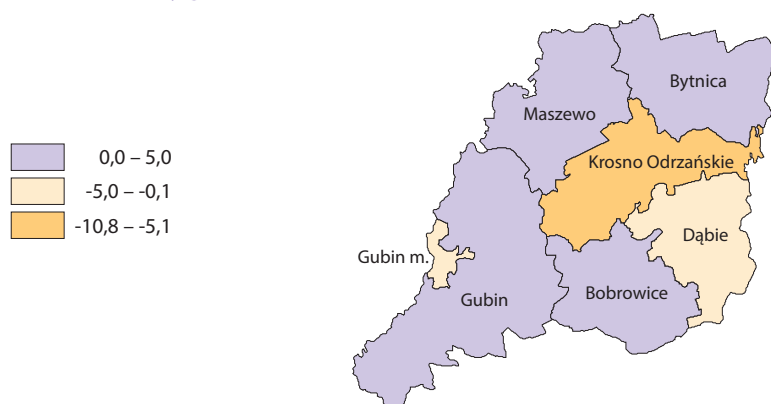
Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody budżetu powiatu krośnieńskiego były niższe niż zrealizowane wydatki. W rezultacie rok 2018 zamknięto deficytem na poziomie odpowiadającym 3,9% ogółu dochodów powiatu wobec nadwyżki w 2017 r. odpowiadającej 0,4% ogółu dochodów.

Średni wynik budżetowy gmin powiatu krośnieńskiego był ujemny, a relacja wyniku do dochodów wyniosła minus 3,9%. Największy deficyt odnotowano w gminie Krosno Odrzańskie (minus 10,8% ogółu dochodów budżetu). Nadwyżkę dochodów nad wydatkami odnotowano w większości gmin wiejskich, tj. w gminach: Maszewo, Bobrowice, Gubin i Bytnica.

Mapa 35. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
Map 35. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody powiatu krośnieńskiego w wysokości 62,9 mln zł wzrosły w stosunku do 2016 r. o 8,5% oraz w porównaniu z 2017 r. o 3,5%. Z kolei wydatki powiatu w kwocie 65,3 mln zł były o 23,0% wyższe niż w 2016 r. i o 7,9% wyższe w porównaniu z 2017 r. Wynik budżetu powiatu krośnieńskiego w 2018 r. wyniósł minus 2,4 mln zł (wobec 0,3 mln zł w 2017 r.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu krośnieńskiego wyniosły 1136 zł i były o 5,0% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast, w wysokości 993 zł na 1 mieszkańca, były o 7,9% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu krośnieńskiego miała subwencja ogólna (36,0%), było to jednak o 4,3 p. proc. mniej niż w 2016 r. Dalsze 33,1% ogółu dochodów stanowiły dochody własne, a 30,9% – dotacje, których udział w dochodach powiatu zwiększył się odpowiednio o 3,2 p. proc. i 1,1 p. proc.

W 2018 r. dochody budżetu powiatu krośnieńskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 2,3 mln zł, co stanowiło 3,6% ogółu dochodów powiatu i były blisko 11-krotnie wyższe niż w 2016 r., zmniejszyły się jednak w porównaniu z 2017 r. o 49,4%.

W strukturze wydatków budżetu powiatu krośnieńskiego 90,8% stanowiły wydatki bieżące, w tym 58,7% wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Dalsze 9,2% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe. Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 82 zł, tj. były o 74,5% wyższe niż w 2016 r., jednak o 19,6% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Tablica 28. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
 Table 28. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT KROŚNIEŃSKI	1136	376	888	806	82
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gmina miejska Urban gmina					
Gubin	4223	2220	4401	3639	732
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina					
Krosno Odrzańskie	4208	2231	4664	3546	1118
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Bobrowice	5656	3669	5471	4582	889
Bytnica	4240	1789	4231	4214	17
Dąbie	4365	1683	4394	3686	709
Gubin	4369	1691	4291	3631	661
Maszewo	5245	2609	4982	4000	982

Budżety gmin Budgets of gminas

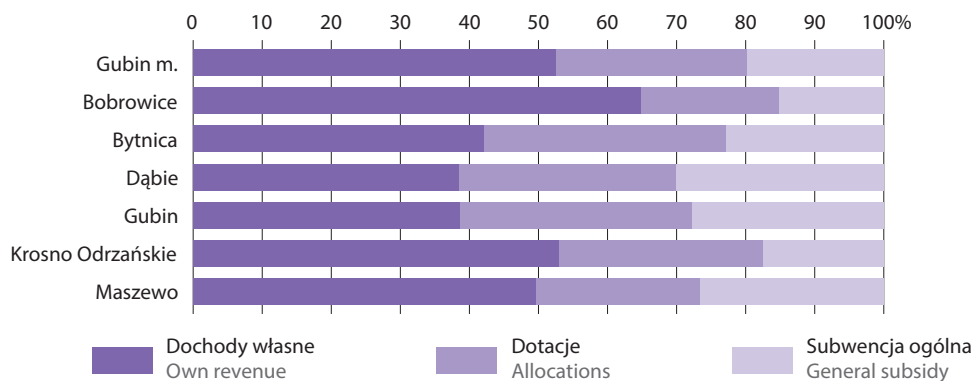
W 2018 r. dochody gmin powiatu krośnieńskiego zbiorczo wyniosły 242,9 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 17,6%) i w 2017 r. (o 9,1%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 252,2 mln zł (tj. o 29,7% w stosunku do 2016 r. i o 14,0% w porównaniu z 2017 r.).

W dochodach budżetów gmin powiatu krośnieńskiego średnio 49,9% stanowiły dochody własne (tj. o 3,1 p. proc. więcej niż średnio w gminach w województwie i o 0,2 p. proc. mniej w porównaniu z 2016 r.). Dalsze 28,9% (tj. o 1,3 p. proc. więcej niż w 2016 r.) zapewniały dotacje, a 21,2% (tj. o 1,1 p. proc. mniej) – subwencja ogólna.

Dochody gmin powiatu krośnieńskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4386 zł (tj. o 4,8% mniej niż średnio w województwie), w tym dochody własne 2190 zł (tj. o 1,5% więcej).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu krośnieńskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 8,8 mln zł, co stanowiło 3,6% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to ponad 13-krotnie więcej niż w 2016 r. i ponad 3-krotnie więcej w porównaniu z 2017 r.

Wykres 10. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
Chart 10. Structure of revenue of gminas by type in 2018

Spośród gmin powiatu krośnieńskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notuje się w gminie Bobrowice (w 2018 r. – 64,9%). Wysoki udział dochodów własnych w dochodach ogółem zanotowano także w gminie Krosno Odrzańskie (53,0%), w gminie miejskiej Gubin (52,6%). Najmniejszy udział dochodów własnych w dochodach ogółem wystąpił w gminach wiejskich: Dąbie (38,5%) i Gubin (38,7%).

Tablica 29. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 29. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gmina miejska Urban gmina			
Gubin	67,9	2387,9	3,4
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina			
Krosno Odrzańskie	1319,9	4037,2	5,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bobrowice	277,4	-	0,0
Bytnica	131,7	-	0,0
Dąbie	612,3	288,2	1,3
Gubin	252,3	497,1	1,6
Maszewo	-	1554,1	10,5

W latach 2017 i 2018 spośród gmin powiatu krośnieńskiego największe dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zrealizowała gmina Krosno Odrzańskie (łącznie w wysokości 5,4 mln zł, tj. 3,7% ogółu dochodów tej gminy zrealizowanych łącznie w latach 2017 i 2018). W 2018 r. największy udział dochodów z tej kategorii dochodowej zanotowano w gminie Maszewo, na poziomie 10,5% ogółu dochodów gminy. Znaczący udział dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano również w gminie miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (5,3%) i miejskiej Gubin (3,4% ogółu jej dochodów).

W strukturze wydatków budżetów gmin powiatu krośnieńskiego średnio 81,5% stanowiły wydatki bieżące, a 18,3% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie krośnieńskim wyniosły 4555 zł (tj. o 29,1% więcej niż średnio w gminach w województwie), w tym wydatki bieżące 3711 zł, a inwestycyjne – 835 zł.

W 2018 r. średnio 30,7% wydatków gmin powiatu krośnieńskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Największy odsetek wydatków w tym dziale zanotowano w gminie miejskiej Gubin (39,6%), a najmniejszy w gminie Krosno Odrzańskie (25,3%). Wydatki w dziale oświata i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły od 1124 zł w gminie wiejskiej Gubin i 1180 zł w gminie Krosno Odrzańskie do 1742 zł w gminie miejskiej Gubin.

Podmioty gospodarki narodowej Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie krośnieńskim zarejestrowanych było 5,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,0% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów zwiększyła się o 127 (o 2,3%).

Powiat krośnieński znajduje się w grupie powiatów o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 r. były to 166 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Gubin i gminie miejsko – wiejskiej Krosno Odrzańskie, odpowiednio 38,5% i 34,8% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

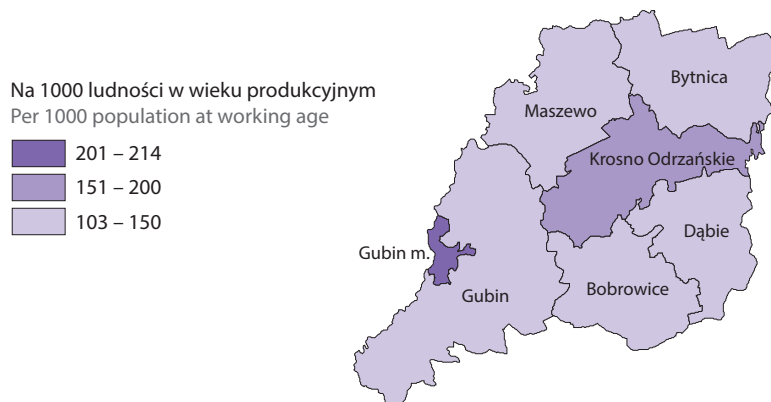
W powiecie krośnieńskim w 2018 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 23,6% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,0% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność usługową – 72,4%.

Gmina miejska Gubin mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 214 podmiotów (4 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Spółki handlowe w liczbie 245 stanowiły 4,3% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 72 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (29,4% ogółu spółek handlowych w powiecie)

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach: miejskiej Gubin i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (odpowiednio 34,7% i 30,6% ogółu tych spółek w powiecie).

Mapa 36. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 36. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
 Table 30. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-operatives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions, as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT KROŚNIEŃSKI	2017	5577	320	132	265	29	240	3936
	2018	5704	245	72	274	22	222	4083
Gmina miejska Urban gmina								
Gubin		2195	84	25	104	4	55	1494
Gmina miejsko-wiejska Urban-rural gmina								
Krosno Odrzańskie		1983	69	22	97	12	73	1425
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Bobrowice		239	31	6	7	-	14	161
Bytnica		160	8	3	4	-	13	114
Dąbie		411	16	6	24	2	24	318
Gubin		519	29	5	27	3	30	419
Maszewo		197	8	5	11	1	13	152

POWIAT MIĘDZYRZECKI

MIĘDZYRZECKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 31. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 31. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	1388	9,9	58249	5,7	29479
	2018	1388	9,9	58024	5,7	29396
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Międzyrzecz		315	2,3	25039	2,5	12835
Skwierzyna		285	2,0	12208	1,2	6216
Trzciel		178	1,3	6456	0,6	3219
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bledzew		247	1,8	4401	0,4	2216
Przytoczna		185	1,3	5632	0,6	2710
Pszczew		178	1,3	4288	0,4	2200

Powiat międzyrzecki, 3. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 5,7% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu nieznacznie zmalała, osiągając w 2018 r. poziom o 1,6% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się jednak większy spadek liczby mieszkańców powiatu międzyrzeckiego, do 44,8 tys.¹ osób w 2050 r. – w porównaniu z rokiem bazowym 2013 oznacza to największy (o 23,7%) ubytek ludności wśród powiatów województwa lubuskiego (po powiecie żagańskim i krośnieńskim).

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z mniejszych w województwie (na poziomie 50,7%). W rezultacie względnie niski był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie międzyrzeckim przypadały 103 kobiety.

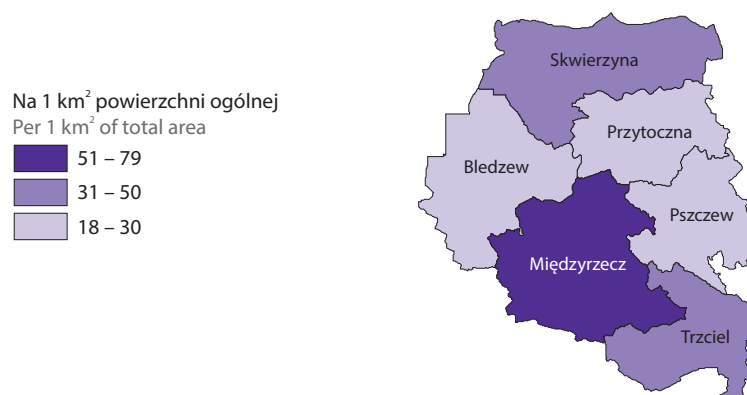
¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

W 2018 r. w powiecie międzyrzeckim nieco zmalał wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem wyniósł 52,0% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. oraz o 0,3 p. proc. mniejszy niż w 2016 r.

Mapa 37. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 37. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. w gminie Trzciel zanotowano najniższy przyrost naturalny w powiecie międzyrzeckim (na poziomie minus 2,5 osoby na 1000 ludności). Jednocześnie w tej gminie w ujęciu rocznym nastąpiło największe obniżenie wartości współczynnika przyrostu naturalnego (3,8 osoby na 1000 ludności w 2017 r.).

Tablica 32. Ruch naturalny ludności

Table 32. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności per 1000 population
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	10,0	9,2	0,9
	2018	9,6	10,2	-0,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Międzyrzecz		10,2	10,4	-0,2
Skwierzyna		10,7	9,8	0,9
Trzciel		7,4	9,9	-2,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Bledzew		7,5	9,7	-2,3
Przytoczna		8,3	10,4	-2,1
Pszczew		11,0	10,7	0,2

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie międzyrzeckim była wyższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 5,0 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,2 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2017 r., natomiast podobną częstość zawierania małżeństw notowano w 2016 r. Korzystnie też kształtował się współczynnik rozwodów, który był wyraźnie

niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,1 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,1, natomiast w relacji do 2016 r. o 0,5.

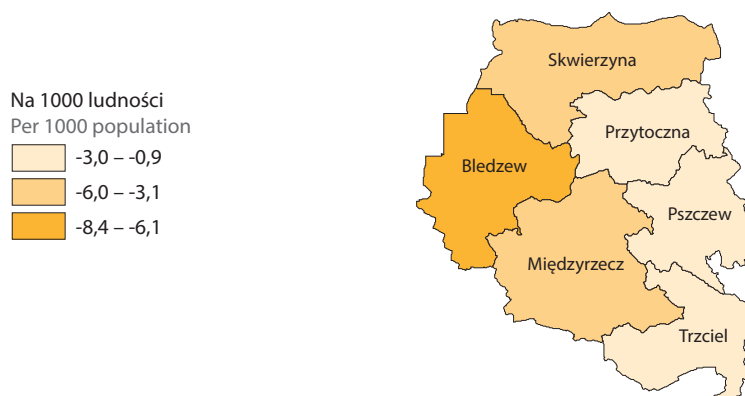
W powiecie międzyrzeckim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 0,4 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,3 p. prom. niższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 9,2 do 10,2 (wobec 9,6 w 2016 r.). W wyniku przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń powiat międzyrzecki w 2018 r. odnotował ujemny przyrost naturalny, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim.

W ogólnej liczbie ludności powiatu międzyrzeckiego 61,4% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadały 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 1 osobę mniej niż średnio w województwie. Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie międzyrzeckim wzrośnie do 80.

W powiecie międzyrzeckim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 2,8 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. do minus 3,5 w 2018 r. (wobec minus 4,0 w 2016 r.).

W 2018 r. w gminie Trzciel zanotowano najmniejszy w powiecie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 19,7% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Trzciel znajduje się w grupie gmin o względnie większym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 62,8% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie gminę wyróżniał niższy niż średnio w województwie wskaźnik obciążenia demograficznego (59,3 wobec 64,0 w województwie).

Mapa 38. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 38. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminach Międzyrzecz i Skwierzyna. W 2018 r. było to odpowiednio 286 i 121 osób, tj. blisko 64% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 363 i 169). Łącznie było to blisko 64% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu międzyrzeckiego zajmowały obszar 74954,3 ha stanowiąc 10,6% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 73024,5 ha porastały 52,6% powierzchni powiatu.

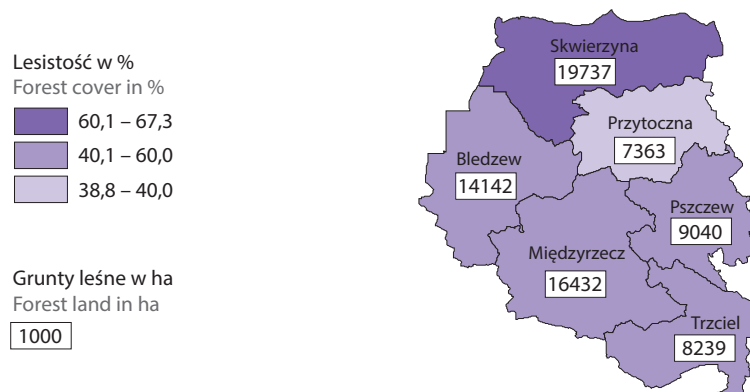
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu międzyrzeckiego wynosiła 48238,5 ha, co stanowiło 3,4% powierzchni geograficznej województwa i 34,8% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano na obszarze wiejskim Skwierzyny (72,5), a najniższy w mieście Międzyrzecz (2,0).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy: Pszczew (11,2%) i Międzyrzecz (10,9%), a najmniejszym gmina Trzciel (1,6%).

Tablica 33. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 33. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature rese- rves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekolo- giczne ecological arable lands	
			w ha in ha			
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	48591,9	321,9	33440,3	372,8	208
	2018	48238,5	321,9	33197,2	266,9	219
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Międzyrzecz		15090,4	46,5	9555,1	79,5	79
Skwierzyna		5189,4	4,0	4845,6	37,3	30
Trzciel		2284,7	263,9	1493,4	51,3	18
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bledzew		5842,9	-	5773,6	69,3	41
Przytoczna		4249,2	4,4	2917,3	6,9	31
Pszczew		15581,8	3,1	8612,2	22,6	20

Mapa 39. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 39. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

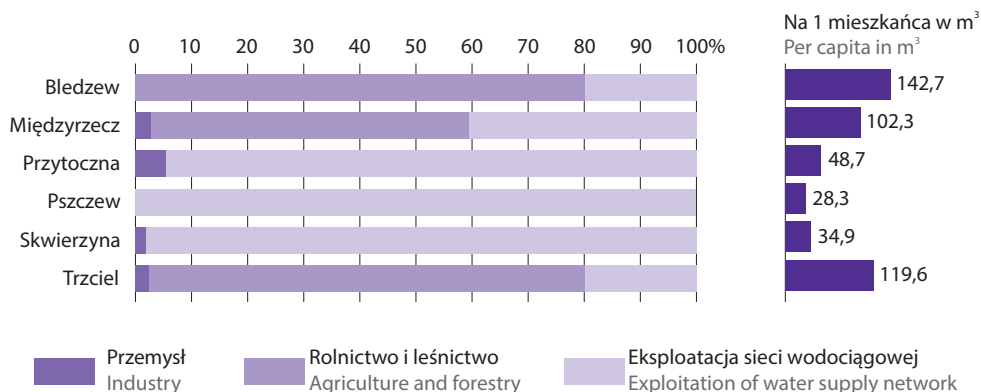

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Międzyrzecz jest ósmym powiatem w województwie (za powiatami: żarskim, krośnieńskim, gorzowskim, miastami: Zielona Góra i Gorzów Wlkp. oraz powiatem słubickim i żagańskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 82,5 m³, tj. o 2,8 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 53,4% zużytej wody – wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie, 44,2% w gospodarstwach domowych, a 2,4% w przemyśle.

Wykres 11. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Chart 11. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie (gmina Bledzew - 80,1%, gmina Trzciel - 77,8% i gmina Międzyrzecz - 56,5% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminach: Trzciel (miasto), Pszczew i Skwierzyna (obszar wiejski) jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2018 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach 100,0% zużytej wody.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1752 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 1,8% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 15,9% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 74,5% ogółu mieszkańców powiatu (w 2016 r. 76,0%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat międzyrzecki na 5. lokacie w województwie.

Tablica 34. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
Table 34. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludno- ści ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
		w dam³	in dam³		w dam³	in dam³	
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	2056	2027	14,6	29	23	76,6
	2018	1752	1710	15,9	42	37	74,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Międzyrzecz		997	955	0,1	42	37	91,9
Skwierzyna		336	336	-	-	-	77,0
Trzciel		149	149	74,5	-	-	49,9
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bledzew		32	32	100,0	-	-	27,6
Przytoczna		135	135	94,8	-	-	57,7
Pszczew		103	103	-	-	-	73,7

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 14,4 mln zł, tj. 249 zł w przeliczeniu na mieszkańca (5. wartość w województwie lubuskim). Najwięcej – 83,6% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 9,1% na gospodarkę odpadami, 7,0% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a pozostałe 0,3% – na działalność związaną z oszczędzaniem energii.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 4,3 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 74 zł. Na inwestycje związane z ujęciami i doprowadzeniami wody przeznaczono 61,1% ogółu środków, a na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 38,9% środków.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne, które stanowiły 61,3% ogółu zainwestowanych środków, nakłady z budżetów województwa, powiatu i gminy wyniosły 21,0%, 14,4% funduszy pochodziło z zagranicy, a 3,3% środków pochodziło z kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych).

Tablica 35. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 35. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	4611,3	2217,6
	2018	14443,5	4318,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Międzyrzecz		3150,6	1226,9
Skwierzyna		1308,0	472,0
Trzciel		575,1	69,1
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bledzew		676,0	2465,0
Przytoczna		8413,8	85,0
Pszczew		320,0	-

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. pracujący w powiecie międzyrzeckim stanowili 4,8% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba (11,4 tys. osób) była zbliżona do zanotowanej w latach 2016 i 2017.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 196 (tj. o 37 osób mniej niż średnio w województwie).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 52,0%, tj. o 2,4 p. proc. więcej niż średnio w województwie, jednak ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 1,0%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 3,0%.

Powiat międzyrzecki charakteryzuje względnie wysoki odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie, wynoszący w 2018 r. 40,9% (wobec 39,2% średnio w województwie). Udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie wyniósł 3,6%, a w przedsiębiorstwach usługowych – 55,5% (wobec odpowiednio 2,4% i 58,4% średnio w województwie).

Z ogółu pracujących w powiecie 51,9% stanowią pracujący w gminie Międzyrzecz. Liczba pracujących w tej gminie w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 235, tj. o 2 osoby więcej niż średnio w województwie. Największą liczbę pracujących spośród gmin powiatu międzyrzeckiego notuje się w gminie Trzciel – 236 osób na 1000 ludności. W pozostałych gminach powiatu liczba pracujących wyniosła od 56 na 1000 ludności w gminie Bledzew do 188 osób w gminie Przytoczna.

Tablica 36. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 36. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	10715	4,6	5655
	2018	11359	4,8	5908
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Międzyrzecz		5896	2,5	3134
Skwierzyna		1870	0,8	901
Trzciel		1522	0,6	724
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Bledzew		246	0,1	135
Przytoczna		1057	0,4	472
Pszczew		768	0,3	542

^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie międzyrzeckim stanowili 11,1% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim. Ich liczba (2,5 tys. osób) zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 21,6%, tj. w mniejszym

Mapa 40. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 40. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
Per 1000 population

201 – 236
101 – 200
56 – 100

Bezrobotni Unemployed persons

stopniu niż średnio w powiatach województwa (spadek o 31,4%). W rezultacie stopa bezrobocia w powiecie międzyrzeckim, pomimo spadku w ciągu 2 lat o 3,0 p. proc., ukształtowała się na najwyższym poziomie w województwie (12,0% wobec 5,8% średnio w województwie).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 58,0% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 17,0%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 27,2%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie międzyrzeckim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 17,8%, a ich udział w ogóle bezrobotnych wyniósł 54,1% (tj. o 2,5 p. proc. mniej niż w 2016 r.). W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się udział osób młodych, w wieku do 25 lat, który wyniósł 11,9%, tj. o 0,7 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.

W porównaniu z końcem 2016 r. nie zmienił się odsetek absolwentów w grupie zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie międzyrzeckim, który w końcu 2018 r. wyniósł 3,2%. Zmniejszył się natomiast udział osób w wieku 50 lat i więcej w populacji bezrobotnych (o 2,8 p. proc. do 26,8%).

Tablica 37. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
 Table 37. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT MIĘDZYRZECKI			
2017	2688	10,9	1523
2018	2462	11,1	1429
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Międzyrzecz	944	4,3	533
Skwierzyna	567	2,6	350
Trzciel	229	1,0	141
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bledzew	257	1,2	138
Przytoczna	283	1,3	159
Pszczew	182	0,8	108

We wszystkich gminach powiatu międzyrzeckiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była wyższa niż średnio w województwie (22 osoby) i wyniosła od 35 bezrobotnych na 1000 mieszkańców w gminie Trzciel do 58 w gminie Bledzew.

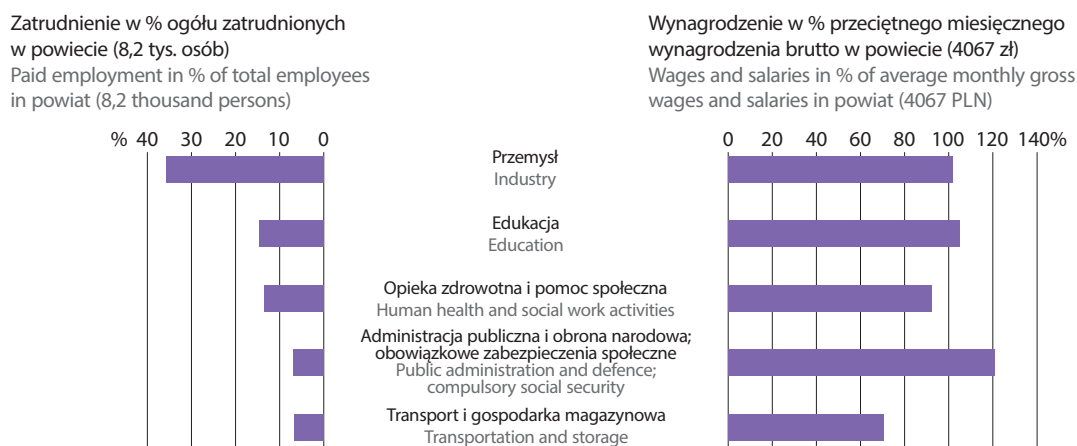
Największy spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 ludności w porównaniu z 2016 r. wystąpił w gminie Bledzew (o 16 osób na 1000 mieszkańców) i w gminie Przytoczna (o 15 osób).

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie międzyrzeckim od lat jest jednym z niższych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2018 r. wyniosło 4067 zł, tj. było o 4,1% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). W 2018 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w powiecie w stosunku do 2016 r. wyniósł 13,5%, a w relacji do 2017 r. – 7,9% (wobec odpowiednio 13,5% i 7,3% średnio w województwie).

Wykres 12. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
 Chart 12. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

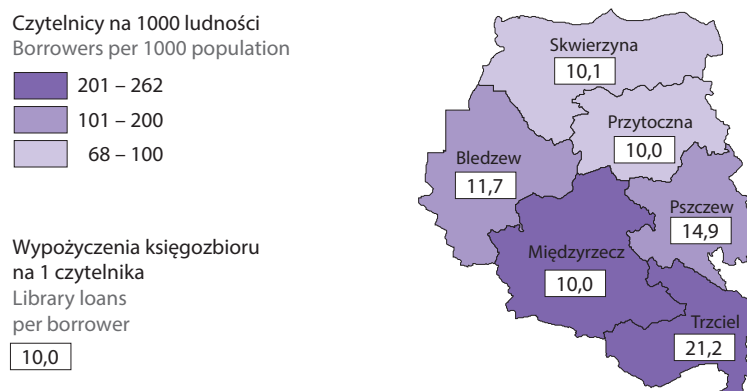
Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

Mapa 41. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Map 41. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 22 biblioteki publiczne łącznie z filiami, tj. 8,7% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 14,4% oraz liczba czytelników o 0,6%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Trzciel – 21 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminach: Międzyrzecz, Przytoczna i Skwierzyna – po 10 woluminów.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 21,2%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu międzyrzeckiego instytucje zorganizowały łącznie 348 imprez (5,5% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 73,7 tys. osób.

Tablica 38. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII

Table 38. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	22	19	239,5	11135	142,5
	2018	22	17	239,4	10904	130,9
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Międzyrzecz		5	13	96,5	6572	65,6
Skwierzyna		4	-	41,7	992	10,0
Trzciel		3	1	38,3	1619	34,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bledzew		4	-	18,7	862	10,1
Przytoczna		4	-	28,7	385	3,9
Pszczew		2	3	15,5	474	7,0

W powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 32 zespoły artystyczne (6,5% zespołów artystycznych w województwie), w tym 8 zespołów wokalnych i chórów oraz 1 zespół muzyczno-instrumentalny. Zespoły te skupiały łącznie 702 członków, tj. 9,9% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Międzyrzecz - 33,3% ogólnej liczby imprez w powiecie.
W gminie Skwierzyna odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 309 osób.

Turystyka Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu międzyrzeckiego funkcjonowało 39 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 13,0% wszystkich obiektów w województwie. Było to 14 obiektów hotelowych oraz 25 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 2311 miejsc noclegowych, tj. o 3,3% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 23,9% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 40,8% - w hotelach. Pozostałe 76,1% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 49,2% wszystkich miejsc noclegowych.

W 2018 r. w powiecie międzyrzeckim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 45,2 tys. turystów, tj. 6,6% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 9,4 tys. osób stanowili 20,7% turystów w powiecie i 5,3% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu

z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 27,6%, w tym turystów zagranicznych - o 43,4%

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie międzyrzeckim wzrosła o 3,8 tys., tj. o 3,8%. Wzrosła również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 4,5 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 12,4%, tj. o 3,9 p. proc. więcej niż w 2016 r.

Tablica 39. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 39. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	37	24	2156	1094	43675	8948	101633	11718
	2018	39	27	2311	1136	45186	9376	104351	12987
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Międzyrzecz		8	7	519	256	12068	694	26396	1735
Skwierzyna		4	4	194	194	4307	1585	6128	1875
Trzciel		7	7	230	230	13838	6597	19933	8232
Gminy wiejskie: Rural gminas:									
Bledzew		3	1	323	64	3542	11	13907	57
Prztyczna		3	3	106	106	2748	85	4602	120
Pszczew		14	5	939	286	8683	404	33385	968

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Pszczew (35,9% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Międzyrzecz (20,5% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie międzyrzeckim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 11,4 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Bledzew (średnio 3,9 noclegu) a najkrótszy w gminach: Skwierzyna i Trzciel (średnio po 1,4 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 2,3 noclegu.

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie międzyrzeckim funkcjonowało 28 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 5,6% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o 3, tj. o 9,7%.

Przedszkola stanowiły 50% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli zmniejszyła się o 1, tj. o 6,7%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie międzyrzeckim przypadało 113 miejsc.

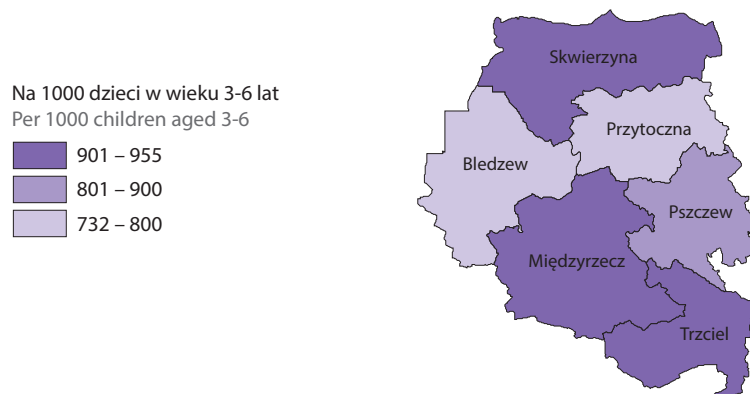
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,0 tys. dzieci. Dzieci w przedszkolach stanowiły 68,6% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie międzyrzeckim przypadało 72 dzieci.

Tablica 40. Wychowanie przedszkolne
Table 40. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	29	15	1524	2046	1467	383
	2018	28	14	1587	2024	1388	304
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Międzyrzecz		15	8	625	957	528	109
Skwierzyna		3	1	344	394	345	85
Trzciel		3	2	218	217	213	65
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bledzew		3	1	75	125	54	3
Przytoczna		2	1	200	187	146	42
Pszczew		2	1	125	144	102	-

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Międzyrzecz (57,1% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 39,4% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu międzyrzeckiego.

Mapa 42. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 42. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

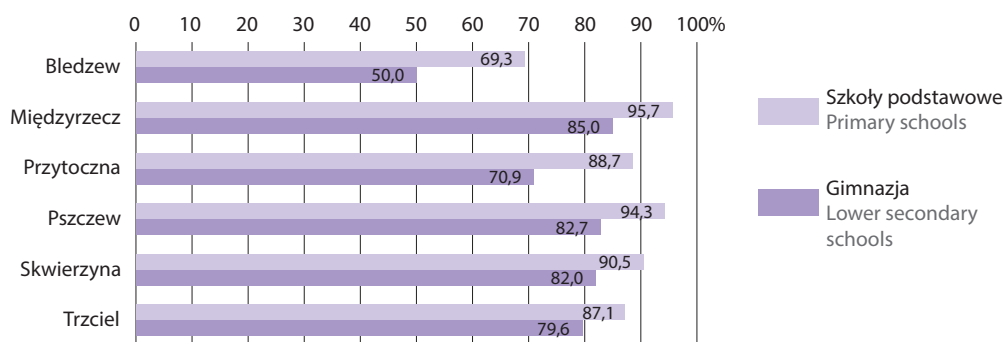
Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 19 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie międzyrzeckim uczyło się 4,6 tys. dzieci, tj. 5,6% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 32,2%. Na jedną szkołę w powiecie międzyrzeckim przypadało średnio 240 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 2 gimnazja, do których uczęszczało 492 uczniów, tj. 5,6% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Wykres 13. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 13. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 90,7% i był o 1,4 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie międzyrzeckim 79,6% i był o 0,8 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie międzyrzeckim łącznie zatrudniały 373 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Tablica 41. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 41. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	19	3947	2	918	463
	2018	19	4555	2	492	453
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Międzyrzecz		9	2065	-	246	225
Skwierzyna		3	906	-	94	72
Trzciel		2	501	2	53	54
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bledzew		2	279	-	22	24
Przytoczna		2	447	-	44	48
Pszczew		1	357	-	33	30

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Międzyrzecz (47,4% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

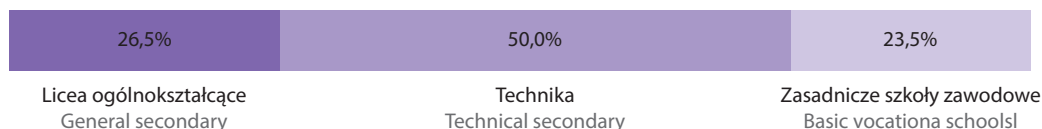
Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie międzyrzeckim pozostawało 11 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,3 tys. uczniów. Były to 4 branżowe szkoły I stopnia, 2 licea ogólnokształcące, 4 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 2 szkoły policealne, w których kształciły się 103 osoby.

Wykres 14. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
 Chart 14. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a Łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W powiecie międzyrzeckim notuje się najniższy w województwie wskaźnik zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 365,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 26,3 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 89,0% (wobec 88,8% w 2016 r. i 94,6% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie międzyrzeckim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 29,0 m³, tj. o 5,8% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych zanotowano w gminie Przytoczna (38,7 m³) i Międzyrzecz (31,7 m³) a najmniejsze w gminie Trzciel (20,0 m³). Największy wzrost zużycia wody w stosunku do 2016 r. wystąpił w gminie Przytoczna (o 18,0%).

Tablica 42. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 42. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

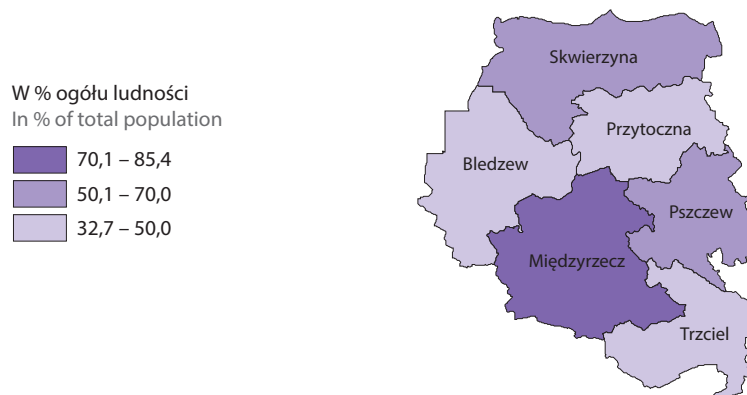
Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wo- dociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kana- lizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewa- ge network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	361,5	26,1	88,9	352,8	25,4	66,8
	2018	365,6	26,3	89,0	358,4	25,8	66,9
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Międzyrzecz		126,3	40,1	93,0	223,9	71,0	85,4
Skwierzyna		66,9	23,5	89,5	37,1	13,0	66,8
Trzciel		39,7	22,4	72,9	38,8	21,9	45,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bledzew		45,8	18,5	93,0	7,8	3,2	32,7
Przytoczna		26,4	14,3	89,6	18,3	9,9	39,8
Pszczew		60,5	34,1	83,4	32,5	18,3	61,8

W porównaniu z 2016 r. wzrosła długość czynnej sieci kanalizacyjnej (o 2,3% do 358,4 km). W rezultacie na 100 km² powierzchni powiatu przypadało 25,8 km sieci kanalizacyjnej (wobec 25,3 km w 2016 r.). Było to o 6,0 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 66,9% ludności powiatu międzyrzeckiego (wobec 66,6% w 2016 r. i 74,1% średnio w województwie).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie międzyrzeckim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 386,6 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 27,9 km (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 16,3% jest jednym z dwóch najniższych w województwie, obok powiatu sulcińskiego (13,5%). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu w powiecie zwiększyła się o 7,8% do 3,3 tys. Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 13321,0 kWh, tj. o 95,0% więcej niż średnio w województwie.

Mapa 43. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.

Map 43. Consumers using sewage network in 2018

W powiecie międzyrzeckim w końcu 2018 r. było 23,9 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1962 kWh, tj. o 0,8% więcej niż w 2016 r. i o 1,2% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 806 (wobec 759 kWh w 2016 r. i 774 średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu międzyrzeckiego największy odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej zanotowano w gminie Przytoczna (29,7%).

Brak sieci gazowej utrzymuje się w gminie Trzciel.

Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie międzyrzeckim była mniejsza niż w 2017 r. (o 31,0%), a także niż w 2016 r. (o 29,2%). Było to 80 mieszkań (tj. 1,9% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 45 mieszkań w budownictwie indywidualnym. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 115,6 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 1,4 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 275 mieszkań, tj. o 68,1% mniej niż średnio w województwie.

W latach 2016 i 2017 najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie miejsko-wiejskiej Międzyrzecz (51,5% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie). W 2018 r. liczba mieszkań zlokalizowana w tej gminie stanowiła 65,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania.

Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 44. Dwellings completed in 2018

Na 1000 ludności
Per 1000 population

	1,6 – 2,1
	0,5 – 1,5

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie międzyrzeckim znajduje się 480,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 7,4% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypadało 34,6 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 653 wobec 611 w 2016 r.

W 2018 r. w powiecie międzyrzeckim zanotowano 57 wypadków drogowych. Było to o 2 mniej niż w 2017 r. oraz w 2016 r. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków w powiecie (98,2) była wyższa niż w pozostałych powiatach województwa (o 32,9 wypadków na 1000 ludności wyższa w stosunku do średniej w województwie).

W 2018 r. w powiecie międzyrzeckim zanotowano 5 ofiar śmiertelnych wypadków drogowych. Było to o 4 mniej niż w 2017 r. i o 8 mniej niż w 2016 r. Z kolei liczba rannych w wypadkach drogowych wyniosła 71 osób i była o 13,4% mniejsza niż w 2017 r., jednak o 2,9% wyższa w porównaniu z 2016 r.

W powiecie międzyrzeckim znajduje się 24,9 km ścieżek rowerowych (4,2% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 179,4 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie). Niższy wskaźnik notuje się jedynie w powiecie wschowskim (84,9 km).

W powiecie międzyrzeckim ścieżki rowerowe występują głównie w gminie Międzyrzecz – 22,6 km, tj. 716,7 km na 10 tys. km². Pozostałe ścieżki rowerowe w powiecie zlokalizowane są w gminie Skwierzyna (2,3 km).

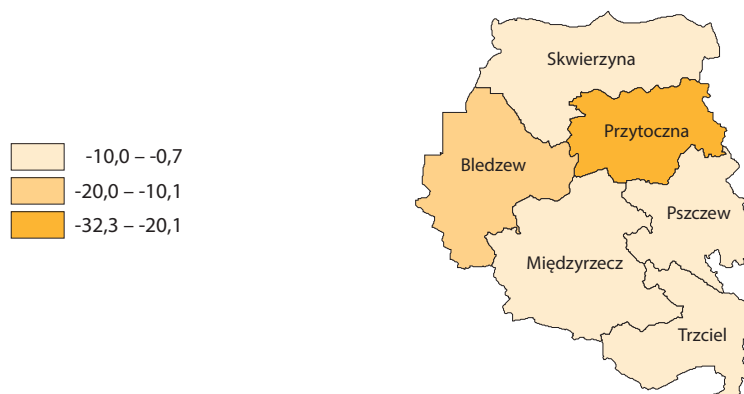
Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody budżetu powiatu międzyrzeckiego były mniejsze niż jego wydatki. W rezultacie rok 2018 zamknięto deficytem w wysokości odpowiadającej 0,3% ogółu dochodów, wobec nadwyżki w 2017 r. stanowiącej 0,8% dochodów.

W 2018 r. we wszystkich gminach powiatu międzyrzeckiego wydatki przekroczyły wielkość zrealizowanych dochodów. Największy deficyt zanotowano w gminie Przytoczna, stanowiący 32,3% ogółu dochodów budżetu gminy oraz Bledzew – 15,2% dochodów budżetowych.

Mapa 45. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Map 45. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu międzyrzeckiego w wysokości 73,1 mln zł były wyższe od notowanych w 2016 r. i 2017 r. (odpowiednio o 16,2% i 11,6%). Z kolei wydatki w kwocie 73,3 mln zł ukształtowały się na poziomie niższym niż w latach poprzednich odpowiednio o 19,9% i 12,9%. W rezultacie rok 2018 powiat międzyrzecki zamknął deficytem na poziomie 0,2 mln zł, wobec nadwyżki notowanej w latach 2016 i 2017 (odpowiednio 1,7 mln zł i 0,5 mln zł).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu międzyrzeckiego wyniosły 1258 zł i były o 16,3% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1180 zł na 1 mieszkańca były o 9,4% wyższe od średnich wydatków powiatów na 1 mieszkańca w województwie.

W ogóle dochodów budżetu powiatu 34,9% stanowiły dochody własne, a 32,5% – dochody z tytułu subwencji ogólnej (tj. odpowiednio o 1,2 p. proc. i 3,0 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Z kolei stosunkowo wysoki był udział dotacji w dochodach budżetu powiatu, na poziomie 32,6%, tj. o 4,2 p. proc. wyższy niż średni udział dochodów z tej kategorii dochodowej w dochodach budżetów powiatów w województwie i o 4,2 p. proc. wyższy w stosunku do 2016 r.

W 2018 r. dochody budżetu powiatu międzyrzeckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 3,8 mln zł, co stanowiło 5,2% ogółu dochodów powiatu. Wpływy do budżetu powiatu z omawianej kategorii dochodowej były o 37,5% niższe niż w roku poprzednim, jednak o 63,1% wyższe w porównaniu z 2016 r.

W strukturze wydatków budżetu powiatu międzyrzeckiego 83,9% stanowiły wydatki bieżące, w tym 56,2% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Pozostałe 16,1% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe, w tym 13,8% – wydatki o charakterze inwestycyjnym. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki inwestycyjne wyniosły 155 zł, tj. były ponad 2-krotnie wyższe niż w 2016 r. oraz o 52,0% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Tablica 43. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 43. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT MIĘDZYRZECKI	1258	439	1125	944	155
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Międzyrzecz	4286	2259	4569	3835	719
Skwierzyna	5021	2110	5411	4212	1199
Trzciel	4717	1701	4964	3840	1124
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Bledzew	4231	1696	4876	3821	1055
Przytoczna	5131	2378	6788	4324	2464
Pszczew	6122	3034	6166	4447	1719

Budżety gmin Budgets of gminas

W 2018 r. dochody gmin powiatu międzyrzeckiego zbiorczo wyniosły 273,2 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 15,9%) i w 2017 r. (o 6,1%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 299,0 mln zł (tj. o 32,2% w porównaniu z 2016 r. i o 15,0% w stosunku do 2017 r.).

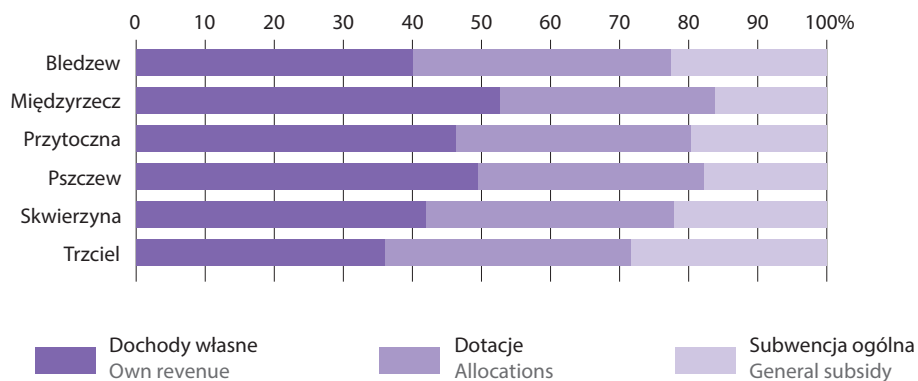
W dochodach budżetów gmin powiatu międzyrzeckiego 46,6% stanowiły dochody własne, których udział w strukturze dochodów zmniejszył się o 0,4 p. proc. w porównaniu z 2016 r. Dalsze 33,6% (tj. o 2,9 p. proc. więcej niż w 2016 r.) zapewniały dotacje, a 19,8% (tj. o 2,5 p. proc. mniej niż w 2016 r.) – subwencja ogólna.

Dochody gmin powiatu międzyrzeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4702 zł, w tym dochody własne 2192 zł.

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu międzyrzeckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 12,3 mln zł, co stanowiło 4,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to o 74,4% więcej niż w 2017 r. i blisko 5,5-krotnie więcej niż w 2016 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin w powiecie międzyrzeckim 77,8% stanowiły wydatki bieżące, a 22,0% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin wyniosły 5147 zł, w tym wydatki bieżące 4006 zł, a inwestycyjne – 1134 zł.

Wykres 15. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
 Chart 15. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwyższy odsetek dochodów własnych zanotowano w gminie Międzyrzecz (52,7% ogółu dochodów). Wyższy w stosunku do średniego udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin powiatu międzyrzeckiego zanotowano także w gminie Pszczew (49,6%).

Tablica 44. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
 Table 44. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Międzyrzecz	1523,6	4719,5	4,4
Skwierzyna	5364,2	4789,2	7,8
Trzciel	89,5	579,0	1,9
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bledzew	11,0	9,8	0,1
Przytoczna	79,7	449,5	1,6
Pszczew	13,3	1802,2	6,9

W 2018 r., podobnie jak w 2017 r., spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwyższe dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Skwierzyna. Ich udział w ogóle dochodów gminy wyniósł odpowiednio 7,8% i 9,3%. Najwyższy wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w porównaniu z 2016 r. wystąpił w gminie Międzyrzecz (ponad 19-krotny), a udział tych dochodów w ogóle dochodów gminy wyniósł 4,4%.

W 2018 r. średnio 32,3% wydatków gmin powiatu międzyrzeckiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Najwyższy odsetek tych wydatków notowano w gminie Przytoczna (37,5%), a najniższy w gminie Pszczew (21,7%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki w gminach powiatu w dziale oświata i wychowanie wyniosły średnio 1665 zł, przy czym kształtowały się na poziomie od 1149 zł w gminie Bledzew do 2544 zł w gminie Przytoczna.

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie międzyrzeckim zarejestrowanych było 5,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,2% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów zmniejszyła się o 78 (1,3%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminach miejsko – wiejskich Międzyrzecz i Skwierzyna, odpowiednio 49,8% i 20,8% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Powiat międzyrzecki znajduje się w grupie powiatów o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok miast na prawach powiatu: Zielonej Góry i Gorzowa Wlkp. oraz powiatów słubickiego i gorzowskiego). W 2018 r. było to 167 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

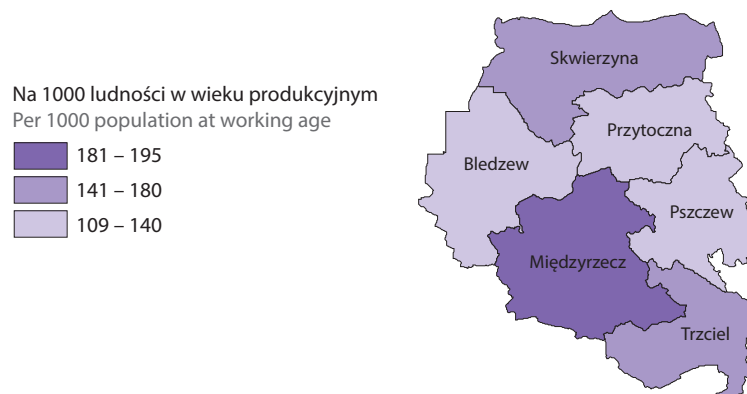
Gmina miejsko – wiejska Międzyrzecz mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 195 podmiotów (7 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

W powiecie międzyrzeckim w 2018 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 22,6% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,0% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty związane z sektorem usług – 73,4%.

Spółki handlowe w liczbie 361 stanowiły 6,1% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 83 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (23,0% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach miejsko-wiejskich Międzyrzecz i Skwierzyna (odpowiednio 50,6% i 16,9% ogółu tych spółek w powiecie).

Mapa 46. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 46. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

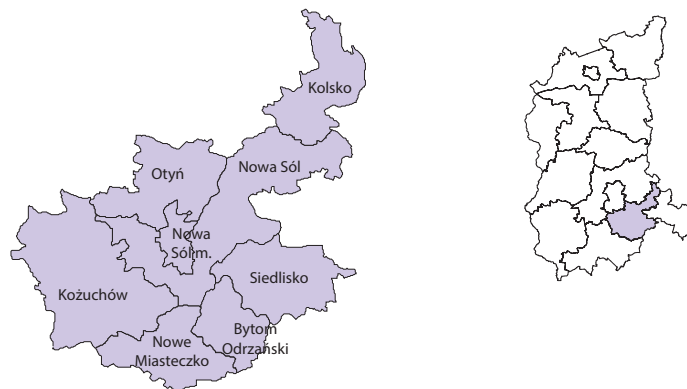
Tablica 45. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
 Table 45. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-operatives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions, as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2017	6051	466	140	266	37	307	4161
	2018	5935	361	83	265	29	276	4169
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Międzyrzecz		2953	167	42	149	11	113	2106
Skwierzyna		1232	80	14	53	10	60	819
Trzciel		646	41	6	25	3	35	426
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Bledzew		298	6	3	7	2	18	215
Przytoczna		450	47	11	18	1	23	328
Pszczew		353	20	7	13	2	27	275

UWAGA: Z dniem 1 stycznia 2018 r. weszła w życie zmiana statusu gminy Otyń w powiecie nowosolskim z gminy wiejskiej na miejsko-wiejską (Dz. U. z 2017 r., poz. 1427), w związku z powyższym dane dotyczące tej gminy oraz gmin miejsko-wiejskich ogółem i wiejskich ogółem za 2018 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata wcześniejsze.

POWIAT NOWOSOLSKI

NOWOSOLSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 46. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 46. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship=100	ogółem total	województwo=100 voivodship=100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	771	5,5	86949	8,6	44593
	2018	771	5,5	86634	8,5	44424
Gmina miejska Urban gmina						
Nowa Sól		22	0,2	38843	3,8	20366
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Bytom Odrzański		52	0,4	5440	0,5	2736
Kozuchów		179	1,3	16056	1,6	8232
Nowe Miasteczko		77	0,6	5391	0,5	2712
Otyń		92	0,7	6980	0,7	3447
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Kolsko		81	0,6	3333	0,3	1637
Nowa Sól		176	1,3	6969	0,7	3503
Siedlisko		92	0,7	3622	0,4	1791

Powiat nowosolski, 11. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 8,5% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 1,7% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu nowosolskiego, do prawie 73,1 tys.¹ osób w 2050 r.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 47. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 47. Population in 2018. As of 31 Dec.

Na 1 km² powierzchni ogólnej
 Per 1 km² of total area

105 – 1782
81 – 104
61 – 80
39 – 60

W 2018 r. w gminie Otyń odnotowano najniższy przyrost naturalny w powiecie nowosolskim (na poziomie minus 3,3 osoby na 1000 ludności). Dodatni przyrost naturalny wystąpił jedynie w gminie Bytom Odrzański (na poziomie 2,2 osoby na 1000 ludności). Wskaźnik ułokował gminę wśród gmin o najwyższej wartości przyrostu naturalnego w województwie.

Tablica 47. Ruch naturalny ludności
 Table 47. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności per 1000 population
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	9,7	10,4	-0,7
	2018	9,3	11,1	-1,7
Gmina miejska Urban gmina				
Nowa Sól		10,2	11,9	-1,7
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Bytom Odrzański		9,4	7,2	2,2
Kożuchów		8,5	11,1	-2,7
Nowe Miasteczko		8,7	10,7	-2,0
Otyń		6,3	9,6	-3,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Kolsko		7,6	8,8	-1,2
Nowa Sól		10,3	12,3	-2,0
Siedlisko		10,2	10,2	-

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z większych w województwie (na poziomie 51,3%). W rezultacie względnie wysoki był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie nowosolskim przypadało 105 kobiet.

Powiat nowosolski wyróżnia najwyższy w województwie wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. zwiększył się do 65,8% i był o 1,6 p. proc. większy niż w 2017 r. oraz o 1,5 p. proc. większy niż w 2016 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie nowosolskim była niższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,7 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Częstość zawierania małżeństw była podobna jak w 2017 r., natomiast w porównaniu z 2016 r. było to więcej o 0,3 małżeństwa na 1000 ludności. Również współczynnik rozwodów był niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,5 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. i 2016 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się podobnie – o 0,2.

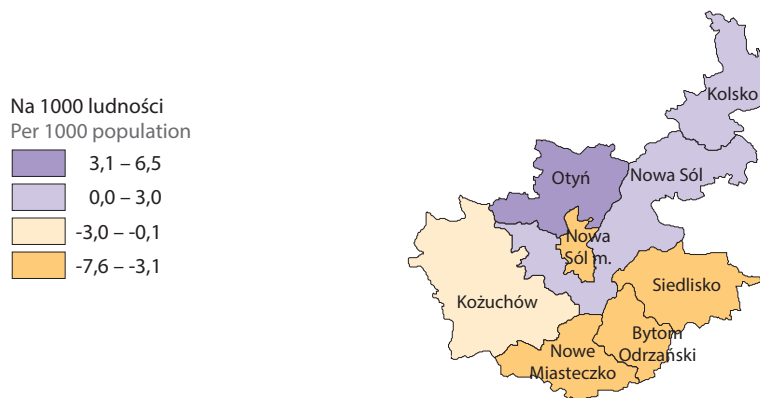
W powiecie nowosolskim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 0,4 p. prom. niższy niż w 2017 r., natomiast o 0,4 p. prom. wyższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 10,4 do 11,1 (wobec 10,1 w 2016 r.). W rezultacie powiat nowosolski, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. charakteryzował ujemny przyrost naturalny.

W ogólnej liczbie ludności powiatu nowosolskiego 59,9% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadało 67 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 3 osoby więcej niż średnio w województwie, co lokuje powiat nowosolski wśród powiatów o najwyższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie nowosolskim wzrośnie do 80.

W powiecie nowosolskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Przy tym odnotowano wzrost przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 2 osób w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. i minus 1,9 w 2017 r. do minus 2,3 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie Siedlisko zanotowano jeden z mniejszych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 16,5% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie w gminie Siedlisko zanotowano największy w województwie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 21,5% wobec 18,1% średnio w województwie). Wskaźnik obciążenia demograficznego w tej gminie był niższy od średniej wartości w województwie (odpowiednio 61,3 wobec 64,0).

Mapa 48. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 48. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu nowosolskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie miejskiej Nowa Sól i gminie Koźuchów. W 2018 r. było to odpowiednio 297 i 231 osób, tj. łącznie 54% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 456 i 243). Łącznie było to blisko 60% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu nowosolskiego zajmowały obszar 31038,7 ha stanowiąc 4,4% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 30243,3 ha porastały 39,2% powierzchni powiatu.

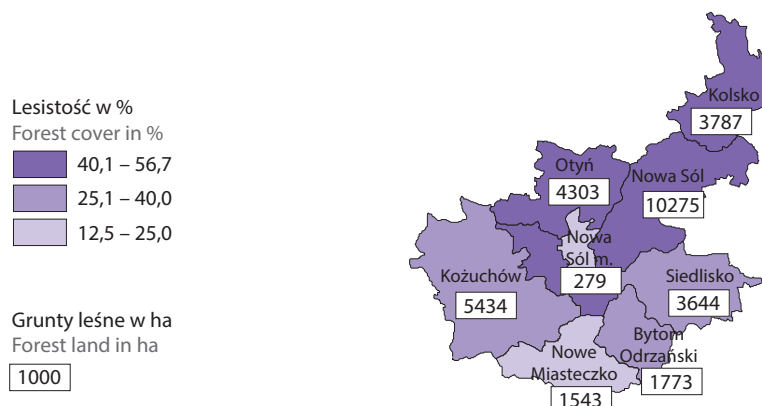
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu nowosolskiego wynosiła 16511,1 ha, co stanowiło 1,2% powierzchni geograficznej województwa i 21,4% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Nowa Sól (56,7), Otyń (45,9) i Kolsko (45,5), a najniższy w mieście Bytom Odrzański (2,1).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina wiejska Nowa Sól (7,8%), a najmniejszym gmina Siedlisko (0,5%).

Tablica 48. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 48. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerваты przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	16517,1	123,9	16412,4	79,4	104
	2018	16511,1	123,9	16412,4	73,3	95
Gmina miejska Urban gmina						
Nowa Sól		-	-	-	-	18
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Bytom Odrzański		2067,2	56,1	2067,2	-	10
Kożuchów		437,9	-	431,6	6,3	26
Nowe Miasteczko		667,3	-	667,3	-	3
Otyń		2611,6	28,5	2558,2	28,0	5
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Kolsko		4342,7	39,2	4314,5	28,2	8
Nowa Sól		6004,5	-	5993,7	10,7	14
Siedlisko		380,0	-	380,0	-	11

Mapa 49. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 49. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

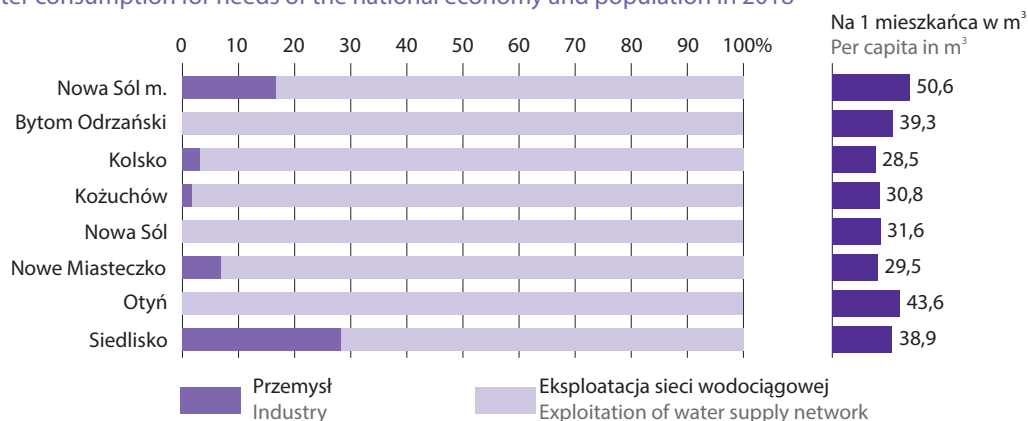

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Nowosolski jest dziesiątym powiatem w województwie (przed powiatami: strzelecko-drezdeneckim, świebodzińskim, wschowskim i sulęcińskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 41,5 m³, tj. o 38,2 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 89,1% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 10,9% zużyto na cele produkcyjne w przemyśle.

Wykres 16. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
Chart 16. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano poprzez eksploatację sieci wodociągowej (miasto Nowa Sól – 83,3%, pozostałe 16,7% zużycia pochodziło z działalności produkcyjnej w przemyśle). Wielkość zużycia wody w większości gmin powiatu nowosolskiego w 100% zdeterminowana jest eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2194 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 1,1% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 12,0% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 70,1% ogółu mieszkańców powiatu (o 1,4 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Stosunkowo wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat nowosolski na 8. lokacie w województwie.

Tablica 49. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 49. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	2140	2118	12,0	22	22	70,0
	2018	2194	2172	12,0	22	22	70,1
Gmina miejska Urban gmina							
Nowa Sól		1581	1581	-	-	-	94,9
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Bytom Odrzański		122	122	100,0	-	-	84,4
Koźuchów		171	149	2,7	22	22	50,9
Nowe Miasteczko		85	85	100,0	-	-	58,5
Otyń		97	97	-	-	-	48,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Kolsko		30	30	100,0	-	-	32,6
Nowa Sól		88	88	-	-	-	39,5
Siedlisko		20	20	100,0	-	-	21,3

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 13,8 mln zł, tj. 159 zł w przeliczeniu na mieszkańca (9. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 95,2% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 2,5% na oszczędzanie energii, 1,4% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a pozostałe 0,9% na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 4,9 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 56 zł. Na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody przeznaczono 43,0% ogółu środków w powiecie, na obwałowania przeciwpowodziowe wydatkowano 37,5% ogółu środków, pozostałe środki (19,5%) wydano na realizację inwestycji związanych z ujęciami i doprowadzeniami wód.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (stanowiące 37,3% ogółu zainwestowanych środków), 21,1% tworzyły środki z zagranicy, 20,3% wynosiły kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe), 18,0% pochodziło z budżetów: centralnego, województwa i gminy, a 3,3% stanowiły fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje).

Tablica 50. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 50. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	20881,8	3720,7
	2018	13799,6	4877,9
Gmina miejska Urban gmina			
Nowa Sól		6487,8	469,8
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Bytom Odrzański		2745,0	748,0
Kożuchów		770,4	15,9
Nowe Miasteczko		881,0	236,0
Otyń		278,1	113,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Kolsko		1847,0	-
Nowa Sól		150,3	1874,0
Siedlisko		640,0	1421,0

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. pracujący w powiecie nowosolskim w liczbie 16,2 tys. stanowili 6,8% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba wzrosła w porównaniu z 2016 r. o 2,5% wobec wzrostu o 3,7% średnio w województwie.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 187 (tj. o 46 osób mniej niż średnio w województwie). Nowosolski nadal mieści się w grupie 5 powiatów o relatywnie niskiej wartości tego wskaźnika. Mniejszą liczbę pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w powiatach: wschowskim, strzelecko-drezdeneckim, krośnieńskim i żagańskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 48,1%, tj. o 1,5 p. proc. mniej niż średnio w województwie, jednak ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 1,4%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 3,6%.

W powiecie nowosolskim notuje się wysoki odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2018 r. było to 49,8% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż w powiecie nowosolskim udział pracujących w tej grupie przedsiębiorstw zanotowano jedynie w powiecie świebodzińskim. Ponadto 48,6% ogółu pracujących w powiecie było związanych z przedsiębiorstwami usługowymi, a 1,6% - z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem.

Tablica 51. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 51. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT NOWOSOLSKI	16175	6,9	7826
	2018	6,8	7793
Gmina miejska Urban gmina			
Nowa Sól	11320	4,8	5420
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Bytom Odrzański	702	0,3	343
Koźuchów	1771	0,7	882
Nowe Miasteczko	691	0,3	318
Otyń	424	0,2	237
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Kolsko	218	0,1	150
Nowa Sól	803	0,3	287
Siedlisko	267	0,1	156

^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

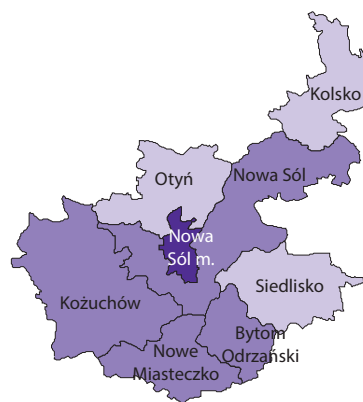
Blisko 70% pracujących w powiecie nowosolskim pracuje w gminie miejskiej Nowa Sól. Miejsc pracy dostarczają tu głównie przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlane (dla 51,1% ogółu pracujących w gminie). Dalsze blisko 11% ogółu pracujących w powiecie koncentruje gmina miejsko-wiejska Koźuchów.

Spośród gmin powiatu nowosolskiego zdecydowanie najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie miejskiej Nowa Sól (291). W pozostałych gminach omawiany wskaźnik jest znacznie niższy, na poziomie od 61 w gminie Otyń i 65 w gminie Kolsko do 128 w gminie Nowe Miasteczko i 129 w gminie Bytom Odrzański.

Mapa 50. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 50. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

201 – 291
 101 – 200
 61 – 100

Bezrobotni

Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie nowosolskim (w liczbie 2,3 tys. osób) stanowili 10,5% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 41,6%. W rezultacie w powiecie nowosolskim zanotowano najgłębszy wśród powiatów województwa lubuskiego spadek stopy bezrobocia rejestrowanego w stosunku do 2016 r. o 5,7 proc. do poziomu 8,5%.

Tablica 52. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
Table 52. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT NOWOSOLSKI			
2017	2909	11,8	1791
2018	2334	10,5	1485
Gmina miejska Urban gmina			
Nowa Sól	879	4,0	550
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Bytom Odrzański	113	0,5	76
Koźuchów	556	2,5	350
Nowe Miasteczko	190	0,9	130
Otyń	161	0,7	96
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Kolsko	111	0,5	67
Nowa Sól	207	0,9	142
Siedlisko	117	0,5	74

W większości gmin powiatu nowosolskiego liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 ludności była wyższa od przeciętnej w województwie (22). Najwięcej bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie Koźuchów i Nowe Miasteczko (po 35 osób na 1000 ludności). Najmniej bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do liczby ludności zanotowano w gminie Bytom Odrzański (21).

Należy jednak podkreślić znaczny spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do 2016 r. we wszystkich gminach powiatu, największy w gminie Koźuchów (o 29 bezrobotnych na 1000 mieszkańców).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 63,6% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 37,2%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 48,0%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie nowosolskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 43,9%, wobec spadku liczebności tej grupy bezrobotnych w województwie średnio o 37,1%. Ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wyniósł 54,3%, tj. o 2,2 p. proc. mniej niż w 2016 r., był jednak wyższy niż w pozostałych powiatach województwa lubuskiego. W strukturze bezrobotnych zarejestrowanych zwiększył się odsetek osób młodych, w wieku do 25 lat, który wyniósł 11,7% wobec 11,3% w końcu 2016 r.

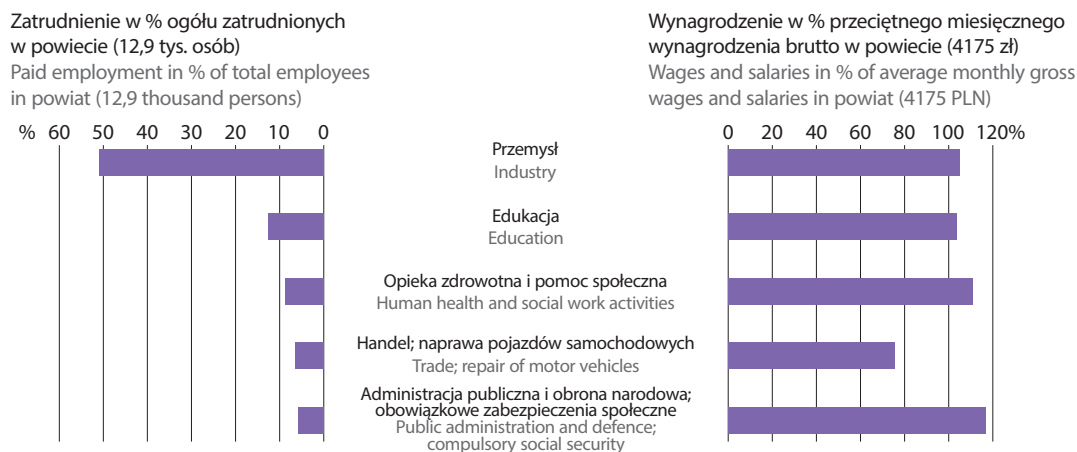
Z kolei odsetek absolwentów wyniósł 2,5% (wobec 3,0% średnio w województwie) i był o 0,6 p. proc. mniejszy niż w 2016 r. Zmniejszył się także udział osób w wieku 50 lat i więcej w populacji bezrobotnych zarejestrowanych, który wyniósł 28,6%, tj. o 0,8 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie nowosolskim w 2018 r. wyniosło 4175 zł, co stanowiło 98,5% przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). Było to o 14,0% więcej niż w 2016 r. i o 6,7% więcej w porównaniu z 2017 r., wobec wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o 13,5% i 7,3%.

Wykres 17. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
 Chart 17. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Kultura i turystyka

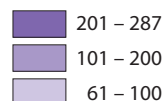
Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

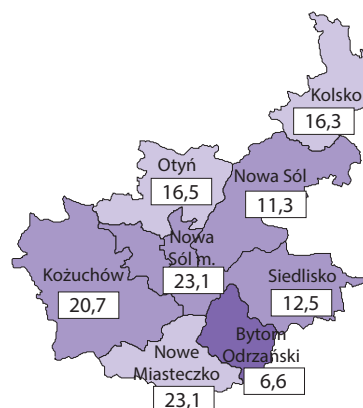
Mapa 51. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Map 51. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
 Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
 Library loans per borrower

10,0

Tablica 53. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
Table 53. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	24	2	304,6	11677	212,1
	2018	24	-	299,9	11624	215,9
Gmina miejska Urban gmina						
Nowa Sól		2	-	91,0	5462	126,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Bytom Odrzański		1	-	23,5	1565	10,3
Kozuchów		9	-	100,4	2039	42,3
Nowe Miasteczko		1	-	10,8	332	7,7
Otyń		2	-	16,1	448	7,4
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Kolsko		1	-	9,7	278	4,5
Nowa Sól		6	-	30,3	921	10,4
Siedlisko		2	-	18,2	579	7,3

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie nowosolskim funkcjonowały 24 biblioteki publiczne łącznie z filiami, tj. 9,5% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 3,4%, spadła także liczba czytelników o 4,3%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 7,8%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminach Nowa Sól i Nowe Miasteczko – po 23 woluminy, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Bytom Odrzański – 7 woluminów.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu nowosolskiego instytucje zorganizowały łącznie 236 imprez (3,7% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 46,4 tys. osób.

W powiecie nowosolskim funkcjonowało 27 zespołów artystycznych (5,5% zespołów artystycznych w województwie), w tym 2 zespoły wokalne i chóry, 6 zespołów folklorystycznych oraz 5 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 354 członków, tj. 5,0% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Kozuchów – 26,3% ogólnej liczby imprez w powiecie. W gminie Siedlisko odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyły 403 osoby.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu nowosolskiego funkcjonowało 10 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 3,3% wszystkich obiektów w województwie. Było to 6 obiektów hotelowych oraz 4 pozostałe obiekty noclegowe, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 515 miejsc noclegowych, tj. o 20,2% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 66,4% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 63,5% - w hotelach. Pozostałe 33,6% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 75,0% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 54. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 54. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	10	8	413	293	14048	1895	29158	7193
	2018	10	9	515	386	11411	865	25656	4150
Gmina miejska Urban gmina									
Nowa Sól		3	3	102	102	2332	318	3698	462
Gminy miejsko-wiejskie i wiejskie Urban-rural gminas and rural gminas		7	6	413	284	9079	547	21958	3688

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie miejskiej Nowa Sól (30,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie nowosolskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 11,4 tys. turystów, tj. 1,7% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 0,9 tys. osób stanowili 7,6% turystów w powiecie i 0,5% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 37,4%, w tym turystów zagranicznych - o 24,3%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie nowosolskim spadła o 16,2 tys., tj. o 38,7%. Natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym nie uległa zmianie, a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wyniósł 16,2%, tj. o 6,4 p. proc. więcej niż w 2016 r.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Bytom Odrzański (średnio 6,8 noclegu) a najkrótszy w gminie Nowe Miasteczko (średnio 1,1 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 2,2 noclegu.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie nowosolskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych był najniższy w województwie i wyniósł 16,8%, ukształtował się na poziomie o 13,0 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie nowosolskim funkcjonowało 41 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 8,2% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek wzrosła o 2, tj. o 5,1%.

Przedszkola stanowiły 70,7% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli wzrosła o 4, tj. o 16%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie nowosolskim przypadało 98 miejsc.

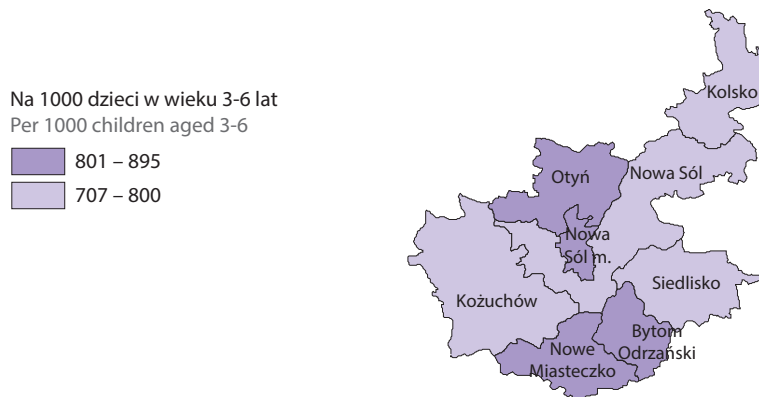
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,9 tys. dzieci, tj. o 7,2% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 90,2% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie nowosolskim przypadało 70 dzieci.

Tablica 55. Wychowanie przedszkolne
Table 55. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	40	26	2667	2813	2519	676
	2018	41	29	2849	2873	2591	718
Gmina miejska Urban gmina							
Nowa Sól		14	13	1463	1336	1330	385
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Bytom Odrzański		2	1	175	189	173	45
Koźuchów		8	4	425	485	387	92
Nowe Miasteczko		4	2	149	200	140	33
Otyń		4	3	225	234	214	57
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Kolsko		2	2	142	110	110	33
Nowa Sól		4	2	145	182	124	31
Siedlisko		3	2	125	137	113	42

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Nowa Sól (44,8% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 51,4% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu nowosolskiego.

Mapa 52. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 52. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

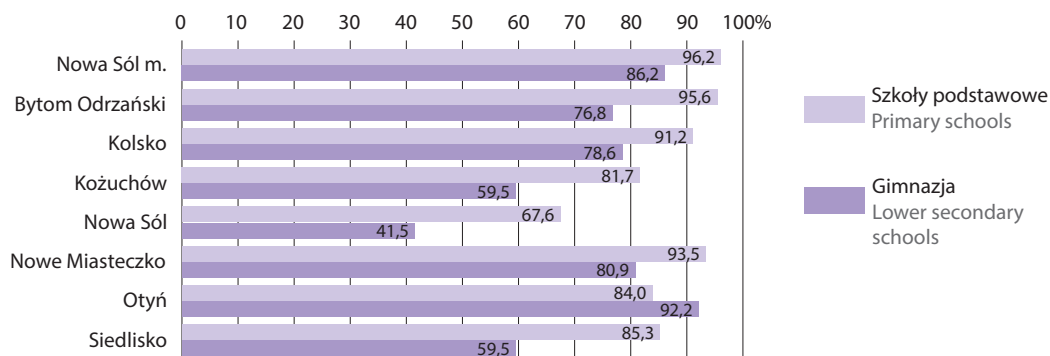
Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 24 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie nowosolskim uczyło się 6,9 tys. dzieci, tj. 8,4% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 31,1%. Na jedną szkołę w powiecie nowosolskim przypadało średnio 286 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie nowosolskim funkcjonowały 4 gimnazja, do których uczęszczało 746 uczniów, tj. 8,5% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Wykres 18. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 18. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejskiej Nowa Sól (33,3% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Tablica 56. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
Table 56. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	24	6068	3	1499	704
	2018	24	6869	4	746	770
Gmina miejska Urban gmina						
Nowa Sól		8	3065	2	363	392
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Bytom Odrzański		1	502	-	57	51
Kozuchów		4	1194	-	116	129
Nowe Miasteczko		2	461	-	52	49
Otyń		2	568	1	69	68
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Kolsko		2	286	-	27	32
Nowa Sól		3	471	-	38	23
Siedlisko		2	322	1	24	26

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 88,9% i był o 3,3 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie nowosolskim 74,3% i był o 6,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie nowosolskim zatrudniały łącznie 570 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

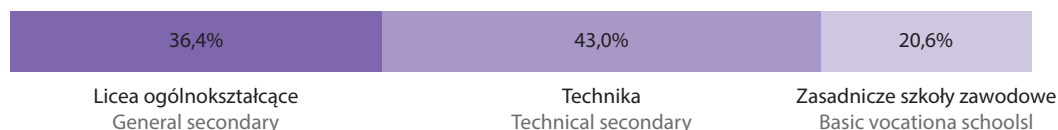
Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie nowosolskim pozostawało 10 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 2,0 tys. uczniów. Było to 3 branżowe szkoły I stopnia, 3 licea ogólnokształcące, 3 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie nowosolskim funkcjonowała również 1 szkoła policealna, w której kształciło się 98 uczniów.

Wykres 19. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
Chart 19. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

Powiat wyróżnia jeden z wyższych wskaźników zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 536,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 69,6 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie). Wyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano jedynie w miastach na prawach powiatu: Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze.

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 95,3% (wobec 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie nowosolskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,9 m³, tj. o 6,2% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu nowosolskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych zanotowano w gminie Otyń (39,3 m³ na 1 mieszkańca), Bytom Odrzański (31,8 m³) i w gminie miejskiej Nowa Sól (29,6 m³), a najmniejsze w gminie Kolsko (22,9 m³).

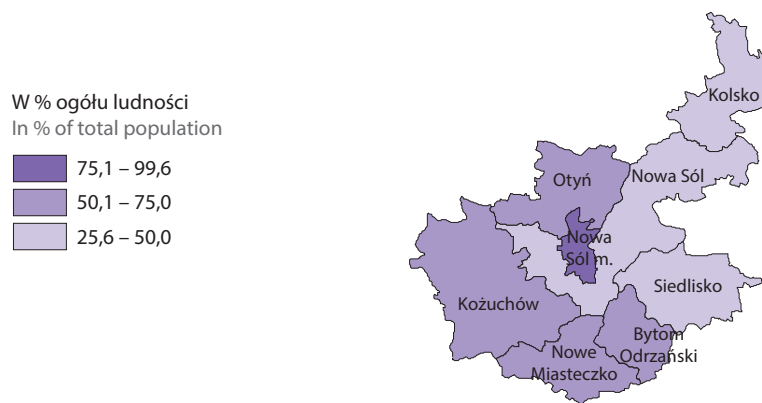
Tablica 57. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 57. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	535,0	69,4	95,6	293,5	38,1	74,2
	2018	536,6	69,6	95,3	301,9	39,2	74,2
Gmina miejska Urban gmina							
Nowa Sól		89,0	408,3	99,8	105,0	481,7	99,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Bytom Odrzański		50,5	96,4	96,0	29,1	55,6	74,7
Kożuchów		137,8	76,9	89,7	32,9	18,4	55,8
Nowe Miasteczko		42,4	55,2	96,0	27,1	35,3	62,0
Otyń		74,4	81,1	99,0	41,6	45,4	55,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Kolsko		24,9	30,9	67,4	20,6	25,5	25,6
Nowa Sól		76,0	43,2	97,0	39,9	22,7	42,3
Siedlisko		41,6	45,1	84,7	5,7	6,2	42,4

W porównaniu z 2016 r. wzrosła długość czynnej sieci kanalizacyjnej (o 4,1% do 301,9 km). Na 100 km² przypadało 39,2 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 7,4 km na 100 km² więcej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 74,2% ludności powiatu nowosolskiego (wobec 74,1% w 2016 r. i 74,1% średnio w województwie).

Powiat nowosolski wyróżnia relatywnie wysokie zagęszczenie sieci gazowej. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej w powiecie nowosolskim wyniosła 290,0 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 37,6 km (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 49,3% (wobec 52,8% średnio w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu wzrosła o 2,7%, tj. do 16,2 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 6876 kWh, tj. o 1,5% więcej niż w 2016 r. i o 0,7% więcej niż średnio w województwie.

Mapa 53. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 53. Consumers using sewage network in 2018

W końcu 2018 r. w powiecie nowosolskim było 33,8 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1899 kWh, tj. o 1,6% mniej niż w 2016 r. i o 2,0% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 739 kWh (wobec 702 kWh w 2016 r. i 774 średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu nowosolskiego największy odsetek korzystających z sieci gazowej notuje się w gminie miejskiej Nowa Sól. W 2018 r. było to 90,4% ogółu ludności miasta. Wyższy od średniego w województwie był także odsetek korzystających z sieci gazowej w Bytomiu Odrzańskim (57,0%).

Z kolei w gminach: Siedlisko i Kolsko nie występuje sieć gazowa.

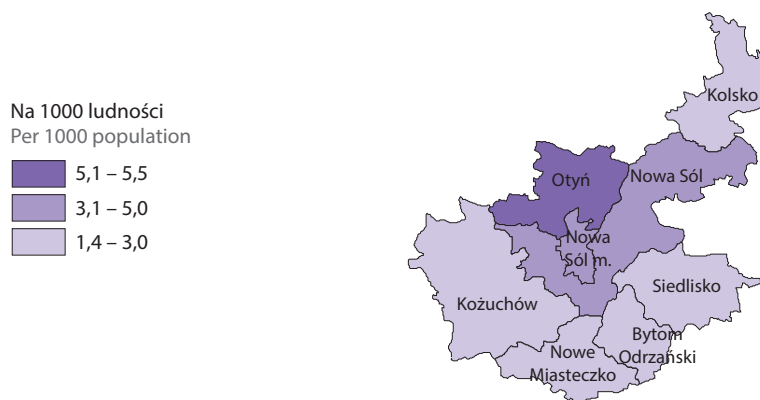
Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie nowosolskim wzrosła w stosunku do lat poprzednich: o 17,9% w porównaniu z 2016 r. i o 32,0% w stosunku do 2017 r. Było to 297 mieszkań (tj. 7,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 152 mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 9,2% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 91,3 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 3,4 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 726 mieszkań, tj. o 15,9% mniej niż średnio w województwie.

W 2018 r. ponad połowa mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie znajdowała się w gminie miejskiej Nowa Sól (56,9%). Liczba tych mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 4,3. Najwyższy wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności zanotowano w gminie Otyń (5,5).

Mapa 54. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 54. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W 2018 r. w powiecie nowosolskim znajdowało się 456,8 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 7,1% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypadały 59,2 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 576 wobec 528 w 2016 r. Liczba wypadków drogowych zwiększyła się w porównaniu z 2017 r. o 22 do 75, była także o 23 wypadki większa w relacji do 2016 r.

W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków drogowych wyniosła 86,6, tj. o 21,3 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie nowosolskim odnotowano 6 ofiar śmiertelnych (podobnie jak w 2016 r. i o 1 więcej niż w 2017 r.) oraz 80 rannych (wobec 79 rannych w 2016 r. i 63 w 2017 r.).

W powiecie nowosolskim znajduje się 88,9 km ścieżek rowerowych, tj. 14,8% ogółu ścieżek rowerowych w województwie. Nie licząc miast na prawach powiatu, w powiecie nowosolskim zagęszczenie ścieżek rowerowych było największe w województwie. W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 1153,5 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Ścieżki rowerowe w powiecie nowosolskim koncentrują się w gminie miejskiej Nowa Sól (75,2 km co stanowi 84,6% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie).

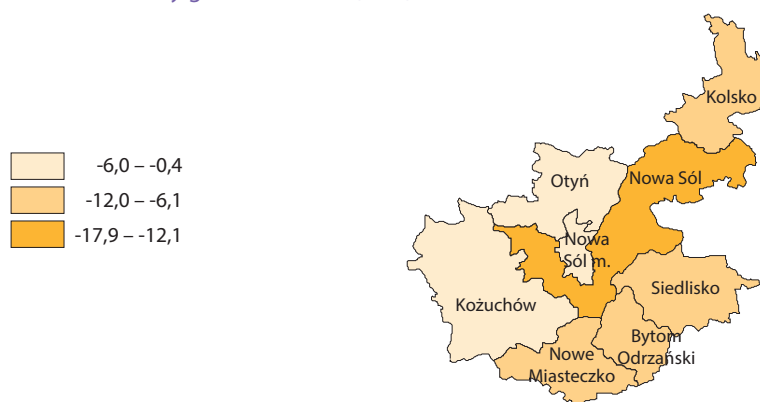
Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. w powiecie nowosolskim zanotowano wyższe wydatki niż dochody, a w rezultacie deficyt w wysokości odpowiadającej 0,2% zrealizowanych dochodów, wobec deficytu w 2017 r. stanowiącego 7,2% ogółu dochodów.

Skumulowane wydatki gmin powiatu nowosolskiego były wyższe od łącznych ich dochodów zrealizowanych w 2018 r. Deficyt budżetowy w gminach powiatu stanowił 6,0% łącznych dochodów tych gmin. Ponadto we wszystkich gminach powiatu wynik budżetowy był ujemny, a relacja wyniku do dochodów kształtowała się na poziomie od minus 17,9% w gminie wiejskiej Nowa Sól do minus 0,4% w gminie miejsko-wiejskiej Kożuchów.

Mapa 55. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
Map 55. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu nowosolskiego w wysokości 87,8 mln zł były o 4,9% wyższe niż w 2016 r., zmniejszyły się jednak (o 1,5%) w porównaniu z 2017 r. Wydatki powiatu w kwocie 88,0 mln zł wzrosły o 5,7% w porównaniu z 2016 r., były jednak o 7,8% mniejsze niż w 2017 r. Wynik budżetu powiatu nowosolskiego w 2018 r. wyniósł minus 0,2 mln zł (wobec 0,5 mln zł w 2017 r.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu nowosolskiego wyniosły 1012 zł i były o 6,4% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1438 zł na 1 mieszkańca były o 33,4% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu nowosolskiego miała subwencja ogólna (39,1%), jednak udział ten zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. o 1,7 p. proc. Zmniejszył się także udział dotacji w dochodach powiatu, który wyniósł 27,9% (tj. o 0,4 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Jednocześnie zwiększył się udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu do poziomu 33,0% (tj. o 2,1 p. proc.).

W latach 2017-2018 skumulowane dochody budżetu powiatu nowosolskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły blisko 13,3 mln zł, tj. ok. 11% ogółu dochodów z tej kategorii dochodowej zrealizowanych w powiatach województwa lubuskiego. W 2018 r. dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w budżecie powiatu nowosolskiego wyniosły 9,6 mln zł (tj. najwięcej spośród powiatów województwa lubuskiego) i stanowiły 10,9% ogółu dochodów budżetu powiatu. W porównaniu z 2016 r. dochody te wzrosły ponad 10-krotnie, a w stosunku do 2017 r. – 2,5-krotnie.

W strukturze wydatków budżetu powiatu nowosolskiego 76,3% stanowiły wydatki bieżące, w tym 51,1% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Dalsze 23,7% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 8,6% przed rokiem). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 139 zł, tj. o 36,3% więcej niż średnio w województwie.

Tablica 58. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 58. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT NOWOSOLSKI	1012	334	585	446	139
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gmina miejska Urban gmina					
Nowa Sól	4639	2132	4913	3376	1349
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Bytom Odrzański	4976	1682	5346	3417	1929
Koźuchów	3963	1472	3980	3446	509
Nowe Miasteczko	4476	1578	4751	4091	660
Otyń	4756	1480	4865	3503	1362
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Kolsko	4779	1374	5188	4344	844
Nowa Sól	4436	1858	5230	3205	2025
Siedlisko	4807	1173	5235	4226	1009

Budżety gmin Budgets of gminas

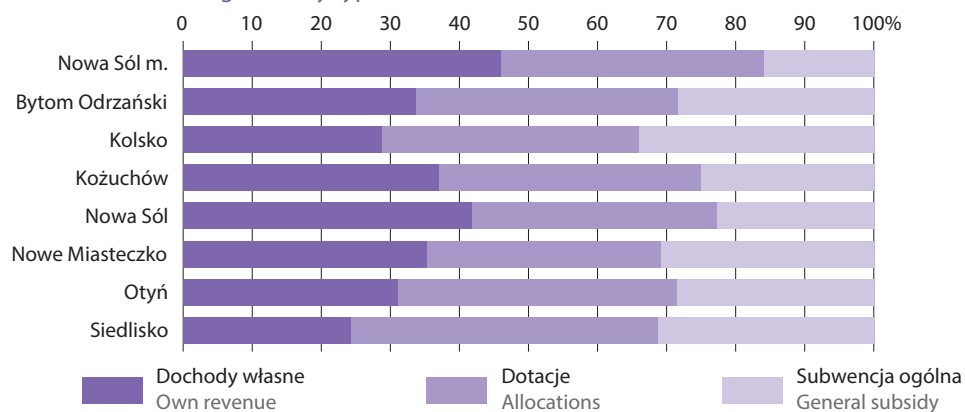
W 2018 r. dochody gmin powiatu nowosolskiego zbiorczo wyniosły 393,0 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 22,3%) i w 2017 r. (o 6,8%). Łączne wydatki gmin wzrosły do 416,6 mln zł (tj. o 33,5% w stosunku do 2016 r. i o 15,1% w porównaniu z 2017 r.).

W dochodach budżetów gmin powiatu nowosolskiego średnio 39,8% stanowiły dochody własne (tj. o 1,3 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Dalsze 38,1% dochodów zapewniały dotacje (o 4,0 p. proc. więcej niż w 2016 r.), a 22,1% – subwencja ogólna (o 2,6 p. proc. mniej).

Dochody gmin powiatu nowosolskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4530 zł, w tym dochody własne 1804 zł (tj. mniej niż średnio w gminach w województwie odpowiednio o 1,6% i 16,4%).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu nowosolskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 40,1 mln zł, co stanowiło 10,2% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to ponad 10-krotnie więcej niż w 2016 r. i prawie 3-krotnie więcej w porównaniu z 2017 r.

Wykres 20. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
Chart 20. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W latach 2017-2018 ponad 75% sumy dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu nowosolskiego stanowiły łączne dochody gmin: miejskiej Nowa Sól (34,8 mln zł) i miejsko-wiejskiej Bytom Odrzański (6,3 mln zł).

Tablica 59. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 59. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gmina miejska Urban gmina			
Nowa Sól	6762,2	28008,0	15,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Bytom Odrzański	1692,1	4567,7	16,9
Kożuchów	1502,4	1872,8	2,9
Nowe Miasteczko	262,5	1125,2	4,6
Otyń	2513,1	1423,0	4,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Kolsko	182,1	443,2	2,8
Nowa Sól	1264,0	2166,5	7,1
Siedlisko	-	513,3	2,9

W 2018 r. spośród gmin powiatu nowosolskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie miejskiej Nowa Sól (46,0%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 24,4% w gminie Siedlisko i 28,8% w gminie Kolsko do 37,1% w gminie Kożuchów i 41,9% w gminie wiejskiej Nowa Sól.

W strukturze wydatków gmin powiatu nowosolskiego 73,0% stanowiły wydatki bieżące, a 25,2% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie nowosolskim wyniosły 4803 zł, w tym wydatki bieżące 3505 zł, a inwestycyjne – 1208 zł. Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca były o 81,9% większe od przeciętnych wydatków inwestycyjnych gmin w województwie lubuskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

W 2018 r. 25,1% wydatków gmin powiatu nowosolskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Najwyższy odsetek wydatków w omawianym dziale zanotowano w gminie Kożuchów (30,0%), a najniższy w gminie miejskiej Nowa Sól (22,4%).

Wydatki w dziale oświata i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły od 1099 zł w gminie miejskiej Nowa Sól do 1438 zł w gminie wiejskiej Kolsko i 1444 zł w gminie wiejskiej Nowa Sól.

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie nowosolskim zarejestrowanych było 7,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 6,8% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 213 (o 2,9%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Nowa Sól i gminie miejsko-wiejskiej Kożuchów, odpowiednio 48,2% i 18,4% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

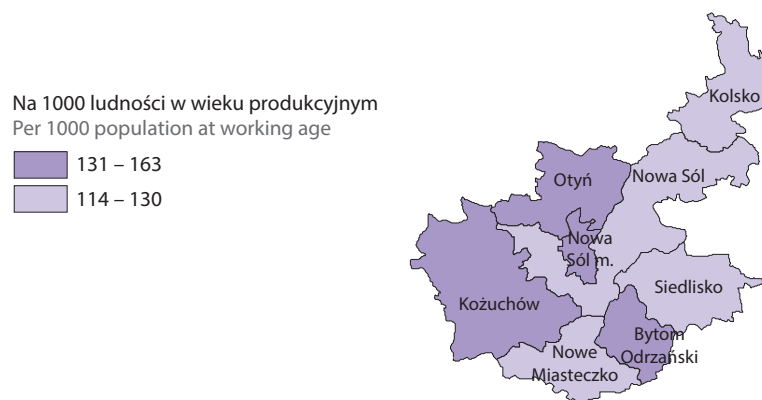
Powiat nowosolski wyróżnia najwyższy, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa na poziomie 27,2% (wobec 22,3 średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 2,6% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty prowadzące działalność usługową – 70,2%.

W powiecie nowosolskim gmina miejska Nowa Sól i gmina miejsko-wiejska Otyń znajdują się w grupie gmin o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (odpowiednio 163 i 150 podmiotów gospodarki narodowej).

Spółki handlowe w liczbie 431 stanowiły 5,6% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 60 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (13,9% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejskiej Nowa Sól (41,7% ogółu tych spółek w powiecie).

Mapa 56. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 56. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

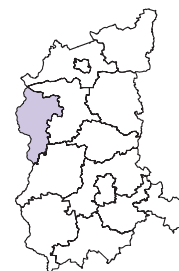

Tablica 60. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
Table 60. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-operatives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions,as- sociations ond social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT NOWOSOLSKI	2017	7515	517	92	329	46	308	5147
	2018	7650	431	60	335	34	296	5354
Gmina miejska Urban gmina								
Nowa Sól		3688	258	25	210	12	108	2401
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Bytom Odrzański		458	22	4	14	6	25	321
Kożuchów		1404	57	14	41	7	62	945
Nowe Miasteczko		397	30	8	13	4	30	289
Otyń		662	21	1	23	2	25	558
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Kolsko		231	9	2	5	1	13	169
Nowa Sól		549	24	5	21	-	20	468
Siedlisko		261	10	1	8	2	13	203

POWIAT SŁUBICKI

SŁUBICKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 61. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 61. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT SŁUBICKI	2017	999	7,1	47068	4,6	23996
	2018	999	7,1	47101	4,6	24040
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Cybinka		280	2,0	6515	0,6	3199
Ośno Lubuskie		198	1,4	6456	0,6	3290
Rzepin		191	1,4	9775	1,0	4944
Słubice		186	1,3	20069	2,0	10480
Gmina wiejska Rural gmina						
Górzycza		144	1,0	4286	0,4	2127

Powiat słubicki, 9. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 4,6% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu nieznacznie zmalała, osiągając w 2018 r. poziom o 1,0% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się jednak dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu słubickiego, do ponad 41,2 tys.¹ osób w 2050 r.

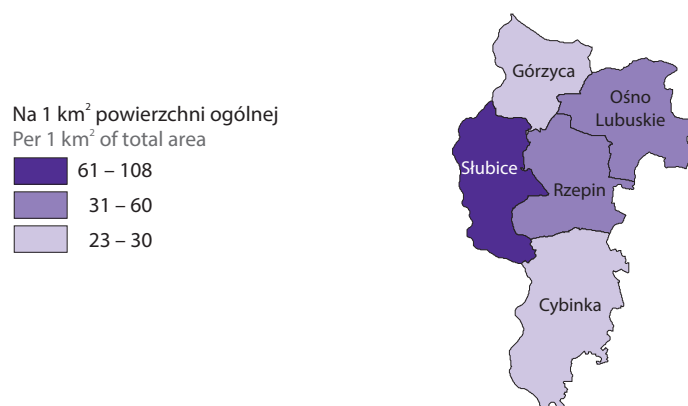
Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wyniósł 51,0% i był nieco mniejszy od średniej wartości w województwie (51,3%). W rezultacie nieco niższy niż w województwie był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie słubickim przypadają 104 kobiety.

Powiat słubicki charakteryzuje najwyższy w województwie wskaźnik urbanizacji (po powiecie nowosolskim). Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 63,8% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. i 2016 r.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 57. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 57. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. niemal wszystkie gminy w powiecie słubickim odnotowały ujemny przyrost naturalny, a najwyższą gminą Rzepin (na poziomie minus 3,1 osoby na 1000 ludności). Nadwyżka liczby urodzeń nad liczbą zgonów obserwowana była jedynie w gminie Górzycza (0,7 osoby na 1000 ludności). Gmina również w 2017 r. odnotowała dodatni przyrost naturalny.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie słubickim była równa średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,9). Było to o 0,3 małżeństw na 1000 ludności mniej niż w 2017 r. i o 0,4 mniej niż w 2016 r. Natomiast współczynnik rozwodów był niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,3 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności spadła o 0,5, a w relacji do 2016 r. o 0,7.

Tablica 62. Ruch naturalny ludności
 Table 62. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population		
POWIAT SŁUBICKI	2017	9,8	9,5	0,3
	2018	8,5	9,9	-1,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Cybinka		7,9	9,1	-1,2
Ośno Lubuskie		10,1	10,4	-0,3
Rzepin		7,3	10,3	-3,1
Słubice		8,7	10,0	-1,4
Gmina wiejska Rural gmina				
Górzycza		9,2	8,5	0,7

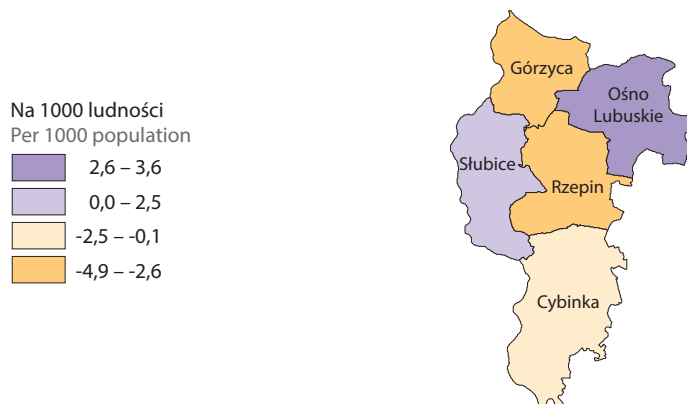
W powiecie słubickim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 1,3 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,3 p. prom. niższy niż w 2016 r. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 9,5 do 9,9 (9,5 w 2016 r.). W rezultacie powiat słubicki, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. charakteryzował ujemny przyrost naturalny.

W ogólnej liczbie ludności powiatu słubickiego 62,9% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadało 59 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 5 osób mniej niż średnio w województwie. Powiat słubicki odnotował najniższą wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w województwie (wraz z powiatem gorzowskim). Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie słubickim wzrośnie do 76.

W powiecie słubickim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Przy tym odnotowano nieznaczny spadek przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 0,9 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. i 2017 r. do minus 0,8 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie Górzycza zanotowano jeden z najmniejszych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 15,7% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Górzycza była jedną z gmin o największym odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 20,1% wobec 18,1% średnio w województwie). Wskaźnik obciążenia demograficznego w tej gminie był wyraźnie niższy od średniej wartości w województwie (odpowiednio 55,8 wobec 64,0).

Mapa 58. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 58. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu słubickiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Słubice. W 2018 r. było to 241 osób, tj. 41% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tej gminie również odnotowano najwięcej wymeldowań (w 2018 r. – 227), następnie w gminie Rzepin (149). Łącznie było to 60% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu słubickiego zajmowały obszar 48514,0 ha stanowiąc 6,8% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 47048,2 ha porastały 47,1% powierzchni powiatu.

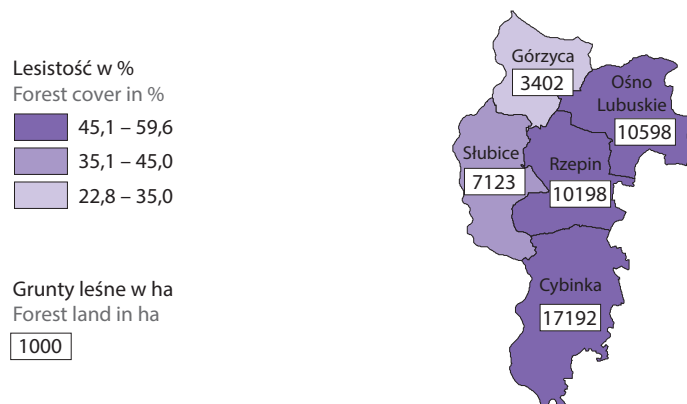
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu słubickiego wynosiła 38622,4 ha, co stanowiło 2,8% powierzchni geograficznej województwa i 38,6% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Cybinka (59,6) i Ośno Lubuskie (52,0), a najniższy w gminie Górzycy (22,8).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Cybinka (14,4%) i Słubice (9,6%), a najmniejszym gmina Rzepin (1,8%).

Tablica 63. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 63. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha in ha			
POWIAT SŁUBICKI	2017	38612,7	541,1	25607,5	370,0	38
	2018	38622,4	526,0	25607,5	363,4	43
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Cybinka		14376,5	92,9	12244,7	83,6	25
Ośno Lubuskie		5400,0	-	2122,0	-	2
Rzepin		1816,1	45,1	1649,9	121,1	12
Słubice		9543,2	376,2	9292,2	70,0	4
Gmina wiejska Rural gmina						
Górzycy		7486,5	11,8	298,7	88,7	-

Mapa 59. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 59. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

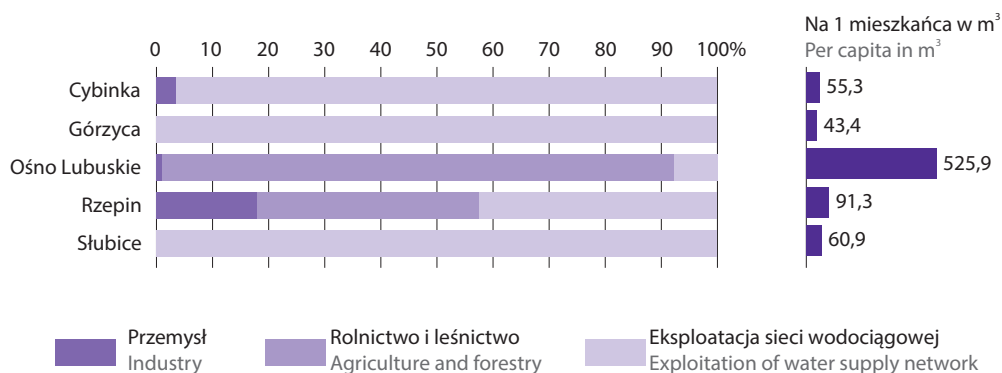

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Słubicki jest szóstym powiatem w województwie (za żarskim, krośnieńskim, gorzowskim oraz miastami Zielona Góra i Gorzów Wlkp.) pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 128,4 m³, tj. o 48,7 m³ więcej niż średnio w województwie.

Wykres 21. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Chart 21. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano na potrzeby rolnictwa i leśnictwa (na obszarze wiejskim gminy Ośno Lubuskie – 91,3% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w miastach Cybinka, Ośno Lubuskie i Słubice, w gminie Górzycy i na terenie wiejskim Słubice jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2018 r. eksploatacja sieci wodociągowej w wymienionych gminach stanowiła 100,0% zużytej wody.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1709 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 6,1% ilości ścieków odprowadzonych. Całkowitą ilość ścieków odprowadzonych poddano oczyszczaniu biologicznemu (100,0%). Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 74,2% ogółu mieszkańców powiatu, (w 2016 r. 74,6%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat słubicki na 6. lokacie w województwie.

Tablica 64. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
Table 64. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczal- ni ścieków w % ludno- ści ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
		w dam ³	in dam ³		w dam ³	in dam ³	
POWIAT SŁUBICKI	2017	1667	1667	100,0	-	-	74,6
	2018	1709	1709	100,0	-	-	74,2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Cybinka		100	100	100,0	-	-	50,9
Ośno Lubuskie		153	153	100,0	-	-	59,0
Rzepin		401	401	100,0	-	-	71,4
Słubice		909	909	100,0	-	-	84,6
Gmina wiejska Rural gmina							
Górzycza		146	146	100,0	-	-	89,6

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 5,0 mln zł, tj. 106,2 zł w przeliczeniu na mieszkańca (10. lokata w województwie lubuskim). 98,0% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a pozostałe 2,0% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 3,5 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 74 zł. Na obwałowania przeciwpowodziowe przeznaczono 52,3% środków finansowych, 31,4% wydatków pochłonęły inwestycje związane z ujęciami i doprowadzeniami wody, a 16,3% środków przeznaczono na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z budżetu centralnego oraz z budżetu gminy (stanowiące 32,3% ogółu zainwestowanych środków), 28,0% wynosiły kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe), 23,5% sfinansowano ze środków własnych, a pozostałe 16,2% stanowiły środki z zagranicy.

Tablica 65. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 65. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT ŚLUBICKI	2017	525,2	18361,7
	2018	5003,7	3479,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Cybinka		1178,0	-
Ośno Lubuskie		1631,0	659,0
Rzepin		402,6	633,0
Ślubice		17,3	1819,0
Gmina wiejska Rural gmina			
Górzycza		1774,8	368,0

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. pracujący w powiecie ślubickim w liczbie 10,8 tys., stanowili 4,5% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba wzrosła w porównaniu z 2016 r. o 3,2% wobec wzrostu liczby pracujących w województwie średnio o 3,7%.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie wyniosła 229 (tj. o 4 osoby mniej niż średnio w województwie). Ślubicki mieści się jednak w grupie powiatów o relatywnie wysokiej wartości tego wskaźnika, za powiatem świebodzińskim i miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 46,4%, tj. o 3,2 p. proc. mniej niż średnio w województwie, przy czym ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 0,4%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 5,7%.

W powiecie ślubickim notuje się relatywnie niski odsetek pracujący w przemyśle i budownictwie (w 2018 r. łącznie było to 28,8% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Z kolei większe niż w innych powiatach jest znaczenie sektora usług dla rynku pracy, który koncentruje 66,4% ogółu pracujących w powiecie (większy odsetek pracujących w przedsiębiorstwach usługowych notuje się jedynie w mieście na prawach powiatu Zielona Góra – 73,9%). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (4,8% ogółu pracujących wobec 2,4% w województwie lubuskim).

Tablica 66. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 66. Employed persons^a. As of 31 Dec.

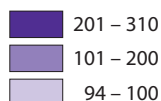
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT SŁUBICKI	10421	4,5	4919
	2018	4,5	4992
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Cybinka	865	0,4	425
Ośno Lubuskie	896	0,4	520
Rzepin	2384	1,0	1086
Słubice	6214	2,6	2756
Gmina wiejska Rural gmina			
Górzycza	405	0,2	205

a Patrz Uwagi ogólne
a See general notes.

Blisko 58% ogółu pracujących w powiecie słubickim stanowią pracujący w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w gminie Słubice, a ponad 22% - w gminie Rzepin. W gminach tych liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła odpowiednio 310 i 244. W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 94 pracujących na 1000 ludności w gminie Górzycza do 139 w gminie Ośno Lubuskie.

Mapa 60. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 60. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
Per 1000 population

Bezrobotni

Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie ślubickim w liczbie 0,4 tys. osób, stanowili 1,9% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, a ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 39,4%. Powiat wyróżnia najniższa stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie, która w 2018 r. wyniosła 2,5% (wobec 5,8% średnio w województwie).

Tablica 67. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
 Table 67. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŚLUBICKI	511	2,1	256
	2018	1,9	195
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Cybinka	98	0,4	51
Ośno Lubuskie	65	0,3	30
Rzepin	67	0,3	32
Ślubice	140	0,6	57
Gmina wiejska Rural gmina			
Górzycza	43	0,2	25

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 47,2% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 36,7%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 41,6%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie ślubickim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 43,3%, tj. w większym stopniu niż w pozostałych powiatach (średnio w województwie spadek wyniósł 37,1%). Udział tej grupy bezrobotnych zmniejszył się w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat do 37,0%, tj. o 2,6 p. proc. W porównaniu z końcem 2016 r. w strukturze bezrobotnych zarejestrowanych zwiększył się udział osób młodych, w wieku do 25 lat, o 1,1 p. proc. i wyniósł 8,7%.

We wszystkich gminach powiatu ślubickiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest znacznie niższa niż średnio w województwie (22 osoby). Średnia liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 ludności w powiecie wyniosła 9, przy czym najmniejsza była w gminie Rzepin i Ślubice (po 7 bezrobotnych na 1000 ludności). Najwięcej bezrobotnych na 1000 ludności w powiecie ślubickim zanotowano w gminie Cybinka (15).

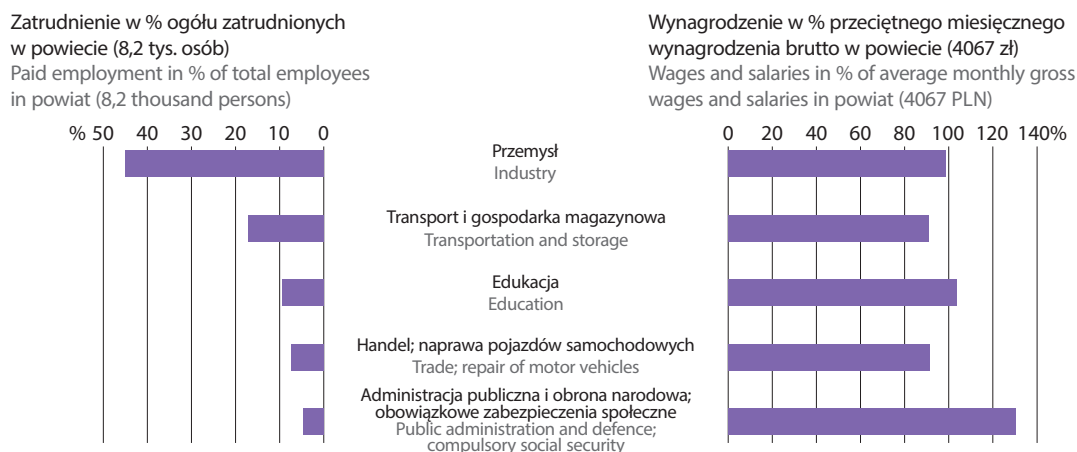
Powiat ślubicki wyróżnia najniższy w województwie odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 1,9%, wobec 3,0% średnio w województwie). Było to o 0,3 p. proc. więcej niż w 2016 r. Pomimo spadku o 3,5 p. proc. w porównaniu z końcem 2016 r. nadal relatywnie wysoki był udział osób w wieku 50 lat i więcej w populacji zarejestrowanych bezrobotnych, który wyniósł 37,5% (wobec 28,7% średnio w województwie).

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie słubickim w ostatnich latach kształtuje się na poziomie nieco niższym niż średnio w województwie. W 2018 r. wyniosło 4015 zł, tj. stanowiło 94,7% przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). W porównaniu z 2016 r. przeciętne wynagrodzenie w powiecie wzrosło o 9,0%, a w stosunku do 2017 r. – o 8,0% (wobec wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o 13,5% i 7,3%).

Wykres 22. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
Chart 22. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Kultura i turystyka

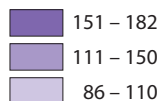
Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

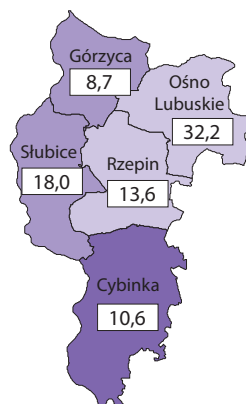
Mapa 61. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
Map 61. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
Library loans per borrower

10,0

Tablica 68. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 68. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblioteczne Library service points	Księgozbiór w tys. woluminów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT SŁUBICKI	2017	12	13	148,4	6422	100,8
	2018	12	13	150,3	6147	100,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Cybinka		4	1	27,9	1178	12,5
Ośno Lubuskie		1	-	17,7	555	17,9
Rzepin		3	1	33,9	1013	13,8
Słubice		2	9	57,5	2907	52,2
Gmina wiejska Rural gmina						
Górzycza		2	2	13,4	494	4,3

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie słubickim funkcjonowało 12 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 4,7% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zwiększyła się nieznacznie liczba woluminów księgozbioru o 1,7%, zmniejszyła się natomiast liczba czytelników o 7,4%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 2,3%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu słubickiego instytucje zorganizowały łącznie 440 imprez (7,0% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 68,4 tys. osób.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Ośno Lubuskie – 32 woluminy, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Górzycza – 9 woluminów.

W powiecie słubickim funkcjonowało 25 zespołów artystycznych (5,1% zespołów artystycznych w województwie), w tym 8 zespołów wokalnych i chórów, 1 zespół folklorystyczny oraz 6 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 318 członków, tj. 4,5% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

W gminie Słubice zorganizowano najwięcej różnorodnych imprez – 45,5% ogólnej liczby imprez w powiecie oraz odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 227 osób.

Turystyka Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu słubickiego funkcjonowało 31 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 10,3% wszystkich obiektów w województwie. Było to 21 obiektów hotelowych oraz 10 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 1795 miejsc noclegowych, tj. o 0,1% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 71,6% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 69,1% - w hotelach. Pozostałe 28,4% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 94,2% wszystkich miejsc noclegowych.

W 2018 r. w powiecie słubickim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 135,7 tys. turystów, tj. 19,7% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 51,7 tys. osób stanowili 38,1% turystów w powiecie i 29,1% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 31,7%, w tym turystów zagranicznych - o 60,7%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie słubickim wzrosła o 72,0 tys., tj. o 42,2%. Zwiększyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 37,2 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 40,1%, tj. o 4,9 p. proc. więcej niż w 2016 r.

Tablica 69. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 69. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommo- dated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (over- night stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagra- niczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagra- nicznym of which foreign tourists
POWIAT SŁUBICKI	2017	33	30	1826	1716	125680	43907	204209	73688
	2018	31	28	1795	1690	135692	51722	242740	97301
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Cybinka		1	1	21	21	#	#	#	#
Ośno Lubuskie		6	5	267	227	14302	7094	37605	17995
Rzepin		6	6	196	196	#	#	#	#
Słubice		15	13	1237	1172	104096	40732	176319	72011
Gmina wiejska Rural gmina									
Górzycza		3	3	74	74	1272	7	2929	34

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie słubickim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 8,7 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie zagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie Słubice (48,4% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz gminach: Ośno Lubuskie i Rzepin (po 19,4% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Ośno Lubuskie (średnio 2,6 noclegu) a najkrótszy w gminie Rzepin (średnio 1,6 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 1,8 noclegu.

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie słubickim funkcjonowało 31 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,2% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zwiększyła się o 3, tj. o 10,7%.

Przedszkola stanowiły 45,2% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli nie zmieniła się. Średnio na 1 przedszkole w powiecie słubickim przypadało 108 miejsc.

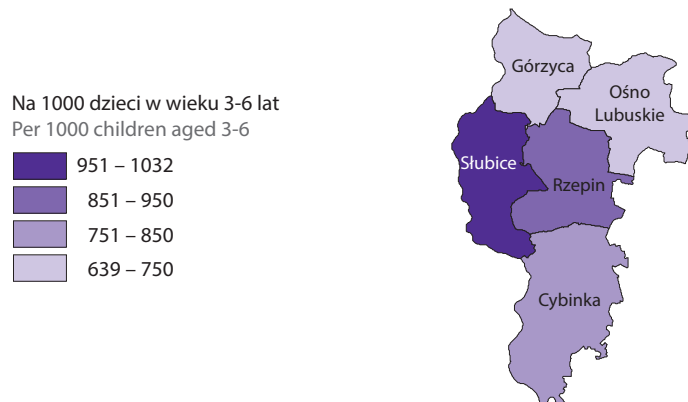
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,7 tys. dzieci, tj. o 12,9% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 81,4% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 2,2 p. proc. mniej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie słubickim przypadało 54 dzieci.

Tablica 70. Wychowanie przedszkolne
Table 70. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT SŁUBICKI	2017	30	14	1439	1620	1343	331
	2018	31	14	1508	1668	1357	336
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Cybinka		4	2	160	177	151	38
Ośno Lubuskie		3	1	100	168	100	2
Rzepin		4	3	397	370	328	86
Słubice		14	6	765	828	716	203
Gmina wiejska Rural gmina							
Górzycza		6	2	86	125	62	7

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Słubice (42,9% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 50,7% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu słubickiego.

Mapa 62. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 62. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

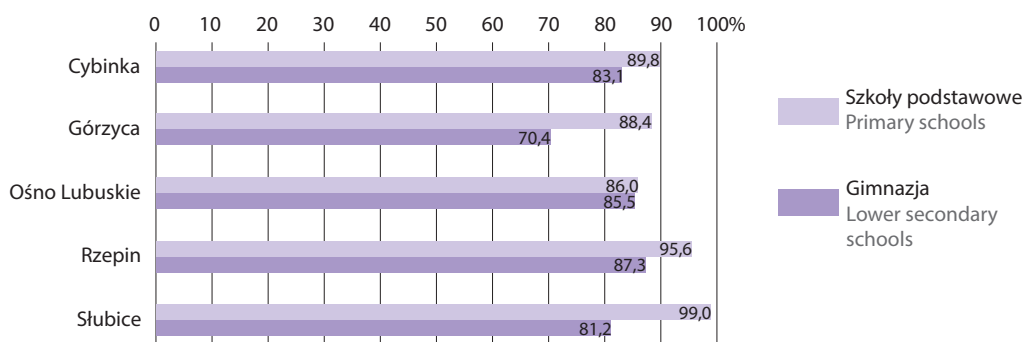
Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 20 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie słubickim uczyło się 4,1 tys. dzieci, tj. 5,1% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 32,8%. Na jedną szkołę w powiecie słubickim przypadało średnio 205 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie słubickim funkcjonowały 2 gimnazja, do których uczęszczało 451 uczniów, tj. 5,1% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 94,1% i był o 1,9 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie słubickim 82,3% i był o 1,8 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie.

Wykres 23. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 23. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie Słubice (45,0% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie słubickim zatrudniały łącznie 341 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Tablica 71. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
Table 71. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

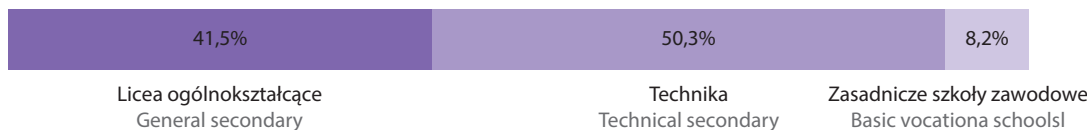
Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT SŁUBICKI	2017	20	3615	2	851	386
	2018	20	4109	2	451	402
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Cybinka		2	554	-	64	66
Ośno Lubuskie		3	552	-	60	55
Rzepin		2	855	-	114	85
Słubice		9	1774	2	170	157
Gmina wiejska Rural gmina						
Górzycza		4	374	-	43	39

a Z poprzedniego roku szkolnego.
a From previous school year.

Szkoły ponadgimnazjalne Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie słubickim pozostawało 10 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,2 tys. uczniów. Były to 2 branżowe szkoły I stopnia, 3 licea ogólnokształcące, 4 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Wykres 24. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
Chart 24. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W powiecie słubickim w końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 316,1 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 31,6 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie). Niższy wskaźnik zagęszczenia sieci wodociągowej notuje się w powiatach: sulęcińskim (30,4) i międzyrzeckim (26,3).

Spośród gmin powiatu słubickiego największe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Górzycy (43,1 m³ na 1 mieszkańca), przy czym w gminie tej zanotowano najwyższy w powiecie wzrost zużycia wody w stosunku do 2016 r. – o 64,5%.

Gminą o najmniejszym zużyciu wody w gospodarstwach domowych w powiecie była gmina Rzepin (29,3 m³ na 1 mieszkańca).

Tablica 72. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 72. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT SŁUBICKI	2017	313,5	31,4	92,8	204,8	20,5	71,5
	2018	316,1	31,6	92,8	205,5	20,6	71,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Cybinka		84,8	30,3	88,2	30,4	10,9	51,8
Ośno Lubuskie		43,1	21,8	98,0	34,5	17,5	57,6
Rzepin		57,9	30,3	86,3	31,2	16,3	70,3
Słubice		83,2	44,8	95,0	61,6	33,2	82,2
Gmina wiejska Rural gmina							
Górzycy		47,1	32,4	96,4	47,8	32,9	75,0

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,8% (wobec 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie słubickim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 35,2 m³, tj. o 12,1% więcej niż w 2016 r.

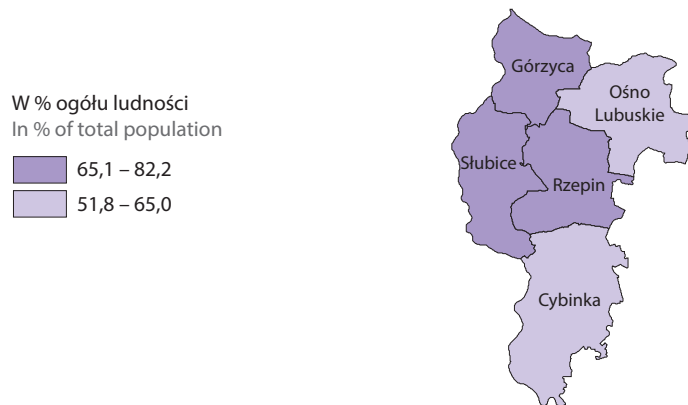
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie wyniosła 205,5 km, tj. o 2,5% więcej niż w 2016 r. Na 100 km² przypadało 20,6 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 11,2 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 71,5% ludności powiatu słubickiego (wobec 74,1% średnio w województwie).

W powiecie słubickim w końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 362,3 km. W przeliczeniu na 100 km² było to 36,3 km (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 44,8% (wobec 52,8% średnio w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 4,7%, tj. do 7,2 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 10552,2 kWh, tj. o 54,5% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie słubickim w końcu 2018 r. było 18,6 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2030 kWh, tj. o 2,6% więcej niż w 2016 r. i o 4,8% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 804 kWh (wobec 736 kWh w 2016 r. i 774 kWh średnio w województwie).

Mapa 63. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.

Map 63. Consumers using sewage network in 2018

Spośród gmin powiatu słubickiego największe zagęszczenia sieci gazowej występuje w gminie Słubice (78,0 km na 100 km²) i Rzepin (36,6 km na 100 km²). W gminach tych odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł odpowiednio 78,8% i 22,6%. W pozostałych gminach powiatu kształtował się na poziomie od 15,2% w gminie Cybinka do 21,2% w gminie Górzycza.

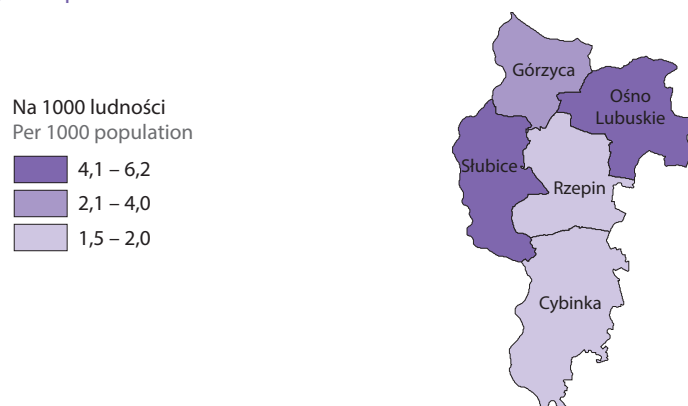
Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie słubickim zwiększył się o 72,2% w stosunku do 2016 r., jednak w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się o 3,9%. W omawianym okresie było to 198 mieszkań (tj. 4,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 87 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 5,3% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 79,1 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 4,2, tak jak w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 853 mieszkań, tj. o 1,2% mniej niż średnio w województwie.

Z 321 mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie słubickim w latach 2016-2017, większość (75,4%) było zlokalizowanych w gminie Słubice.

Mapa 64. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 64. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie słubickim znajduje się 420,7 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,5% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 42,1 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 634 wobec 589 w 2016 r. W 2018 r. zwiększyła się liczba wypadków drogowych z 39 w 2016 r. i 40 w 2017 r. do 44 w 2018 r. Wypadki drogowe w powiecie stanowiły 6,6% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 93,4 wypadki, tj. o 28,1 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie.

W wypadkach drogowych w powiecie słubickim odnotowano 7 ofiar śmiertelnych (o 1 ofiarę mniej niż w 2017 r. i o 2 ofiary więcej niż w 2016 r.) oraz 63 rannych (wobec 54 rannych w 2017 r. i 50 w 2016 r.).

W powiecie słubickim znajduje się 31,1 km ścieżek rowerowych (tj. 5,2% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 311,2 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu słubickiego najwięcej km ścieżek rowerowych na 10 tys. km² zanotowano w gminie Słubice (759,8 km), Górzycy (323,2 km) i Ośno Lubuskie (247,9 km).

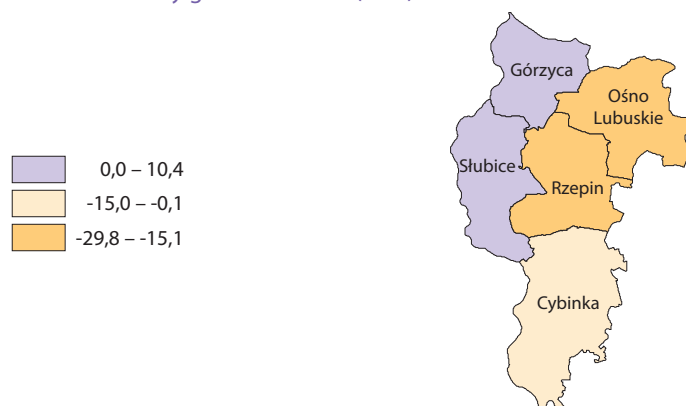
Finanse publiczne

Public finance

Rok budżetowy 2018 r. powiat słubicki zamknął deficytem w wysokości odpowiadającej 1,0% ogółu dochodów powiatu, wobec deficytu w 2017 r. stanowiącego 1,8% dochodów.

Spośród gmin powiatu słubickiego w większości jednostek dochody budżetów były niższe niż zrealizowane wydatki. W gminie Rzepin deficyt stanowił 29,8% dochodów budżetu gminy, a w gminie Ośno Lubuskie – 22,3%. Nadwyżkę budżetową odnotowano w gminach: Słubice i Górzycy (w wysokości stanowiącej odpowiednio 10,4% i 0,4% dochodów).

Mapa 65. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Map 65. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu słubickiego w wysokości 49,8 mln zł były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 21,4%) i w 2017 r. (o 15,2%). Wyższe niż w poprzednich latach były także wydatki powiatu słubickiego, które ukształtowały się na poziomie 50,3 mln zł (tj. o 24,0% wyższym w porównaniu z 2016 r. i o 14,2% wyższym niż w 2017 r.). W rezultacie wynik budżetu powiatu słubickiego wyniósł minus 0,5 mln zł, wobec minus 0,8 mln zł w 2017 r.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu słubickiego wyniosły 1060 zł i były o 2,0% niższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1262 zł na 1 mieszkańca były o 17,0% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Tablica 73. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
 Table 73. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT SŁUBICKI	1060	404	1559	1369	172
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Cybinka	4348	1886	4852	3890	819
Ośno Lubuskie	5144	2548	6290	4801	1489
Rzepin	4809	2503	6243	4422	1821
Słubice	4829	3195	4329	3724	605
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Górzycza	5498	2340	5477	4806	671

Udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu powiatu był większy niż średnio w powiatach województwa lubuskiego. W 2018 r. wyniósł 38,1% wobec 36,4% średnio w powiatach w województwie lubuskim, był jednak mniejszy niż w 2016 r. (tj. o 2,6 p. proc.). Subwencja ogólna stanowiła 32,2% ogółu dochodów powiatu, tj. o 6,9 p. proc. mniej niż w 2016 r. Jednocześnie zwiększył się odsetek dotacji o 9,6 p. proc. do poziomu 29,7%.

W 2018 r. dochody budżetu powiatu słubickiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 2,1 mln zł, co stanowiło 4,3% ogółu dochodów powiatu. Dochody te były o 48,0% wyższe w porównaniu ze zrealizowanymi przed rokiem i ponad 6,5-krotnie wyższe w porównaniu z zanotowanymi w 2016 r.

W strukturze wydatków budżetu powiatu słubickiego 87,7% stanowiły wydatki bieżące, w tym 56,0% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Pozostałe 12,2% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 7,0% przed rokiem), w tym 11,1% - wydatki o charakterze inwestycyjnym. Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 172 zł, tj. o 68,6% więcej od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa. W stosunku do 2016 r. wydatki te wzrosły ponad 2-krotnie.

Budżety gmin

Budgets of gminas

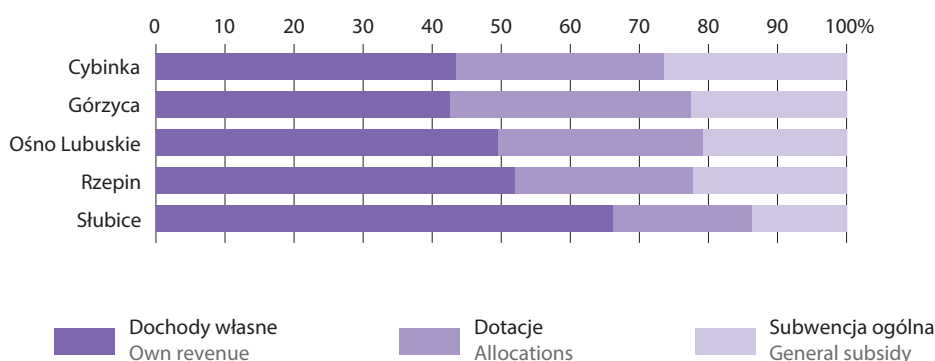
W 2018 r. dochody gmin powiatu słubickiego zbiorczo wyniosły 228,7 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 16,7%) i w 2017 r. (o 3,6%). Z kolei łączne wydatki gmin wzrosły do 243,2 mln zł (tj. odpowiednio o 30,2% i 16,7%).

W dochodach budżetów gmin powiatu słubickiego średnio 55,6% (tj. o 1,3 p. proc. więcej niż w 2016 r.) stanowiły dochody własne. Dalsze 25,5% (o 0,4 p. proc. więcej niż w 2016 r.) stanowiły dotacje, a 18,9% (o 1,7 p. proc. mniej) – subwencja ogólna.

Dochody gmin powiatu słubickiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4862 zł, w tym dochody własne 2705 zł.

W 2018 r. w gminach powiatu słubickiego odsetek dochodów własnych wyniósł od 42,6% w gminie Górzycy do 66,2% w gminie Słubice.

Wykres 25. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
Chart 25. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu ślubickiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 1,2 mln zł, co stanowiło 0,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to o 27,5% mniej w porównaniu z 2016 r. i o 38,1% mniej niż w 2017 r.

W strukturze wydatków budżetów gmin w powiecie ślubickim 80,0% stanowiły wydatki bieżące, a 19,6% wydatki inwestycyjne. Ponadto z ogółu wydatków średnio 26,3% stanowiły środki zrealizowane w dziale oświata i wychowanie.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie ślubickim wyniosły 5170 zł, w tym wydatki bieżące 4137 zł, a inwestycyjne – 1014 zł.

W 2018 r. spośród gmin powiatu ślubickiego największe wsparcie budżetu w postaci dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Górzycy, w której dochody te stanowiły 3,1% dochodów ogółem. W pozostałych gminach powiatu ślubickiego dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych stanowiły mniej niż 1% ogółu ich dochodów.

Tablica 74. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 74. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Cybinka	858,7	127,8	0,5
Ośno Lubuskie	-	207,8	0,6
Rzepin	750,0	59,6	0,1
Ślubice	75,5	75,9	0,1
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Górzycy	228,2	713,5	3,1

Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem zanotowano w gminie Ślubice (30,8%), a najniższy w gminie Ośno Lubuskie (18,9%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki te wyniosły od 1187 zł w gminie Ośno Lubuskie do 1567 zł w gminie Rzepin (wobec 1361 zł na 1 mieszkańca średnio w powiecie i 1029 zł na 1 mieszkańca w województwie).

Podmioty gospodarki narodowej

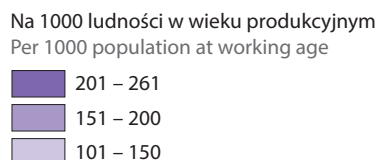
Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie słubickim zarejestrowanych było 5,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,1% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 77 (o 1,4%).

Powiat słubicki znajduje się w grupie powiatów o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry). W 2018 r. było to 193 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminach miejsko – wiejskich Słubice i Rzepin, odpowiednio 57,6% i 18,0% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Mapa 66. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 66. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Powiat słubicki wyróżnia jeden z najwyższych, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność usługową – 78,6%. Podmioty z zakresu przemysłu i budownictwa stanowiły 17,9% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 3,5%.

Gmina miejsko-wiejska Słubice mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 261 podmiotów (pierwsza lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Spółki handlowe w liczbie 570 stanowiły 9,9% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 189 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (33,2% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Słubice (67,2% ogółu tych spółek w powiecie).

Tablica 75. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
 Table 75. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil part- nerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions,as- sociations ond social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT SŁUBICKI	2017	5699	680	329	322	29	202	3746
	2018	5732	570	189	324	18	182	3894
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Cybinka		467	27	4	23	3	25	366
Ośno Lubuskie		653	58	24	30	3	25	502
Rzepin		1033	92	30	52	3	30	700
Słubice		3302	373	127	210	8	86	2114
Gmina wiejska Rural gmina								
Górzycza		277	20	4	9	1	16	212

POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI

STRZELECKO-DREZDENECKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 76. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 76. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2017	1248	8,9	49701	4,9	25159
	2018	1248	8,9	49366	4,9	24982
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Dobiegniew		351	2,5	6597	0,7	3316
Drezdenko		400	2,9	17236	1,7	8714
Strzelce Krajeńskie		319	2,3	17097	1,7	8745
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Stare Kurowo		78	0,6	4082	0,4	2021
Zwierzyn		100	0,7	4354	0,4	2186

Powiat strzelecko-drezdenecki, 5. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 4,9% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 2,7% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu strzelecko-drezdeneckiego, do ponad 41,1 tys.¹ osób w 2050 r.

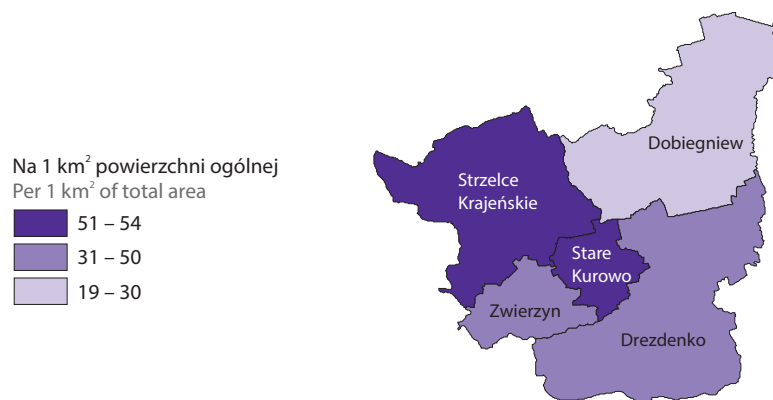
Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z mniejszych w województwie (na poziomie 50,6%). W rezultacie względnie niski był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadały 102 kobiety.

Powiat strzelecko-drezdenecki charakteryzuje jeden z niższych wskaźników urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 47,1% i był o 0,1 p. proc. większy niż w 2017 r. oraz o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2016 r.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 67. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 67. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. niemal wszystkie gminy w powiecie strzelecko-dreźnieckim odnotowały ujemny przyrost naturalny, a najwyższy gmina Dobiegniew (na poziomie minus 8 osób na 1000 ludności). W ujęciu rocznym gmina zanotowała największy spadek współczynnika przyrostu naturalnego, lokując się tym samym w grupie gmin o najniższej wartości tego wskaźnika w województwie.

Tablica 77. Ruch naturalny ludności
 Table 77. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population		
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2017	9,8	11,1	-1,3
	2018	9,7	11,7	-2,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Dobiegniew		8,0	16,0	-8,0
Drezdenko		10,6	11,1	-0,5
Strzelce Krajeńskie		8,6	10,5	-1,9
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Stare Kurowo		9,8	10,8	-1,0
Zwierzyn		12,9	12,9	-

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie strzelecko-dreźnieckim była niższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,4 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,3 małżeństw na 1000 ludności mniej niż w 2017 r. i o 0,5 mniej niż w 2016 r. Korzystniej kształtował się natomiast współczynnik rozwodów, który był najniższy w województwie (w 2018 r. był to 1 rozwód na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności spadła o 0,4, natomiast w relacji do 2016 r. o 0,5.

W powiecie strzelecko-dreźnieckim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 0,1 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,1 p. prom. wyższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 11,1 do 11,7 (wobec 10,7 w 2016 r.). W rezultacie powiat strzelecko-dreźniecki był jednym z powiatów o najniższym ujemnym przyroście naturalnym w województwie.

W ogólnej liczbie ludności powiatu strzelecko-drezdeneckiego 60,9% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadały 64 osoby w wieku nieprodukcyjnym, podobnie jak średnio w województwie, co lokuje strzelecko-drezdenecki wśród powiatów o wyższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie strzelecko-drezdeneckim wzrośnie do 79.

W powiecie strzelecko-drezdeneckim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Przy tym odnotowano wzrost przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 3,4 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. i minus 3,0 w 2017 r. do minus 5,1 w 2018 r. W rezultacie ubytek migracyjny był najwyższy w województwie.

W 2018 r. w gminie Zwierzyn zanotowano najmniejszy w powiecie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 17,2% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Zwierzyn znajdowała się w grupie gmin o względnie większym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 63,5% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie gminę wyróżniał względnie niższy wskaźnik obciążenia demograficznego (57,5 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 68. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 68. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminach Strzelce-Krajeńskie i Drezdenko. W 2018 r. było to odpowiednio 188 i 166 osób, tj. łącznie 68% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 298 i 275). Łącznie było to blisko 74% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu strzelecko-drezdeneckiego zajmowały obszar 64542,6 ha stanowiąc 9,1% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 62708,8 ha porastały 50,3% powierzchni powiatu.

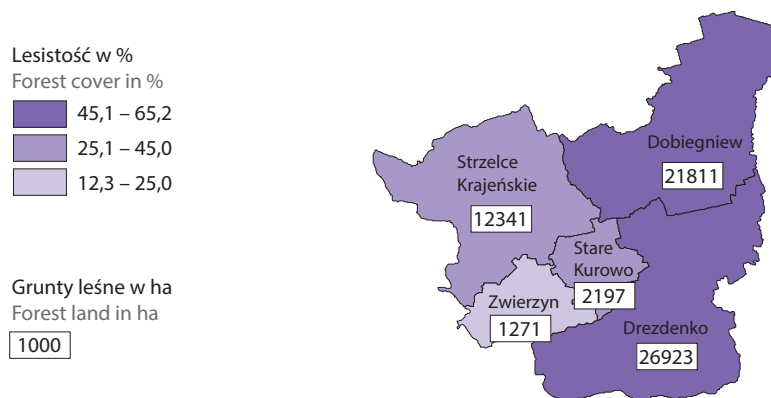
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego wynosiła 93383,8 ha, co stanowiło 6,7% powierzchni geograficznej województwa i 74,8% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Drezdenko (65,2) i Dobiegniew (60,3), a najniższy w gminie Zwierzyn (12,3).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Dobiegniew (26,6%) i Drezdenko (24,3%), a najmniejszym gmina Stare Kurowo (5,3%).

Tablica 78. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 78. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2017	94396,9	370,2	83854,0	292,1	66
	2018	93383,8	370,2	82841,0	292,2	66
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Dobiegniew		33241,1	28,0	27647,8	24,5	16
Drezdenko		30321,9	301,9	29021,6	113,5	35
Strzelce Krajeńskie		15525,2	40,0	12001,9	28,3	15
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Stare Kurowo		6582,6	-	6582,6	-	-
Zwierzyn		7713,0	0,4	7587,1	125,9	-

Mapa 69. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 69. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

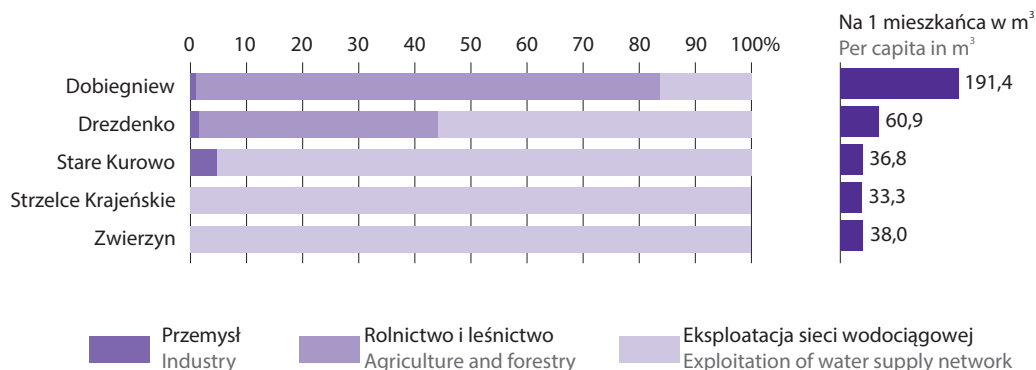

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Strzelecko-drezdenecki jest dziesiątym powiatem w województwie (za powiatami: żarskim, krośnieńskim, gorzowskim, miastami: Zielona Góra i Gorzów Wlkp. oraz powiatami: słubickim, żagańskim, międzyrzeckim i nowosolskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 64,8 m³, tj. o 14,9 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 52,2% zużytej wody – wykorzystano w gospodarstwach domowych, 46,7% w rolnictwie i leśnictwie, a 1,1% w przemyśle.

Wykres 26. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
Chart 26. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gmin Dobiegniew i Drezdenko – odpowiednio 82,7% i 42,6% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminach Zwierzyn i Strzelce Krajeńskie jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2018 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach po 100,0% zużytej wody.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 971 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek o 1,7% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 58,0% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 61,4% ogółu mieszkańców powiatu wobec (61,2% w 2016 r.). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat strzelecko-drezdenecki na ostatniej lokacie w województwie.

Tablica 79. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 79. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
		w dam ³	in dam ³		w dam ³	in dam ³	
POWIAT STRZELECKO- DREZDENECKI	2017	952	952	57,5	-	-	61,2
	2018	971	971	58,0	-	-	61,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Dobiegniew		131	131	100,0	-	-	73,5
Drezdenko		396	396	100,0	-	-	62,0
Strzelce Krajeńskie		401	401	-	-	-	71,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Stare Kurowo		43	43	83,7	-	-	61,2

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 2,6 mln zł, tj. 53 zł w przeliczeniu na mieszkańca (12. lokata w województwie lubuskim). Całość poniesionych nakładów (100,0%) przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 3,7 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 75 zł (najwięcej wśród powiatów województwa lubuskiego). Najwięcej środków finansowych (64,8%) przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, a 35,2% stanowiły środki przeznaczone na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (stanowiące 67,9% ogółu zainwestowanych środków), 19,9% środków pozyskano z zagranicy, 11,8% stanowiły kredyty i pożyczki krajowe, a 0,4% pochodziło z budżetu centralnego.

Tablica 80. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 80. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2017	4798,9	1495,1
	2018	2620,6	3697,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Dobiegniew		450,3	121,0
Drezdenko		365,0	1944,0
Strzelce Krajeńskie		621,4	332,4
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Stare Kurowo		1183,9	-
Zwierzyn		-	1300,0

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

Pracujący w powiecie strzelecko-drezdeneckim w liczbie 8,6 tys. osób, stanowili 3,6% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba była zbliżona do stanu w końcu 2016 r. (wzrosła o 0,2%, wobec wzrostu liczby pracujących w województwie odpowiednio o 3,7%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie wyniosła 173 (tj. o 60 osób mniej niż średnio w województwie). Strzelecko-drezdenecki mieści się w grupie powiatów o najniższej wartości tego wskaźnika obok powiatów: krośnieńskiego i żagańskiego.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 44,7%, tj. o 4,9 p. proc. mniej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 0,5%, przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 0,1%.

Blisko 78% ogółu pracujących w powiecie pracuje łącznie w gminie Drezdenko i Strzelce Krajeńskie. W większości gmin powiatu odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie był wyższy niż średnio w województwie i wyniósł od 45,0% w gminie Strzelce Krajeńskie do 61,7% w gminie Stare Kurowo.

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego, we wszystkich liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była mniejsza niż średnia w województwie (233). Najwięcej pracujących w relacji do liczby ludności zanotowano w gminie Drezdenko (207 na 1000 ludności) oraz Strzelce Krajeńskie (181), a najmniej w gminie Zwierzyn (99).

W populacji pracujących w powiecie strzelecko-dreźnieńskim relatywnie wysoki był udział pracujących w przemyśle i budownictwie (46,5% wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (5,0% ogółu pracujących wobec 2,4% w województwie lubuskim). Odsetek pracujących w sektorze usług wyniósł 48,6%.

Tablica 81. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
 Table 81. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	8646	3,7	3805
	2018	3,6	3830
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Dobiegniew	803	0,3	433
Drezdenko	3560	1,5	1528
Strzelce Krajeńskie	3091	1,3	1451
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Stare Kurowo	679	0,3	244
Zwierzyn	429	0,2	174

a Patrz Uwagi ogólne
 a See general notes.

Mapa 70. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 70. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

201 – 207
121 – 200
99 – 120

Bezrobotni Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie strzelecko-dreźnieńskim w liczbie 1,9 tys. stanowili 8,6% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim. Ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 27,7%. Powiat był jednak drugim powiatem w województwie o najwyższej stopie bezrobocia, która w 2018 r. wyniosła 11,0% (wyższą stopę bezrobocia zanotowano w powiecie międzyrzeckim). Było to jednak o 3,9 p. proc. mniej niż w 2016 r.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 59,9% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 26,8%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 28,8%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych o 38,6%, a ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie zmniejszył się o 8,0 p. proc. i wyniósł 44,9%. W porównaniu z 2016 r. w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zwiększył się udział osób młodych, w wieku do 25 lat (o 1,7 p. proc. do 15,6%).

Tablica 82. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
Table 82. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI 2017	1980	8,0	1229
2018	1902	8,6	1139
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Dobiegniew	465	2,1	257
Drezdenko	628	2,8	376
Strzelce Krajeńskie	541	2,4	326
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Stare Kurowo	157	0,7	101
Zwierzyn	111	0,5	79

Odsetek bezrobotnych absolwentów w powiecie strzelecko-drezdeneckim wyniósł 3,9% wobec 3,0% średnio w województwie i był o 1,4 p. proc. większy niż w końcu 2016 r.

Zmniejszył się natomiast odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej, który wyniósł 26,2% (tj. o 1,9 p. proc. mniej niż w 2016 r.).

We wszystkich gminach powiatu strzelecko-drezdeneckiego liczba zarejestrowanych bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnio w województwie (22 osoby). Najwięcej bezrobotnych było w gminie Dobiegniew (70 na 1000 mieszkańców). W pozostałych gminach powiatu liczba bezrobotnych na 1000 ludności wyniosła od 25 w gminie Zwierzyn do 38 w gminie Stare Kurowo.

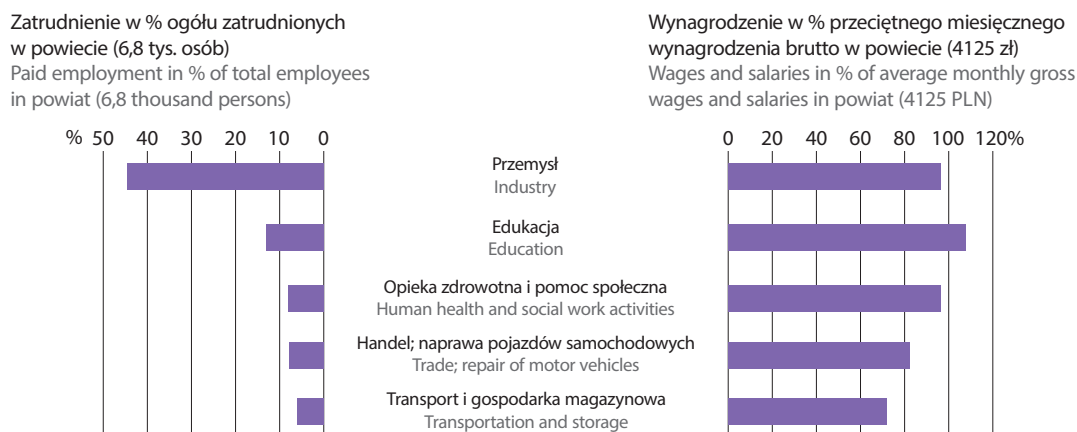
We wszystkich gminach liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 ludności zmniejszyła się w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat, najbardziej w gminie Drezdenko (o 19 osób na 1000 ludności).

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie strzelecko-drezdeneckim kształtuje się na poziomie nieco niższym niż średnio w województwie. W 2018 r. wyniosło 4125 zł i było o 2,7% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). Notowany w 2018 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do 2016 r. wyniósł 11,8%, a w relacji do 2017 r. – 8,0% (wobec odpowiednio 13,5% i 7,3% średnio w województwie).

Wykres 27. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
 Chart 27. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Kultura i turystyka

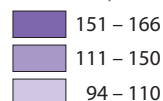
Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

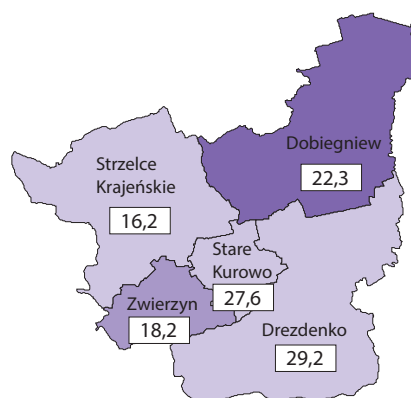
Mapa 71. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Map 71. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
 Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
 Library loans per borrower

10,0

Tablica 83. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
Table 83. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT STRZELECKO- -DREZDENECKI	2017	16	5	155,9	5465	127,5
	2018	15	6	151,7	5509	125,8
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Dobiegniew		1	-	26,3	1100	24,5
Drezdenko		6	5	60,2	1861	54,3
Strzelce Krajeńskie		5	1	37,0	1602	26,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Stare Kurowo		1	-	11,1	386	10,7
Zwierzyn		2	-	17,1	560	10,2

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim funkcjonowało 15 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,9% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek spadła o 1 zmniejszyła się również liczba woluminów księgozbioru o 1,1%, oraz liczba czytelników o 1,7%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 3,2%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego instytucje zorganizowały łącznie 242 imprezy (3,8% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 69,0 tys. osób.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Drezdenko – 29 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Strzelce Krajeńskie – 16 woluminów.

W powiecie strzelecko-drezdeneckim funkcjonowało 39 zespołów artystycznych (7,9% zespołów artystycznych w województwie), w tym 7 zespołów wokalnych i chórów, 1 zespół folklorystyczny oraz 10 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 713 członków, tj. 10,1% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Strzelce Krajeńskie - 47,9% ogólnej liczby imprez w powiecie.
W gminie Drezdenko natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyły 454 osoby.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu strzelecko-drezdeneckiego funkcjonowało 19 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 6,3% wszystkich obiektów w województwie. Było to 6 obiektów hotelowych oraz 13 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 1527 miejsc noclegowych, tj. o 4,0% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 18,7% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 60,4% - w hotelach. Pozostałe 81,3% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 10,7% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 37,1% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 84. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 84. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommo- dated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (over- night stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagra- niczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagra- nicznym of which foreign tourists
POWIAT STRZELECKO- -DREZDENECKI	2017	20	9	1469	549	33660	2388	111830	11201
	2018	19	8	1527	566	32984	2116	128522	12340
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Dobiegniew		2	2	205	205	#	#	#	#
Drezdenko		10	2	892	226	13421	686	83817	9396
Strzelce Krajeńskie		7	4	430	135	#	#	#	#

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Drezdenko (52,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Strzelce Krajeńskie (36,8% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 33,0 tys. turystów, tj. 4,8% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 2,1 tys. osób stanowili 6,4% turystów w powiecie i 1,2% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 0,5%, w tym turystów zagranicznych - o 13,6%.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Drezdenko (średnio 6,2 noclegu) a najkrótszy w gminie Dobiegniew (średnio 1,8 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 3,9 noclegu.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie strzelecko-drezdeneckim spadła o 3,0 tys., tj. o 2,3%. Zwiększyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 3,3 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wyniósł 9,6%, tj. o 2,7 p. proc. więcej niż w 2016 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie strzelecko-drezdeneckim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 10,1 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie strzelecko - drezdeneckim funkcjonowało 30 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,0% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o 1, tj. o 3,2%.

Przedszkola stanowiły 33,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli nie zmieniła się. Średnio na 1 przedszkole w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało 110 miejsc.

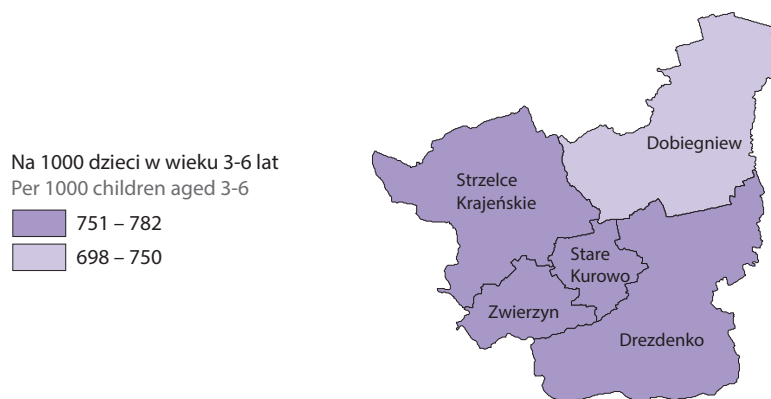
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,6 tys. dzieci, tj. o 6,3% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 71,0% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 1,5 p. proc. mniej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało 52 dzieci.

Tablica 85. Wychowanie przedszkolne
Table 85. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT STRZELECKO- -DREZDENECKI	2017	33	10	1124	1542	1104	262
	2018	30	10	1095	1562	1109	230
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Dobiegniew		2	1	150	164	139	30
Drezdenko		13	1	270	574	270	-
Strzelce Krajeńskie		8	3	420	557	452	132
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Stare Kurowo		3	1	112	131	112	27
Zwierzyn		4	4	143	136	136	41

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie wiejskiej Zwierzyn (40,0% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 13,1% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu strzelecko-drezdeneckiego.

Mapa 72. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 72. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

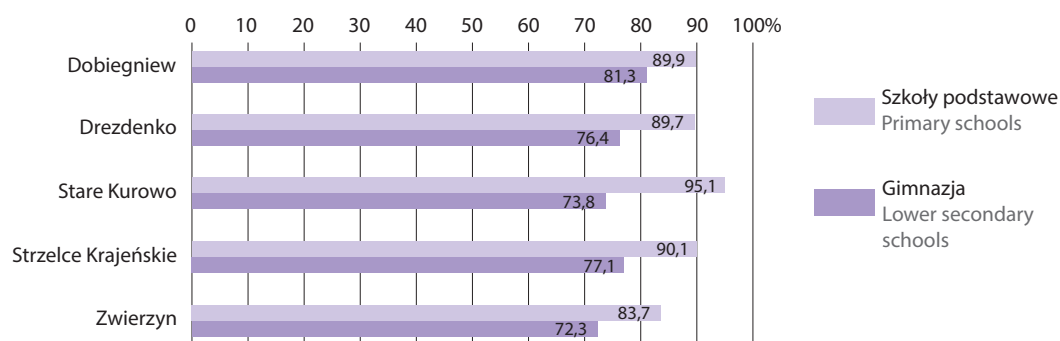

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 24 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie strzelecko-drezdeneckim uczyło się 4,0 tys. dzieci, tj. 4,9% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 29,5%. Na jedną szkołę w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało średnio 168 uczniów.

Wykres 28. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 28. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie Drezdenko (45,8% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Tablica 86. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
Table 86. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT STRZELECKO- DREZDENECKI	2017	24	3546	1	908	468
	2018	24	4026	1	437	447
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Dobiegniew		1	477	-	50	65
Drezdenko		11	1436	-	125	143
Strzelce Krajeńskie		7	1433	1	184	157
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Stare Kurowo		2	354	-	37	44
Zwierzyn		3	326	-	41	38

a Z poprzedniego roku szkolnego.
a From previous school year.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie strzelecko-drezdeneckim funkcjonowało 1 gimnazjum, do którego uczęszczało 437 uczniów, tj. 5,0% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 89,8% i był o 2,4 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie strzelecko-drezdeneckim 76,6% i był o 3,9 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

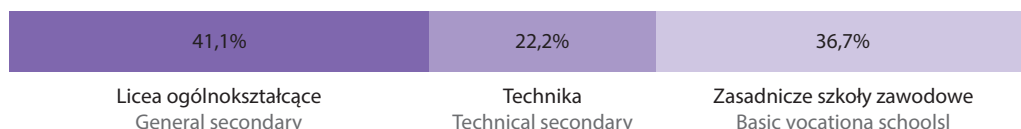
Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie strzelecko-drezdeneckim zatrudniały łącznie 358 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie strzelecko-drezdeneckim pozostawało 10 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,1 tys. uczniów. Były to 4 branżowe szkoły I stopnia, 3 licea ogólnokształcące, 2 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Wykres 29. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
Chart 29. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a Łącznie ze specjalnymi.
a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 527,3 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 42,3 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,0% (wobec 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie strzelecko-drezdeneckim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 29,4 m³, tj. o 8,5% więcej niż w 2016 r.

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2018 r. zanotowano w gminie Zwierzyn (35,1 m³ na 1 mieszkańca). We wszystkich gminach powiatu zużycie wody na 1 mieszkańca wzrosło w stosunku do 2016 r., najbardziej w gminie Zwierzyn (o 16,2%) oraz gminie Stare Kurowo (o 15,9% do 32,1 m³).

Tablica 87. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 87. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

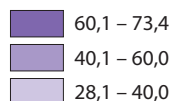
Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2017	526,5	42,2	92,9	239,4	19,2	55,4
	2018	527,3	42,3	93,0	239,1	19,2	55,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Dobiegiew		92,4	26,3	90,8	77,3	22,0	73,4
Drezdenko		106,3	26,6	87,4	69,3	17,3	55,3
Strzelce Krajeńskie		112,9	35,4	97,8	78,8	24,7	69,4
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Stare Kurowo		97,4	125,6	93,8	13,7	17,7	28,1
Zwierzyn		118,3	118,1	98,2	-	-	-

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie strzelecko-drezdeneckim wzrosła w porównaniu z 2016 r. o 0,9% do 239,1 km. Na 100 km² przypadało 19,2 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 12,6 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 55,4% ludności powiatu strzelecko-drezdeneckiego (wobec 74,1% średnio w województwie).

Powiat strzelecko-drezdenecki wyróżnia najmniejsze zagęszczenie sieci gazowej wśród powiatów województwa lubuskiego. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 167,1 km, tj. – 13,4 km w przeliczeniu na 100 km² (wobec 13,3 km w 2016 r. i 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 25,8% (wobec 52,8% średnio w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 4,1% do 4,5 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 8772,4 kWh, tj. o 28,4% więcej niż średnio w województwie.

Mapa 73. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 73. Consumers using sewage network in 2018

W % ogółu ludności
In % of total population

 Zjawisko nie wystąpiło
Magnitude zero

W powiecie strzelecko-drezdeneckim w końcu 2018 r. było 19,9 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1909 kWh, tj. o 1,9% mniej niż w 2016 r. i 1,5% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 767 kWh (wobec 733 kWh w 2016 r. i 774 kWh średnio w województwie).

Największe zagęszczenie sieci gazowej w powiecie strzelecko-drezdeneckim występuje w gminie Stare Kurowo (27,1 km na 100 km² powierzchni). W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 10,3 km na 100 km² powierzchni w gminie Zwierzyn, do 21,2 km na 100 km² w gminie Strzelce Krajeńskie.

Najwyższy odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej zanotowano w gminach Drezdenko (56,7%) i Strzelce Krajeńskie (16,1%).

Jedyną gminą powiatu, w której nie występuje sieć gazowa jest gmina Dobiegniew.

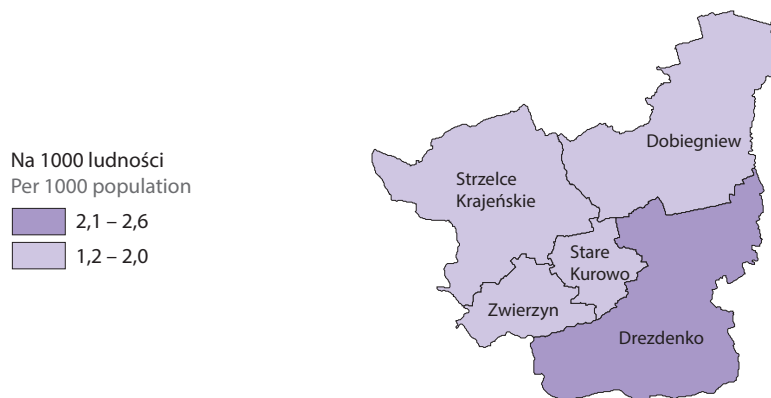
Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie strzelecko-drezdeneckim była mniejsza niż w latach poprzednich: o 35,2% w porównaniu z 2016 r. i o 40,9% w stosunku do 2017 r. Były to 94 mieszkania (tj. 2,2% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 73 mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 4,4% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 111,1 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 1,9 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 427 mieszkań, tj. o 50,5% mniej niż średnio w województwie.

Z 304 mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2016-2017, większość oddano do użytkowania w gminach Drezdenko i Strzelce Krajeńskie (łącznie 82,2%).

Mapa 74. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 74. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie strzelecko-drezdeneckim znajduje się 444,9 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,9% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 35,6 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 723 wobec 673 w 2016 r.

W 2018 r. zmniejszyła się liczba wypadków drogowych z 43 w 2016 r. i 42 w 2017 r. do 41, co stanowiło 6,2% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 83,1 wypadków, tj. o 17,8 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie.

W wypadkach drogowych w powiecie strzelecko-drezdeneckim odnotowano 6 ofiar śmiertelnych (wobec 3 w 2016 r. i 2 w 2017 r.) oraz 47 rannych (wobec 52 rannych w 2016 r. i 45 w 2017 r.).

W 2018 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim znajdowało się 28,3 km ścieżek rowerowych (tj. 4,7% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 226,8 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie). Mniejsza gęstość ścieżek rowerowych występuje w powiatach: żagańskim, międzyrzeckim i wschowskim.

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwięcej km ścieżek rowerowych znajdowało się w gminach Zwierzyn i Strzelce Krajeńskie (po ponad 10 km). W przeliczeniu na 10 tys. km² powierzchni było to odpowiednio 1048,6 i 332,3 km ścieżek.

Finanse publiczne

Public finance

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2018 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim zanotowano nadwyżkę dochodów nad wydatkami. Dodatni wynik budżetu stanowił 2,4% ogółu dochodów, wobec nadwyżki w 2017 r. odpowiadającej 2,7% dochodów budżetu.

Z kolei w gminach powiatu strzelecko-drezdeneckiego łączne dochody budżetów były niższe niż zrealizowane wydatki. W rezultacie średni wynik budżetów gmin był ujemny. Największy deficyt zanotowano w gminie Zwierzyn (odpowiadający 11,0% jej dochodów). Jedynie w gminie Dobiegniew rok 2018 zamknęło nadwyżką budżetową (w wysokości stanowiącej 2,1% dochodów gminy).

Mapa 75. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
Map 75. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego w wysokości 50,4 mln zł, wzrosły w stosunku do zrealizowanych w 2016 r. (o 13,8%), były jednak o 0,7% niższe niż w poprzednim roku. Z kolei wydatki wyniosły 49,2 mln zł, tj. o 14,8% więcej w stosunku do 2016 r. i o 0,4% mniej niż w 2017 r. W rezultacie wynik budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego ukształtował się na poziomie 1,2 mln zł (dla porównania w latach 2016 i 2017 wyniósł po ok. 1,4 mln zł).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu strzelecko-drezdeneckiego wyniosły 1018 zł i były o 5,9% niższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki w wysokości 1014 zł na 1 mieszkańca były o 6,0% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

W strukturze dochodów budżetu powiatu 44,1% stanowiły dochody z tytułu subwencji ogólnej (tj. o 8,9 p. proc. więcej niż średnio w powiatach województwa, jednak o 3,4 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Dalsze 33,8% stanowiły dochody własne, a 22,0% – dotacje (tj. odpowiednio o 2,1 p. proc. i 1,1 p. proc. więcej niż w 2016 r.).

W latach 2017-2018 r. skumulowane dochody budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły ponad 18,5 mln zł, tj. ponad 15% ogółu dochodów budżetów powiatów w województwie z tej kategorii dochodowej. W 2018 r. dochody budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projek-

tów unijnych wyniosły 7,9 mln zł, co stanowiło 15,7% ogółu dochodów powiatu (przy średnim udziale dochodów z tej kategorii w dochodach budżetów powiatów na poziomie 7,0%). W 2018 r. dochody te były niższe niż w 2017 r. o 26,1%, jednak w porównaniu z 2016 r. wzrosły ponad 6-krotnie.

W strukturze wydatków budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego 86,7% stanowiły wydatki bieżące, w tym 51,6% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Pozostałe 13,3% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 21,3% w 2017 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 237 zł, tj. były o 132,4% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca w powiatach w województwie lubuskim.

Tablica 88. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
 Table 88. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	1018	344	1777	1540	237
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Dobiegniew	4931	1859	4826	4286	525
Drezdenko	4995	2626	5014	4319	695
Strzelce Krajeńskie	4160	1730	4195	3673	518
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Stare Kurowo	4953	1535	5110	3929	1180
Zwierzyn	4641	1782	5153	4082	1071

Budżety gmin Budgets of gminas

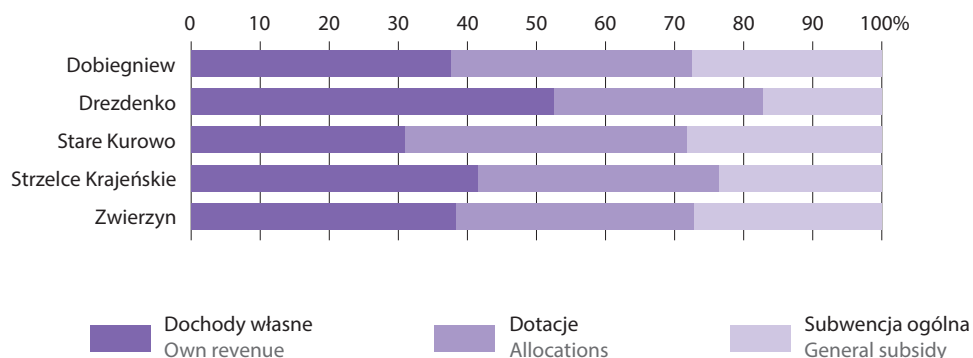
W 2018 r. dochody gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego zbiorczo wyniosły 230,9 mln zł i były wyższe od notowanych w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 12,9% i o 3,4%. Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 234,0 mln zł (tj. o 16,3% w stosunku do 2016 r. i o 5,6% w porównaniu z 2017 r.).

W strukturze dochodów budżetów gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego zwiększył się w porównaniu z 2016 r. udział dochodów własnych do 44,0% (tj. 1,5 p. proc.) i dotacji (o 0,1 p. proc. do 33,6%). Jednocześnie zmniejszył się odsetek środków z tytułu subwencji ogólnej (o 1,6 p. proc. do 22,4%).

Dochody gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4663 zł, w tym dochody własne 2049 zł.

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 4,8 mln zł, co stanowiło 2,1% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to ponad 3,5-krotnie więcej niż w 2016 r. i o 46,8% więcej w porównaniu z 2017 r.

Wykres 30. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
Chart 30. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwyższy odsetek dochodów własnych zanotowano w gminie Drezenko (52,6% ogółu dochodów gminy). Najmniejszy udział dochodów własnych w dochodach ogółem zanotowano w gminie Stare Kurowo (31,0%).

Tablica 89. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 89. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN	w % ogółu dochodów in % of total revenues	
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Dobiegniew	1475,4	731,4	2,2
Drezenko	498,7	906,7	1,0
Strzelce Krajeńskie	55,7	2294,9	3,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Stare Kurowo	433,1	695,5	3,4
Zwierzyn	792,2	150,5	0,7

Z ogółu wydatków budżetów gmin w powiecie strzelecko-drezdeneckim 85,4% stanowiły wydatki bieżące, a 14,5% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie strzelecko-drezdeneckim wyniosły 4726 zł, w tym wydatki bieżące 4038 zł, a inwestycyjne – 684 zł.

W 2018 r. 27,3% wydatków gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem notowano w gminie Strzelce Krajeńskie (30,8%), a najniższy w gminie Stare Kurowo (22,8%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1165 zł w gminie Stare Kurowo do 1351 zł w gminie Drezenko.

W 2018 r. spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego największe dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zrealizowała gmina Strzelce Krajeńskie (stanowiące 3,2% ogółu dochodów gminy).

Podmioty gospodarki narodowej

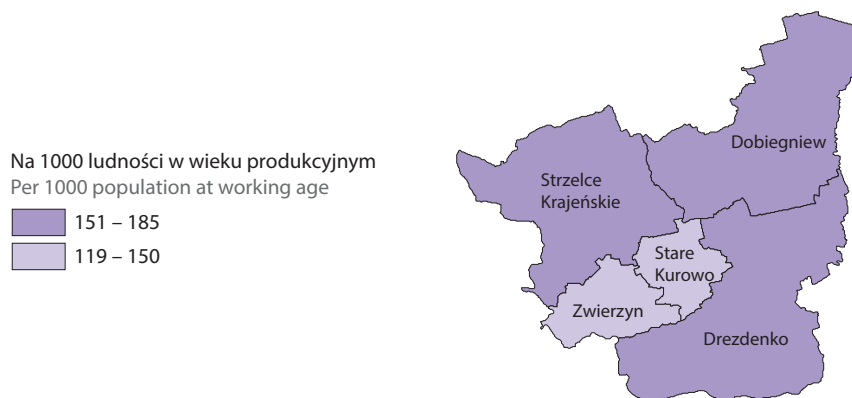
Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim zarejestrowanych było 4,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 4,3% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 222 (o 4,8%).

Powiat strzelecko-drezdenecki znajduje się w grupie powiatów o niskiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 r. było to 160 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (wobec 183 w województwie lubuskim).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Drezdenko – 36,1% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Mapa 76. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 76. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Powiat strzelecko-drezdenecki wyróżnia jeden z najwyższych, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (na poziomie 5,4% wobec 2,8% średnio w województwie). Podmioty związane z przemysłem i budownictwem stanowiły 22,6% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty związane z sektorem usług – 72,0%.

Gmina miejsko-wiejska Dobiegniew była w powiecie strzelecko-drezdeneckim gminą o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (185 podmiotów gospodarczych).

Tablica 90. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
Table 90. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil part- nerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions,as- sociations ond social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT STRZELECKO- -DREZDENECKI	2017	4687	248	82	180	22	221	3522
	2018	4824	203	48	182	15	204	3697
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Dobiegniew		753	28	12	17	4	32	554
Drezdenko		1742	63	11	66	7	55	1449
Strzelce Krajeńskie		1689	86	20	78	4	81	1189
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Stare Kurowo		311	13	2	10	-	18	250
Zwierzyn		329	13	3	11	-	18	255

Spółki handlowe w liczbie 203 stanowiły 4,2% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 48 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (23,6% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Strzelce Krajeńskie (41,7% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT SULECIŃSKI

SULECIŃSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 91. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 91. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT SULECIŃSKI	2017	1178	8,4	35351	3,5	17795
	2018	1178	8,4	35297	3,5	17757
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Lubniewice		130	0,9	3140	0,3	1581
Sulecin		320	2,3	15814	1,6	8024
Torzym		375	2,7	6847	0,7	3472
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Krzeszyce		194	1,4	4748	0,5	2351
Słońsk		159	1,1	4748	0,5	2329

Powiat suleciński, 7. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 3,5% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 2,1% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu sulecińskiego, do ponad 29,2 tys.¹ osób w 2050 r.

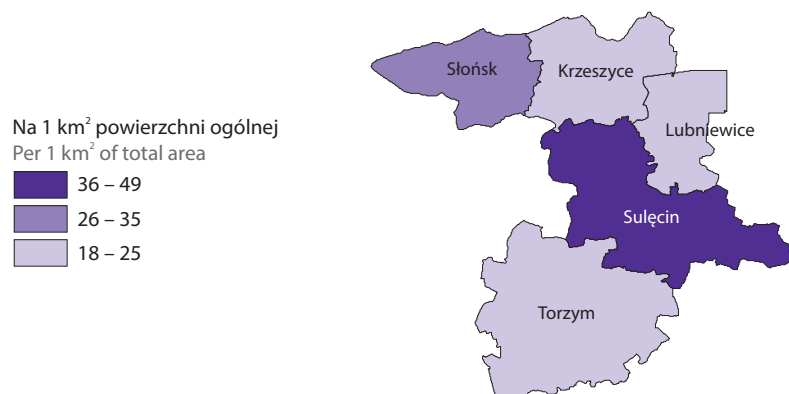
Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był najmniejszy w województwie (na poziomie 50,3%). W rezultacie najniższy był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie sulecińskim przypadało 101 kobiet.

Powiat suleciński wyróżnia niski wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 41,7% i był o 0,1 p. proc. większy niż w 2017 r. oraz podobny jak w 2016 r.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 77. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 77. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. wszystkie gminy w powiecie sulęcińskim odnotowały ujemny przyrost naturalny, a najwyższy gmina Słońsk (na poziomie minus 4,0 osoby na 1000 ludności), podobnie jak w 2017 r. Gmina znajdowała się wśród gmin o wysokim ubytku naturalnym w województwie.

Tablica 92. Ruch naturalny ludności
 Table 92. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population		
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	10,4	10,9	-0,5
	2018	9,1	11,4	-2,3
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Lubniewice		7,7	10,6	-2,9
Sulęcín		9,1	11,5	-2,5
Torzým		10,0	11,3	-1,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Krzeszyce		10,1	11,2	-1,1
Słońsk		7,8	11,9	-4,0

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie sulęcińskim była niższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,6 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,6 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2017 r. i o 1 mniej niż w 2016 r. Lepiej kształtował się współczynnik rozwodów, który był niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,5 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności spadła o 0,1, a w odniesieniu do 2016 r. wzrosła o 0,1.

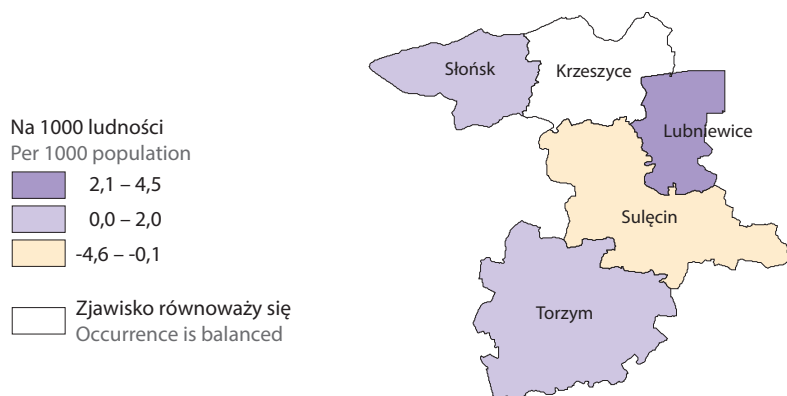
W powiecie sulęcińskim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 1,3 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 1,1 p. prom. niższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 10,9 do 11,4 (wobec 11,3 w 2016 r.). W rezultacie powiat sulęciński znajdował się w grupie powiatów o najniższej wartości współczynnika przyrostu naturalnego w województwie.

W ogólnej liczbie ludności powiatu sulęcińskiego 62,0% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 3 osoby mniej niż średnio w województwie, co ulokowało powiat sulęciński wśród powiatów o względnie niższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie sulęcińskim wzrośnie do 77.

W powiecie sulęcińskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Istotny był jednak spadek przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 3,5 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. i minus 2,7 w 2017 r. do minus 1,6 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie Słonek zanotowano jeden z mniejszych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 16,9% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Słonek była jedną z gmin o względnie wysokim odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 64,2% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie gminę wyróżniał względnie niski wskaźnik obciążenia demograficznego (55,9 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 78. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 78. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu sulęcińskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Sulęcín i Torzym. W 2018 r. było to odpowiednio 174 i 104 osoby, tj. łącznie 60% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 247 i 103). Łącznie było to 68% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu sulęcińskiego zajmowały obszar 67442,0 ha stanowiąc 9,5% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 65279,6 ha porastały 55,4% powierzchni powiatu.

W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu sulęcińskiego wynosiła 60132,1 ha, co stanowiło 4,3% powierzchni geograficznej województwa i 51,1% powierzchni geograficznej powiatu.

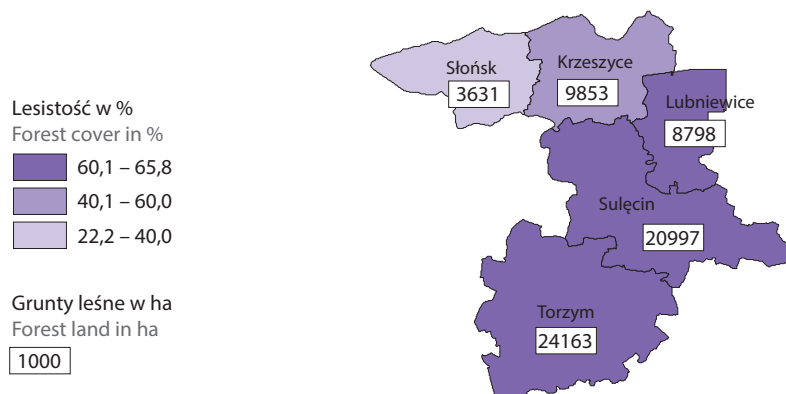
Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Lubniewice (65,8), Sulęcín (63,4) i Torzym (62,2), a najniższy w gminie Słońsk (22,2).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Torzym (14,4%) i Sulęcín (12,7%), a najmniejszym gmina Krzeszyce i Lubniewice (po 6,7%).

Tablica 93. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 93. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	60706,3	537,9	46030,7	270,6	148
	2018	60132,1	537,9	46030,7	270,5	150
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Lubniewice		7869,8	50,5	6617,0	13,2	16
Sulęcín		14964,9	115,9	12463,0	54,9	63
Torzym		16962,4	299,6	16760,3	202,1	51
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Krzeszyce		7896,4	-	7896,4	-	16
Słońsk		12438,6	72,0	2294,0	0,3	4

Mapa 79. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 79. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

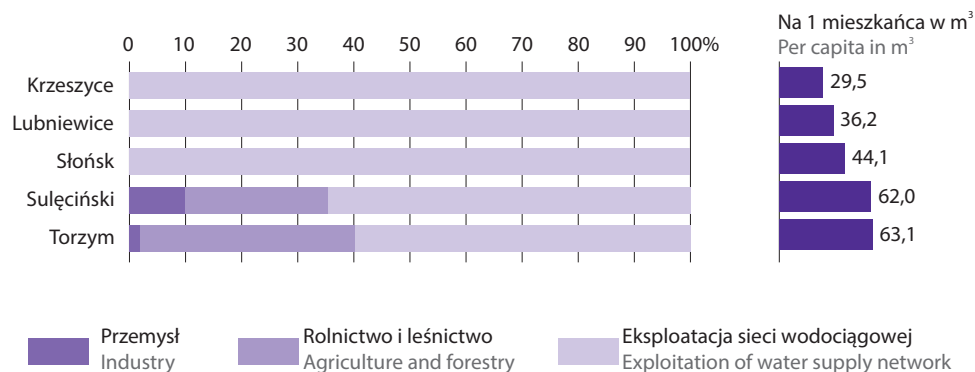

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Sulęciński jest czternastym (ostatnim) powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 53,2 m³, tj. o 26,5 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 72,2% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 22,1% w rolnictwie i leśnictwie, a 5,7% na cele produkcyjne w przemyśle.

Wykres 31. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Chart 31. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gmin: Torzym i Sulęcín – odpowiednio: 53,6% i 47,5% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminach: Lubniewice, Krzeszyce, Słonek oraz w mieście Torzym jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2018 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach 100,0% zużytej wody.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1231 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 1,7% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 100,0% ścieków (w 2016 r. również). Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 75,6% ogółu mieszkańców powiatu. Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat sulęciński na 4. lokacie w województwie.

Tablica 94. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
Table 94. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczal- ni ścieków w % ludno- ści ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
		w dam ³	in dam ³			w dam ³	
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	1219	1219	100,0	-	-	75,5
	2018	1231	1231	100,0	-	-	75,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Lubniewice		118	118	100,0	-	-	88,1
Sulecin		698	698	100,0	-	-	86,8
Torzym		203	203	100,0	-	-	65,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Krzeszyce		77	77	100,0	-	-	34,4
Słońsk		135	135	100,0	-	-	85,7

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 8,5 mln zł, tj. 241 zł w przeliczeniu na mieszkańca (6. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej środków finansowych (59,0%) przeznaczono na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, 40,8% stanowiły środki przeznaczone na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a 0,2% przeznaczono na gospodarkę odpadami.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 2,1 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 60 zł. Najwięcej środków finansowych (67,4%) przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, a 32,6% stanowiły środki przeznaczone na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z zagranicy, które stanowiły 58,8% ogółu zainwestowanych środków, 30,8% stanowiły środki własne, a 10,4% środków uzyskano dzięki kredytom i pożyczkom krajowym.

Tablica 95. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 95. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	1689,6	237,7
	2018	8514,2	2126,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Lubniewice		-	-
Sulecin		6176,2	207,6
Torzyn		2,0	-
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Krzeszyce		1141,0	693,0
Słońsk		1195,0	1226,0

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W końcu 2018 r. pracujący w powiecie sulęcińskim w liczbie 6,6 tys. osób, stanowili 2,8% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba wzrosła w porównaniu z 2016 r. o 5,3% (wobec wzrostu w analogicznym okresie liczby pracujących w województwie o 3,7%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 188, tj. o 45 osób mniej niż średnio w województwie, jednak o 10 więcej niż w 2016 r.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 56,8%, tj. o 7,2 p. proc. więcej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 4,1%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 7,1%.

Z ogółu pracujących w powiecie sulęcińskim 61,7% koncentrują pomioty zlokalizowane w gminie Sulęcín. W gminie tej na 1000 mieszkańców przypadało 259 pracujących. W pozostałych gminach liczba pracujących na 1000 ludności wyniosła od 86 w gminie Lubniewice do 155 w gminie Torzym.

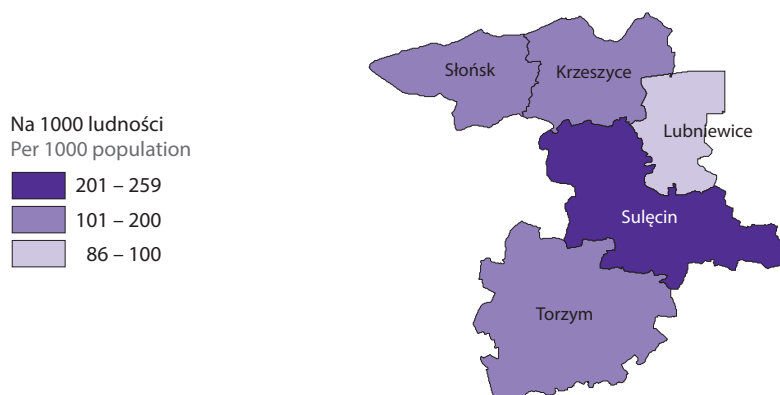
Z ogółu pracujących w powiecie sulęcińskim 35,9% pracowało w przemyśle i budownictwie (wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był natomiast udział pracujących w podmiotach prowadzących działalność usługową (59,4% wobec 58,4% średnio w województwie) oraz w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (4,7% ogółu pracujących wobec 2,4% w województwie lubuskim).

Tablica 96. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 96. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT SULECIŃSKI	6631	2,8	3787
	2018	2,8	3773
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Lubniewice	269	0,1	190
Sulecin	4096	1,7	2404
Torzym	1063	0,4	644
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Krzeszyce	631	0,3	278
Słońsk	582	0,2	257

a Patrz Uwagi ogólne
a See general notes.

Mapa 80. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 80. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Bezrobotni Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie sulęcińskim w liczbie 0,7 tys. osób, stanowili 3,3% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 32,8%. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie ukształtowała się na poziomie 6,4%, tj. o 3,3 p. proc. niższym niż w końcu 2016 r., jednak 0,6 p. proc. wyższym niż średnio w województwie.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 50,3% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 29,9%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 35,6%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie sulęcińskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 35,9%, a ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. o 2,2 p. proc. i wyniósł 45,1%. W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych osoby młode, w wieku do 25 lat stanowiły 13,9%, tj. o 0,2 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.

Zmniejszył się także odsetek absolwentów, którzy stanowili 3,2% ogółu bezrobotnych, tj. o 0,5 p. proc. mniej niż w 2016 r.

Wyższy niż średnio w województwie był udział osób w wieku 50 lat i więcej, którzy stanowili 31,8% ogółu bezrobotnych. Było to jednak o 1,7 p. proc. mniej w porównaniu z 2016 r.

Tablica 97. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII

Table 97. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT SULĘCIŃSKI 2017	788	3,2	398
2018	740	3,3	372
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Lubniewice	88	0,4	36
Sulecin	335	1,5	160
Torzyn	146	0,7	69
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Krzyszczewo	103	0,5	64
Słońsk	68	0,3	43

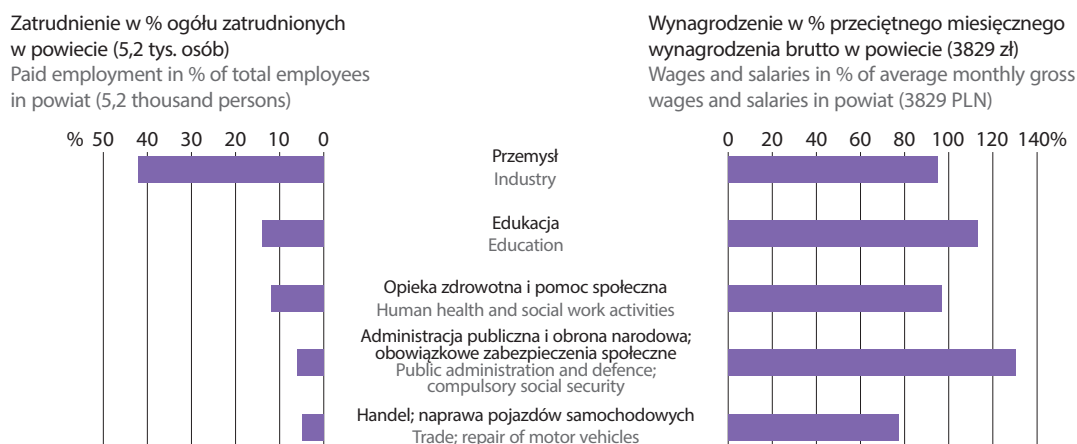
W gminach powiatu sulęcińskiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtowała się na poziomie od 14 w gminie Słońsk do 28 – w gminie Lubniewice. Największy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w stosunku do 2016 r. wystąpił w gminie Torzym (o 20 bezrobotnych na 1000 mieszkańców).

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sulęcińskim było niższe niż w pozostałych powiatach województwa lubuskiego. W 2018 r. wyniosło 3829 zł, co stanowiło 90,3% przeciętnego wynagrodzenia w województwie. Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w stosunku do 2016 r. wyniósł 21,1%, a w stosunku do 2017 r. – 10,4%. Był to najwyższy wzrost wynagrodzenia w porównaniu z poprzednimi latami wśród powiatów w województwie lubuskim.

Wykres 32. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
 Chart 32. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

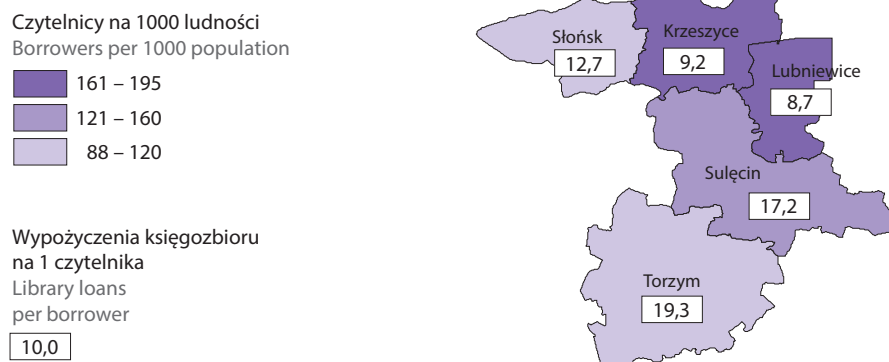
Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

Mapa 81. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Map 81. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Torzým – 19 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Lubniewice – 9 woluminów.

Tablica 98. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 98. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	13	1	125,8	4410	65,3
	2018	13	1	123,8	4402	63,3
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Lubniewice		1	-	11,0	502	4,4
Sulecin		4	-	52,7	1945	33,4
Torzym		3	1	30,2	599	11,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Krzeszyce		3	-	19,3	927	8,5
Słońsk		2	-	10,6	429	5,5

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie sulęcińskim funkcjonowało 13 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,1% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 3,6% zwiększyła natomiast liczba czytelników o 1,3%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 2,8%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu sulęcińskiego instytucje zorganizowały łącznie 334 imprezy (5,3% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 50,1 tys. osób.

W powiecie sulęcińskim funkcjonowało 9 zespołów artystycznych (1,8% zespołów artystycznych w województwie), w tym 3 zespoły wokalne i chóry oraz 3 zespoły folklorystyczne. Zespoły te skupiały łącznie 208 członków, tj. 2,9% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Torzym – 38,6% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie Krzeszyce natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyły 254 osoby.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu sulęcińskiego funkcjonowało 26 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 8,7% wszystkich obiektów w województwie. Było to 10 obiektów hotelowych oraz 16 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 1230 miejsc noclegowych, tj. o 24,6% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 45,0% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 29,4% - w hotelach. Pozostałe 55,0% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 83,4% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 99. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 99. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	25	20	1527	1258	60616	17656	121642	41212
	2018	26	21	1230	1026	49194	16337	83937	23206
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Lubniewice		10	6	490	318	15629	896	34731	3352
Sulecin		5	5	269	269	4913	1289	15791	4497
Torzym		6	5	312	280	25690	13704	28324	14716

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.

a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie Lubniewice (38,5% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie sulęcińskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 49,2 tys. turystów, tj. 7,2% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 16,3 tys. osób stanowili 33,2% turystów w powiecie i 9,2% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 21,0%, w tym turystów zagranicznych - o 19,2%.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Sulęcín (średnio 3,2 noclegu) a najkrótszy w gminie Krzeszyce (średnio 1,0 nocleg), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 1,7 noclegu.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie sulęcińskim spadła o 30,9 tys., tj. o 26,9%. Spadła również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 9,9 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 27,6%, tj. o 1,2 p. proc. mniej niż w 2016 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie sulęcińskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 7,7 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie sulęcińskim funkcjonowało 15 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 3,0% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o 1, tj. o 6,3%.

Przedszkola stanowiły 60,0% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli zmniejszyła się o 1, tj. o 10%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie sulęcińskim przypadało 120 miejsc.

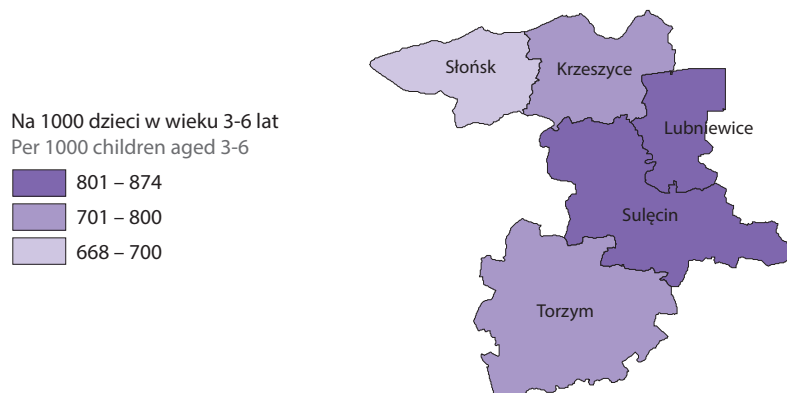
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,2 tys. dzieci, tj. o 3,3% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 84,7% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 3,6 p. proc. mniej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie sulęcińskim przypadało 78 dzieci.

Tablica 100. Wychowanie przedszkolne
Table 100. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	15	9	1000	1166	980	274
	2018	15	9	1077	1170	991	281
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Lubniewice		1	1	100	102	102	30
Sulecin		6	2	410	561	420	113
Torzym		4	3	275	217	196	55
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Krzeszyce		2	2	172	161	161	39
Słońsk		2	1	120	129	112	44

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Torzym (33,3% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 25,5% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu sulęcińskiego.

Mapa 82. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 82. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

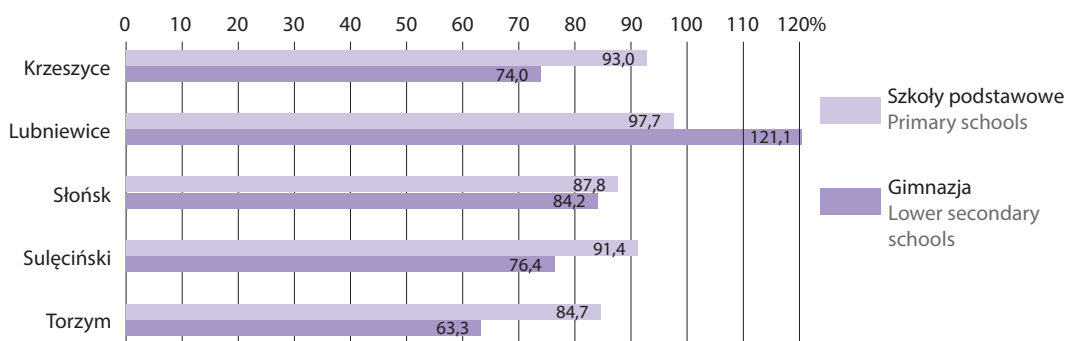

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 13 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie sulęcińskim uczyło się 2,9 tys. dzieci, tj. 3,6% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 31,3%. Na jedną szkołę w powiecie sulęcińskim przypadało średnio 225 uczniów.

Wykres 33. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 33. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Sulęcín (38,5% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Tablica 101. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 101. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	13	2564	-	610	318
	2018	13	2930	-	287	316
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Lubniewice		1	214	-	24	32
Sulecin		5	1362	-	127	124
Torzym		4	562	-	45	57
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Krzeszyce		2	390	-	39	60
Słońsk		1	402	-	52	43

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W funkcjonujących do czasu wygaśnięcia gimnazjach dla dzieci i młodzieży w powiecie sulęcińskim naukę kontynuowało 287 osoby, tj. 3,3% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 90,2% i był o 2,0 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie sulęcińskim 77,6% i był o 2,8 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

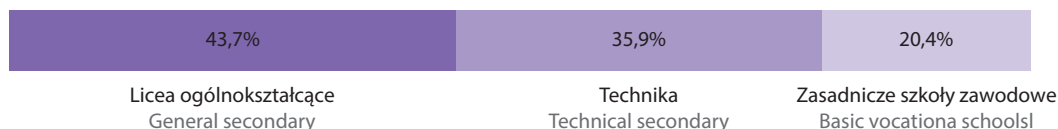
Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie sulęcińskim zatrudniały łącznie 254 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie sulęcińskim pozostawało 5 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 0,6 tys. uczniów. Była to 1 branżowa szkoła I stopnia, 2 licea ogólnokształcące, 1 technikum i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Wykres 34. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
 Chart 34. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 358,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 30,4 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,3% (wobec 92,5% w 2016 r. i 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie sulęcińskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 31,5 m³, tj. o 0,6% więcej niż w 2016 r.

Spośród gmin powiatu sulęcińskiego największe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Sulęcín (38,4 m³ na 1 mieszkańca) a najmniejsze w gminie Torzym (22,8 m³).

Tablica 102. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 102. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wo- dociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kana- lizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewa- ge network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	358,2	30,4	92,5	185,3	15,7	66,5
	2018	358,6	30,4	92,3	185,2	15,7	65,8
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Lubniewice		20,7	16,0	92,2	32,9	25,4	80,5
Sulęcín		96,8	30,2	95,4	71,3	22,3	79,1
Torzym		56,1	15,0	83,0	35,6	9,5	56,1
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Krzeszyce		115,7	59,6	88,4	17,5	9,0	29,7
Słońsk		69,3	43,7	99,6	27,9	17,6	62,0

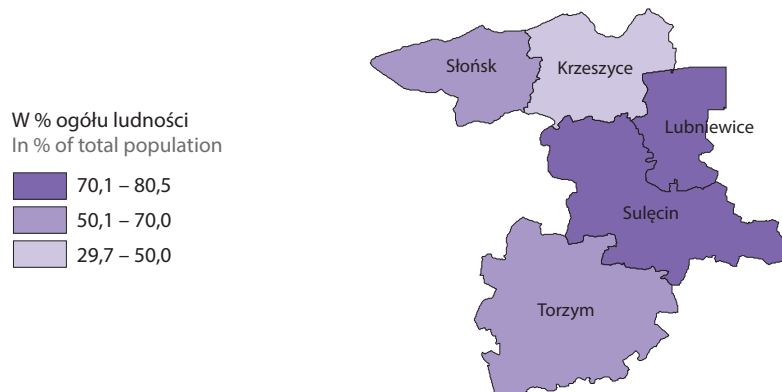
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie sulęcińskim wzrosła w stosunku do 2016 r. o 0,8% do 185,2 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni przypadało 15,7 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 16,1 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 65,8% ludności powiatu sulęcińskiego (wobec 66,4% w 2016 r. i 74,1% średnio w województwie).

W końcu 2018 r. długość sieci gazowej w powiecie wyniosła 190,7 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 16,2 km (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej

w powiecie sulęcińskim był najniższy w województwie, na poziomie 13,5% (wobec 12,5 w 2016 r. i 52,8% średnio w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 11,4% do 1,5 tys.)

W powiecie sulęcińskim w końcu 2018 r. było 14,1 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej (o 5,8% więcej niż w 2016 r.). Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1995 kWh, tj. o 1,9% więcej niż w 2016 r. Było to również o 2,9% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie energii w powiecie wyniosło 800 kWh (wobec 738 kWh w 2016 r. i 774 kWh średnio w województwie).

Mapa 83. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 83. Consumers using sewage network in 2018

Największe zagęszczenie sieci gazowej w powiecie sulęcińskim występuje w gminie Sulęcín (28,5 km na 100 km² powierzchni). W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 5,2 km na 100 km² powierzchni w gminie Torzym do 20,2 km w gminie Lubniewice. Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w gminach Sulęcín i Lubniewice wyniósł 20,0%. W pozostałych gminach wskaźnik ten nie przekroczył 7,3%.

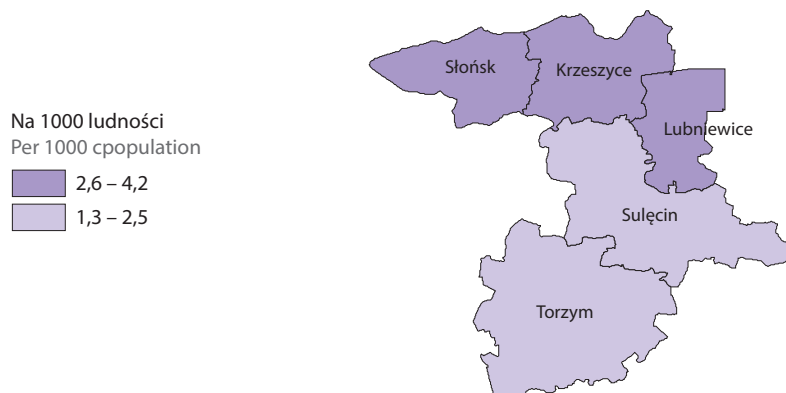
Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie sulęcińskim była mniejsza niż przed rokiem o 7,9%, natomiast w porównaniu z 2016 r. zwiększyła się o 30,2%. Były to 82 mieszkania (tj. 1,9% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 79 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 4,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania była większa niż średnio w województwie (87,3 m²) i wyniosła 124,7 m².

Ze 152 mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie sulęcińskim w latach 2016-2017, połowa z nich zlokalizowana była w gminie Sulęcín.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 2,3 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 506 mieszkań, tj. o 41,4% mniej niż średnio w województwie.

Mapa 84. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
 Map 84. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie sulęcińskim znajduje się 361,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 5,6% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 30,7 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni, tj. najmniej spośród powiatów województwa (46,2 km średnio w województwie). W powiecie rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 696 wobec 630 w 2016 r.

Liczba wypadków drogowych w powiecie, która w 2018 r. wyniosła 29, zmniejszyła się zarówno w stosunku do 2016 r. (o 5), jak i w porównaniu z 2017 r. (o 1). W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków wyniosła 82,2, tj. o 16,9 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie sulęcińskim odnotowano 6 ofiar śmiertelnych (podobnie jak w 2016 r., jednak o 4 więcej niż w 2017 r.) oraz 32 rannych (wobec 46 rannych w 2016 r. i 39 w 2017 r.).

W 2016 r. w powiecie sulęcińskim znajdowało się 34,2 km ścieżek rowerowych (tj. 5,7% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 290,4 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Większość ścieżek rowerowych w powiecie było zlokalizowanych w gminie Sulęcinek (28 km, tj. 81,9% ogółu ścieżek w powiecie).

Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody budżetu powiatu sulęcińskiego były niższe od zrealizowanych wydatków, wskutek czego rok budżetowy zamknięto deficytem stanowiącym 3,1% ogółu dochodów powiatu (wobec nadwyżki w latach 2016 i 2017 w wysokości równej odpowiednio 9,0% i 4,2% ogółu zrealizowanych dochodów).

Na szczeblu gminnym w powiecie sulęcińskim łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego były niższe od wydatków, a relacja ujemnego wyniku budżetowego do zrealizowanych dochodów wyniosła minus 5,5%. Spośród gmin powiatu, w większości rok 2018 zamknięto deficytem, stanowiącym od 29,6% ogółu dochodów budżetu w gminie Lubniewice do 1,7% w gminie Sulęcín. Jedynie w gminie Torzym zanotowano nadwyżkę budżetową w wysokości równej 5,1% zrealizowanych dochodów.

Mapa 85. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
Map 85. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu sulęcińskiego w wysokości 49,2 mln zł były wyższe niż w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 32,0% i 15,8%. Wydatki wzrosły do poziomu 50,7 mln zł, tj. o 49,6% w stosunku do 2016 r. i o 24,7% w porównaniu z 2017 r. Wynik budżetu powiatu sulęcińskiego był ujemny i wyniósł minus 1,5 mln zł, wobec nadwyżki budżetowej w poprzednich latach na poziomie 3,3 mln zł w 2016 r. i 1,8 mln zł w 2017 r.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu sulęcińskiego wyniosły 1394 zł i były o 28,9% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie lubuskim na 1 mieszkańca. Wydatki natomiast w wysokości 1070 zł na 1 mieszkańca stanowiły 99,2% średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. i wyniósł 37,3%, przy średnim udziale tej kategorii dochodowej w dochodach powiatów na poziomie 36,4%. Zmniejszył się także w omawianym okresie udział subwencji ogólnej w dochodach powiatu o 8,6 p. proc. i wyniósł 27,8% (wobec 35,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Zwiększył się natomiast udział dotacji w dochodach ogółem powiatu, o 14,8 p. proc. do poziomu 35,0% (wobec 28,4% średnio w powiatach w województwie).

W 2018 r. dochody budżetu powiatu sulęcińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 3,4 mln zł, co stanowiło 6,9% ogółu dochodów powiatu. Dochody te były wyższe niż w latach poprzednich: o 90,1% w stosunku do 2016 r. i 22,3% w porównaniu z 2017 r.

W strukturze wydatków budżetu powiatu sulęcińskiego 92,8% stanowiły wydatki bieżące, w tym 53,8% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Pozostałe 7,2% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 2,4% w 2017 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 103 zł, tj. były o 1,0% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych powiatów w województwie lubuskim na 1 mieszkańca.

Tablica 103. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 103. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT SULĘCIŃSKI	1394	520	1426	1324	103
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Lubniewice	5303	2341	6872	4292	2580
Sulęcín	4806	2236	4887	4060	827
Torzým	4435	1935	4207	4106	102
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Krzeszyce	4697	1794	4828	4127	701
Słońsk	4945	1722	5786	4077	1709

Budżety gmin Budgets of gminas

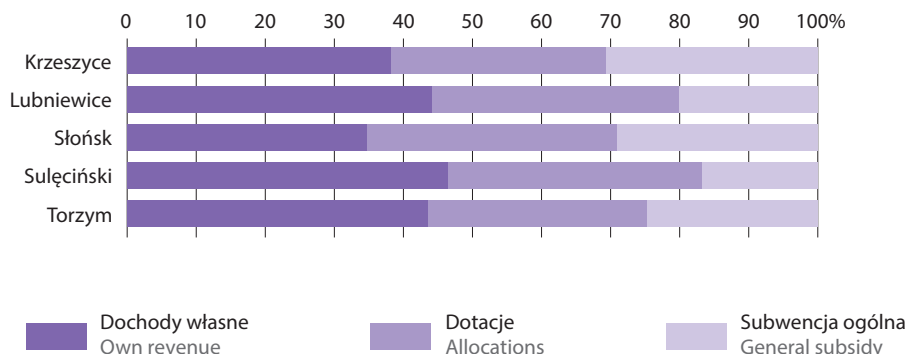
W 2018 r. dochody gmin powiatu sulęcińskiego zbiorczo wyniosły 168,7 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 18,8%) i w 2017 r. (o 8,9%). Z kolei łączne wydatki gmin wzrosły do 177,9 mln zł (tj. o 32,7% w stosunku do 2016 r. i o 14,3% w porównaniu z 2017 r.).

W dochodach budżetów gmin powiatu sulęcińskiego 43,1% stanowiły dochody własne (tj. o 1,7 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Dalsze 34,9% zapewniały dotacje, których udział w strukturze dochodów gmin zwiększył się w omawianym okresie o 3,5 p. proc., a 22,0% (tj. o 1,8 p. proc. mniej niż w 2016 r.) – subwencja ogólna.

Największy odsetek dochodów własnych zanotowano w gminie Sulęcín (46,5%), a najmniejszy w gminie Słońsk (34,8%).

Dochody gmin powiatu sulęcińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4782 zł (tj. o 3,8% więcej od przeciętnych dochodów gmin w województwie na 1 mieszkańca), w tym dochody własne 2059 zł (tj. o 4,5% mniej od średnich w gminach).

Wykres 35. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
 Chart 35. Structure of revenue of gminas by type in 2018

Tablica 104. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
 Table 104. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Lubniewice	131,6	2487,0	15,1
Sulęcín	1565,2	6424,8	8,4
Torzým	23,4	-	-
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Krzeszyce	2,0	-	-
Słońsk	100,4	1089,1	4,7

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu sulęcińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 10,0 mln zł, co stanowiło 5,9% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to ponad 50-krotnie więcej niż w 2016 r. i blisko 5,5-krotnie więcej w porównaniu z 2017 r.

W strukturze w wydatków budżetów gmin w powiecie sulęcińskim średnio 81,3% stanowiły wydatki bieżące, a 18,7% wydatki inwestycyjne.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie sulęcińskim wyniosły 5043 zł, tj. o 43,0% więcej w porównaniu ze średnimi wydatkami gmin w województwie lubuskim na 1 mieszkańca. Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4100 zł, a inwestycyjne – 942 zł, przy czym wydatki inwestycyjne były o 41,9% większe w porównaniu ze średnimi wydatkami inwestycyjnymi gmin województwa.

W 2018 r. średnio 27,7% wydatków gmin powiatu sulęcińskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem notowano w gminie Torzym (37,7%), a najniższy w gminie Lubniewice (18,2%). We wszystkich gminach powiatu wydatki te w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe od ich wartości średniej w gminach województwa i kształtowały się na poziomie od 1248 zł na 1 mieszkańca w gminie Lubniewice do 1581 zł w gminie Słońsk i 1584 zł w gminie Torzym.

W 2018 r. spośród gmin powiatu sulęcińskiego najwyższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Lubniewice (2580 zł, tj. blisko 4-krotnie więcej w stosunku do przeciętnych wydatków inwestycyjnych gmin w województwie). Najniższe wydatki inwestycyjne zrealizowano w gminie Torzym – 102 zł na 1 mieszkańca, tj. stanowiące 15,4% średnich wydatków inwestycyjnych gmin na 1 mieszkańca w województwie.

Podmioty gospodarki narodowej

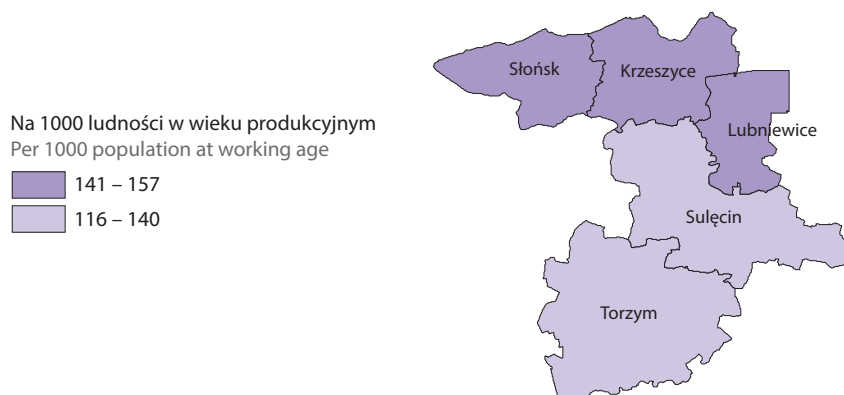
Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie sulęcińskim zarejestrowanych było 3,0 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 2,6% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 60 (o 2,1%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Sulęcín – 42,8% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Powiat sulęciński znajduje się w grupie powiatów o najniższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatu nowosolskiego i żagańskiego). W 2018 r. było to 136 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (przy 183 w województwie lubuskim).

Mapa 86. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 86. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Gmina miejsko-wiejska Lubniewice w powiecie sulęcińskim jest gminą o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (157 podmiotów gospodarczych).

W powiecie sulęcińskim w 2018 roku odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 25,4% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 7,0% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność usługową – 67,6%.

Tablica 105. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
 Table 105. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil part- nerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions, as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT SULĘCIŃSKI	2017	2905	243	87	127	21	157	2166
	2018	2971	201	43	127	12	156	2253
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Lubniewice		306	27	3	10	2	22	206
Sulecin		1273	78	19	66	3	61	958
Torzyn		500	27	9	28	3	28	381
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Krzeszyce		448	22	5	9	-	23	372
Słońsk		444	47	7	14	4	22	336

Spółki handlowe w liczbie 201 stanowiły 6,8% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 43 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (21,4% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach miejsko-wiejskich Sulęcina i Torzyna (odpowiednio 44,2% i 20,9% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

ŚWIEBODZIŃSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 106. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 106. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	937	6,7	56095	5,5	28654
	2018	937	6,7	55840	5,5	28493
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Świebodzin		226	1,6	30048	3,0	15613
Zbąszynek		94	0,7	8315	0,8	4230
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Lubrza		122	0,9	3537	0,3	1716
Łągów		200	1,4	5001	0,5	2461
Skąpe		182	1,3	5078	0,5	2499
Szczaniec		113	0,8	3861	0,4	1974

Powiat świebodziński, 10. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 5,5% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 1,6% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu świebodzińskiego, do ponad 47,8 tys.¹ osób w 2050 r.

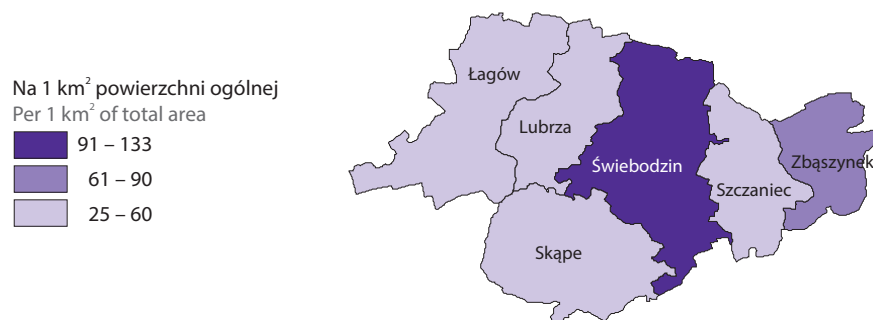
Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wyniósł 51,0% i był nieco mniejszy od średniej wartości w województwie (51,3%). W rezultacie nieco niższy niż w województwie był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie świebodzińskim przypadały 104 kobiety.

Powiat świebodziński charakteryzuje jeden z niższych wskaźników urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 48,0% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. i 2016 r.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 87. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 87. Population in 2018. As of 31 Dec.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie świebodzińskim była wyższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 5,3 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,3 małżeństw na 1000 ludności mniej niż w 2017 r. oraz o 0,6 więcej niż w 2016 r. Gorzej kształtował się współczynnik rozwodów, który był wyższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,9 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się o 0,1, a w odniesieniu do 2016 r. o 0,2.

W 2018 r. w gminie Łagów odnotowano najniższy przyrost naturalny w powiecie świebodzińskim (na poziomie minus 5,4 osoby na 1000 ludności) oraz jeden z niższych w województwie. Dodatni przyrost naturalny wystąpił jedynie w gminie Szczaniec (na poziomie 3,1 osoby na 1000 ludności).

Tablica 107. Ruch naturalny ludności
 Table 107. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population		
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	11,3	10,7	0,6
	2018	9,7	11,0	-1,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Świebódzin		9,7	10,2	-0,6
Zbąszynek		9,7	12,2	-2,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Lubrza		7,4	9,1	-1,7
Łagów		9,0	14,5	-5,4
Skąpe		10,0	13,3	-3,3
Szczaniec		12,1	9,0	3,1

W powiecie świebodzińskim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 1,6 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,6 p. prom. niższy niż w 2016 r. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 10,7 do 11,0 (wobec 9,3 w 2016 r.). W rezultacie powiat świebodziński, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. charakteryzował ujemny przyrost naturalny.

W ogólnej liczbie ludności powiatu świebodzińskiego 61,5% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadały 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 1 osobę mniej niż średnio w województwie. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie świebodzińskim wzrośnie do 78.

W powiecie świebodzińskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Przy tym odnotowano wzrost przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 2,2 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. i minus 1,1 w 2017 r. do minus 2,6 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie Lubrza zanotowano jeden z mniejszych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 16,9%, przy 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Lubrza była jedną z gmin o względnie wysokim odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 64,2% wobec 61% średnio w województwie). W rezultacie gmina wyróżniała się względnie niskim wskaźnikiem obciążenia demograficznego (55,8 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 88. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 88. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Świebodzin. W 2018 r. było to 331 osób, tj. 49% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tej gminie odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. – 447), tj. ok. 55% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu świebodzińskiego zajmowały obszar 40511,9 ha stanowiąc 5,7% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 39449,1 ha porastały 42,1% powierzchni powiatu.

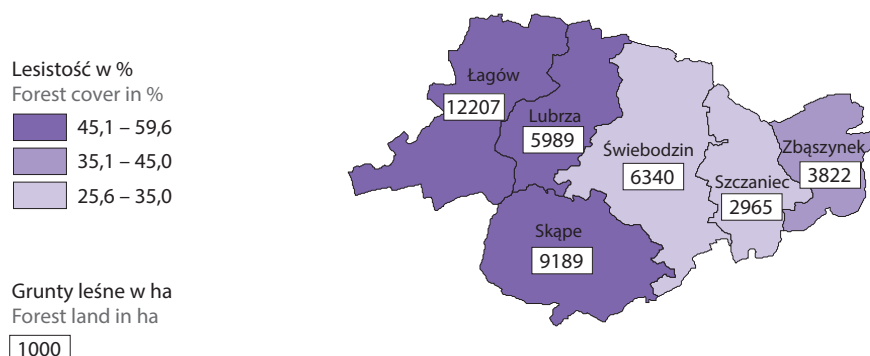
W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu świebodzińskiego wynosiła 30382,4 ha, co stanowiło 2,2% powierzchni geograficznej województwa i 32,4% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Łagów (59,6) i Skąpe (49,2), a najniższy w mieście Świebodzin (2,0).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Łagów (12,2%), a najmniejszym gmina Zbąszynek (1,3%).

Tablica 108. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 108. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature rese- rves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekolo- giczne ecological arable lands	
			w ha in ha			
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	30315,4	189,0	26996,8	73,2	62
	2018	30382,4	189,0	26996,8	73,2	61
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Świebodzin		5904,9	1,8	5885,0	19,9	4
Zbąszynek		1185,0	65,6	1180,5	4,5	9
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Lubrza		5528,7	11,1	5520,0	8,7	14
Łagów		11379,4	94,7	8187,0	26,0	22
Skąpe		4353,1	-	4193,0	14,1	8
Szczaniec		2031,3	15,8	2031,3	-	4

Mapa 89. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 89. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

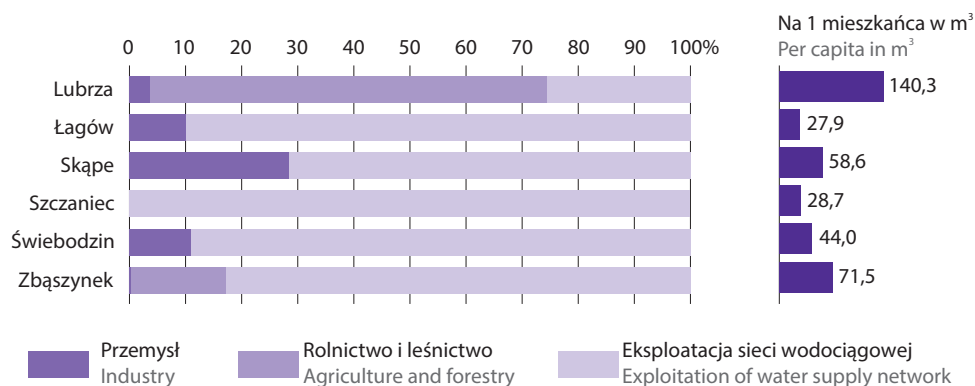

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Świebodziński jest 12. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (przed powiatami: sulęcińskim i wschowskim). W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 53,0 m³, tj. o 26,7 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 75,9% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 15,2% zużyto do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, a pozostałe 8,9% na cele produkcyjne w przemyśle.

Wykres 36. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Chart 36. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (Lubrza – 70,7%) oraz w przemyśle (Skąpe – 28,4%). Wielkość zużycia wody w pozostałych gminach jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2043 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 5,9% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 37,7% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 91,5% ogółu mieszkańców powiatu (o 0,6 p. proc. więcej niż w 2016 r.). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat świebodziński na 3. lokacie w województwie (za miastami na prawach powiatu: Zielona Góra i Gorzów Wlkp.).

Tablica 109. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 109. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane	Treated	Nieoczyszczane	Untreated	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
		w dam ³	in dam ³		w dam ³	in dam ³	
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	1988	1988	36,7	-	-	91,3
	2018	2043	2043	37,7	-	-	91,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Świebodzin		1122	1122	0,8	-	-	99,9
Zbąszynek		327	327	100,0	-	-	93,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Lubrza		108	108	-	-	-	99,7
Łagów		177	177	100,0	-	-	83,9
Skąpe		251	251	100,0	-	-	86,6
Szczaniec		58	58	10,3	-	-	31,2

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 11,7 mln zł, tj. 210 zł w przeliczeniu na mieszkańca (8. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 96,9% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 2,7% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a pozostałe 0,4% na oszczędzanie energii.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 0,8 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 14 zł. Na realizację inwestycji związanych z ujęciami i doprowadzeniami wody poświęcono 100,0% środków w powiecie.

Podstawowe źródło finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej tworzyły środki własne – 33,3% oraz środki z zagranicy - 30,2%, kolejnym źródłem finansowania inwestycji były środki z funduszy ekologicznych (stanowiące 21,1% ogółu zainwestowanych środków), a 15,4% środków pochodziło z kredytów i pożyczek krajowych.

Tablica 110. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 110. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	5540,8	237,2
	2018	11712,6	754,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Świebodzin		733,5	-
Zbąszynek		362,1	-
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Lubrza		53,0	5,0
Łagów		4398,0	31,0
Skąpe		4243,0	718,0
Szczaniec		1923,0	-

Rynek pracy

Labour market

Pracujący

Employed persons

W końcu 2018 r. liczba pracujących w powiecie świebodzińskim wyniosła 18,3 tys. co stanowiło 7,7% ogółu pracujących w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba ta wzrosła o 11,3% (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie ogółem o 3,7%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 328 (tj. o 95 osób więcej niż średnio w województwie). Jest to druga najwyższa w województwie wartość omawianego wskaźnika (taką samą liczbę pracujących na 1000 ludności zanotowano w Gorzowie Wlkp., a wyższą w Zielonej Górze).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 44,6%, tj. o 5,0 p. proc. mniej niż średnio w województwie, przy czym ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 5,4%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 16,7%.

Powiat świebodziński jest drugim powiatem w województwie o najwyższym odsetku pracujących w przedsiębiorstwach związanych z przemysłem i budownictwem (53,3% wobec 39,2% średnio w województwie). Wyższy odsetek pracujących w tych sekcjach notuje się jedynie w powiecie gorzowskim. Przedsiębiorstwa usługowe koncentrują 44,8% ogółu pracujących, a związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 3,9% (wobec odpowiednio 58,4% i 2,4% średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego największy odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie notuje się w gminie Zbąszynek (72,2%) oraz w gminie Świebodzin (52,2%). W gminach tych odsetek zatrudnionych w przedsiębiorstwach usługowych wyniósł odpowiednio 27,5% i 46,3%. Zdecydowanie większy odsetek pracujących w przedsiębiorstwach usługowych wystąpił w gminie Lubrza (91,8%) oraz w gminach: Szczaniec (70,5%) i Skąpe (64,4%).

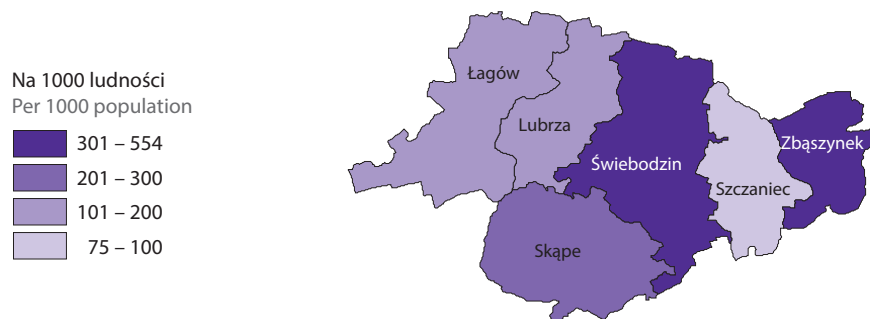
Tablica 111. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
 Table 111. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	17379	7,5	7956
	2018	7,7	8182
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Świebodzin	10963	4,6	5016
Zbąszynek	4608	1,9	1799
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Lubrza	600	0,3	314
Łagów	796	0,3	325
Skąpe	1075	0,5	618
Szczaniec	288	0,1	110

^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

Z ogółu pracujących w powiecie blisko 60% koncentrują przedsiębiorstwa zlokalizowane w gminie Świebodzin, a dalsze 25% - w gminie Zbąszynek. Liczba pracujących w tych gminach na 1000 ludności wyniosła odpowiednio 365 i 554.

Mapa 90. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 90. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Bezrobotni Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie świebodzińskim stanowili 5,0% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. ich liczba zmniejszyła się o 38,3% i wyniosła 1,1 tys.

Powiat świebodziński od lat mieści się w grupie powiatów o najniższej w województwie stopie bezrobocia. W końcu 2018 r. udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo wyniósł 4,4%, tj. o 3,2 p. proc. mniej niż w 2016 r. Niższą stopę bezrobocia zanotowano w powiecie go-

rzowskim, słubickim i miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 57,3% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 36,1%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 41,1%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie świebodzińskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 45,5% (wobec średniego spadku w województwie o 37,1%), a ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 41,6%, tj. o 5,5 p. proc. mniej niż w 2016 r. Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2016 r. do 10,6% (tj. o 4,5 p. proc.).

Tablica 112. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII

Table 112. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	1273	5,2	742
	2018	1109	5,0	635
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Świebodzin		613	2,8	328
Zbąszynek		90	0,4	58
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Lubrza		90	0,4	47
Łagów		137	0,6	86
Skąpe		107	0,5	73
Szczaniec		72	0,3	43

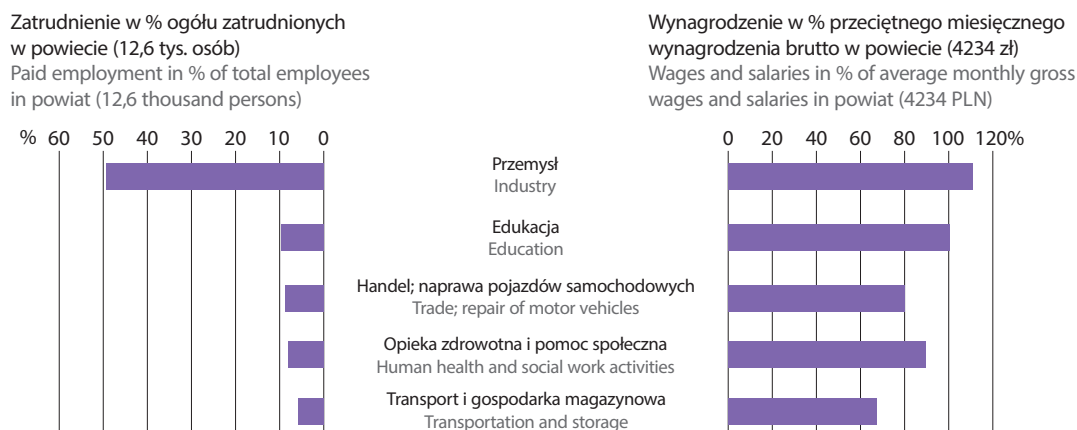
Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najmniejszą liczbę bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notowano w gminie: Zbąszynek (11). W pozostałych gminach omawiany wskaźnik wyniósł od 19 w gminie Szczaniec do 27 w gminie Łagów.

W stosunku do 2016 r. we wszystkich gminach liczba bezrobotnych zmniejszyła się, najbardziej w gminie Łagów (o 18 bezrobotnych na 1000 mieszkańców) oraz w gminie Lubrza (o 16 bezrobotnych na 1000 mieszkańców).

Wynagrodzenia Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie świebodzińskim kształtuje się na poziomie zbliżonym do średniego wynagrodzenia w województwie. W 2018 r. wyniosło 4234 zł, tj. o 0,1% mniej od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). W 2018 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do 2016 r. wyniósł 14,1%, a w porównaniu z 2017 r. – 6,7% (wobec odpowiednio 13,5% i 7,3% średnio w województwie).

Wykres 37. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
 Chart 37. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

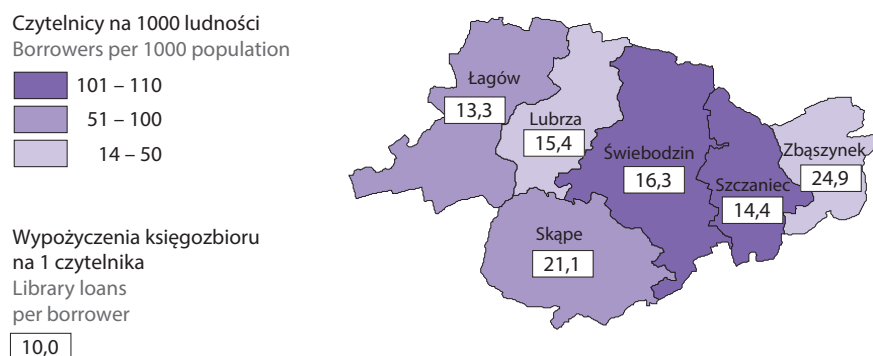
Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

Mapa 91. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Map 91. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie świebodzińskim funkcjonowało 12 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 4,7% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast nieznacznie liczba woluminów księgozbioru o 0,4% oraz liczba czytelników o 2,6%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Zbąszynek – 25 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Łągów – 13 woluminów.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 18,9%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu świebodzińskiego instytucje zorganizowały łącznie 341 imprez (5,4% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 40,8 tys. osób.

Tablica 113. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII

Table 113. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblioteczne Library service points	Księgozbiór w tys. woluminów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	12	1	163,0	4752	85,3
	2018	12	-	163,0	4764	80,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Świebodzin		4	-	86,1	3323	54,2
Zbąszynek		1	-	14,2	342	8,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Lubrza		1	-	10,3	50	0,8
Łagów		2	-	20,4	337	4,5
Skąpe		2	-	14,3	291	6,1
Szczaniec		2	-	17,7	421	6,1

W powiecie świebodzińskim funkcjonowało 30 zespołów artystycznych (6,1% zespołów artystycznych w województwie), w tym 6 zespołów wokalnych i chórów, 3 zespoły muzyczno-instrumentalne oraz 1 zespół folklorystyczny. Zespoły te skupiały łącznie 770 członków, tj. 10,9% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Świebodzin – 73,0% ogólnej liczby imprez w powiecie.
W gminie Zbąszynek natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 320 osób

Turystyka Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu świebodzińskiego funkcjonowało 38 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 12,7% wszystkich obiektów w województwie. Było to 17 obiektów hotelowych oraz 21 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 3368 miejsc noclegowych, tj. o 3,0% więcej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 31,4% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 79,1% - w hotelach. Pozostałe 68,6% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 18,8% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 46,0% wszystkich miejsc noclegowych.

W 2018 r. w powiecie świebodzińskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 107,4 tys. turystów, tj. 15,6% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 45,9 tys. osób stanowili 42,7% turystów w powiecie i 25,8% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porów-

naniu z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 11,6% oraz wzrost liczby turystów zagranicznych - o 26,9%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie świebodzińskim wzrosła o 8,5 tys., tj. o 3,7%. Wzrosła również liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym o 9,8 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 31,6%, tj. o 3,1 p. proc. więcej niż w 2016 r.

Tablica 114. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 114. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagra- nicznym of which foreign tourists
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	38	22	3332	1455	99206	46485	217744	81199
	2018	38	23	3368	1550	107443	45917	240769	76002
Gminy wiejskie: Rural gminas:		15	10	1206	998	69909	39408	108468	43284
Lubrza		7	-	1310	-	14614	152	66718	469
Łagów		-	-	-	-	-	-	-	-
Skąpe		3	3	106	106	2748	85	4602	120

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Łagów (39,5% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Świebodzin (26,3% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie świebodzińskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 3,9 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Skąpe (średnio 4,6 noclegu) a najkrótszy w gminie Łagów (średnio 1,6 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 2,2 noclegu.

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie świebodzińskim funkcjonowało 30 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,0% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 ich liczba nie uległa zmianie.

Przedszkola stanowiły 63,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017, liczba przedszkoli nie zmieniła się. Średnio na 1 przedszkole w powiecie świebodzińskim przypadało 95 miejsc.

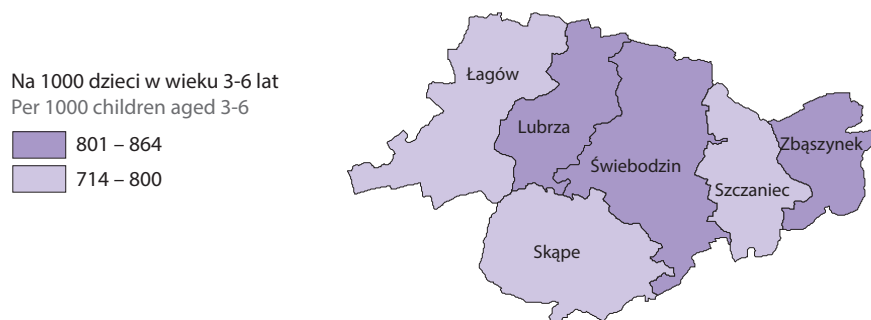
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,0 tys. dzieci, tj. o 2,9% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 87,1% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 1,9 p. proc. mniej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie świebodzińskim przypadało 66 dzieci.

Tablica 115. Wychowanie przedszkolne
Table 115. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	29	19	1869	1994	1785	400
	2018	30	19	1800	1975	1720	436
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Świebodzin		13	9	1027	1125	1018	280
Zbąszynek		5	5	348	344	344	106
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Lubrza		3	2	125	114	94	5
Łagów		3	1	100	136	92	17
Skąpe		4	1	125	148	98	5
Szczaniec		2	1	75	108	74	23

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Świebodzin (47,4% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 57,1% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu świebodzińskiego.

Mapa 92. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
 Map 92. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

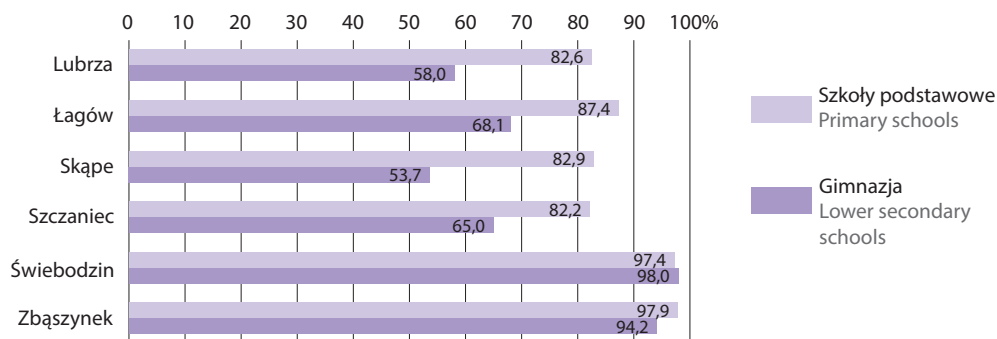
Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 21 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie świebodzińskim uczyło się 4,6 tys. dzieci, tj. 5,6% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 33,4%. Na jedną szkołę w powiecie świebodzińskim przypadało średnio 217 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie świebodzińskim funkcjonowały 2 gimnazja, do których uczęszczało 501 uczniów, tj. 5,7% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 93,3% i był o 1,2 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie świebodzińskim 84,4% i był o 4,0 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie.

Wykres 38. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
 Chart 38. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Tablica 116. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 116. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	21	3961	2	1046	497
	2018	21	4555	2	501	516
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Świebodzin		8	2645	1	296	331
Zbąszynek		3	668	-	69	82
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Lubrza		2	277	-	35	22
Łagów		3	326	-	33	31
Skąpe		3	347	1	37	31
Szczaniec		2	292	-	31	19

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie świebodzińskim zatrudniały łącznie 388 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

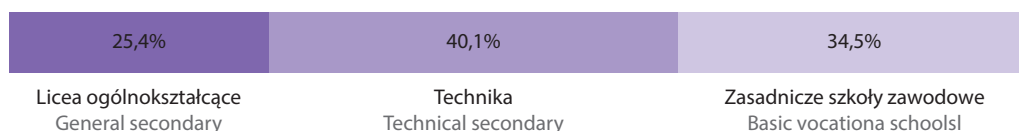
Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Świebodzin (38,1% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie świebodzińskim pozostawało 10 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,5 tys. uczniów. Były to 4 branżowe szkoły I stopnia, 2 licea ogólnokształcące, 3 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Wykres 39. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
 Chart 39. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 301,8 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 32,2 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 94,0% (wobec 94,6% średnio w województwie). W 2018 r. przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie świebodzińskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,9 m³, tj. o 9,9% więcej niż w 2016 r.

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych zanotowano w gminie Skąpe (33,8 m³ na 1 mieszkańca), a najmniejsze w gminie Łagów (23,0 m³). W stosunku do 2016 r. w większości gmin powiatu zużycie wody na 1 mieszkańca wzrosło, najbardziej w gminie Lubrza (o 22,9%). Spadek zużycia wody wystąpił w gminie Szczaniec (o 7,9%).

Tablica 117. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 117. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

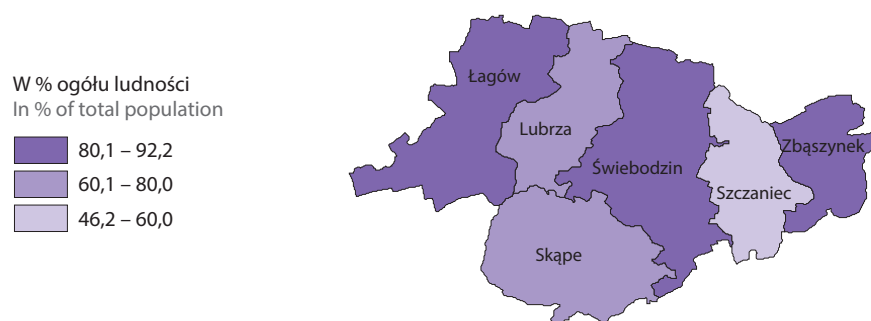
Water supply and sewage network, as of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wo- dociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kana- lizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewa- ge network in % of total population	
	ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	300,5	32,1	93,9	429,7	45,9	84,4
	2018	301,8	32,2	94,0	423,3	45,2	84,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Świebodzin		95,6	42,2	92,7	135,4	59,8	92,2
Zbąszynek		47,6	50,6	95,2	59,2	62,9	90,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Lubrza		24,9	20,4	99,9	71,9	58,8	68,8
Łagów		36,5	18,3	93,2	53,8	27,0	85,2
Skąpe		61,5	33,9	91,7	71,5	39,4	67,3
Szczaniec		35,7	31,5	100,0	31,5	27,8	46,2

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie świebodzińskim zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r. o 1,2% do 423,3 km. Na 100 km² powierzchni przypadało 45,2 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 13,4 km na 100 km² więcej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 84,4% ludności powiatu świebodzińskiego (wobec 74,1 % średnio w województwie). Większy odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zanotowano jedynie w miastach na prawach powiatu Gorzów Wlkp. (99,9%) i Zielona Góra (84,7%).

W końcu 2018 r. długość sieci gazowej w powiecie świebodzińskim wyniosła 220,4 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² 23,5 km (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 54,6% (wobec 52,8% średnio w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu wzrosła o 2,5% do 11,3 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 7278,2 kWh, tj. o 6,6% więcej niż średnio w województwie.

Mapa 93. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 93. Consumers using sewage network in 2018

W powiecie świebodzińskim w końcu 2018 r. było 22,0 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1892 kWh, tj. o 4,2% mniej niż w 2016 r. i o 2,4% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 745 kWh (wobec 681 kWh w 2016 r. i 774 średnio w województwie).

W 2018 r. w dwóch spośród sześciu gmin powiatu świebodzińskiego zanotowano wyższe niż średnio w województwie wskaźniki gęstości sieci gazowej: w gminie Zbąszynek (45,1 km na 100 km² powierzchni) oraz w gminie Świebódzin (36,2 km). W gminach tych odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł odpowiednio 74,3% i 69,2%.

Jedyną gminą w powiecie świebodzińskim, w której nie występuje sieć gazowa jest gmina Szczaniec.

Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie świebodzińskim zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r. o 52,0%, natomiast w relacji do 2017 r. wzrosła o 13,6%. Było to 117 mieszkań (tj. 2,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 83 mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 5,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 126,5 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Spośród 347 mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie świebodzińskim w latach 2016-2017, najwięcej było zlokalizowanych w gminie Świebodzin (łącznie 242 mieszkania, tj. 69,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania ciągu 2 lat w powiecie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 2,1 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 398 mieszkań, tj. o 53,9% mniej niż średnio w województwie.

Mapa 94. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 94. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie świebodzińskim znajduje się 555,1 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 8,6% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 59,2 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 643 wobec 583 w 2016 r. Zmniejszyła się liczba wypadków drogowych z 52 w 2016 r. i 65 w 2017 r. do 51 w 2018 r. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków drogowych wyniosła 91,3, tj. o 26,0 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie świebodzińskim odnotowano 6 ofiar śmiertelnych (wobec 13 ofiar śmiertelnych w 2016 r. i 11 w 2017 r.) oraz 63 rannych (wobec 66 rannych w 2016 r. i 81 w 2017 r.).

W 2016 r. w powiecie znajdowało się 37,8 km ścieżek rowerowych, tj. 6,3% ogółu ścieżek rowerowych w województwie. W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 403,6 km ścieżek (wobec 364,1 km w 2016 r. i 428,3 km średnio w województwie).

Prawie 72% ścieżek rowerowych w powiecie świebodzińskim koncentruje się w gminach: Zbąszynek (39,2%) i Świebodzin (32,8%). Znaczny odsetek długości ścieżek (20,6%) jest zlokalizowany w gminie Skąpe.

Finanse publiczne

Public finance

Podobnie jak w poprzednich latach w 2018 r. dochody budżetu powiatu świebodzińskiego były wyższe niż zrealizowane wydatki. W rezultacie rok 2018 zamknięto nadwyżką stanowiącą 4,1% ogółu dochodów powiatu (wobec nadwyżki w latach 2016 i 2017 w wysokości odpowiednio 2,6% i 2,9% dochodów).

Z kolei na szczeblu gminnym, łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego były niższe niż zrealizowane wydatki. Łączny deficyt gmin powiatu świebodzińskiego stanowił 1,2% ich łącznych dochodów budżetowych. Spośród gmin powiatu w trzech zanotowano deficyt stanowiący od 2,2% dochodów budżetowych w gminie Świebodzin do 26,5% w gminie Szczaniec. W pozostałych trzech gminach rok 2018 zamknięto nadwyżką budżetową w wysokości o 1,0% w gminie Skąpe do 23,0% ogółu dochodów w gminie Lubrza.

Mapa 95. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Map 95. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu świebodzińskiego w wysokości 66,4 mln zł były wyższe niż w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 12,2% i 0,5%. Z kolei wydatki w kwocie 63,7 mln zł wzrosły w porównaniu z 2016 r. (o 10,4%), były jednak o 0,9% niższe niż w 2017 r. Wynik budżetu powiatu świebodzińskiego w 2018 r. wyniósł 2,7 mln zł (wobec 1,5 mln zł w 2016 r. i 1,9 mln zł w 2017 r.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu świebodzińskiego wyniosły 1186 zł i były o 9,7% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie na 1 mieszkańca. Wydatki natomiast w wysokości 1137 zł na 1 mieszkańca były o 5,5% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu świebodzińskiego mają dochody własne (41,0% wobec 36,4% średnio w powiatach w województwie). Udział ten zwiększył się w porównaniu z 2016 r. o 3,8 p. proc. Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły 32,3% tj. o 5,5 p. proc. mniej niż w 2016 r., a dotacji – 26,7% (tj. o 1,7 p. proc. więcej).

W 2018 r. dochody budżetu powiatu świebodzińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 4,4 tys. zł, co stanowiło 6,6% ogółu dochodów powiatu. Dochody w tej kategorii dochodowej wzrosły w porównaniu z 2016 r. (ponad 5-krotnie), były jednak o 4,1% niższe niż w 2017 r.

W strukturze wydatków budżetu powiatu świebodzińskiego 94,6% stanowiły wydatki bieżące, w tym 60,9% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Dalsze 5,4% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 11,5% przed rokiem). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 61 zł, tj. stanowiły 59,8% średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Tablica 118. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
 Table 118. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	1186	486	1137	1076	61
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Świebodzin	4191	2234	4281	3886	395
Zbąszynek	5395	2930	5260	4616	643
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Lubrza	5121	2561	3944	3703	241
Łagów	4843	2155	5068	3810	1258
Skąpe	5326	2225	5273	3743	1530
Szczaniec	4655	1703	5888	3967	1921

Budżety gmin Budgets of gminas

W 2018 r. dochody gmin powiatu świebodzińskiego zbiorczo wyniosły 258,1 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 18,7%) i w 2017 r. (o 6,4%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 261,8 mln zł (tj. o 23,5% w stosunku do 2016 r. i o 4,6% w porównaniu z 2017 r.).

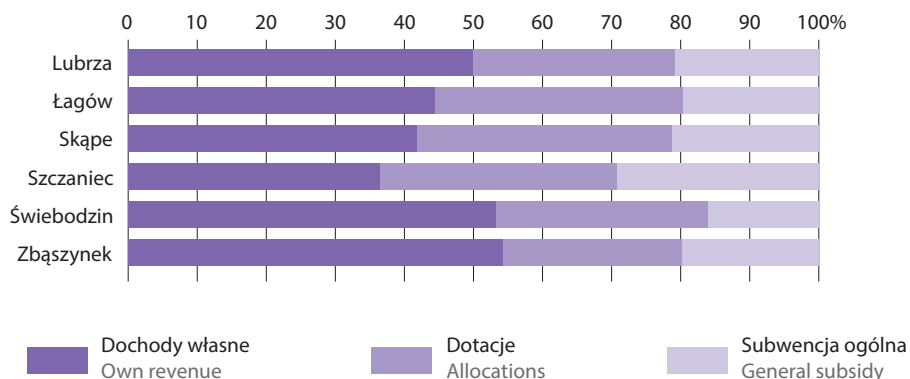
W dochodach budżetów gmin powiatu świebodzińskiego średnio 50,0% (tj. o 0,2 p. proc. mniej niż w 2016 r.) stanowiły dochody własne. Dalsze 31,2% (tj. o 2,4 p. proc. więcej niż w 2016 r.) zapewniały dotacje, a 18,8% (tj. o 2,2 p. proc. mniej) – subwencja ogólna.

Dochody gmin powiatu świebodzińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4622 zł (tj. 0,4% więcej w porównaniu z przeciętnymi dochodami gmin województwa lubuskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca), w tym dochody własne 2314 zł (tj. o 7,3% więcej niż średnio w gminach województwa).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu świebodzińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 8,5 mln zł, co stanowiło 3,3% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to 6-krotnie więcej niż w 2016 r. i o 35,2% więcej w porównaniu z 2017 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu świebodzińskiego 84,9% stanowiły wydatki bieżące, a 15,1% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie świebodzińskim wyniosły 4678 zł (tj. o 32,6% więcej w porównaniu z przeciętnymi wydatkami gmin w województwie lubuskim na 1 mieszkańca), w tym wydatki bieżące 3969 zł. Wydatki inwestycyjne w kwocie 709 zł na 1 mieszkańca były o 6,8% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca zrealizowanych przez gminy w województwie lubuskim.

Wykres 40. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
 Chart 40. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu świebodzińskiego wysoki odsetek dochodów własnych notowano w gminie Zbąszynek (54,3%) i Świebodzin (53,3%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 36,6% w gminie Szczaniec do 50,0% w gminie Lubrza.

Tablica 119. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
 Table 119. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Świebodzin	1647,0	2238,9	1,8
Zbąszynek	2457,4	1723,3	3,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Lubrza	265,3	164,4	0,9
Łagów	223,5	1380,1	5,7
Skąpe	810,3	2331,7	8,6
Szczaniec	860,9	629,8	3,5

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego największe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zrealizowano w gminie Szczaniec (o 189,3% wyższe od przeciętnych wydatków inwestycyjnych gmin na 1 mieszkańca w województwie) oraz w gminie Skąpe (o 130,4% wyższe).

W 2018 r. średnio 29,2% wydatków gmin powiatu świebodzińskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Zbąszynek (33,2%), a najniższy w gminie Szczaniec (20,1%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1052 zł w gminie Lubrza do 1748 zł w gminie Zbąszynek.

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie świebodzińskim zarejestrowanych było 5,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,0% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów zmniejszyła się o 9 (o 0,2%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Świebodzin – 60,8% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Powiat świebodziński znajduje się w grupie powiatów o niższej niż w województwie liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 r. było to 165 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 183 podmiotach w województwie.

W powiecie świebodzińskim w 2018 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 23,8% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 3,6% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność usługową – 72,6%.

Mapa 96. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 96. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Gmina miejsko-wiejska Świebodzin mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 190 podmiotów (10 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Tablica 120. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
Table 120. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil part- nerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions,as- sociations ond social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	2017	5686	476	134	372	23	250	3782
	2018	5678	374	85	371	22	249	3876
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Świebodzin		3452	212	48	295	11	129	2245
Zbąszynek		795	55	11	25	4	30	567
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Lubrza		302	9	5	10	1	19	242
Łagów		463	64	12	17	2	17	333
Skąpe		407	14	2	18	2	37	291
Szczaniec		259	20	7	6	2	17	198

Spółki handlowe w liczbie 374 stanowiły 6,6% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 85 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (22,7% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Świebodzin (56,5% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT WSCHOWSKI

WSCHOWSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 121. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 121. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT WSCHOWSKI	2017	624	4,5	39196	3,9	19870
	2018	624	4,5	39065	3,9	19783
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Sława		327	2,3	12747	1,3	6418
Szlichtyngowa		100	0,7	5078	0,5	2511
Wschowa		197	1,4	21240	2,1	10854

Powiat wschowski, 12. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 3,9% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu nieznacznie zmalała, osiągając w 2018 r. poziom o 0,8% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się jednak dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu wschowskiego, do ponad 35,4 tys.¹ osób w 2050 r.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z mniejszych w województwie (na poziomie 50,6%). W rezultacie względnie niski był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie wschowskim przypadały 103 kobiety.

W 2018 r. w powiecie wschowskim zmniejszył się wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem wyniósł 50,1% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. oraz o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2016 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie wschowskim była wyższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 5,1 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,3 małżeństw na 1000 ludności więcej niż w 2017 r., a o 0,3 mniej niż w 2016 r. Gorzej kształtował się współczynnik rozwodów, który był wyższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,9 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. i 2016 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się podobnie – o 0,2.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Mapa 97. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 97. Population in 2018. As of 31 Dec.

Na 1 km² powierzchni ogólnej
Per 1 km² of total area

81 – 108
51 – 80
39 – 50

W 2018 r. w gminach Wschowa i Sława odnotowano ujemny przyrost naturalny. Było to odpowiednio minus 1,7 i minus 0,7 w przeliczeniu na 1000 ludności. W poprzednich dwóch latach na obszarze całego powiatu wschowskiego notowano dodatni przyrost naturalny, czyli liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów.

W powiecie wschowskim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 1,4 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 1 p. prom. niższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 9,2 do 10,3 (wobec 8,9 w 2016 r.). W rezultacie powiat wschowski, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. charakteryzował ujemny przyrost naturalny.

Tablica 122. Ruch naturalny ludności
Table 122. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population	per 1000 population	
POWIAT GORZOWSKI	2017	10,7	9,2	1,5
	2018	9,3	10,3	-1,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Sława		9,0	9,7	-0,7
Szlichtyngowa		12,3	10,9	1,4
Wschowa		8,8	10,6	-1,7

W ogólnej liczbie ludności powiatu wschowskiego 61,2% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadają 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 1 osobę mniej niż średnio w województwie. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie wschowskim wzrośnie do 76.

W powiecie wschowskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Przy tym odnotowano wyraźny wzrost przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 1,4 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r., do minus 3,0 w 2017 r. i minus 3,8 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie Szlichtyngowa zanotowano jeden z mniejszych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 16,4% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Szlichtyngowa była jedną z gmin o względnie wysokim odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 19,9% wobec 18,1% średnio w województwie). Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie był niższy od średniej wartości dla województwa (odpowiednio 57,1 wobec 64,0).

Mapa 98. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 98. Net migration for permanent residence in 2018

Na 1000 ludności
Per 1000 population

-3,0 – -1,1

-5,9 – -3,1

Spośród gmin powiatu wschowskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminach Wschowa i Sława. W 2018 r. było to odpowiednio 194 i 162 osoby, tj. łącznie 81% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 319 i 176). Łącznie było to 84% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu wschowskiego zajmowały obszar 25135,3 ha stanowiąc 3,5% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 24514,6 ha porastały 39,3% powierzchni powiatu.

W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu wschowskiego wynosiła 13852,1 ha, co stanowiło 1,0% powierzchni geograficznej województwa i 22,2% powierzchni geograficznej powiatu.

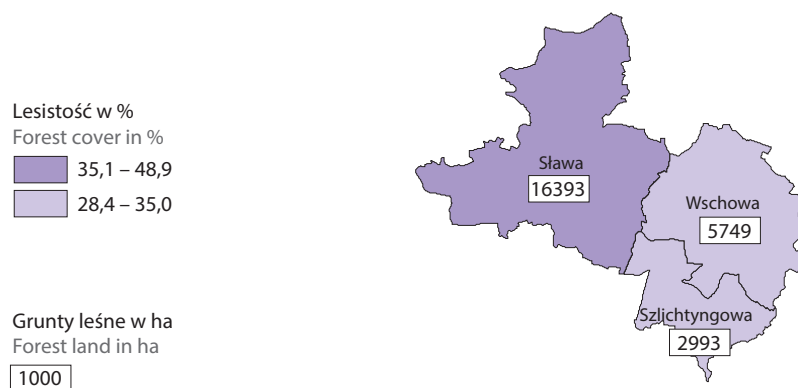
Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano na obszarze wiejskim gminy Sława (51,0), a najniższy w mieście Sława (4,7).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Sława (14,3%), a najmniejszym gmina Wschowa (7,9%).

Tablica 123. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 123. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT WSCHOWSKI	2017	14057,8	-	12047,8	5,9	51
	2018	13852,1	-	11841,8	6,2	54
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Sława		8921,1	-	8910,8	6,2	32
Szlichtyngowa		-	-	-	-	14
Wschowa		4931,0	-	2931,0	-	8

Mapa 99. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 99. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

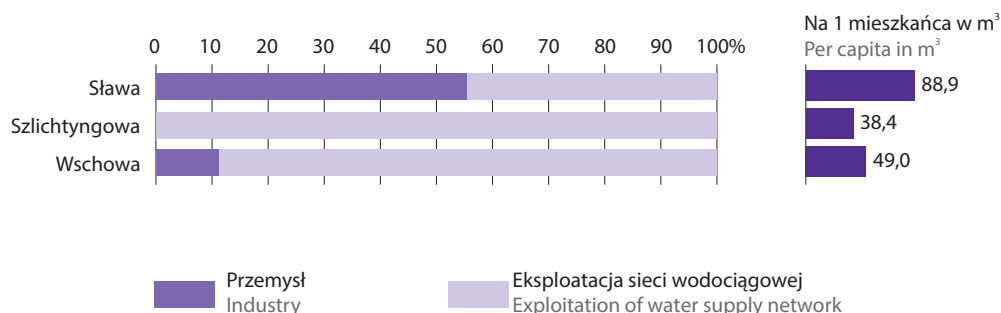
Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Wschowski jest 13. (przed powiatem sulęcińskim) powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 60,6 m³, tj. o 19,1 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 68,5% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, pozostałe 31,5% na cele produkcyjne w przemyśle.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1277 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek o 1,2% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 59,2% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 62,7% ogółu mieszkańców powiatu (o 0,2 p. proc. więcej niż w 2016 r.). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej ludności stawia powiat wschowski na 12. lokacie w województwie.

Wykres 41. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Chart 41. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody zużyto na cele produkcyjne w przemyśle (obszar wiejski Sławy – 59,9%, miasto Sława – 50,9%). Wielkość zużycia wody w gminach Szlichtyngowa i Wschowa jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

Tablica 124. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 124. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane Treated		Nieoczyszczane Untreated		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT WSCHOWSKI	2017	1398	1395	57,3	3,0	-	62,9
	2018	1277	1277	59,2	-	-	62,7
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Sława		634	634	100,0	-	-	34,7
Szlichtyngowa		122	122	100,0	-	-	98,8
Wschowa		521	521	-	-	-	70,8

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 0,2 mln zł, tj. 5 zł w przeliczeniu na mieszkańca (ostatnia lokata w województwie lubuskim). Całość poniesionych nakładów (100,0%) przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 0,1 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 4 zł. Realizacja inwestycji związanych z budową i modernizacją stacji uzdatniania wody pochłonęły 68,8% środków w powiecie, pozostałe 31,2% wydano na ujęcia i doprowadzenia wody.

Źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne, stanowiące 100,0% zainwestowanych środków.

Tablica 125. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Table 125. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT WSCHOWSKI	2017	588,4	141,0
	2018	201,1	139,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Sława		111,1	5,2
Szlichtyngowa		-	104,0
Wschowa		90,0	30,3

Rynek pracy

Labour market

Pracujący

Employed persons

W końcu 2018 r. pracujący w powiecie wschowskim stanowili 3,0% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r. o 2,1% i wyniosła 7,1 tys. osób (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie w analogicznym okresie średnio o 3,7%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie wyniosła 183 (tj. o 50 osób mniej niż średnio w województwie) i była niższa niż w większości powiatów województwa lubuskiego.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 53,2%, tj. o 3,6 p. proc. więcej niż średnio w województwie, jednak ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 5,3%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 1,7%.

W powiecie wschowskim notuje się najwyższy w województwie odsetek pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (10,8% ogółu pracujących wobec 2,4% średnio w województwie lubuskim). W przemyśle pracuje 38,5% ogółu pracujących w powiecie, a w jednostkach usługowych – 50,6%.

Tablica 126. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
 Table 126. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT WSCHOWSKI	7529	3,2	4075
	2018	3,0	3799
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Sława	2792	1,2	1464
Szlichtyngowa	562	0,2	327
Wschowa	3791	1,6	2008

^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

W gminie Wschowa, koncentrującej ponad połowę pracujących w powiecie, większość (62,1%) pracuje w przedsiębiorstwach usługowych. Dalsze 34,2% ogółu pracujących w gminie zatrudniają przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlane. Relatywnie wysoki odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie notuje się w gminie Sława (w 2018 r. 46,3%). W gminie tej jednostki usługowe koncentrują 36,5% pracujących, a podmioty z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 17,2%. W przeliczeniu na 1000 ludności najwięcej pracujących notuje się w gminie Sława, w 2018 r. – 219 osób. W gminie Wschowa liczba pracujących na 1000 ludności wyniosła 178, a w gminie Szlichtyngowa – 111.

Mapa 100. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 100. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

201 – 219
 111 – 200

Bezrobotni Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie wschowskim stanowili 5,0% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 24,6% do poziomu 1,1 tys. osób w końcu 2018 r. Stopa bezrobocia w powiecie kształtuje się na poziomie wyższym od średniej w województwie. W końcu 2018 r. wyniosła 8,5% (wobec 5,8% średnio w województwie) i była niższa niż w końcu 2016 r. o 2,6 p. proc.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 61,4% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 19,1%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 32,1%.

W porównaniu z 2016 r. w powiecie wschowskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 29,6%, tj. w mniejszym stopniu niż średnio w województwie (spadek o 37,1%), a ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wyniósł 48,9% (tj. o 3,4 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Korzystne zmiany obserwowano także w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2016 r. do 14,8% (tj. o 0,5 p. proc.).

W powiecie wschowskim nadal notuje się najwyższy spośród powiatów województwa lubuskiego odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 4,4% wobec 3,0% średnio w województwie). Było to jednak o 0,5 p. proc. mniej niż w 2016 r. Podobnie jak w większości powiatów województwa, w populacji bezrobotnych w powiecie wschowskim zmniejszył się odsetek osób w wieku 50 lat i więcej. W końcu 2018 r. wyniósł 28,3% (tj. o 0,9 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.).

Tablica 127. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII

Table 127. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT WSCHOWSKI	1228	5,0	770
2018	1119	5,0	687
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Sława	299	1,3	173
Szlichtyngowa	189	0,9	121
Wschowa	631	2,8	393

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 ludności powiatu wyniosła 29, przy czym we wszystkich gminach powiatu wschowskiego liczba ta była wyższa od średniej w województwie (22). Najwięcej bezrobotnych zanotowano w gminie Szlichtyngowa (37 na 1000 mieszkańców). W porównaniu z 2016 r. w gminie tej spadek natężenia bezrobocia mierzonego liczbą bezrobotnych na 1000 mieszkańców wyniósł 7 bezrobotnych na 1000 mieszkańców gminy (wobec spadku średniej wartości analogicznego wskaźnika w województwie o 10). Najmniejsza liczba bezrobotnych na 1000 ludności występuje w gminie Sława (23, tj. o 11 mniej niż w 2016 r.).

Wynagrodzenia

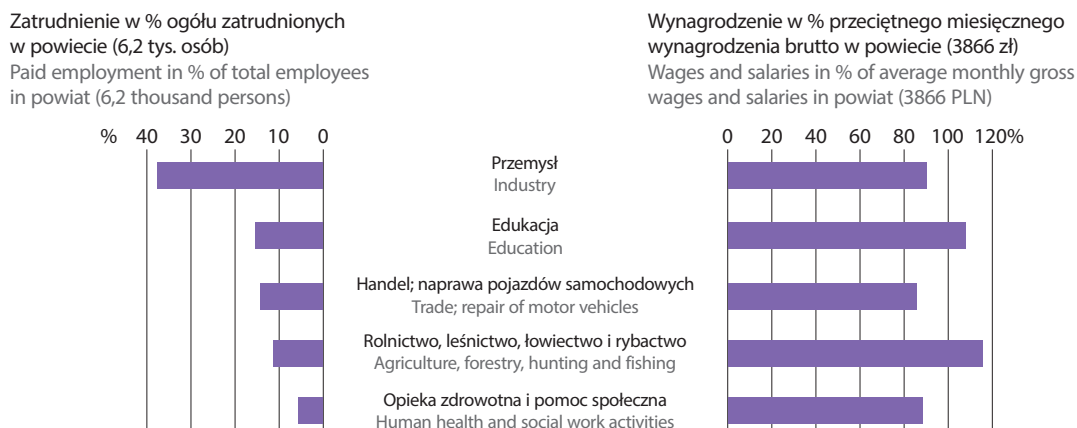
Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wschowskim jest jednym z niższych w województwie. W 2018 r. wyniosło 3866 zł, tj. było o 8,8% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). W stosunku do lat poprzednich przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wzrosło w większym stopniu niż średnia płaca w województwie. W relacji do 2016 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w powiecie wyniósł 15,1% (wobec 13,5% średnio w województwie), a w porównaniu z 2017 r. – 8,8% (wobec 7,3%).

Wykres 42. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.

Chart 42.

Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie wschowskim funkcjonowało 7 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 2,8% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek spadła o 1, zmniejszała się również liczba woluminów księgozbioru o 1,5% oraz liczba czytelników o 0,2%.

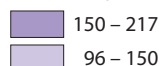
W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 2,5%.

Mapa 101. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.

Map 101.

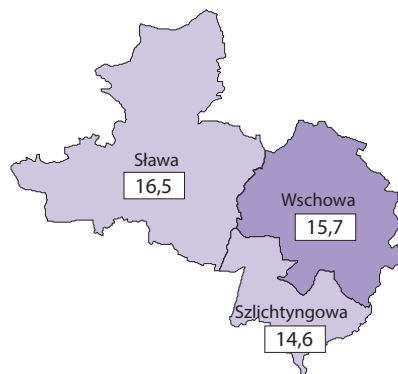
Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
Library loans per borrower

10,0

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Sława – 17 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Szlichtyngowa – po 15 woluminów.

Tablica 128. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
Table 128. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT WSCHOWSKI	2017	8	1	127,9	6391	100,6
	2018	7	1	122,4	6429	101,3
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Sława		4	1	34,9	1228	20,3
Szlichtyngowa		2	-	26,9	562	8,2
Wschowa		1	-	60,5	4639	72,8

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu wschowskiego instytucje zorganizowały łącznie 225 imprez (3,6% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 23,0 tys. osób.

W powiecie wschowskim funkcjonowało 67 zespołów artystycznych (5,6% zespołów artystycznych w województwie), w tym 4 zespoły wokalne i chóry, 2 zespoły folklorystyczne oraz 1 zespół muzyczno-instrumentalny. Zespoły te skupiały łącznie 395 członków, tj. 5,6% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Wschowa – 52,4% ogólnej liczby imprez w powiecie.
W gminie Sława odnotowano natomiast najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 128 osób.

Turystyka Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu wschowskiego funkcjonowało 27 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 9,0% wszystkich obiektów w województwie. Były to 4 obiekty hotelowe oraz 23 pozostałe obiekty noclegowe, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 2551 miejsc noclegowych, tj. o 2,0% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 4,8% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych. Pozostałe 95,2% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 5,9% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 9,0% wszystkich miejsc noclegowych.

W 2018 r. w powiecie wschowskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 28,4 tys. turystów, tj. 4,1% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 0,8 tys. osób stanowili 2,9% turystów w powiecie i 0,5% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 11,4%, natomiast wzrost liczby turystów zagranicznych - o 9,7%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie wschowskim spadła o 12,1 tys., tj. o 11,1%. Zwiększyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 2,4 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wyniósł 5,0%, tj. o 2,8 p. proc. więcej niż w 2016 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie wschowskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na po-

ziomie o 2,7 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie Sława (70,4% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

Tablica 129.
Table 129. **Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie**
Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommo- dated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (over- night stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagra- niczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagra- nicznym of which foreign tourists
POWIAT WSCHOWSKI	2017	27	7	2589	235	29637	848	97866	3171
	2018	27	7	2551	229	28436	838	96755	4814

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Wschowa (średnio 5,4 noclegu) a najkrótszy w gminie Szlichtyngowa (średnio 2,2 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 3,4 noclegu.

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie wschowskim funkcjonowało 30 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,0% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o 3, tj. 9,1%.

Przedszkola stanowiły 46,7% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli nie zmieniła się. Średnio na 1 przedszkole w powiecie wschowskim przypadało 103 miejsc.

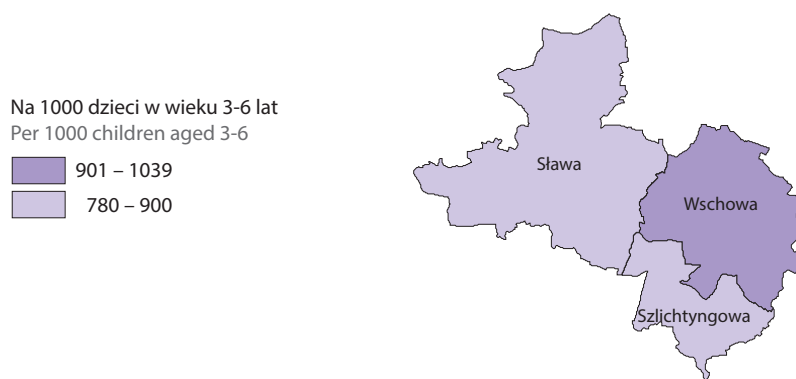
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,6 tys. dzieci, tj. o 6,9% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 85,3% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 5,5 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie wschowskim przypadało 53 dzieci.

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Wschowa (57,1% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 62,4% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu wschowskiego.

Tablica 130. Wychowanie przedszkolne
Table 130. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT WSCHOWSKI	2017	31	14	1419	1548	1274	291
	2018	30	14	1448	1600	1364	319
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Sława		11	4	391	482	375	84
Szlichtyngowa		5	2	154	181	138	34
Wschowa		14	8	903	937	851	201

Mapa 102. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 102. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 19 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie wschowskim uczyło się 3,4 tys. dzieci, tj. 4,1% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 30,9%. Na jedną szkołę w powiecie wschowskim przypadało średnio 177 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie wschowskim funkcjonowały 3 gimnazja, do których uczęszczało 358 uczniów, tj. 4,1% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 91,9% i był o 0,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie wschowskim 79,1% i był o 1,4 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

W szkołach podstawowych i gimnazjach łącznie było zatrudnionych 305 nauczycieli, w przeliczeniu na pełne etaty.

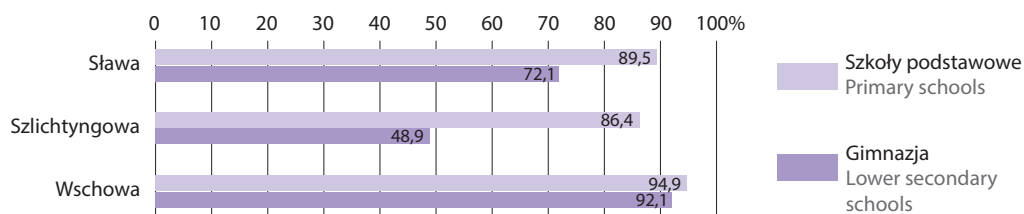
Tablica 131. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 131. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT WSCHOWSKI	2017	21	2981	3	762	389
	2018	19	3358	3	358	388
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Sława		6	1136	-	114	116
Szlichtyngowa		3	403	1	28	38
Wschowa		10	1819	2	216	234

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Wschowa (52,6% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

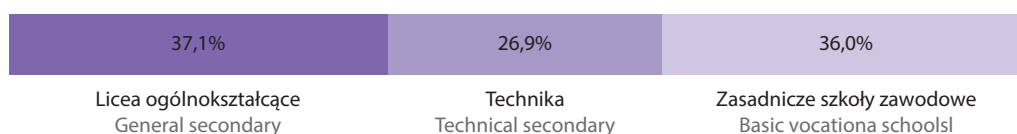
Wykres 43. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
 Chart 43. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Szkoły ponadgimnazjalne Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie wschowskim pozostało 9 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 0,9 tys. uczniów. Były to 3 branżowe szkoły I stopnia, 3 licea ogólnokształcące, 2 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Wykres 44. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
 Chart 44. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

^a Łącznie ze specjalnymi.
^a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 321,7 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 51,5 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,3% (wobec 92,9% w 2016 r. i 94,6% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie wschowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 34,0 m³, tj. o 20,1% więcej niż w 2016 r.

W 2018 r. spośród gmin powiatu wschowskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych zanotowano w gminie Wschowa (37,3 m³ na 1 mieszkańca). Było to o 14,4% więcej niż w 2016 r. Najwyższy wzrost zużycia wody wystąpił w gminie Sława (o 31,0% do 30,0 m³ na 1 mieszkańca).

Tablica 132. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 132. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wo- dociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kana- lizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewa- ge network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT WSCHOWSKI	2017	320,4	51,3	93,0	185,3	29,7	69,1
	2018	321,7	51,5	93,3	186,0	29,8	69,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Sława		114,3	35,0	86,2	53,9	16,5	47,1
Szlichtyngowa		72,5	72,7	97,4	83,5	83,7	93,5
Wschowa		134,9	68,3	96,5	48,6	24,6	76,5

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie wschowskim wzrosła w stosunku do 2016 r. o 0,6% i wyniosła 186,0 km. W przeliczeniu na 100 km² wyniosła 29,8 i była o 2,0 km na 100 km² mniejsza niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 69,1% ludności powiatu wschowskiego (wobec 74,1% średnio w województwie).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie wschowskim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 108,0 km, tj. o 18,2% mniej niż w 2016 r. W przeliczeniu na 100 km² było to 17,3 km wobec 21,1 km w 2016 r. i 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 37,1% był niższy niż średnio w województwie (52,8%). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu nie zmieniła się znacząco w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat i wyniosła 5,0 tys. Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 8528,9 kWh, tj. o 24,9% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie wschowskim w końcu 2018 r. było 14,3 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2074 kWh, tj. o 3,6% mniej niż w 2016 r. i o 7,0% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 759 kWh (wobec 717 kWh w 2016 r. i 774 kWh średnio w województwie).

Mapa 103. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.

Map 103. Consumers using sewage network in 2018

W % ogółu ludności
In % of total population

75,1 – 93,5

47,1 – 75,0

Spośród gmin powiatu największe zagęszczenie sieci gazowej zanotowano w gminie Wschowa (38,5 km na 100 km²). W gminie tej z instalacji gazowej korzystało 65,5% ogółu ludności.

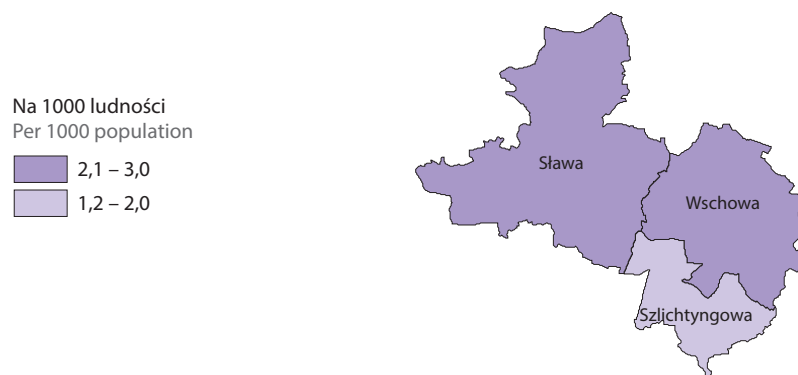
Mieszkania
Dwellings

W 2018 r. w powiecie wschowskim oddano do użytkowania 101 mieszkań, tj. 2,4% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2016 r. o 3,8%, jak i w relacji do 2017 r. o 23,5%. Z ogółu mieszkań oddanych do użytkowania 85 stanowiły mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 5,2% ogółu tych mieszkań oddanych do użytkowania w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 118,7 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Z 237 mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2016-2017, 44,7% stanowiły mieszkania zlokalizowane w gminie Sława, zaś 42,6% w gminie Wschowa.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 2,6 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 502 mieszkania, tj. o 41,8% mniej niż średnio w województwie.

Mapa 104. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 104. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie wschowskim znajduje się 232,0 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 3,6% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 37,2 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 616 wobec 578 w 2016 r.

Liczba wypadków drogowych w 2018 r. wyniosła 20 (wobec 18 w 2016 r. i 16 w 2017 r.), co stanowiło 3,0% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności były to 51,2 wypadki, tj. o 14,1 wypadków na 100 tys. ludności mniej niż średnio w województwie. W 2018 r. w wypadkach drogowych w powiecie wschowskim odnotowano 3 ofiary śmiertelne (wobec 6 w 2016 r. i 1 w 2017 r.) oraz 23 rannych (w 2016 r. – 22, a w 2017 r. – 24).

W 2016 r. w powiecie wschowskim znajdowało się 5,3 km ścieżek rowerowych (0,9% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 84,9 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie). Tym samym powiat wschowski jest powiatem o najmniejszym zagęszczeniu ścieżek rowerowych w województwie.

Spośród gmin powiatu wschowskiego większość ścieżek rowerowych jest skoncentrowanych w gminie Sława (4,0 km, tj. 75,5% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie). Od 2017 r. istnieje 0,6 km ścieżek rowerowych w gminie Wschowa

Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody budżetu powiatu wschowskiego były niższe od jego wydatków. W rezultacie rok budżetowy zamknięto deficytem stanowiącym 1,7% zrealizowanych dochodów (wobec deficytu w 2017 r. w wysokości odpowiadającej 1,0% dochodów).

Łączne dochody gmin powiatu również były niższe od ich łącznych wydatków, a relacja skumulowanego wyniku do sumy dochodów gmin wyniosła minus 1,1%.

Mapa 105. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Map 105. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu wschowskiego ukształtowały się na poziomie 41,4 mln zł, tj. o 2,3% niższym w stosunku do 2017 r., jednak o 12,8% wyższym w porównaniu z 2016 r. Wynik budżetu powiatu wschowskiego w 2018 r. wyniósł minus 0,7 mln zł, (wobec minus 0,4 mln zł w 2017 r.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu wschowskiego wyniosły 1057 zł i były o 2,3% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1074 zł na 1 mieszkańca były o 0,4% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu wschowskiego miały wpływy z tytułu subwencji ogólnej (40,7% wobec 35,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim), przy czym udział ten zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. o 6,7 p. proc. Zwiększył się natomiast udział dochodów własnych w strukturze dochodów powiatu (o 1,7 p. proc. do 30,3%) oraz dotacji (o 5,0 p. proc. do 29,0%).

W 2018 r. dochody budżetu powiatu wschowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 3,5 mln zł, co stanowiło 8,5% ogółu dochodów powiatu. Dochody te były o 3,6% niższe w stosunku do zrealizowanych w 2017 r. i 19-krotnie wyższe w porównaniu z 2016 r.

Tablica 133. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
 Table 133. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT WSCHOWSKI	1057	320	1074	965	109
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Sława	4953	2203	5098	4430	668
Szlichtyngowa	4208	1489	4565	3872	693
Wschowa	4148	1491	4069	3568	501

Większość wydatków budżetu powiatu wschowskiego stanowiły wydatki bieżące (89,8%), w tym wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń (60,1%). Dalsze 10,2% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 16,3% w poprzednim roku). Były to wydatki inwestycyjne, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 109 zł, tj. były o 6,9% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Budżety gmin

Budgets of gminas

W 2018 r. dochody gmin powiatu wschowskiego zbiorczo wyniosły 172,9 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 17,9%) i w 2017 r. (o 7,3%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 174,9 mln zł (tj. o 24,8% w stosunku do 2016 r. i o 9,9% w porównaniu z 2017 r.).

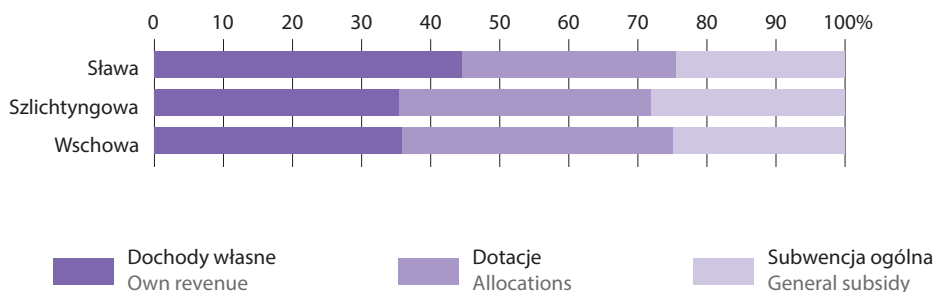
W dochodach budżetów gmin powiatu wschowskiego 39,0% stanowiły dochody własne. Było to o 0,9 p. proc. mniej niż w 2016 r. Zmniejszył się także udział subwencji ogólnej w dochodach gmin powiatu (o 2,8 p. proc.) i wyniósł 25,1%, przy wzroście udziału dotacji (o 3,6 p. proc.) do 35,9%.

Dochody gmin powiatu wschowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4417 zł, w tym dochody własne 1723 zł, tj. mniej niż średnio w gminach województwa lubuskiego odpowiednio o 4,1% i 20,1%.

W 2018 r. spośród gmin powiatu wschowskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Sława (44,5%). W pozostałych gminach wyniósł nieco ponad 35%.

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu wschowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 6,0 mln zł, co stanowiło 3,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to ponad 8-krotnie więcej niż w 2016 r. i 4,5-krotnie więcej w porównaniu z 2017 r.

Wykres 45. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
Chart 45. Structure of revenue of gminas by type in 2018

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu 87,0% stanowiły wydatki bieżące, a 13,0% wydatki inwestycyjne.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie wschowskim wyniosły 4467 zł, tj. o 26,7% więcej niż średnio w gminach województwa lubuskiego, w tym wydatki bieżące 3887 zł. Wydatki inwestycyjne w wysokości 580 zł na 1 mieszkańca były o 12,7% niższe niż średnio w gminach województwa

Spośród gmin powiatu wschowskiego najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zrealizowano w gminie Szlichtyngowa (o 4,4% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych gmin w województwie na 1 mieszkańca).

Tablica 134. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Table 134. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Sława	875,1	1262,4	2,0
Szlichtyngowa	-	-	-
Wschowa	448,9	4707,8	5,3

W 2018 r. średnio 39,3% wydatków gmin powiatu wschowskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem zanotowano w gminie Sława (41,6%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1521 zł w gminie Szlichtyngowa do 2123 zł w gminie Sława.

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

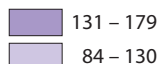
W końcu grudnia 2018 r. w powiecie wschowskim zarejestrowanych było 3,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 3,3% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 231 (o 6,5%).

Powiat wschowski znajduje się w grupie powiatów o najniższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatów zielonogórskiego, żagańskiego, nowosolskiego oraz sulęcińskiego). W 2018 r. było to 158 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (przy średniej w województwie lubuskim 183).

Mapa 106. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 106. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
Per 1000 population at working age

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminach miejsko-wiejskich Wschowa i Sława, odpowiednio 61,6% i 31,1% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Powiat wschowski wyróżnia jeden z najwyższych, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (na poziomie 5,2% wobec 2,8% średnio w województwie). Podmioty związane z przemysłem i budownictwem stanowiły 26,7% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty związane z sektorem usługowym – 68,0%.

Gmina miejsko-wiejska Wschowa znajduje się w grupie gmin o relatywnie wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 r. było to 179 podmiotów gospodarki narodowej.

Tablica 135. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
Table 135. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

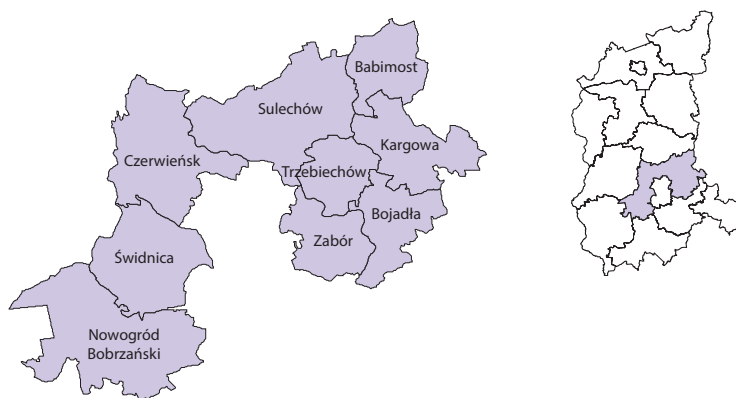
Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-operatives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions, as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT WSCHOWSKI	2017	3659	206	26	154	22	179	2622
	2018	3767	174	18	161	17	173	2752
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Sława		1173	64	11	54	3	71	902
Szlichtyngowa		272	7	1	10	3	27	194
Wschowa		2322	103	6	97	11	75	1656

Spółki handlowe w liczbie 174 stanowiły 4,6% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 18 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (10,3% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Sława (61,1% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT ZIELONOGÓRSKI

ZIELONOGÓRSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 136. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII

Table 136. Area and population. As of 31 Dec.

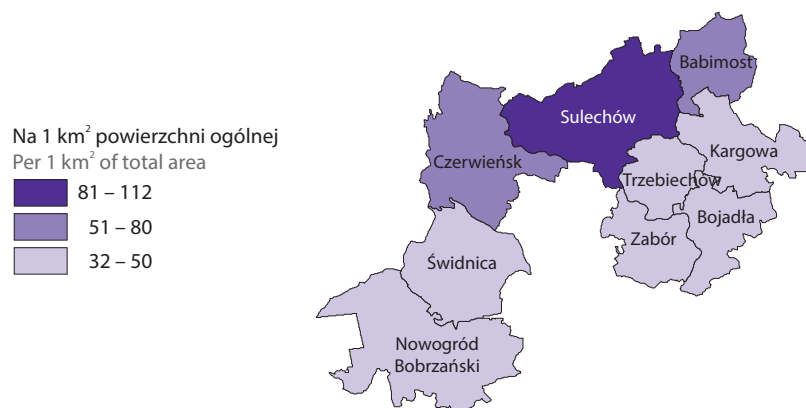
Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship= 100	ogółem total	województwo=100 voivodship= 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	1350	9,7	75558	7,4	38235
	2018	1350	9,7	75750	7,5	38325
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Babimost		93	0,7	6202	0,6	3129
Czerwieńsk		195	1,4	10050	1,0	5076
Kargowa		129	0,9	5829	0,6	2985
Nowogród Bobrzański		260	1,9	9490	0,9	4790
Sulechów		237	1,7	26588	2,6	13555
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bojadła		102	0,7	3269	0,3	1605
Świdnica		160	1,1	6619	0,7	3356
Trzebiechów		81	0,6	3426	0,3	1662
Zabór		93	0,7	4277	0,4	2167

Powiat zielonogórski, 4. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 7,5% populacji województwa. W 2015 r. gmina wiejska Zielona Góra połączyła się z miastem Zieloną Górą, w skutek czego liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się o ponad 19 tys. W kolejnych latach liczba ludności systematycznie wzrastała i w 2018 r. była o 0,7% wyższa niż w 2015 r.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z mniejszych w województwie (na poziomie 50,6%). W rezultacie względnie niski był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie zielonogórskim przypadały 102 kobiety.

Mapa 107. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 107. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. w gminie Nowogród Bobrzański oraz (podobnie jak w 2016 r. i 2017 r.) w gminie Sulechów odnotowano dodatni przyrost naturalny (odpowiednio na poziomie 2,2 i 1,4 osoby na 1000 ludności). Obie gminy ulokowały się wśród gmin o najwyższym przyroście naturalnym w województwie.

Powiat zielonogórski charakteryzuje jeden z niższych wskaźników urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 44,7% i był o 0,3 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. oraz o 0,5 p. proc. mniejszy niż w 2016 r.

Tablica 137. Ruch naturalny ludności

Table 137. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population	per 1000 population	
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	11,1	10,2	1,0
	2018	9,8	9,5	0,3
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Babimost		9,9	9,9	-
Czerwieńsk		9,2	9,5	-0,3
Kargowa		8,9	9,8	-0,9
Nowogród Bobrzański		9,6	7,4	2,2
Sulechów		11,1	9,7	1,4
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Bojadła		8,6	11,6	-3,1
Świdnica		6,7	7,4	-0,8
Trzebiechów		11,7	12,2	-0,6
Zabór		9,5	11,3	-1,9

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie zielonogórskim była niższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,6 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Częstość zawierania małżeństw była podobna jak w 2017 r., natomiast w porównaniu z 2016 r. było to mniej o 0,7 małżeństw na 1000 ludności. Korzystniej niż przed rokiem kształtował się współczynnik rozwodów, który był na poziomie średniej dla województwa (w 2018 r. było to 1,6 rozwodów na 1000 ludności). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,2, a w odniesieniu do 2016 r. zwiększyła się o 0,1.

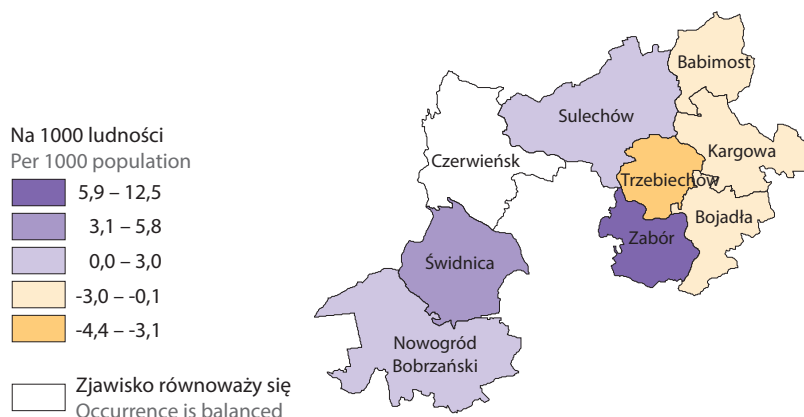
W powiecie zielonogórskim uległy osłabieniu wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności (z wyjątkiem zgonów). W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 1,3 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,7 p. prom. niższy niż w 2016 r. Jednocześnie liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym zmniejszyła się z 10,2 do 9,5 (wobec 9,0 w 2016 r.). W rezultacie powiat wyróżniał dodatni przyrost naturalny. Zielonogórski był jednym z dwóch powiatów w województwie, gdzie w 2018 r. odnotowano spadek umieralności (wraz z Zieloną Górą).

W ogólnej liczbie ludności powiatu zielonogórskiego 62,2% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 3 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat zielonogórski w grupie powiatów o niższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (wraz z powiatem sulęcińskim i krośnieńskim).

Powiat zielonogórski był jedynym z nielicznych powiatów w województwie, w którym saldo migracji ludności na pobyt stały pozostało dodatnie. Istotny był także wzrost przewagi zameldowań na pobyt stały nad wymeldowaniami z 0,5 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. do 0,8 w 2017 r. i 0,9 w 2018 r..

W 2018 r. w gminie Zabór zanotowano najmniejszy w województwie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 15,3% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Zabór była jedną z gmin o największym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 65,3% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie w gminie zanotowano jeden z dwóch najniższych wskaźników obciążenia demograficznego w województwie (53,1 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 108. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 108. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Sulechów. W 2018 r. było to 491 osób, tj. 40% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tej gminie odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. – 483). Było to 41% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu zielonogórskiego zajmowały obszar 68449,8 ha stanowiąc 9,6% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 66419,7 ha porastały 49,2% powierzchni powiatu.

W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu zielonogórskiego wynosiła 33261,2 ha, co stanowiło 2,4% powierzchni geograficznej województwa i 24,6% powierzchni geograficznej powiatu.

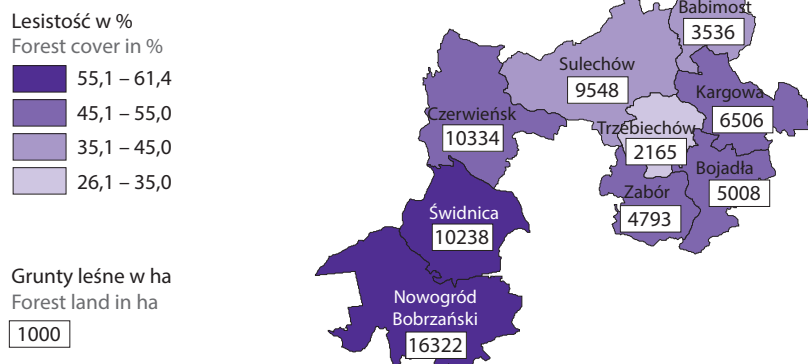
Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Świdnica (61,4) i Nowogród Bobrzański (61,0), a najniższy w mieście Babimost (1,3).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Czerwieńsk (5,1%), a najmniejszym gmina Babimost (0,9%).

Tablica 138. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 138. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature rese- rves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekolo- giczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	33396,9	98,5	32431,5	451,4	211
	2018	33261,2	98,5	32386,7	384,3	197
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Babimost		1259,3	42,9	1208,4	8,0	7
Czerwieńsk		6886,7	-	6317,4	117,1	17
Kargowa		4621,1	-	4588,5	32,6	13
Nowogród Bobrzański		3979,5	-	3960,0	19,5	23
Sulechów		2962,6	38,4	2860,6	101,9	66
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bojadła		2422,9	-	2404,7	18,2	6
Świdnica		5141,7	-	5140,1	1,6	43
Trzebiechów		3183,2	17,2	3136,0	47,2	12
Zabór		2804,2	-	2771,0	38,2	10

Mapa 109. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 109. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

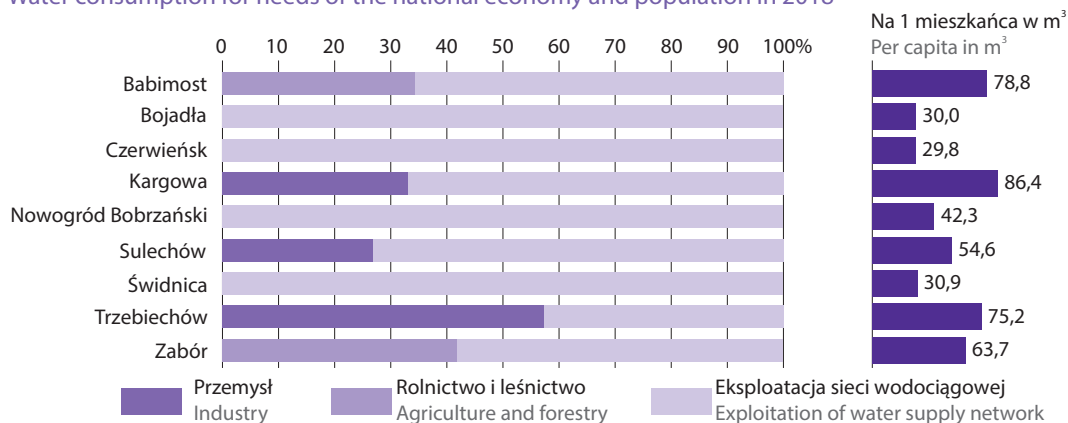

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Zielonogórski jest 11. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (przed powiatami: nowosolskim, strzelecko-drezdeneckim, świebodzińskim, wschowskim i sulęcińskim). W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 52,5 m³, tj. o 27,2 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 75,2% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 17,7% na cele produkcyjne w przemyśle, a pozostałe 7,1% zużyto do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie.

Wykres 46. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.

Chart 46. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Babimost – 57,3%) oraz w przemyśle (gmina Trzebiechów – 57,4%). Wielkość zużycia wody w pozostałych gminach jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2336 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 2,9% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 70,6% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 68,7% ogółu mieszkańców powiatu (w 2016 r. 69,5%). Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat zielonogórski na 10. lokacie w województwie.

Tablica 139. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
Table 139. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane Treated		Nieoczyszczane Untreated		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	2291	2291	69,8	-	-	67,7
	2018	2336	2336	70,6	-	-	68,7
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Babimost		221	221	100,0	-	-	96,5
Czerwieńsk		304	304	1,0	-	-	72,6
Kargowa		250	250	-	-	-	61,7
Nowogród Bobrzański		188	188	100,0	-	-	54,0
Sulechów		931	931	89,5	-	-	76,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bojadła		54	54	100,0	-	-	48,9
Świdnica		217	217	82,9	-	-	99,3
Trzebiechów		140	140	100,0	-	-	13,4
Zabór		31	31	100,0	-	-	23,3

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 27,2 mln zł, tj. 359 zł w przeliczeniu na mieszkańca (2. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 47,1% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 44,7% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, 7,7% na działalność związaną z oszczędzaniem energii, a pozostałe 0,5% na zmniejszanie hałasu i wibracji oraz na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 3,2 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 42 zł. Najwięcej środków finansowych (82,2%) przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, natomiast 17,8% wydatków pochłonęły inwestycje związane z budową i modernizacją stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (70,0% ogółu zainwestowanych środków), środki z zagranicy stanowiły 21,4%, kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe) – 7,7%, a środki pozyskane z budżetu województwa – 0,9%.

Tablica 140. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 140. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	22942,6	1407,0
	2018	27219,7	3161,2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Babimost		2074,0	1179,0
Kargowa		126,0	-
Nowogród Bobrzański		877,3	85,0
Sulechów		17246,3	631,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bojadła		663,0	400,0
Świdnica		34,1	315,0
Trzebiechów		6188,0	5,0
Zabór		11,0	546,0

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. liczba pracujących w powiecie zielonogórskim wyniosła 14,4 tys. osób, co stanowiło 6,1% ogółu pracujących w województwie lubuskim i była wyższa niż w 2016 r. o 1,9%.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie wyniosła 190 (tj. o 43 osoby mniej niż średnio w województwie).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 47%, tj. o 2,6 p. proc. mniej niż średnio w województwie. Liczba pracujących kobiet wzrosła w porównaniu z końcem 2016 r. o 4,3% przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 0,2%.

W powiecie zielonogórskim notuje się wyższy niż średnio w województwie odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2018 r. łącznie było to 43,4% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (4,7% ogółu pracujących wobec 2,4% w województwie lubuskim). W jednostkach prowadzących działalność usługową pracowało łącznie 51,9% ogółu pracujących (wobec 58,4% średnio w województwie).

Z ogółu pracujących w powiecie, najwięcej osób pracuje w gminie Sulechów (36,3%), w której w końcu 2018 r. liczba pracujących była wyższa niż w końcu 2016 r. o 7,7%. Wzrost liczby pracujących zanotowano także w gminach: Świdnica (o 19,2%), Nowogród Bobrzański (o 11,5%) oraz Kargowa (o 3,3%). W pozostałych gminach powiatu liczba pracujących zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2016 r., w największym stopniu w gminie Czerwieńsk (o 14,3%).

Tablica 141. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 141. Employed persons^a. As of 31 Dec.

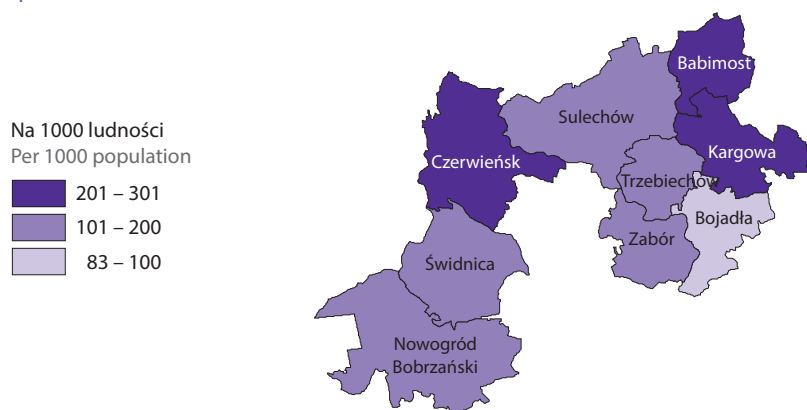
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017 14664	6,3	6784
	2018 14415	6,1	6777
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Babimost	1868	0,8	737
Czerwieńsk	2120	0,9	828
Kargowa	1649	0,7	865
Nowogród Bobrzański	1394	0,6	680
Sulechów	5227	2,2	2492
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bojadła	272	0,1	144
Świdnica	800	0,3	362
Trzebiechów	641	0,3	378
Zabór	444	0,2	291

a Patrz Uwagi ogólne
 a See general notes.

Podobnie jak w 2016 r. spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności notowano w gminie Babimost (301) i w gminie Kargowa (283). W pozostałych gminach powiatu liczba pracujących na 1000 ludności wyniosła od 83 w gminie Bojadła i 104 w gminie Zabór do 197 w gminie Sulechów i 211 w gminie Czerwieńsk.

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego o największej liczbie pracujących, w gminie Sulechów i Czerwieńsk większość pracujących związanych jest z przedsiębiorstwami usługowymi (odpowiednio 59,3% i 74,5% ogółu pracujących). Odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie w tych gminach wyniósł odpowiednio 37,3% i 24,7%. Z kolei w gminach Babimost i Kargowa większość pracujących koncentrują przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlane, odpowiednio 68,8% i 74,6%, przy mniejszym udziale pracujących w sekcjach usługowych, odpowiednio 28,2% i 20,0% ogółu pracujących.

Mapa 110. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 110. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Bezrobotni

Unemployed persons

W 2018 r. bezrobotni zarejestrowani w powiecie zielonogórskim, w liczbie 1,7 tys. osób, stanowili 7,8% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim. Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2016 r. o 25,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie była wyższa od średniej stopy bezrobocia w województwie lubuskim. W końcu 2018 r. wyniosła 6,7% (wobec 5,8% w województwie), była jednak o 2,3 p. proc. niższa niż w końcu 2016 r.

W populacji bezrobotnych zarejestrowanych 59,7% stanowiły kobiety (wobec 59,1% średnio w województwie), a ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2016 r. o 24,9%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 27,4%. Nieco niższy niż w 2016 r. i średnio w województwie był odsetek długotrwale bezrobotnych (43,8% wobec odpowiednio 49,2% i 45,3%).

Tablica 142. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII

Table 142. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	1788	7,3	1076
2018	1722	7,8	1028
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Babimost	77	0,3	45
Czerwieńsk	248	1,1	147
Kargowa	131	0,6	75
Nowogród Bobrzański	248	1,1	153
Sulechów	602	2,7	382
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bojadła	83	0,4	43
Świdnica	126	0,6	77
Trzebiechów	111	0,5	52
Zabór	96	0,4	54

Najmniej bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 ludności notuje się w gminie Babimost (12, tj. o 7 osób na 1000 ludności mniej niż w 2016 r.). Mniejszą liczbę bezrobotnych na 1000 ludności w porównaniu średnią wartością tego wskaźnika w województwie (22) zanotowano także w gminie Świdnica (19). W pozostałych gminach liczba ta była równa lub większa od wartości średniej w województwie i wyniosła od 22 bezrobotnych na 1000 ludności w gminach Kargowa i Zabór do 26 w gminie Nowogród Bobrzański i 32 w gminie Trzebiechów.

Stosunkowo wysoki był także odsetek osób młodych, w wieku do 25 lat, w populacji bezrobotnych zarejestrowanych, który wyniósł 13,9% (wobec 11,7% średnio w województwie), przy czym był o 0,7 p. proc. mniejszy niż w końcu 2016 r.

Relatywnie wysoki był także odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 3,8%, wobec 3,0% średnio w województwie). W porównaniu z końcem 2016 r. odsetek ten zmniejszył się jednak o 0,2 p. proc.

Odwrotnie niż w większości powiatów województwa lubuskiego, w powiecie zielonogórskim zwiększył się (o 0,7 p. proc.) odsetek osób w wieku 50 lat i więcej, który wyniósł 27,5%. Pozostał jednak na poziomie niższym niż średnio w województwie (28,7%).

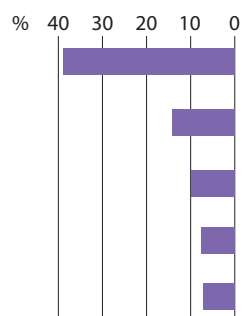
Wynagrodzenia

Wages and salaries

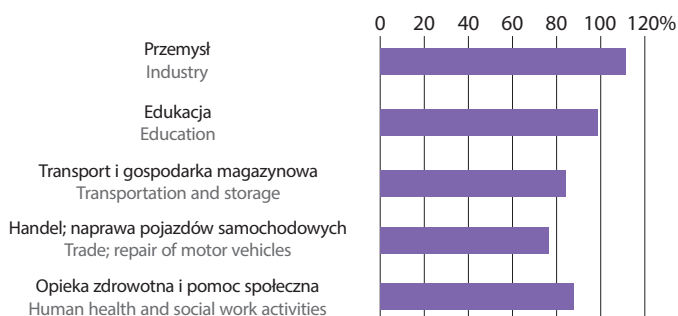
Od 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie zielonogórskim kształtuje się na poziomie wyższym od przeciętnego wynagrodzenia w województwie. W 2018 r. wyniosło 4330 zł, tj. było o 2,1% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). W porównaniu z 2016 przeciętne wynagrodzenie w powiecie wzrosło o 13,7%, a w porównaniu z 2017 r. o 6,5%.

Wykres 47. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
Chart 47. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Zatrudnienie w % ogółu zatrudnionych w powiecie (10,5 tys. osób)
Paid employment in % of total employees in powiat (10,5 thousand persons)

Wynagrodzenie w % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie (4330 zł)
Wages and salaries in % of average monthly gross wages and salaries in powiat (4330 PLN)

Kultura i turystyka

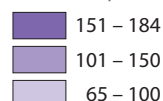
Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

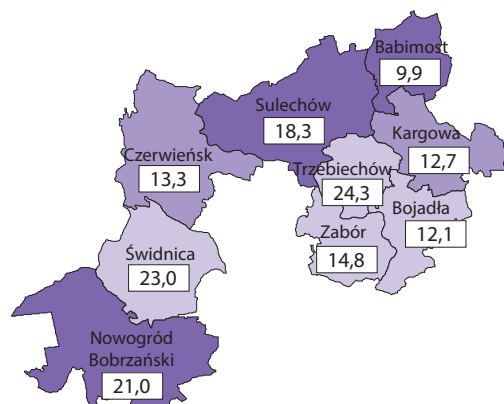
Libraries and cultural institutions

Mapa 111. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
Map 111. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
Library loans per borrower

Tablica 143. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 143. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblioteczne Library service points	Księgozbiór w tys. woluminów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	24	4	287,9	11017	187,9
	2018	24	4	285,5	10560	177,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Babimost		2	-	24,1	1138	11,3
Czerwieńsk		5	1	44,1	1208	16,0
Kargowa		2	-	30,4	854	10,8
Nowogród Bobrzański		3	-	39,2	1425	30,0
Sulechów		6	-	79,8	4505	82,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bojadła		2	-	22,0	324	3,9
Świdnica		2	-	15,6	425	9,8
Trzebiechów		1	-	12,4	279	6,8
Zabór		1	3	17,9	402	6,0

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie zielonogórskim funkcjonowały 24 biblioteki publiczne łącznie z filiami, tj. 9,5% wszystkich bibliotek w województwie.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Trzebiechów – 24 woluminy, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Babimost – 10 woluminów.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu zielonogórskiego instytucje zorganizowały łącznie 477 imprez (7,6% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 67,9 tys. osób.

W powiecie zielonogórskim funkcjonowały 54 zespoły artystyczne (11,0% zespołów artystycznych w województwie), w tym 9 zespołów wokalnych i chórów, 8 zespołów folklorystycznych oraz 6 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 730 członków, tj. 10,3% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Sulechów – 43,0% ogólnej liczby imprez w powiecie.
 W gminie Babimost natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyły 334 osoby.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu zielonogórskiego funkcjonowało 19 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 6,3% wszystkich obiektów w województwie. Było to 8 obiektów hotelowych oraz 11 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 836 miejsc noclegowych. Z ogółu miejsc noclegowych 62,9% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 25,3% - w hotelach. Pozostałe 37,1% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 81,8% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 144. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 144. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	16	13	831	663	26600	3829	55521	4179
	2018	19	15	836	684	31547	3500	56716	3871
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas		16	12	721	569	27218	3485	48936	3801
Gminy wiejskie Rural gminas:		3	3	115	115	4329	15	7780	70

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.

a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Kargowa (36,8% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz w gminie Sulechów (21,1% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie zielonogórskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 31,5 tys. turystów, tj. 4,6% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 3,5 tys. osób stanowili 11,1% turystów w powiecie i 2,0% ogółu turystów zagranicznych w województwie.

Udział noclegów udzielonych turystom zagranicznym w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wyniósł 6,8%.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie zielonogórskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 6,8 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Kargowa (średnio 6,5 noclegu) a najkrótszy w gminie Sulechów (średnio 1,4 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1 a w powiecie 1,8 noclegu.

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie zielonogórskim funkcjonowały 42 placówki wychowania przedszkolnego, tj. 8,4% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 ich liczba zwiększyła się o 1 tj. o 2,4%.

Przedszkola stanowiły 59,5% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli zwiększyła się o 2, tj. o 8,7%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie zielonogórskim przypadało 92 miejsc.

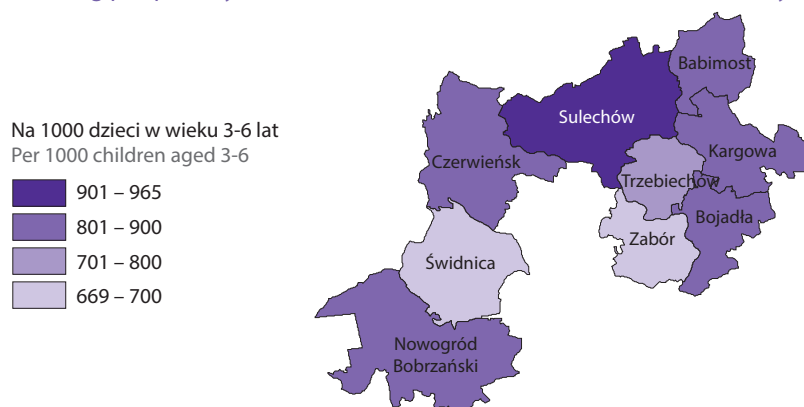
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,7 tys. dzieci, tj. o 6,2% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 78,9% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie zielonogórskim przypadało 65 dzieci.

Tablica 145. Wychowanie przedszkolne
Table 145. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	43	24	2346	2640	1987	425
	2018	42	25	2300	2710	2139	460
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Babimost		3	3	246	219	219	57
Czerwieńsk		8	4	320	374	265	53
Kargowa		2	1	175	218	167	-
Nowogród Bobrzański		4	2	85	315	242	55
Sulechów		14	7	942	1071	839	193
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bojadła		2	2	113	111	111	27
Świdnica		5	2	150	175	69	15
Trzebiechów		2	2	140	106	106	39
Zabór		2	2	129	121	121	21

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Sulechów (28% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 41,0% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu zielonogórskiego.

Mapa 112. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 112. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

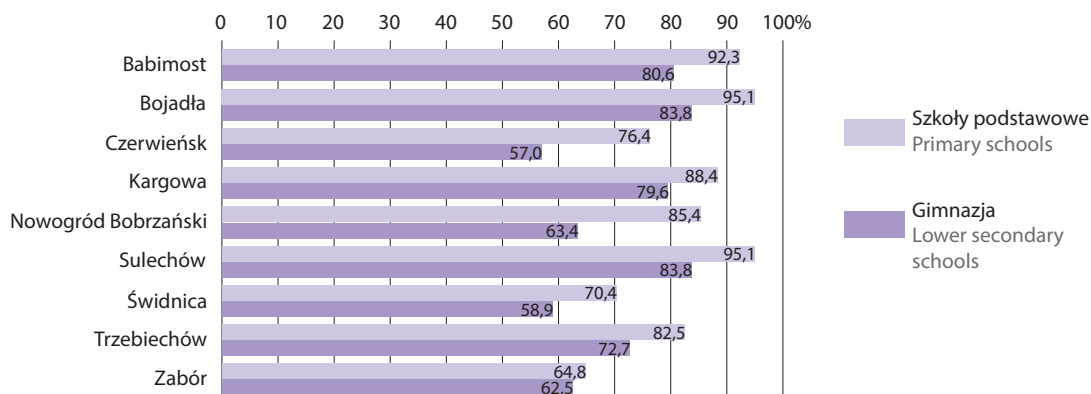
Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 36 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie zielonogórskim uczyło się 5,6 tys. dzieci, tj. 6,9% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 31,4%. Na jedną szkołę w powiecie zielonogórskim przypadało średnio 157 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie zielonogórskim funkcjonowało 7 gimnazjów, do których uczęszczało 595 uczniów, tj. 6,8% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Wykres 48. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 48. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Sulechów (25,0% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

Tablica 146. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 146. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	35	4923	7	1240	561
	2018	36	5644	7	595	613
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Babimost		4	483	1	69	67
Czerwieńsk		5	712	1	59	61
Kargowa		2	450	-	40	62
Nowogród Bobrzański		5	718	-	76	82
Sulechów		9	2021	1	212	213
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Bojadła		2	260	1	32	38
Świdnica		3	428	-	46	43
Trzebiechów		1	271	1	28	21
Zabór		5	301	2	33	26

a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 85,5% i był o 6,6 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie zielonogórskim 72,8% i był o 7,6 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie zielonogórskim zatrudniały łącznie 587 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie zielonogórskim pozostawało 7 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 0,9 tys. uczniów. Były to 2 branżowe szkoły I stopnia, 3 licea ogólnokształcące, 1 technikum i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Wykres 49. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
 Chart 49. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
 a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W powiecie zielonogórskim w końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 611,8 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 45,3 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najmniejsze zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Trzebiechów (22,7 m³ na 1 mieszkańca). Była to jedyna gmina, w której nastąpił spadek zużycia wody w porównaniu z 2016 r. (o 2,6%). Największe zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Nowogród Bobrzański (38,9 m³). Zużycie wody w tej gminie było o 18,6% wyższe niż w 2016 r.

Tablica 147. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 147. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

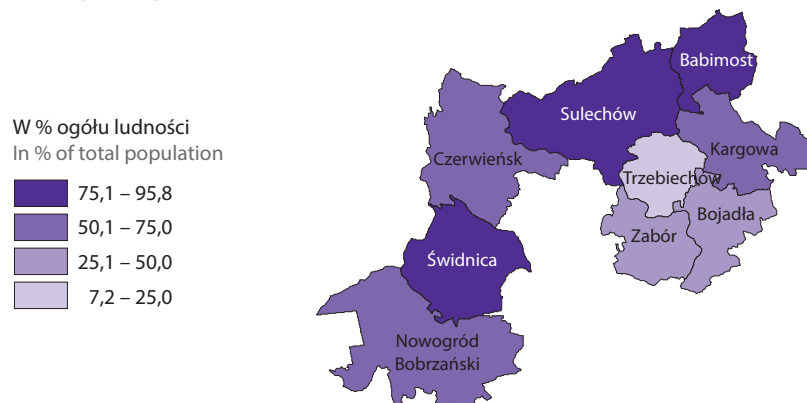
Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2017	640,3	47,4	96,1	412,2	30,5	66,3
	2018	611,8	45,3	96,1	419,3	31,1	66,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Babimost		43,3	46,7	88,9	49,2	53,0	92,8
Czerwieńsk		92,4	47,5	96,1	87,6	45,0	67,0
Kargowa		37,8	29,4	84,8	24,0	18,7	53,1
Nowogród Bobrzański		101,1	38,9	98,6	31,7	12,2	52,7
Sulechów		148,7	62,8	99,8	98,7	41,7	78,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Bojadła		26,7	26,1	88,1	30,5	29,8	38,6
Świdnica		62,8	39,0	96,5	90,1	56,0	95,8
Trzebiechów		51,9	64,1	97,0	2,3	2,8	7,2
Zabór		47,1	50,4	98,1	5,2	5,6	25,6

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 96,1% (wobec 94,6% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie zielonogórskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 31,2 m³, tj. o 1,3% więcej niż przeciętnie w województwie

W 2018 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie zielonogórskim wyniosła 419,3 km. W przeliczeniu na 100 km² było to 31,1 km, tj. o 0,7 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 66,6% ludności powiatu zielonogórskiego (wobec 74,1% średnio w województwie).

Mapa 113. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.

Map 113. Consumers using sewage network in 2018

W 2018 r. zagęszczenie sieci gazowej w powiecie zielonogórskim było większe niż średnio w województwie. W końcu roku długość sieci gazowej wyniosła 470,6 km, tj. 34,9 km w przeliczeniu na 100 km² (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie, na poziomie 47,9%, jest jednak niższy niż średnio w województwie (52,8%). Liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu wyniosła 12,7 tys. (tj. 6,4% ogółu odbiorców gazu w województwie). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 8472,3 kWh, tj. o 24,0% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie zielonogórskim w końcu 2018 r. było 27,7 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2211 kWh, tj. o 14,0% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 810 kWh (wobec 774 kWh średnio w województwie).

Najwięcej km sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² przypadało w gminie Babimost (66,7 wobec 66,4 w 2016 r.). Wyższe niż średnio w województwie zagęszczenie sieci gazowej zanotowano także w gminie Sulechów (50,2 km na 100 km²). W gminach tych odsetek korzystających z sieci gazowej sięgnął odpowiednio 88,8% i 71,1% ludności.

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego w gminie Bojadła nie występuje sieć gazowa.

Mieszkania Dwellings

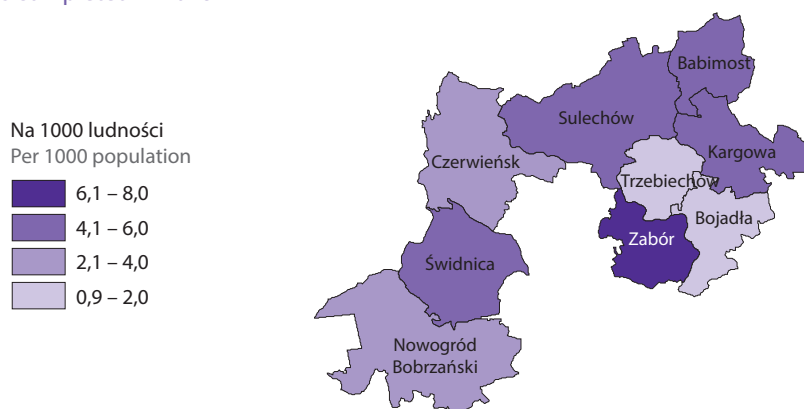
W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie zielonogórskim wyniosła 331 (tj. o 30,3% więcej niż w 2016 r.), co stanowiło 7,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Z ogółu mieszkań oddanych do użytkowania 214 stanowiły mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 13,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 107,3 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2018 r. wyniósł 4,4 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 946 mieszkania, tj. o 9,6% więcej niż średnio w województwie.

Z ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2016-2017 (łącznie 555) 40,2% stanowiły mieszkania zlokalizowane w gminie Sulechów. Dalsze 11,5% ogółu mieszkań oddano w gminie Czerwieńsk, a 11,2% w gminie Babimost.

Mapa 114. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

Map 114. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie zielonogórskim znajduje się 557,6 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 8,6% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 41,3 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 757 wobec 730 w 2016 r. i 738 w 2017 r. Liczba wypadków drogowych w 2018 r. wyniosła 50 (tj. 7,5% ogółu wypadków drogowych w województwie) i była o 2 wypadki wyższa niż w 2017 r. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 66,0 wypadków, tj. o 0,7 wypadku na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W 2018 r. w wypadkach drogowych w powiecie zielonogórskim odnotowano 8 ofiar śmiertelnych (tj. o 3 ofiary śmiertelne więcej niż w 2017 r.) oraz 62 rannych (tj. o 5 rannych mniej niż w poprzednim roku).

W powiecie zielonogórskim znajduje się 59,4 km ścieżek rowerowych (9,9% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 440,1 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej ścieżek rowerowych koncentruje gmina Babimost (24,1 km, tj. 40,6% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie). Dalsze 10,2 km ścieżek znajduje się w gminie Czerwieńsk, a 8,5 km w gminie Kargowa.

Finanse publiczne

Public finance

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2018 r. dochody powiatu zielonogórskiego przewyższały zrealizowane wydatki. W rezultacie rok budżetowy zamknięto nadwyżką, odpowiadającą 2,9% ogółu dochodów budżetu wobec nadwyżki w poprzednim roku w wysokości 3,9% ogółu dochodów.

Z kolei w przypadku gmin powiatu zielonogórskiego, łączne dochody budżetowe były mniejsze niż zrealizowane wydatki. W rezultacie skumulowany wynik gmin powiatu był ujemny w wysokości odpowiadającej 0,3% łącznych dochodów gmin. Deficyt budżetowy wystąpił m.in. w gminie Czerwieńsk i Babimost (w których relacja wyniku do dochodów wyniosła odpowiednio minus 12,4% i minus 10,2%). Nadwyżkę budżetową zanotowano m.in. w gminach: Kargowa, Sulechów i Zabór (w wysokości stanowiącej odpowiednio 6,1%, 4,7% i 4,2% zrealizowanych dochodów).

Mapa 115. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Map 115. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu zielonogórskiego w kwocie 75,5 mln zł były wyższe niż w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 10,2% i 4,9%. Z kolei wydatki wzrosły w porównaniu z poprzednimi latami do poziomu 73,3 mln zł, tj. odpowiednio o 8,8% i 6,1%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu zielonogórskiego wyniosły 999 zł i były o 7,6% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 970 zł na 1 mieszkańca były o 10,0% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

W strukturze dochodów powiatu zielonogórskiego największy udział (o 2,7 p. proc. większy niż w 2016 r.) miały dochody własne (44,5% wobec 36,4% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Zwiększył się także udział dotacji, które stanowiły 25,0% ogółu dochodów powiatu, tj. o 3,0 p. proc. więcej niż w 2016 r.) Zmniejszył się natomiast udział subwencji ogólnej w ogóle dochodów budżetu, który wyniósł 30,5%, tj. o 5,6 p. proc. mniej w porównaniu z 2016 r.).

W 2018 r. dochody budżetu powiatu zielonogórskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 4,4 mln zł, co stanowiło 5,8% ogółu dochodów powiatu. Dochody te były ponad 6,5-krotnie wyższe w porównaniu z 2016 r., jednak zmniejszyły się w porównaniu z 2017 r. o 34,1%.

W strukturze wydatków budżetu powiatu zielonogórskiego 86,9% stanowiły wydatki bieżące, w tym 52,9% wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Dalsze 13,1% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 8,6% przed rokiem). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 127 zł, tj. były o 24,5% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych powiatów na 1 mieszkańca.

Tablica 148. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 148. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	999	445	970	843	127
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Babimost	4991	2911	5500	4184	1316
Czerwieńsk	4916	2045	5527	4032	1495
Kargowa	4694	2188	4408	3585	823
Nowogród Bobrzański	4099	1921	4035	3645	390
Sulechów	4547	2419	4333	3701	632
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Bojadła	4177	1472	4234	3927	307
Świdnica	5170	2995	5039	4128	912
Trzebiechów	5229	2376	5589	4036	1553
Zabór	5057	2593	4843	3404	1438

Budżety gmin Budgets of gminas

W 2018 r. dochody gmin powiatu zielonogórskiego zbiorczo wyniosły 354,2 mln zł, tj. były wyższe od notowanych w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 23,6% i 7,6%. Z kolei łączne wydatki gmin w kwocie 355,2 mln zł wzrosły w analogicznych okresach odpowiednio o 27,6% i 9,4%.

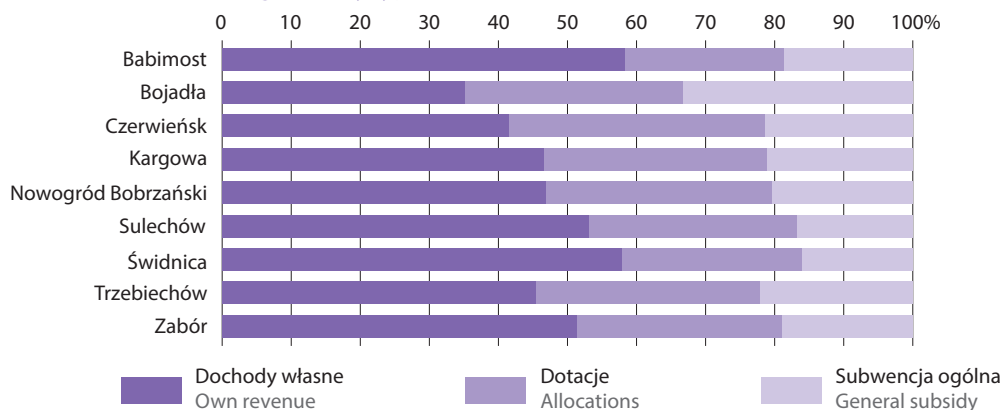
W dochodach budżetów gmin powiatu zielonogórskiego średnio 50,1% stanowiły dochody własne (tj. o 3,3 p. proc. więcej niż średnio w gminach województwa lubuskiego i o 1,3 p. proc. więcej w stosunku do 2016 r.). Dalsze 30,7% (tj. o 1,1 p. proc. więcej niż w 2016 r.) zapewniały dotacje, a 19,2% (tj. o 2,4 p. proc. mniej w stosunku do 2016 r.) – subwencja ogólna.

Dochody gmin powiatu zielonogórskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4686 zł, tj. o 1,8% więcej niż średnio w budżetach gmin w województwie, w tym dochody własne 2346 zł, tj. o 8,8% więcej w stosunku do przeciętnych dochodów własnych na 1 mieszkańca w gminach.

W latach 2017-2018 łączne dochody gmin powiatu zielonogórskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły blisko 34,8 mln zł, tj. ponad 15% ogółu dochodów gmin w województwie z tej kategorii dochodowej.

Wykres 50. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.

Chart 50. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Babimost (58,3%). Wysoki udział dochodów własnych (przekraczający 50% ogółu dochodów budżetu) notuje się także w gminach: Świdnica (57,9%), Sulechów (53,2%) i Zabór (51,3%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 35,2% w gminie Bojadła do 46,9% w gminie Nowogród Bobrzański.

Tablica 149. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Table 149. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Babimost	1547,0	1045,9	3,4
Czerwieńsk	6349,2	5217,4	10,5
Kargowa	566,2	942,6	3,4
Nowogród Bobrzański	387,7	978,5	2,5
Sulechów	1575,3	7283,2	6,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Bojadła	-	-	-
Świdnica	253,9	501,6	1,5
Trzebiechów	1101,5	3219,8	17,9
Zabór	2521,4	1304,2	6,1

W 2018 r. spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zrealizowano w gminie Trzebiechów (1553 zł, tj. prawie 2,5-krotnie wyższe niż średnio w gminach województwa lubuskiego).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu zielonogórskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 20,5 mln zł, co stanowiło 5,8% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to ponad 8-krotnie więcej niż w 2016 r. i o 43,3% więcej niż w 2017 r.

W strukturze wydatków budżetów gmin powiatu 81,2% stanowiły wydatki bieżące, a 18,8% wydatki inwestycyjne.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie zielonogórskim wyniosły 4699 zł i były o 33,2% większe od przeciętnych wydatków gmin na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 3814 zł, a inwestycyjne – 885 zł. Te ostatnie były o 33,3% wyższe w porównaniu ze przeciętnymi wydatkami inwestycyjnymi gmin w województwie

W 2018 r. 31,1% wydatków gmin powiatu zielonogórskiego stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem zanotowano w gminie Sulechów (39,6%), a najniższy w gminie Zabór (19,0%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 922 zł w gminie Zabór do 1618 zł w gminie Czerwieńsk i 1717 zł w gminie Sulechów.

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie zielonogórskim zarejestrowanych było 7,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 6,4% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 337 (o 4,9%).

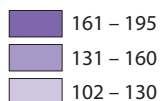
Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Sulechów (38,0% ogólnej liczby podmiotów w powiecie).

Powiat zielonogórski znajduje się w grupie powiatów o najniższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 r. było to 153 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 183 podmiotach w województwie..

Mapa 116. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 116. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
Per 1000 population at working age

Gmina Świdnica mieści się w grupie gmin wiejskich o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 195 podmiotów (2 lokata wśród gmin wiejskich w województwie).

W powiecie zielonogórskim w 2018 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 26,1% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,3% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność w zakresie usług – 69,6%.

Tablica 150. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
 Table 150. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions,as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT	2017	7036	538	111	336	37	335	5089
ZIELONOGÓRSKI	2018	7226	481	62	340	23	316	5295
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Babimost		537	18	1	23	2	30	385
Czerwieńsk		847	48	4	39	2	36	625
Kargowa		600	39	4	32	2	26	439
Nowogród Bobrzański		747	38	7	24	3	43	555
Sulechów		2745	214	30	163	9	94	1928
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Bojadła		225	11	4	5	1	7	184
Świdnica		814	67	5	34	3	48	627
Trzebiechów		214	18	6	6	-	7	164
Zabór		497	28	1	14	1	25	388

Spółki handlowe w liczbie 481 stanowiły 6,7% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 62 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (tj. 12,9% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Sulechów (48,4% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT ŻAGAŃSKI

ŻAGAŃSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 151. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 151. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	1132	8,1	80114	7,9	41033
	2018	1132	8,1	79583	7,8	40783
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Gozdnica		24	0,2	3061	0,3	1583
Żagań		40	0,3	25812	2,5	13346
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Iłowa		153	1,1	6882	0,7	3541
Małomice		80	0,6	5206	0,5	2654
Szprotawa		233	1,7	20795	2,0	10780
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brzeżnica		122	0,9	3763	0,4	1876
Niegosławice		136	1,0	4446	0,4	2207
Wymiarki		63	0,5	2297	0,2	1203
Żagań		281	2,0	7321	0,7	3593

Powiat żagański, 8. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 7,8% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 4,0% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu żagańskiego, do ponad 60,6 tys.¹ osób w 2050 r. – w porównaniu z 2013 r. oznacza to największy (o 25,9%) ubytek ludności wśród powiatów województwa lubuskiego.

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wyniósł 51,2% i zbliżony był do średniej wartości w województwie (51,3%). W rezultacie równy średniej był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie żagańskim przypadało 105 kobiet.

Mapa 117. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 117. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. większość gmin w powiecie żagańskim odnotowała ujemny przyrost naturalny, a najwyższy gmina Gozdnicza (na poziomie minus 9,1 osoby na 1000 ludności) oraz gmina Wymiarki (minus 7,8 osoby na 1000 ludności). Poziom ubytku naturalnego w Gozdnicy był najwyższy w województwie.

Tablica 152. Ruch naturalny ludności

Table 152. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population		
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	9,3	11,4	-2,1
	2018	8,4	12,3	-3,9
Gminy miejskie: Urban gminas:				
Gozdnica		8,8	17,9	-9,1
Żagań		8,4	13,1	-4,7
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Iłowa		8,6	14,2	-5,7
Małomice		7,5	13,4	-5,9
Szprotawa		7,4	11,5	-4,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Brzeźnica		10,4	8,6	1,9
Niegosławice		12,4	12,9	-0,5
Wymiarki		5,2	13,0	-7,8
Żagań		8,8	8,0	0,8

Powiat żagański wyróżnia względnie wysoki wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 60,6% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. i 2016 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie żagańskim była wyższa od średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 5,2 wobec 4,9 w województwie lubuskim). Było to o 0,4 małżeństw na 1000 ludności więcej niż w 2017 r. i o 0,3 więcej niż w 2016 r. Gorzej kształtował się współczynnik rozwodów, który był wyższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,8 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności nie zmieniła się, natomiast w odniesieniu do 2016 r. spadła o 0,1.

W powiecie żagańskim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 0,9 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 1,1 p. prom. niższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 11,4 do 12,3 (wobec 11,5 w 2016 r.) i była najwyższa wśród powiatów. W rezultacie w 2018 r. w powiecie żagańskim odnotowano najniższy przyrost naturalny w skali powiatów.

W ogólnej liczbie ludności powiatu żagańskiego 61,6% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadały 62 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 2 osoby mniej niż średnio w województwie. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie żagańskim wzrośnie do 82.

W powiecie żagańskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. W ujęciu rocznym odnotowano spadek przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 4 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. do minus 3,3 w 2018 r. (wobec minus 2,9 w 2016 r.).

W 2018 r. w gminie Gozdnicza zanotowano jeden z największych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 23,9% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Gozdnicza miała najmniejszy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w województwie (na poziomie 13,8% wobec 18,1% średnio w województwie). Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie był niższy od średniej dla województwa (60,4 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 118. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 118. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie Szprotawa i gminie miejskiej Żagań. W 2018 r. było to odpowiednio 293 i 248 osób, tj. łącznie 55% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 339 i 414). Łącznie było to blisko 61% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu żagańskiego zajmowały obszar 54887,3 ha stanowiąc 7,7% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 52936,7 ha porastały 46,8% powierzchni powiatu.

W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu żagańskiego wynosiła 29712,5 ha, co stanowiło 2,1% powierzchni geograficznej województwa i 26,3% powierzchni geograficznej powiatu.

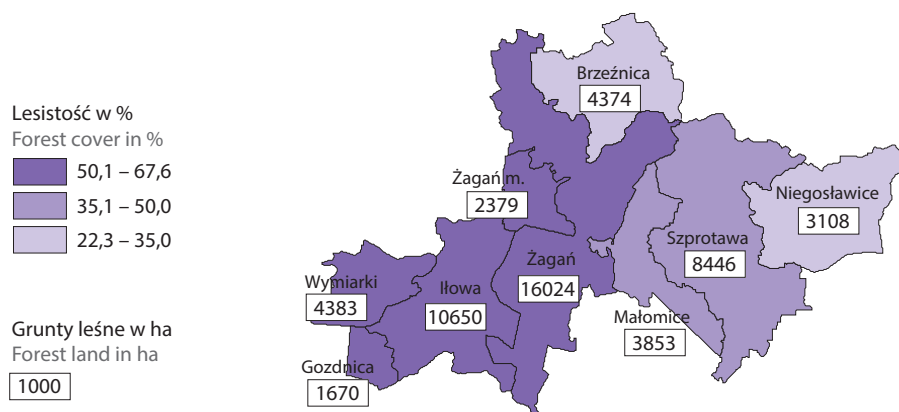
Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w Gozdnicy (67,6), a najniższy w mieście Szprotawa (10,0).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina wiejska Żagań (7,4%), a najmniejszym miasto Żagań (0,2%).

Tablica 153. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 153. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature rese- rves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekolo- giczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	29887,9	158,2	29437,4	219,0	101
	2018	29712,5	158,2	29264,1	216,8	107
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Gozdnica		1517,0	-	1517,0	6,6	1
Żagań		241,3	-	241,3	-	3
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Iłowa		7853,5	-	7721,0	132,5	19
Małomice		772,3	-	728,7	43,6	12
Szprotawa		4242,0	152,3	4003,9	-	30
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brzeźnica		831,3	5,9	823,5	7,8	6
Niegosławice		4257,9	-	4257,9	-	5
Wymiarki		1572,9	-	1571,0	1,9	16
Żagań		8424,3	-	8399,9	24,5	15

Mapa 119. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 119. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

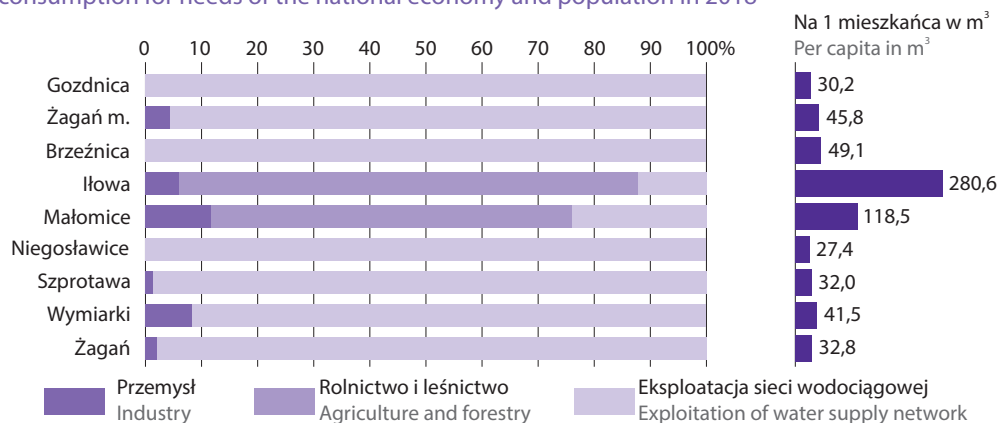

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Żagański jest 7. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (za żarskim, krośnieńskim, gorzowskim, miastami Zielona Góra i Gorzów Wlkp. i powiatem słubickim). W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 64,4 m³, tj. o 15,3 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 56,3% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 38,5% w wyniku nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, a 5,2% na cele produkcyjne w przemyśle.

Wykres 51. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.

Chart 51. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Iłowa – 95,2% oraz obszar wiejski gminy Małomice – 87,7%). Najwięcej wody na cele produkcyjne w przemyśle zużyto w miastach: Małomice (43,8%) i Iłowa (43,3%). Wielkość zużycia wody w pozostałych gminach jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2002 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 7,6% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 34,6% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 72,8% ogółu mieszkańców powiatu (w 2016 r. 73,6%). Relatywnie wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat żagański na 7. lokacie w województwie.

Tablica 154. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
 Table 154. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane Treated		Nieoczyszczane Untreated		Ludność korzystająca z oczyszczal- ni ścieków w % ludno- ści ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	1977	1939	34,9	38	38	72,3
	2018	2002	1968	34,6	34	34	72,8
Gminy miejskie: Urban gminas:							
Gozdnica		77	43	100,0	34	34	35,9
Żagań		955	955	-	-	-	95,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Iłowa		151	151	-	-	-	58,8
Małomice		119	119	100,0	-	-	67,0
Szprotawa		500	500	98,8	-	-	81,1
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Brzeźnica		11	11	100,0	-	-	11,4
Niegosławice		89	89	-	-	-	53,5
Wymiarki		8	8	100,0	-	-	14,4
Żagań		92	92	5,4	-	-	63,1

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 3,5 mln zł, tj. 44 zł w przeliczeniu na mieszkańca (13. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 75,0% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 13,3% na gospodarkę odpadami, 5,3% na oszczędzanie energii, 3,6% na zapobieganie infiltracji zanieczyszczeń do gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych, a pozostałe 2,8% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły 5,1 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 65 zł. Najwięcej środków finansowych (79,0%) przeznaczono na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody, a 21,0% stanowiły środki przeznaczone na ujęcia i doprowadzenia wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (stanowiące 30,5% ogółu zainwestowanych środków), 24,2% środków pochodziło z funduszy ekologicznych, 22,7% z kredytów i pożyczek krajowych, 22,3% z zagranicy, a pozostałe 0,3% nakładów stanowiły środki z budżetu gminy.

Tablica 155. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 155. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	5577,2	1365,0
	2018	3481,9	5137,7
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Gozdnica		-	3987,0
Żagań		174,2	-
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Iłowa		307,0	48,2
Szprotawa		2529,8	905,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Niegosławice		12,0	197,0
Żagań		458,9	-

Rynek pracy

Labour market

Pracujący

Employed persons

W 2018 r. liczba pracujących w powiecie żagańskim wyniosła 11,4 tys. osób, co stanowiło 4,8% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba w końcu 2018 r. była o 3,7% wyższa niż w końcu 2016 r.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie żagańskim jest najmniejsza spośród powiatów województwa. W 2018 r. wyniosła 143, tj. o 90 pracujących na 1000 ludności mniej niż średnio w województwie lubuskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 53,9%, tj. o 4,3 p. proc. więcej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2016 r. o 0,7%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 7,6%.

W powiecie żagańskim 60,8% stanowili pracujący w jednostkach usługowych (wobec 58,4% średnio w województwie). W przedsiębiorstwach przemysłowych i budowlanych pracowało łącznie 36,5% ogółu pracujących w powiecie (wobec 39,2% średnio w województwie), a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 2,8% (wobec 2,4% średnio w województwie).

Tablica 156. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 156. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŻAGAŃSKI	11325	4,9	6132
	2018	4,8	6136
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Gozdnica	366	0,2	190
Żagań	5125	2,2	2809
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Iłowa	1128	0,5	496
Małomice	493	0,2	238
Szprotawa	3033	1,3	1729
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brzeźnica	206	0,1	139
Niegosławice	296	0,1	172
Wymiarki	331	0,1	146
Żagań	397	0,2	217

^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwięcej pracujących koncentrowała gmina miejska Żagań (45,1% ogółu pracujących w powiecie). Z ogółu pracujących w tej gminie 60,4% miało miejsce pracy w jednostkach usługowych, a 38,5% w przemyśle i budownictwie. Z kolei w drugiej ze względu na liczbę pracujących gminie powiatu – w gminie Szprotawa (26,7% ogółu pracujących w powiecie), odsetek pracujących w przedsiębiorstwach usługowych wyniósł 68,3%, a w przemyśle i budownictwie 28,9%. We wszystkich gminach powiatu żagańskiego liczba pracujących w przeliczeniu na liczbę mieszkańców była mniejsza niż średnia w województwie lubuskim (233). Najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności notowano w gminie miejskiej Żagań (199 osób). W pozostałych gminach powiatu liczba ta wyniosła od 54 w gminie wiejskiej Żagań i 55 w gminie Brzeźnica do 144 w gminie Wymiarki, 146 w gminie Szprotawa i 164 w gminie Iłowa.

Mapa 120. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 120. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

161 – 199
81 – 160
54 – 80

Bezrobotni

Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie żagańskim w liczbie 2,0 tys. osób stanowili 8,8% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 36,0%, tj. w większym stopniu niż średnio w województwie (spadek o 31,4%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie obniżyła się w porównaniu ze stanem z przed dwóch lat do poziomu 9,4%, tj. o 5,0 p. proc.

Tablica 157. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII

Table 157. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŻAGAŃSKI			
2017	2398	9,7	1474
2018	1957	8,8	1226
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Gozdnica	64	0,3	47
Żagań	398	1,8	233
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Iłowa	138	0,6	87
Małomice	170	0,8	93
Szprotawa	662	3,0	426
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brzeźnica	103	0,5	63
Niegosławice	213	1,0	143
Wymiarki	57	0,3	31
Żagań	152	0,7	103

W większości gmin powiatu żagańskiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnia w województwie (22 osoby). Najmniejsza była w gminie miejskiej Żagań (15 bezrobotnych na 1000 ludności). W pozostałych gminach powiatu wyniosła od 20 w gminie Iłowa i 21 w gminach Gozdnica i wiejskiej Żagań do 32 w gminie Szprotawa, 33 w gminie Małomice i 48 w gminie Niegosławice. We wszystkich gminach nastąpiła jednak znaczna poprawa wartości prezentowanego wskaźnika w stosunku do notowanego w końcu 2016 r., największa w gminie Wymiarki (spadek o 25 osób na 1000 mieszkańców). Wyraźny spadek natężenia bezrobocia wystąpił także w gminach: Iłowa (o 19 osób na 1000 mieszkańców) oraz Brzeźnica i Małomice (po 17 osób).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 62,6% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 32,0%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 41,8%.

W końcu 2018 r. udział długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie żagańskim wyniósł 43,7%, tj. o 6,5 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r. Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2016 r. do 10,3% (tj. o 2,0 p. proc.).

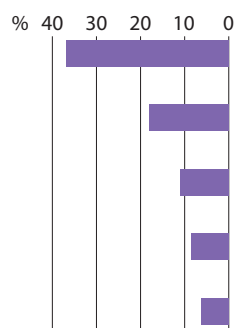
Odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 3,0%) był równy średniemu w województwie. Był jednak niższy w porównaniu z notowanym w 2016 r. o 0,5 p. proc. Podobnie jak w większości powiatów, w powiecie żagańskim zmniejszył się udział osób w wieku 50 lat i więcej w populacji bezrobotnych zarejestrowanych, który w końcu 2018 r. wyniósł 28,0% (tj. o 1,0 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.).

Wynagrodzenia Wages and salaries

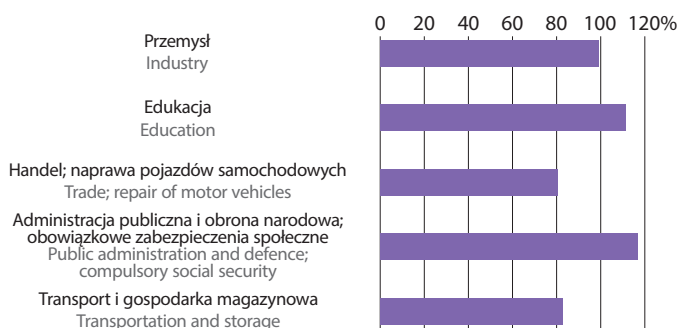
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie żagańskim od lat jest jednym z niższych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2018 r. wyniosło 3843 zł, tj. stanowiło 90,6% przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4240 zł). Notowany w 2018 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w powiecie w stosunku do 2016 r. wyniósł 12,1%, a w porównaniu z 2017 r. – 7,1%, tj. mniej w porównaniu ze wzrostem średniego wynagrodzenia w województwie w analogicznych okresach – o 13,5% i 7,3%.

Wykres 52. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
Chart 52. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Zatrudnienie w % ogółu zatrudnionych w powiecie (9,3 tys. osób)
Paid employment in % of total employees in powiat (9,3 thousand persons)

Wynagrodzenie w % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie (3843 zł)
Wages and salaries in % of average monthly gross wages and salaries in powiat (3843 PLN)

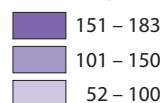

Kultura i turystyka Culture and tourism

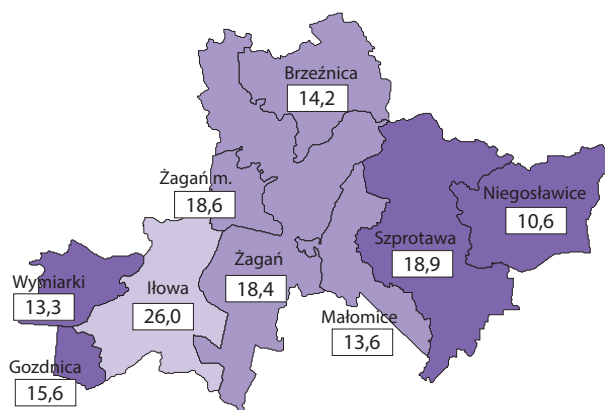
Biblioteki oraz instytucje kultury Libraries and cultural institutions

Mapa 121. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
Map 121. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
Library loans per borrower

Tablica 158. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 158. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	29	1	367,9	11872	216,7
	2018	29	1	360,4	11459	202,0
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Gozdnica		1	-	14,8	520	8,1
Żagań		5	-	114,4	3741	69,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Iłowa		1	-	9,1	357	9,3
Małomice		1	-	16,7	564	7,7
Szprotawa		6	1	78,4	3571	67,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brzeźnica		2	-	18,0	427	6,1
Niegosławice		4	-	32,0	811	8,6
Wymiarki		1	-	10,1	385	5,1
Żagań		8	-	66,8	1083	19,9

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie żagańskim funkcjonowało 29 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 11,5% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 1,8% oraz liczba czytelników o 7,6%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 19,2%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Iłowa – 26 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Niegosławice – 11 woluminów.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu żagańskiego instytucje zorganizowały łącznie 852 imprezy (13,5% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 100,9 tys. osób.

W powiecie żagańskim funkcjonowało 25 zespołów artystycznych (5,1% zespołów artystycznych w województwie), w tym 5 zespołów wokalnych i chórów, 5 zespołów folklorystycznych oraz 5 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 387 członków, tj. 5,5% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Niegosławice – 35,6% ogólnej liczby imprez w powiecie. W gminie Małomice odnotowano natomiast najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 498 osób.

Turystyka

Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu żagańskiego funkcjonowało 6 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 2,0% wszystkich obiektów w województwie. Były to 4 obiekty hotelowe oraz 2 pozostałe obiekty noclegowe, w których do dyspozycji turystów przygotowane były łącznie 272 miejsca noclegowe, tj. o 2,2% mniej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 91,2% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w hotelach. Pozostałe 8,8% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 96,3% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 159. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 159. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	6	5	278	268	29803	7924	43206	9236
	2018	6	5	272	262	28372	6817	40372	7497
Gminy miejskie Urban gminas		1	1	60	60	#	#	#	#
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas		4	3	198	188	20920	6792	25030	7369
Gminy wiejskie Rural gminas:		1	1	14	14	#	#	#	#

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
a As of 31 Jul. b During the year.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Iłowa i Szprotawa (łącznie 66,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W 2018 r. w powiecie żagańskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 28,4 tys. turystów, tj. 4,1% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 6,8 tys. osób stanowili 24,0% turystów w powiecie i 3,8% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 24,7% oraz wzrost liczby turystów zagranicznych - o 23,3%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie żagańskim wzrosła o 4,8 tys., tj. o 13,6%. Zwiększyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym, a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wyniósł 18,6%, tj. o 1,4 p. proc. więcej niż w 2016 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie wiejskiej Żagań (średnio 4,2 noclegu) a najkrótszy w gminie Szprotawa (średnio 1,2 noclegu), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 1,4 noclegu.

W powiecie żagańskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 5,5 p. proc. wyższym niż w 2016 r., i był najwyższy w województwie, przy najniższej wartości tego wskaźnika w powiecie nowosolskim (16,8%).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie żagańskim funkcjonowało 37 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 7,4% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek wzrosła o 2, tj. o 5,7%.

Przedszkola stanowiły 37,8% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli nie zmieniła się. Średnio na 1 przedszkole w powiecie żagańskim przypadało 126 miejsc.

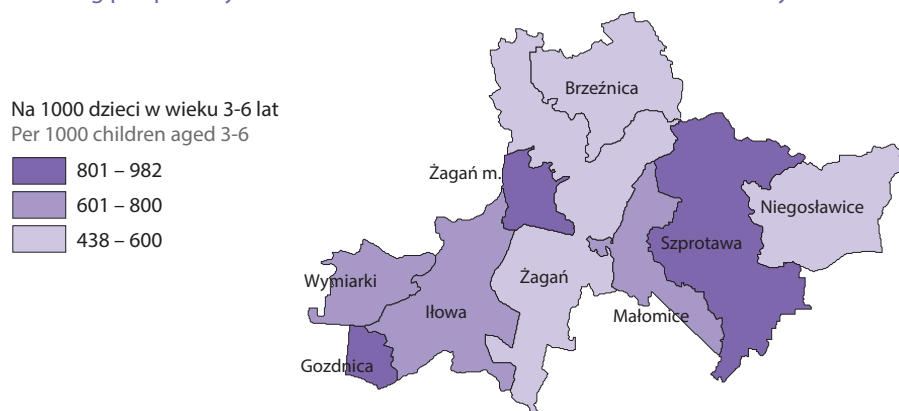
W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,3 tys. dzieci, tj. o 2,5% więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Dzieci w przedszkolach stanowiły 68,1% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 0,8 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie żagańskim przypadało 63 dzieci.

Tablica 160. Wychowanie przedszkolne
Table 160. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	38	14	1690	2269	1538	383
	2018	37	14	1761	2326	1584	462
Gminy miejskie: Urban gminas:							
Gozdnica		1	1	100	71	71	21
Żagań		13	8	872	954	749	196
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Iłowa		2	1	160	197	157	51
Małomice		2	1	119	135	119	53
Szprotawa		6	2	440	603	428	129
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Brzeźnica		3	-	-	75	-	-
Niegosławice		2	-	-	79	-	-
Wymiarki		1	-	-	55	-	-
Żagań		7	1	70	157	60	12

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Żagań (57,1% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 49,5% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu żagańskiego.

Mapa 122. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
 Map 122. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

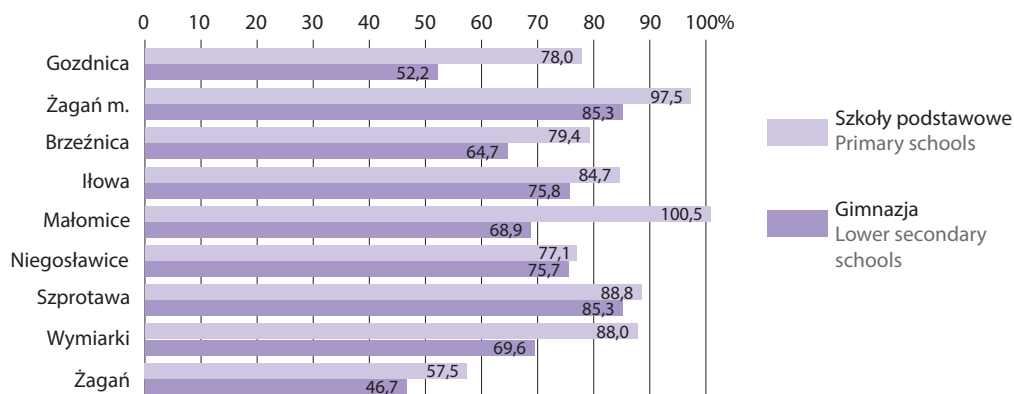
Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 34 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie żagańskim uczęszczało 5,8 tys. dzieci, tj. 7,1% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 29,4%. Na jedną szkołę w powiecie żagańskim przypadało średnio 171 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie żagańskim funkcjonowały 4 gimnazja, do których uczęszczało 689 uczniów, tj. 7,8% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Wykres 53. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
 Chart 53. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa (26,5% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

Tablica 161. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
Table 161. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	34	5169	4	1335	728
	2018	34	5802	4	689	632
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Gozdnica		1	167	1	12	23
Żagań		7	1995	1	233	204
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Iłowa		2	487	-	60	47
Małomice		2	378	-	33	41
Szprotawa		9	1633	2	217	193
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brzeźnica		3	282	-	28	38
Niegostawice		2	340	-	48	30
Wymiarki		1	139	-	16	18
Żagań		7	381	-	42	38

a Z poprzedniego roku szkolnego.

a From previous school year.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 87,0% i był o 5,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wyniósł w powiecie żagańskim 76,47% i był o 4,1 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie żagańskim zatrudniały łącznie 573 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie żagańskim pozostawało 16 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,9 tys. uczniów. Było to 5 branżowych szkół I stopnia, 4 licea ogólnokształcące, 5 techników i 2 szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie żagańskim funkcjonowały również 3 szkoły policealne, w której kształciło się 325 osób.

Wykres 54. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
Chart 54. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a Łącznie ze specjalnymi.
a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W powiecie żagańskim notuje się relatywnie wysoki wskaźnik zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 671,9 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 59,4 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 96,2% (wobec 94,6% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie żagańskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 29,4 m³, tj. o 6,1% więcej niż w 2016 r.

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Brzeźnica (46,6 m³ na 1 mieszkańca), a najniższe w gminie Gozdnicza (24,3 m³). W porównaniu z 2016 r. największy spadek zużycia wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Niegosławice (o 7,1%). W największym stopniu wzrosło natomiast zużycie wody w gminie Wymiarki (o 20,6%).

Tablica 162. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
Table 162. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	665,1	58,8	96,1	417,6	36,9	69,0
	2018	671,9	59,4	96,2	420,6	37,2	69,1
Gminy miejskie: Urban gminas:							
Gozdnica		11,4	47,7	98,6	11,7	48,9	84,0
Żagań		114,6	283,3	99,9	113,9	282,1	88,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Iłowa		70,8	46,3	90,3	31,2	20,4	43,4
Małomice		55,4	69,6	95,4	23,2	29,1	66,8
Szprotawa		145,1	62,4	92,9	122,1	52,5	67,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Brzeźnica		80,0	65,5	91,0	2,5	2,0	10,8
Niegosławice		67,1	49,2	96,7	49,0	35,9	50,5
Wymiarki		21,3	33,8	95,4	1,9	3,0	5,7
Żagań		106,2	37,8	99,9	65,1	23,2	89,1

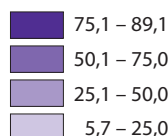
W końcu 2018 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie żagańskim wyniosła 420,6 km i była wyższa w porównaniu z 2016 r. o 1,1%. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 37,2 km sieci kanalizacyjnej, tj. 5,4 km na 100 km² więcej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 69,1% ludności powiatu żagańskiego (wobec 74,1% średnio w województwie).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie żagańskim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 274,4 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 24,2 km (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie, na poziomie 56,2%, był jednak wyższy niż w większości pozostałych powiatów (z wyjątkiem miast na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 1,0%, tj. do 17,2 tys. Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 6685,8 kWh, tj. o 2,1% mniej niż średnio w województwie.

Mapa 123. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.

Map 123. Consumers using sewage network in 2018

W % ogółu ludności
In % of total population

W powiecie żagańskim w końcu 2018 r. było 31,4 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1794 kWh, tj. o 0,4% mniej niż w 2016 r. i o 7,4% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 705 kWh (wobec 650 kWh w 2016 r. i 774 średnio w województwie).

Największe zagęszczenie sieci gazowej w powiecie żagańskim zanotowano w gminie miejskiej Żagań (195,9 km na 100 km²). W gminie tej odsetek korzystających z sieci gazowej sięga 90,5%. Wyższe niż średnio w województwie było także zagęszczenie sieci gazowej w gminie Gozdnicza (58,7 km na 100 km²) oraz Wymiarki (41,8 km na 100 km²), przy czym odsetek korzystających z sieci gazowej w tych gminach nie był wysoki: odpowiednio 18,4% i 38,4%. Spośród gmin powiatu żagańskiego w gminie Brzeźnica nie występuje sieć gazowa.

Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie żagańskim była większa niż w 2016 r. o 20,0%, natomiast w stosunku do 2017 r. zmniejszyła się o 2,6%. Było to 114 mieszkań (tj. 2,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 101 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 6,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 124,8 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie żagańskim był jednym z najniższych wśród powiatów województwa lubuskiego (obok powiaty międzyrzeckiego) i wyniósł 1,4 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 277 mieszkań, tj. o 67,9% mniej niż średnio w województwie.

Z 212 mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie w latach 2016-2017, najwięcej, bo 29,2% oddano w gminie miejskiej Żagań, z kolei 24,5% zlokalizowanych było w gminie wiejskiej Żagań. Z relatywnie wysokim udziałem 18,4%, znalazła się gmina Szprotawa.

Mapa 124. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

Map 124. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie żagańskim znajduje się 615,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 9,5% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypadało 54,4 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 664 wobec 610 w 2016 r. Liczba wypadków drogowych w 2018 r. wyniosła 60 i była większa niż w latach poprzednich: o 11 wypadków w porównaniu z 2016 r. oraz o 8 wypadków w stosunku do 2017 r. Wypadki drogowe w powiecie żagańskim stanowiły 9,0% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 75,4 wypadków, tj. o 10,1 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W 2018 r. w wypadkach drogowych w powiecie żagańskim odnotowano 7 ofiar śmiertelnych, tak jak przed rokiem, ale o 7 mniej niż w 2016 r. Wyższa niż w latach poprzednich była liczba rannych w wypadkach drogowych, która wyniosła 67 wobec 66 w 2016 r. i 50 w 2017 r.

Według stanu w końcu 2018 r. w powiecie żagańskim znajdowało się 21,6 km ścieżek rowerowych (3,6% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 190,8 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Najwięcej ścieżek rowerowych w powiecie żagańskim koncentruje gmina miejska Żagań (8,7 km, tj. 40,3% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie) i gmina Szprotawa (8,5 km, tj. 39,4%). W gminach tych na 10 tys. km² przypadało odpowiednio 2154,5 km i 365,5 km ścieżek rowerowych.

Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody budżetu powiatu żagańskiego były niższe od jego wydatków. W rezultacie rok budżetowy zamknięto deficytem w wysokości stanowiącej 1,5% ogółu dochodów powiatu, wobec nadwyżki w poprzednim roku w wysokości odpowiadającej 0,7% dochodów.

Łączne dochody gmin powiatu żagańskiego były niższe od zrealizowanych wydatków, w rezultacie rok budżetowy zamknięto deficytem stanowiącym 2,7% sumy dochodów gmin powiatu. Deficyt budżetowy zanotowano w 3 gminach, w tym największy w gminie miejskiej Żagań, odpowiadający 12,7% dochodów tej gminy. W gminie Gozdznica deficyt stanowił 10,0% jej dochodów, a w gminie Szprotawa – 1,1%. W pozostałych gminach powiatu zanotowano nadwyżkę budżetową, największą w gminie Iłowa (na poziomie 9,2% dochodów tej gminy).

Mapa 125. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
Map 125. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu żagańskiego w wysokości 83,1 mln zł były o 17,6% wyższe niż w 2016 r. i o 10,6% wyższe w porównaniu z 2017 r. Wydatki wzrosły w porównaniu z poprzednimi latami do poziomu 84,3 mln zł, tj. odpowiednio o 24,0% i 13,0%. Wynik budżetu powiatu żagańskiego był ujemny i wyniósł minus 1,2 mln zł wobec nadwyżki w 2017 r. w wysokości 0,5 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu żagańskiego wyniosły 1041 zł i były o 3,7% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie na 1 mieszkańca. Wydatki natomiast, w wysokości 1056 zł na 1 mieszkańca, były o 2,0% niższe od średnich wydatków powiatów na 1 mieszkańca.

W strukturze dochodów powiatu żagańskiego 41,2% stanowiły dochody z tytułu subwencji ogólnej (wobec 35,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim), przy czym ich odsetek zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. o 8,5 p. proc. Dalsze 27,9% stanowiły dochody własne (wobec 36,4% średnio w powiatach), a 30,9% – dotacje (wobec 28,4%), a ich udział w ogóle dochodów powiatu zwiększył się odpowiednio o 0,4 p. proc. i 8,1 p. proc.

W latach 2017-2018 łączne dochody budżetu powiatu żagańskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 10,5 mln zł, tj. 8,7% ogółu dochodów z tej kategorii dochodowej w powiatach w województwie. W 2018 r. dochody te wyniosły 5,6 mln zł i były 7,5-krotnie wyższe niż w 2016 r. i o 15,5% wyższe w porównaniu z 2017 r.

W strukturze wydatków budżetu powiatu żagańskiego 85,8% stanowiły wydatki bieżące, w tym 49,3% wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Dalsze 14,2% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 8,0% przed rokiem). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 150 zł, tj. były o 47,1 wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Tablica 163. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
 Table 163. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT ŻAGAŃSKI	1041	290	1056	906	150
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejskie: Urban gminas:					
Gozdnica	6248	1914	6872	3830	3031
Żagań	3895	2143	4392	3440	819
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Iłowa	5990	2956	5436	3745	1690
Małomice	4176	1273	4124	3810	313
Szprotawa	4461	1851	4509	4017	492
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Brzeźnica	4716	1400	4433	4303	130
Niegosławice	5376	2248	5353	4653	700
Wymiarki	4190	1955	3952	3684	269
Żagań	3955	1901	3917	3485	432

Budżety gmin Budgets of gminas

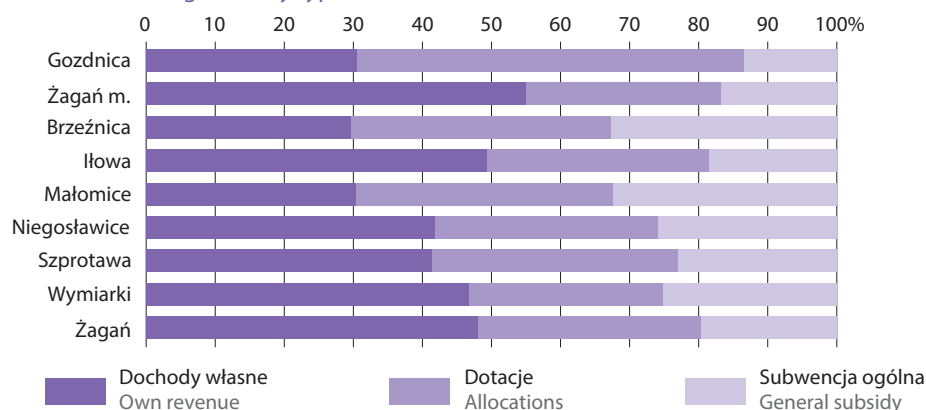
W 2018 r. dochody gmin powiatu żagańskiego zbiorczo wyniosły 356,6 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 18,7%) i w 2017 r. (o 9,3%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 366,3 mln zł, tj. o 21,3% w stosunku do 2016 r. i o 10,9% w porównaniu z 2017 r.

W dochodach budżetów gmin powiatu żagańskiego 45,1% stanowiły dochody własne, których udział w strukturze dochodów gmin nie zmienił się w stosunku do 2016 r. Dalsze 33,7% dochodów pochodziło z dotacji, których udział w strukturze dochodów gmin powiatu żagańskiego zwiększył się o 1,7 p. proc., przy takim samym spadku udziału środków z subwencji ogólnej do 21,2%.

Dochody gmin powiatu żagańskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4468 zł i były o 3,0% niższe w porównaniu z przeciętnymi dochodami gmin na 1 mieszkańca w województwie. Dochody własne na 1 mieszkańca wyniosły 2015 zł (tj. o 6,6% mniej niż średnio w gminach).

Wykres 55. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.

Chart 55. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu żagańskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie miejskiej Żagań (55,0%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 29,7% w gminie Brzeźnica, 30,5% w gminie Małomice i 30,6% w gminie Gozdnica do 49,4% w gminie Iłowa.

Tablica 164. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Table 164. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Gozdnica	959,4	6464,0	33,7
Żagań	1939,7	1820,8	1,8
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Iłowa	307,4	3308,5	8,0
Małomice	1298,7	28,3	0,1
Szprotawa	2768,5	4918,5	5,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brzeźnica	-	283,3	1,6
Niegosławice	162,8	1202,0	5,0
Wymiarki	-	69,9	0,7
Żagań	754,4	77,3	0,3

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosła gmina wiejska Gozdnica (4,5-krotnie wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych gmin w województwie na 1 mieszkańca). Znaczne wydatki inwestycyjne zrealizowały także gminy: Iłowa (ponad 2,5-krotnie wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca w gminach województwa lubuskiego) oraz gmina miejska Żagań (o 23,3% wyższe).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu żagańskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 18,2 mln zł, co stanowiło 5,1% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to 5-krotnie więcej niż w 2016 r. i ponad 2-krotnie więcej w stosunku do 2017 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu żagańskiego 82,3% stanowiły wydatki bieżące, a 16,8% wydatki inwestycyjne.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie żagańskim wyniosły 4590 zł (tj. o 30,1 więcej niż średnio w gminach województwa lubuskiego), w tym wydatki bieżące 3776 zł. Wydatki inwestycyjne wyniosły 770 zł na 1 mieszkańca i były o 16,0% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych gmin.

W 2018 r. 27,1% ogółu wydatków gmin w powiecie żagańskim stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem zanotowano w gminie Szprotawa (30,7%). Wydatki te w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu wyniosły od 955 zł w gminie Gozdnicza do 1564 w gminie Iłowa.

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie żagańskim zarejestrowanych było 7,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 6,6% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 110 (o 1,5%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Żagań i gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa, odpowiednio 41,0% i 26,2% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Mapa 126. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 126. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Powiat żagański znajduje się w grupie powiatów o najniższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatu nowosolskiego i sulęcińskiego). W 2018 r. były to 152 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 183 podmiotach w województwie.

Gmina miejska Żagań mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 197 podmioty (6 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Powiat żagański wyróżnia jeden z najwyższych wśród powiatów województwa lubuskiego odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa, który ukształtował się na poziomie 24,4% (wobec 22,3% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 2,6% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty prowadzące działalność usługową – 73,0%.

Tablica 165. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
Table 165. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

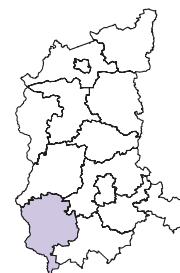
Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i organi- zacje społeczne founda- tions,as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT ŻAGAŃSKI	2017	7389	454	110	363	43	275	5037
	2018	7468	354	75	359	29	248	5221
Gminy miejskie: Urban gminas:								
Gozdnica		248	23	3	12	-	7	115
Żagań		3061	154	28	182	4	68	2061
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Iłowa		518	15	4	20	3	18	372
Małomice		427	9	3	17	4	22	283
Szprotawa		1957	95	23	84	12	59	1391
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Brzeźnica		262	3	-	13	2	13	213
Niegosławice		246	11	-	6	-	17	194
Wymiarki		160	7	5	8	2	10	119
Żagań		589	37	9	17	2	34	473

Spółki handlowe w liczbie 354 stanowiły 4,7% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 75 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (21,2% ogółu spółek handlowych w powiecie).

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejskiej Żagań i gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa (odpowiednio 37,3% i 30,7% ogółu tych spółek w powiecie).

POWIAT ŻARSKI

ŻARSKI POWIAT

Demografia

Demography

Tablica 166. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII
Table 166. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
POWIAT ŻARSKI	2017	1393	10,0	97487	9,6	50155
	2018	1393	10,0	96876	9,5	49860
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Łęknica		16	0,1	2483	0,2	1259
Żary		33	0,2	37682	3,7	19842
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Jasień		127	0,9	7069	0,7	3537
Lubsko		183	1,3	18550	1,8	9468
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brody		241	1,7	3416	0,3	1715
Lipinki Łużyckie		89	0,6	3377	0,3	1735
Przewóz		178	1,3	3165	0,3	1578
Trzebień		166	1,2	5692	0,6	2876
Tuplice		66	0,5	3072	0,3	1573
Żary		294	2,1	12370	1,2	6277

Powiat żarski, 1. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 9,5% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w 2018 r. poziom o 3,1% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu żarskiego, do ponad 78,2 tys.¹ osób w 2050 r.

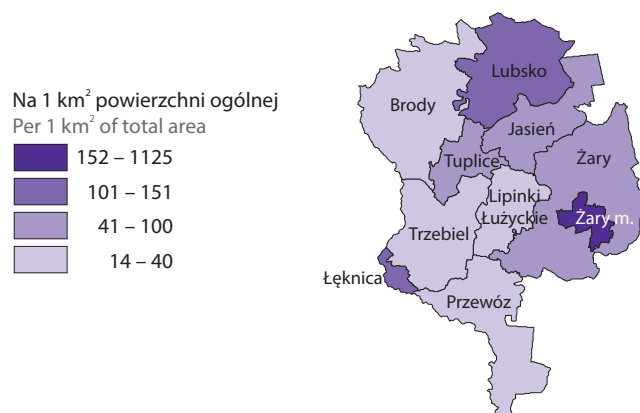
¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014-2050, GUS.

¹ According to the population projection for 2014-2050, GUS.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu był jednym z większych w województwie (na poziomie 51,5%). W rezultacie względnie wysoki był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn w powiecie żarskim przypadało 106 kobiet.

Mapa 127. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 127. Population in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. większość gmin w powiecie żarskim odnotowała ujemny przyrost naturalny, a najwyższy gmina Lubsco (minus 8,7 osoby na 1000 ludności) oraz gmina Tuplice (minus 8,4 osoby na 1000 ludności). Poziom ubytku naturalnego w tych gminach był jednym z najwyższych w województwie.

Tablica 167. Ruch naturalny ludności

Table 167. Vital statistics

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności	per 1000 population	
POWIAT ŻARSKI	2017	10,0	10,4	-0,4
	2018	8,7	12,0	-3,3
Gminy miejskie: Urban gminas:				
Łęknica		11,2	13,3	-2,0
Żary		9,0	11,5	-2,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Jasień		8,9	11,3	-2,4
Lubsco		7,5	16,3	-8,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Brody		10,3	11,2	-0,9
Lipinki Łużyckie		10,1	9,2	0,9
Przewóz		12,9	10,0	2,8
Trzebiel		6,8	10,7	-3,9
Tuplice		4,2	12,7	-8,4
Żary		8,8	8,8	-

Powiat żarski wyróżnia względnie wysoki wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 60,4% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. i 2016 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie żarskim była równa średniej wartości w województwie (w 2018 r. wyniosła 4,9). Było to o 0,2 małżeństw na 1000 ludności mniej niż w 2017 r. i o 0,3 mniej niż w 2016 r. Korzystniej kształtuje się współczynnik rozwodów, który był niższy niż średnio w województwie (w 2018 r. było to 1,5 rozwodów na 1000 ludności wobec 1,6 średnio w województwie). W porównaniu z 2017 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,4, a w odniesieniu do 2016 r. o 0,2.

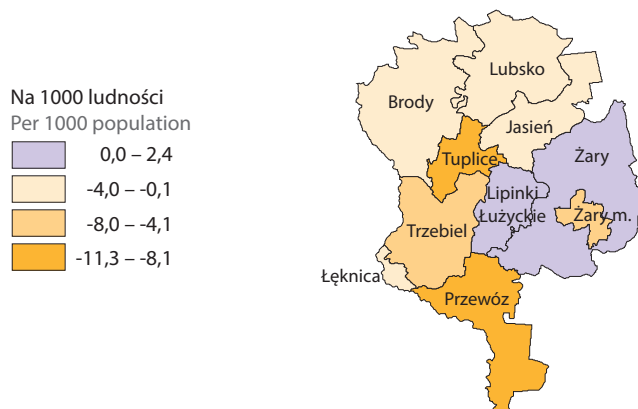
W powiecie żarskim pogorszyły się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych był o 1,3 p. prom. niższy niż w 2017 r. i o 0,6 p. prom. niższy niż w 2016 r. Natomiast liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności w ujęciu rocznym wzrosła z 10,4 do 12,0 (wobec 10,5 w 2016 r.). W rezultacie powiat żarski odnotował drugi najniższy współczynnik przyrostu naturalnego w województwie (po powiecie żagańskim).

W ogólnej liczbie ludności powiatu żarskiego 61,7% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób w tym wieku przypadały 62 osoby w wieku nieprodukcyjnym, czyli o 2 osoby mniej niż średnio w województwie. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w powiecie żarskim wzrośnie do 79.

W powiecie żarskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Przy tym odnotowano wzrost przewagi wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z minus 3,1 osoby na 1000 ludności w 2016 r. i minus 3,0 w 2017 r. do minus 3,6 w 2018 r.

W 2018 r. w gminie wiejskiej Żary zanotowano jeden z mniejszych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 16,6% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina wiejska Żary była jedną z lubuskich gmin o względnie większym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 64,4% wobec 61,0% średnio w województwie). W rezultacie w gminie zanotowano jeden z niższych wskaźników obciążenia demograficznego (55,3 wobec 64,0 średnio w województwie).

Mapa 128. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Map 128. Net migration for permanent residence in 2018

Spośród gmin powiatu żarskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały odnotowano w gminie miejskiej Żary oraz gminie Lubsko. W 2018 r. było to odpowiednio 317 i 217 osób, tj. łącznie 49% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie. W tych gminach odnotowano także najwięcej wymeldowań (w 2018 r. odpowiednio 510 i 257). Łącznie było to 53% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Environment and ecology

Warunki naturalne

Natural conditions

W końcu 2018 r. grunty leśne powiatu żarskiego zajmowały obszar 77288,4 ha stanowiąc 10,9% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 75027,7 ha porastały 53,9% powierzchni powiatu.

W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu żarskiego wynosiła 63643,5 ha, co stanowiło 4,5% powierzchni geograficznej województwa i 45,7% powierzchni geograficznej powiatu.

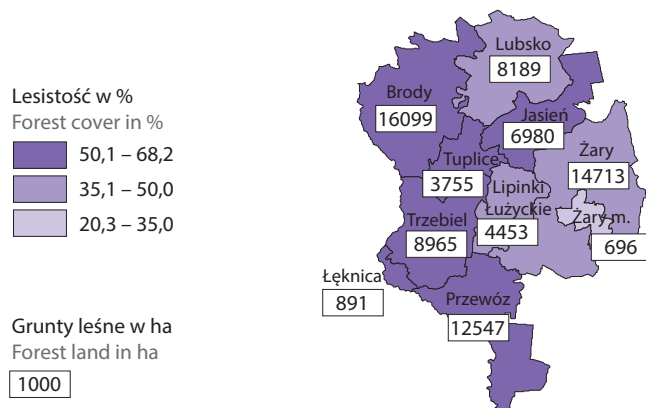
Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminie Przewóz (68,2) a najniższy w mieście Jasień (12,5). Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Przewóz (9,1%), a najmniejszym gmina miejska Żary (0,2%).

Tablica 168. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
Table 168. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerваты przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
POWIAT ŻARSKI	2017	63625,9	528,1	44694,4	227,3	121
	2018	63643,5	591,3	44648,8	227,3	117
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Łęknica		1305,6	127,2	-	-	6
Żary		212,3	-	212,3	-	11
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Jasień		5548,3	-	5438,0	110,3	11
Lubsko		6311,0	207,4	6229,0	24,4	6
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brody		11119,3	16,1	10407,4	58,4	15
Lipinki Łużyckie		2459,3	65,0	2448,0	11,3	2
Przewóz		12709,1	171,6	10996,8	7,5	17
Trzebień		12424,8	-	849,0	2,4	4
Tuplice		4610,7	4,0	1139,0	-	6
Żary		6943,2	-	6930,1	13,1	39

Mapa 129. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 129. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

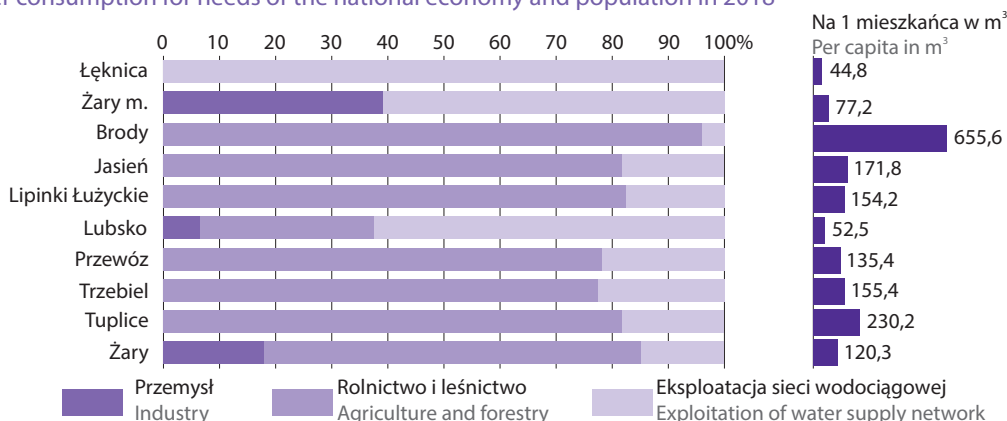

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Żarski jest 1. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 118,2 m³, tj. o 38,5 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 56,3% zużytej wody – wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, 30,9% w wyniku eksploatacji sieci wodociągowej, a 12,8% na cele produkcyjne w przemyśle.

Wykres 56. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.

Chart 56. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (gmina Brody – 96,0%, obszar wiejski gminy Jasień – 93,7%, gmina Tuplice – 81,8%). Na cele produkcyjne w przemyśle najwięcej wody zużyto w mieście Żary (39,1%) oraz w gminie wiejskiej Żary (18,0%). Wielkość zużycia wody w gminach wiejskich i obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich powiatu jest zdeterminowana wykorzystaniem wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie.

W 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2520 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek o 28,1% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 33,4% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 68,8 % ogółu mieszkańców powiatu (w 2016 r. 61,6%). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej ludności stawia powiat żarski na 9. lokacie w województwie.

Tablica 169. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
Table 169. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane Treated		Nieoczyszczane Untreated		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
POWIAT ŻARSKI	2017	3623	3603	41,2	20	19	65,7
	2018	2520	2500	33,4	20	19	68,8
Gminy miejskie: Urban gminas:							
Łęknica		89	89	100,0	-	-	100,0
Żary		1715	1715	6,0	-	-	100,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Jasień		107	88	100,0	19	19	59,4
Lubsko		453	452	100,0	1	-	83,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Brody		29	29	100,0	-	-	47,4
Lipinki Łużyckie		14	14	100,0	-	-	22,1
Przewóz		10	10	100,0	-	-	13,4
Tuplice		45	45	100,0	-	-	55,9
Żary		58	58	8,6	-	-	18,0

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 37,4 mln zł, tj. 386 zł w przeliczeniu na mieszkańca (1. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 74,2% poniesionych nakładów przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, 16,5% na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 8,3% na gospodarkę odpadami, 0,9% na zmniejszanie hałasu i wibracji oraz na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, a pozostałe środki przeznaczono na oszczędzanie energii.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 3,1 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 32 zł. Większość środków – 59,2% przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, 40,1% na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody, a pozostałe 0,7% na obwałowania przeciwpowodziowe.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne (stanowiące 79,7% ogółu zainwestowanych środków), środki pochodzące z zagranicy stanowiły 6,7%, inne środki w tym nakłady niefinansowane liczyły 6,6%, 4,1% pochodziło z kredytów i pożyczek krajowych, 2,2% z budżetu gminy, a udział środków z budżetu centralnego wyniósł 0,7%.

Tablica 170. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 170. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
POWIAT ŻARSKI	2017	7354,7	3248,1
	2018	37407,1	3070,6
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Łęknica		1973,1	45,2
Żary		29085,7	541,9
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Jasień		15,0	185,0
Lubsko		101,0	-
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brody		2191,8	763,0
Przewóz		2,0	67,0
Trzebień		686,1	250,0
Żary		3352,4	1218,5

Rynek pracy Labour market

Pracujący Employed persons

W 2018 r. liczba pracujących w powiecie żarskim wyniosła 20,0 tys. osób, co stanowiło 8,5% ogółu pracujących w województwie lubuskim. Ich liczba w końcu 2018 r. była mniejsza niż w 2016 r. o 4,2% (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie lubuskim ogółem o 3,7%).

Spośród gmin powiatu żarskiego najwięcej pracujących koncentruje gmina miejska Żary (61,7% ogółu pracujących w powiecie). Dalsze 13,8% populacji pracujących w powiecie koncentrowały przedsiębiorstwa w gminie Lubsko, a 10,8% – w gminie wiejskiej Żary. Spośród wymienionych gmin, znaczących dla rynku pracy ze względu na liczbę pracujących, w dwóch wystąpił spadek liczby pracujących w porównaniu z 2016 r.: w gminie Lubsko o 27,8% oraz w gminie wiejskiej Żary o 2,6%. Z kolei gmina miejska Żary była jedną z trzech gmin w powiecie, w których zanotowano wzrost liczby pracujących (w gminie miejskiej Żary wyniósł 3,2%). Wzrost liczby pracujących z stosunku do stanu sprzed dwóch lat zanotowano także w gminach Lipinki Łużyckie i Brody (odpowiednio o 9,3% i 7,9%). Spośród gmin powiatu żarskiego najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notowano w gminie miejskiej Żary (328). W pozostałych gminach prezentowany wskaźnik kształtował się na poziomie od 64 pracujących na 1000 mieszkańców w gminie Brody i 67 w gminie Przewóz do 174 pracujących na 1000 mieszkańców w gminie wiejskiej Żary.

Tablica 171. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 171. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŻARSKI	20956	9,0	10336
	2018	8,5	10049
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Łęknica	292	0,1	200
Żary	12355	5,2	5940
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Jasień	1044	0,4	370
Lubsko	2755	1,2	1641
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brody	219	0,1	146
Lipinki Łużyckie	270	0,1	194
Przewóz	213	0,1	108
Trzebień	491	0,2	322
Tuplice	228	0,1	167
Żary	2158	0,9	961

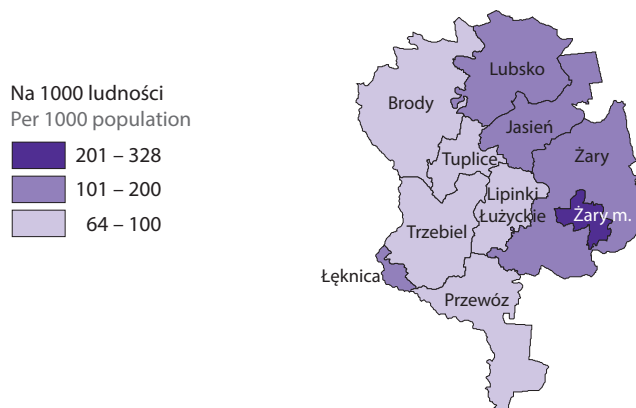
^a Patrz Uwagi ogólne
^a See general notes.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie żarskim wyniosła 207, tj. o 26 mniej niż średnio w województwie lubuskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 50,2%, tj. o 0,6 p. proc. mniej niż średnio w województwie, a ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 2,0%, przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 6,3%.

W powiecie żarskim zmniejszył się odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie, który wyniósł 48,5% (wobec 51,2% w 2016 r.). Nadal jednak przedsiębiorstwa te koncentrowały znacznie więcej pracujących niż średnio w województwie (39,2%). W jednostkach usługowych pracowało 49,7% ogółu pracujących w powiecie, a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 1,8%.

Mapa 130. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 130. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Bezrobotni

Unemployed persons

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie żarskim w liczbie 1,9 tys. osób, stanowili 8,8% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 29,2%, wobec spadku liczby bezrobotnych w województwie średnio o 31,4%. Stopa bezrobocia w powiecie żarskim kształtuje się na poziomie nieco wyższym od jej wartości średniej w województwie. W końcu 2018 r. wyniosła 6,0% (wobec 5,8% średnio w województwie) i była o 2,2 p. proc. mniejsza niż w 2016 r.

Tablica 172. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
 Table 172. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
POWIAT ŻARSKI			
2017	2121	8,6	1215
2018	1943	8,8	1112
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Łęknica	25	0,1	14
Żary	404	1,8	233
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Jasień	246	1,1	146
Lubsko	646	2,9	341
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brody	154	0,7	100
Lipinki łużyckie	53	0,2	38
Przewóz	58	0,3	40
Trzebiel	84	0,4	42
Tuplice	115	0,5	60
Żary	158	0,7	98

Spośród gmin powiatu żarskiego najmniejszą liczbę bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zanotowano w gminach miejskich: Łęknica (10) i Żary (11). W pozostałych gminach powiatu żarskiego omawiany wskaźnik wyniósł od 13 bezrobotnych na 1000 ludności w gminie wiejskiej Żary i 15 w gminie Trzebiel do 37 w gminie Tuplice i 45 w gminie Brody.

W porównaniu ze stanem w końcu 2016 r. najgłębszy spadek liczby bezrobotnych na 1000 mieszkańców wystąpił w gminie Brody (o 16 bezrobotnych na 1000 mieszkańców) oraz w gminach: Tuplice (o 15) oraz Lubsko i Jasień (po 11 bezrobotnych do poziomu po 35 bezrobotnych na 1000 ludności).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 57,2% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 27,6%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 31,3%.

W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych (o 33,1%), a ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2018 r. wyniósł 48,1% wobec 50,9% w końcu 2016 r. Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2016 r. do 11,7% (tj. o 2,4 p. proc.), osiągając poziom równy średniemu w województwie.

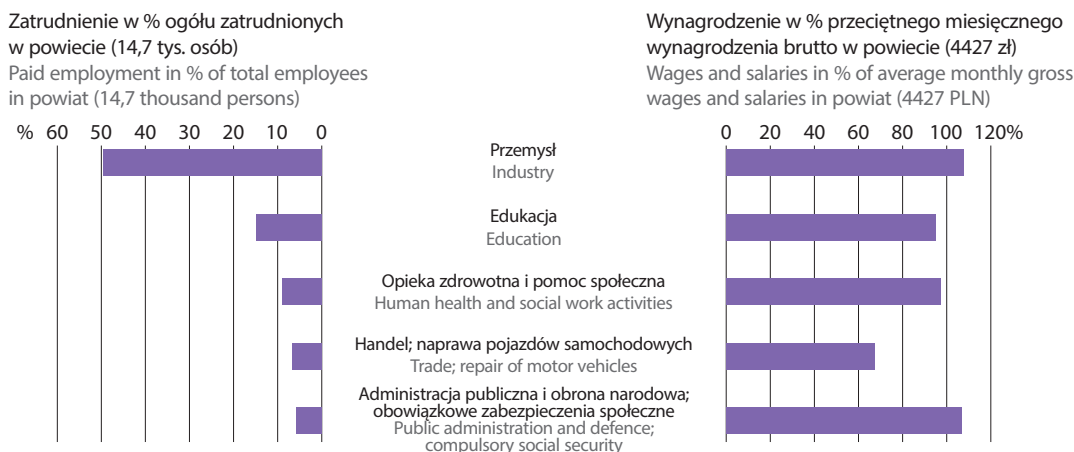
Niższy niż średnio w województwie był odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 2,4% wobec 3,0% w województwie). W porównaniu z 2016 r. udział absolwentów w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się o 1,0 p. proc. Podobnie jak większości powiatów w województwie, w powiecie żarskim zmniejszył się odsetek osób w wieku 50 lat i więcej w populacji bezrobotnych zarejestrowanych, który wyniósł 29,2% (tj. o 1,2 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r.), pozostał jednak na poziomie nieco wyższym niż średnio w województwie (28,7%).

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie żarskim od lat jest jednym z wyższych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2018 r. wyniosło 4427 zł, tj. o 4,4% więcej w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w województwie (4240 zł). Notowany w 2018 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do 2016 r. wyniósł 12,8%, a w porównaniu z 2017 r. – 8,8% (wobec wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie odpowiednio o 13,5% i 7,3%).

Wykres 57. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
Chart 57. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

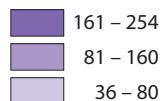
W końcu grudnia 2018 r. w powiecie żarskim funkcjonowało 29 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 11,5% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 0,6% oraz liczba czytelników o 10,0%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń o 15,0%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające na terenie powiatu żarskiego instytucje zorganizowały łącznie 1013 imprez (16,1% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 235,1 tys. osób.

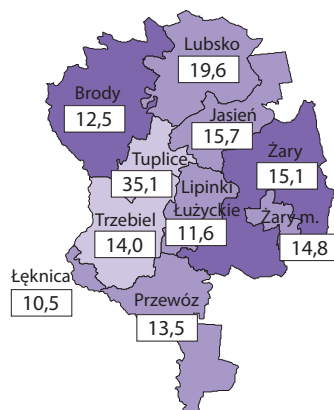
Mapa 131. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Map 131. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

Czytelnicy na 1000 ludności
 Borrowers per 1000 population

Wypożyczenia księgozbioru
 na 1 czytelnika
 Library loans
 per borrower

10,0

Tablica 173. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 173. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
POWIAT ŻARSKI	2017	29	5	355,4	15051	230,8
	2018	29	5	356,1	13997	216,6
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Łęknica		1	-	20,0	289	3,0
Żary		4	1	94,9	5428	80,2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Jasień		3	-	18,3	972	15,3
Lubsko		4	-	74,5	2399	47,0
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brody		2	-	23,7	865	10,8
Lipinki Łużyckie		1	-	16,7	500	5,8
Przewóz		1	-	16,2	505	6,8
Trzebień		1	1	8,8	225	3,2
Tuplice		1	-	17,4	110	3,9
Żary		11	3	65,6	2704	40,7

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Tuplice – 35 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Łęknica – 11 woluminów.

W powiecie żarskim funkcjonowało 67 zespołów artystycznych (13,6% zespołów artystycznych w województwie), w tym 20 zespołów wokalnych i chórów, 1 zespół folklorystyczny oraz 17 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 720 członków, tj. 10,2% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Lubsco - 59,7% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie miejskiej Żary natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyły 692 osoby.

Turystyka Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach powiatu żarskiego funkcjonowało 16 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 5,3% wszystkich obiektów w województwie. Było to 9 obiektów hotelowych oraz 7 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 627 miejsc noclegowych, tj. o 98,4% więcej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 67,8% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 52,0% - w hotelach. Pozostałe 32,2% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 98,1% wszystkich miejsc noclegowych.

Tablica 174. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
Table 174. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
POWIAT ŻARSKI	2017	13	12	434	420	18879	4751	29247	8287
	2018	16	15	627	615	25957	7940	45076	13551
Gminy miejskie: Urban gminas		7	7	394	394	18755	6111	35701	11032
Gminy wiejskie Rural gminas		9	8	233	221	7202	1829	9375	2519

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.

a As of 31 Jul. b During the year.

W 2018 r. w powiecie żarskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 26,0 tys. turystów, tj. 3,8% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 7,9 tys. osób stanowili 30,6% turystów w powiecie i 4,5% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 53,7%, w tym turystów zagranicznych - o 68,9%.

Najdłuższy pobyt turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w gminie Tuplice (średnio 4,5 noclegu) a najkrótszy w gminie Trzebień (średnio 1,0 nocleg), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 2,1, a w powiecie 1,7 noclegu.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie żarskim wzrosła o 17,9 tys., tj. o 65,8%. Zwiększyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 5,9 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2018 r. wynosił 30,1%, tj. o 2,1 p. proc. więcej niż w 2016 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie żarskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 6,4 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie żagańskim (41,2%), a najniższej w powiecie nowosolskim (16,8%).

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach miejskich: Żary (25,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Łęknica (18,8% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

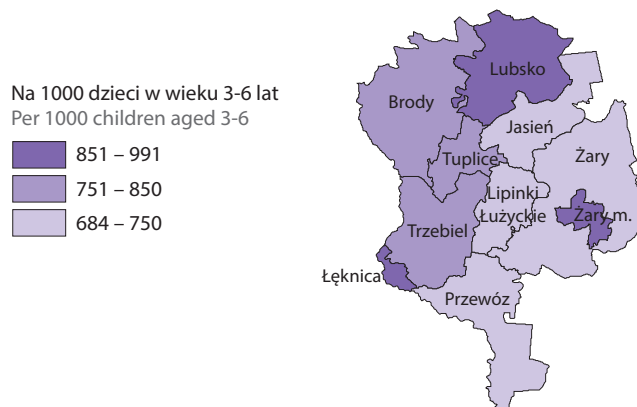
W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie żarskim funkcjonowały 43 placówki wychowania przedszkolnego, tj. 8,6% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o 2, tj. o 4,4%.

Przedszkola stanowiły 58,1% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 ich liczba wzrosła o 1, tj. o 4,2%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie żarskim przypadało 108 miejsc.

W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 3,1 tys. dzieci. Dzieci w przedszkolach stanowiły 85,1% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 1,8 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie żarskim przypadało 72 dzieci.

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Żary (44,0% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 50,8% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu żarskiego.

Mapa 132. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Map 132. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

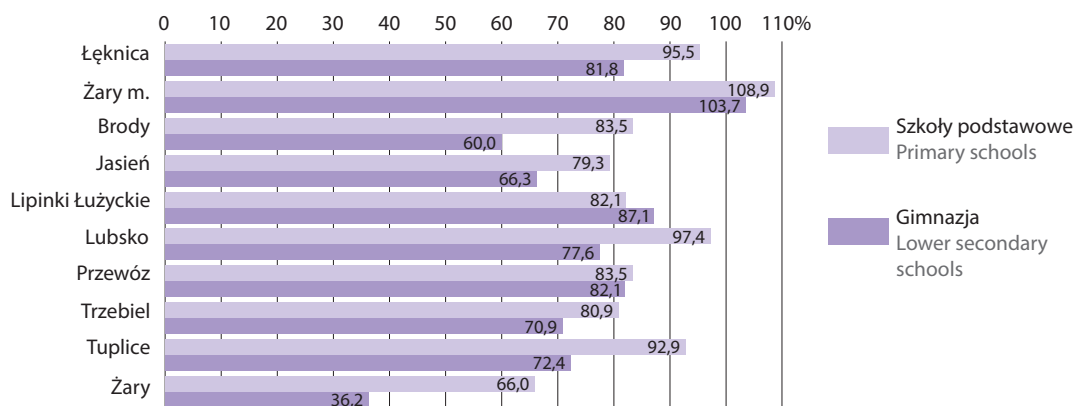
Tablica 175. Wychowanie przedszkolne
Table 175. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
POWIAT ŻARSKI	2017	44	25	2643	3073	2602	733
	2018	43	25	2707	3095	2634	742
Gminy miejskie: Urban gminas:							
Łęknica		1	1	110	101	101	28
Żary		11	11	1376	1381	1381	365
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Jasień		3	1	150	178	148	49
Lubsko		8	6	478	586	431	127
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Brody		1	1	108	103	103	28
Lipinki Łużyckie		1	1	100	100	100	33
Przewóz		3	1	50	68	43	15
Trzebień		3	1	138	163	138	45
Tuplice		1	1	100	92	92	27
Żary		11	1	97	323	97	25

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

Wykres 58. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
Chart 58. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19 w 41 szkołach podstawowych, znajdujących się w powiecie żarskim uczyło się 7,7 tys. dzieci, tj. 9,5% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów zwiększyła się o 29,9%, Na jedną szkołę w powiecie żarskim przypadało średnio 188 uczniów.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W powiecie żarskim funkcjonowało 7 gimnazjów, do których uczęszczało 859 uczniów, tj. 9,8% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł 92,9% i był o 0,8 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w powiecie żarskim 79,7% i był o 0,7 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie żarskim zatrudniały łącznie 750 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty.

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie miejskiej Żary (26,8% ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Tablica 176. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
Table 176. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
POWIAT ŻARSKI	2017	40	6852	8	1746	919
	2018	41	7713	7	859	834
Gminy miejskie: Urban gminas:						
Łęknica		1	215	-	20	31
Żary		11	3300	4	403	384
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Jasień		3	465	-	55	42
Lubsko		9	1516	2	179	175
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Brody		1	284	-	19	28
Lipinki Łużyckie		1	288	-	30	20
Przewóz		3	233	-	33	33
Trzebiel		4	397	-	40	41
Tuplice		1	225	-	24	25
Żary		7	790	1	56	55

a Z poprzedniego roku szkolnego.
a From previous school year.

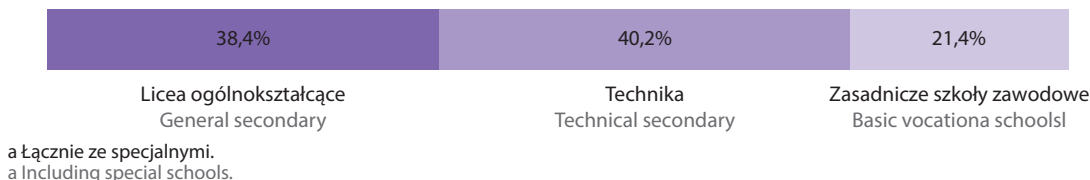
Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w powiecie żarskim pozostawały 23 szkoły ponadgimnazjalne, do których uczęszczało 2,9 tys. uczniów. Było to 7 branżowych szkół I stopnia, 6 liceów ogólnokształcących, 8 techników i 2 szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie żarskim funkcjonowała również 1 szkoła policealna, w której kształciło się 155 osób.

Wykres 59. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019
Chart 55. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W powiecie żarskim notuje się jeden z wyższych w województwie wskaźników zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 856,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 61,5 km wodociągu (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,4% (wobec 93,2% w 2016 r. i 94,6% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie żarskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 27,3 m³, tj. o 1,1% mniej niż w 2016 r.

W końcu 2018 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie żarskim wyniosła 332,0 km. Było to o 1,4% więcej niż w końcu 2016 r. W przeliczeniu na 100 km² długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 23,8 km, tj. o 8,0 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 60,2% ludności powiatu żarskiego (wobec 74,1% średnio w województwie).

Mniejsze niż średnio w województwie jest zagęszczenie sieci gazowej w powiecie żarskim. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła 247,2 km, tj. 17,7 km w przeliczeniu na 100 km² powierzchni (wobec 31,0 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 51,5% (wobec 52,8% średnio w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 0,9% do 18,6 tys. Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 6750,7 kWh, tj. o 4,4% więcej niż w 2016 r. i o 1,2% mniej niż średnio w województwie.

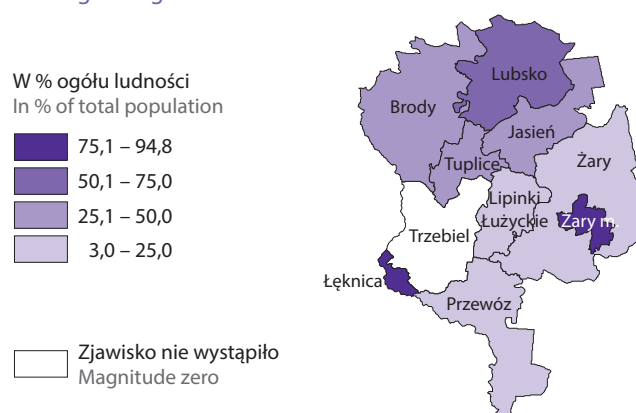
W powiecie żarskim w końcu 2018 r. było 36,9 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1988 kWh, tj. o 4,1% mniej niż w 2016 r. i o 2,6% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 755 kWh (wobec 717 kWh w 2016 r. i 774 kWh średnio w województwie).

Największe zagęszczenie sieci gazowej notuje się w gminie miejskiej Żary (382,1 km na 100 km²). Odsetek korzystających z instalacji gazowej w tej gminie wyniósł 86,6%.

Tablica 177. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII
 Table 177. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wo- dociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kana- lizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewa- ge network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
POWIAT ŻARSKI	2017	849,8	61,0	93,3	328,7	23,6	58,2
	2018	856,6	61,5	93,4	332,0	23,8	60,2
Gminy miejskie: Urban gminas:							
Łęknica		16,2	98,6	97,6	15,1	91,9	94,8
Żary		167,4	499,9	95,4	133,7	399,2	93,8
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Jasień		78,8	62,2	93,7	18,7	14,7	44,3
Lubsko		86,8	47,5	98,0	91,6	50,1	68,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Brody		51,0	21,2	91,8	13,4	5,6	40,9
Lipinki Łużyckie		63,7	71,8	90,5	1,6	1,8	3,0
Przewóz		87,8	49,2	100,0	6,1	3,4	19,2
Trzebień		68,3	41,1	81,6	-	-	-
Tuplice		60,5	92,0	100,0	23,0	35,0	30,1
Żary		176,1	60,0	82,4	28,8	9,8	14,2

Mapa 133. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
 Map 133. Consumers using sewage network in 2018

Spośród gmin powiatu żarskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych zano-
 towano w gminach: Tuplice (35,5 m³ na 1 mieszkańca) oraz Łęknica (34,8 m³). W pozostałych gmi-
 nach powiatu zużycie wody w gospodarstwach domowych wyniosło od 17,8 m³ na 1 mieszkańca
 w gminie wiejskiej Żary do 32,4 m³ w gminie wiejskiej Trzebień.

Mieszkania

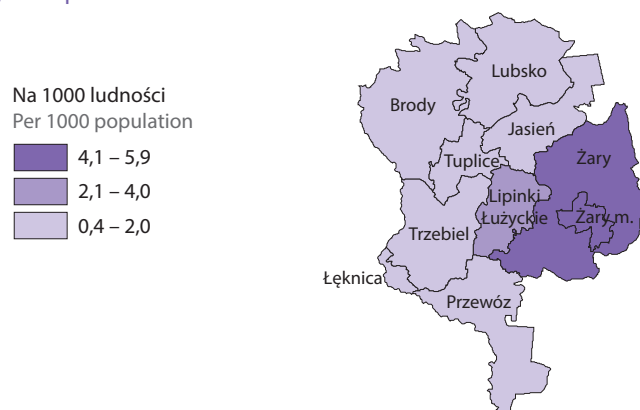
Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie żarskim wzrosła w porównaniu z 2016 r. (o 140,8%), była również większa niż w 2017 r. (o 149,0%). Było to 366 mieszkań (tj. 8,6% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 167 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 10,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 95,7 m² (wobec 87,3 m² średnio w województwie).

Z 299 mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie żarskim w latach 2016-2017 41,8% stanowiły mieszkania zlokalizowane w gminie miejskiej Żary, 21,1% - w gminie wiejskiej Żary, natomiast 20,1% - w gminie Lubska.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie żarskim w 2018 r. wyniósł 3,8 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 774 mieszkania, tj. o 10,3% mniej niż średnio w województwie.

Mapa 134. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Map 134. Dwellings completed in 2018

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W powiecie żarskim znajduje się 784,0 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 12,1% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 56,3 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 46,2 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2018 r. wyniosła 701 wobec 649 w 2016 r. Zwiększyła się również liczba wypadków drogowych z 50 w 2016 r. i 54 w 2017 r. do 70 w 2018 r. Wypadki drogowe w powiecie żarskim stanowiły 10,6% ogółu wypadków w województwie (obok powiatu nowosolskiego – 11,3%, był to najwyższy wskaźnik). Natężenie wypadków mierzone ich liczbą w przeliczeniu na 100 tys. ludności było większe niż średnio w województwie i wyniosło 72,3 wobec 51,1 w 2016 r. i 65,3 średnio w województwie. W 2018 r. wypadkach drogowych w powiecie żarskim odnotowano 11 ofiar śmiertelnych (tj. o 8 więcej niż w 2016 r. i o 3 więcej w porównaniu z 2017 r.) oraz 87 rannych (tj. więcej niż w 2016 r., jak i 2017 r. – po 26 rannych).

W powiecie żarskim znajduje się 50,3 km ścieżek rowerowych (8,4% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 361,1 km ścieżek (wobec 428,3 km średnio w województwie).

Najwięcej ścieżek rowerowych w powiecie żarskim koncentruje się w gminie miejskiej Żary (19,8 km, tj. 39,4% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie) i w gminie wiejskiej Brody (19,4 km, tj. 38,6%).

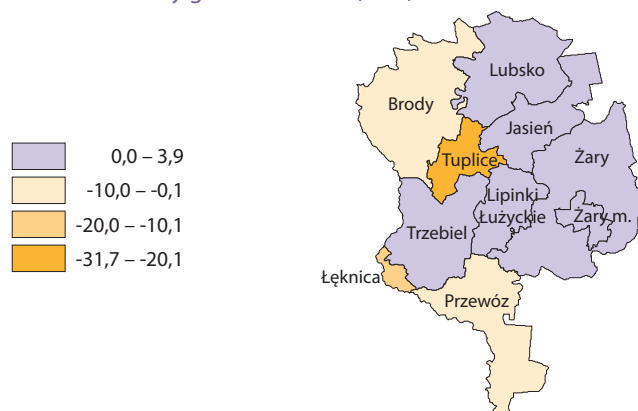
Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. dochody budżetu powiatu żarskiego były wyższe od jego wydatków. W rezultacie rok budżetowy 2018 zamknięto nadwyżką w wysokości stanowiącej 3,0% ogółu dochodów budżetu, wobec deficytu przed rokiem w wysokości 1,4% dochodów.

Łączne dochody gmin powiatu żarskiego były niższe niż zrealizowane wydatki. W rezultacie skumulowany wynik budżetów gmin powiatu był ujemny, a jego relacja do sumy dochodów gmin wyniosła minus 0,2%. Deficyt budżetowy odnotowano w 4 spośród 10 gmin powiatu, tj. w gminach: Brody, Przewóz, Łęknica i Tuplice. W gminach Łęknica i Tuplice relacja wyniku do dochodów sięgała odpowiednio minus 18,3% i minus 31,7%. W pozostałych gminach powiatu zanotowano nadwyżkę budżetową, sięgającą 3,8% dochodów w gminie Jasień i 3,9% - w gminie Lipinki Łużyckie.

Mapa 135. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
Map 135. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

Budżet powiatu

Budget of powiat

W 2018 r. dochody budżetu powiatu żarskiego w wysokości 110,6 mln zł były wyższe niż w 2016 r. o 13,3%, zmniejszyły się jednak w porównaniu z 2017 r. o 2,5%. Analogicznie wydatki w kwocie 107,3 mln zł wzrosły w porównaniu z 2016 r. o 10,3%, były jednak niższe niż w 2017 r. o 6,7%. Wynik budżetu powiatu żarskiego w 2018 r. wyniósł 3,5 mln zł (wobec minus 1,6 mln zł w 2017 r.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu żarskiego wyniosły 1138 zł i były o 5,3% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1104 zł na 1 mieszkańca były o 2,4% wyższe od średnich wydatków powiatów na 1 mieszkańca w województwie.

W strukturze dochodów powiatu żarskiego 41,4% stanowiła subwencja ogólna (wobec 35,2% średnio w powiatach w województwie), przy czym udział ten zmniejszył się w porównaniu z 2016 r. o 7,3 p. proc. Dalsze 35,0% dochodów stanowiły dochody własne (36,4% średnio w powiatach), a 23,5% – dotacje (28,4% przeciętnie w powiatach), a ich udział w ogóle dochodów powiatu zwiększył się w stosunku do 2016 r. odpowiednio o 0,2 p. proc. i 7,0 p. proc.

W latach 2017-2018 łączne dochody budżetu powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły ponad 20,8 mln zł, co stanowiło 17,2% ogółu dochodów z tej kategorii dochodowej zrealizowanych w budżetach powiatów w województwie lubuskim w ciągu dwóch lat.

Tablica 178. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 178. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Dochody i wydatki budżetu powiatu Revenue and expenditure of powiats budgets					
POWIAT ŻARSKI	1138	399	1104	939	147
Dochody i wydatki budżetów gmin Revenue and expenditure of gminas budgets					
Gminy miejskie: Urban gminas:					
Łęknica	7379	3203	8727	5001	3725
Żary	4406	2508	4307	3723	584
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Jasień	4203	1739	4044	3819	162
Lubsko	4186	1728	4177	3754	423
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Brody	5417	1897	5597	4161	1436
Lipinki Łużyckie	4263	1520	4098	3837	261
Przewóz	4182	1878	4392	3995	397
Trzebień	4153	1438	4025	3516	509
Tuplice	4520	1687	5952	4124	1828
Żary	4202	2114	4054	3314	740

W strukturze wydatków budżetu powiatu żarskiego 85,0% stanowiły wydatki bieżące, w tym 55,1% wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynagrodzeń. Dalsze 15,0% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 18,8% przed rokiem), w tym 13,4% – wydatki inwestycyjne.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki inwestycyjne powiatu żarskiego wyniosły 147 zł i były o 44,1% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

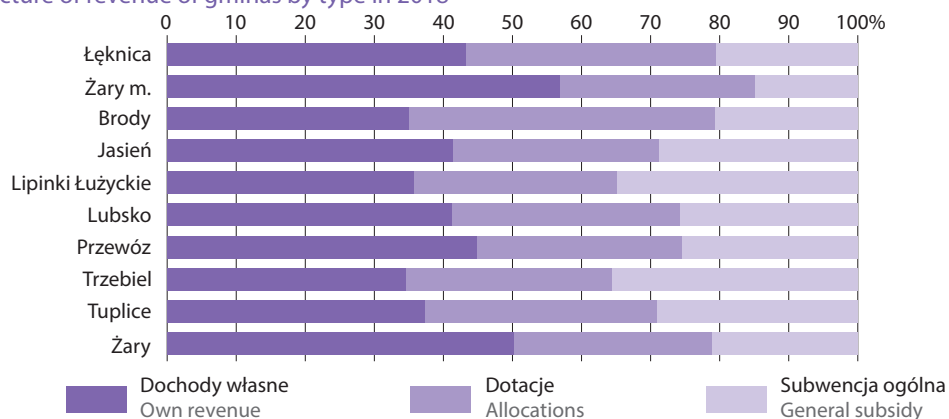
Budżety gmin

Budgets of gminas

W 2018 r. dochody gmin powiatu żarskiego zbiorczo wyniosły 428,5 mln zł i były wyższe od notowanych w 2016 r. (o 13,0%) i w 2017 r. (o 4,1%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 429,4 mln zł (tj. o 17,1% w stosunku do 2016 r. i o 4,6% w porównaniu z 2017 r.).

Wykres 60. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.

Chart 60. Structure of revenue of gminas by type in 2018

W 2018 r. spośród gmin powiatu żarskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminach: miejskiej i wiejskiej Żary (odpowiednio 56,9% i 50,3%).

W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 34,6% w gminie Trzebiel do 44,9% w gminie Przewóz.

Tablica 179. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Table 179. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN	w % ogółu dochodów in % of total revenues	
Gminy miejskie: Urban gminas:			
Łęknica	2,7	1620,1	8,8
Żary	1665,4	5204,2	3,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Jasień	46,4	131,8	0,4
Lubsko	1843,5	568,8	0,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Brody	-	2938,0	16,0
Lipinki Łużyckie	906,5	97,7	0,7
Przewóz	116,6	81,6	0,6
Trzebiel	682,6	917,9	3,9
Tuplice	1548,5	1046,0	7,5
Żary	286,0	667,1	1,3

W 2018 r. spośród gmin powiatu żarskiego najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zrealizowano w gminie Łęknica (ponad 5,5-krotnie wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca w gminach województwa). Wysokie wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca zanotowano także w gminach: Tuplice i Brody (odpowiednio o 175,3% i 116,3% wyższe w porównaniu z przeciętną wielkością wydatków inwestycyjnych w gminach województwa lubuskiego).

W dochodach budżetów gmin powiatu żarskiego 47,7% (tj. o 0,5 p. proc. mniej niż w 2016 r.) stanowiły dochody własne. Dalsze 30,7% dochodów gmin (tj. o 1,9 p. proc. więcej niż w 2016 r.) pochodziło z dotacji, a 21,6% (tj. o 1,4 p. proc. mniej) – z subwencji ogólnej

Dochody gmin powiatu żarskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 4411 zł (tj. o 4,2% mniej niż średnio wśród gmin województwa lubuskiego), w tym dochody własne 2105 zł (tj. o 2,4% mniej).

W 2018 r. dochody budżetów gmin powiatu żarskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 13,3 mln zł, co stanowiło 3,1% ogółu dochodów gmin w powiecie. Było to blisko 7,5-krotnie więcej niż w 2016 r. i o 87,0% więcej niż w 2017 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 84,7% stanowiły wydatki bieżące, a 15,2% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie żarskim wyniosły 4420 zł, w tym wydatki bieżące 3745 zł. Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 670 zł i były o 0,9% wyższe od przeciętnych wydatków inwestycyjnych gmin w województwie na 1 mieszkańca.

W 2018 r. przeciętny udział wydatków w dziale oświata i wychowanie w wydatkach gmin powiatu żarskiego wyniósł 29,0%. Spośród gmin powiatu, największy odsetek wydatków związanych z oświatą i wychowaniem zanotowano w gminie Tuplice (41,1%), a najmniejszy w gminie wiejskiej Żary (25,4%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1029 w gminie wiejskiej Żary do 2444 zł w gminie Tuplice.

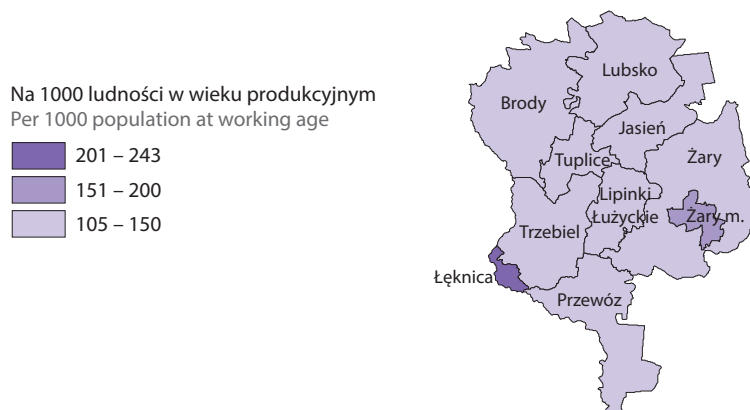
Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w powiecie żarskim zarejestrowanych było 9,6 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 8,4% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów wzrosła o 42 (o 0,4%).

Powiat żarski znajduje się w grupie powiatów o niższej niż w województwie liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 r. było to 160 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 183 podmiotach w województwie.

Mapa 136. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 136. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

Gmina miejska Łęknica jest jedną z gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 243 podmioty (2 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Tablica 180. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
 Table 180. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil partnerships	spółdziel- nie co-operatives	fundacje, stowarzy- szenia i organi- zacje społeczne foundations,as- sociations and social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
POWIAT ŻARSKI	2017	9527	689	276	529	54	386	6367
	2018	9550	456	124	534	43	359	6621
Gminy miejskie: Urban gminas:								
Łęknica		390	21	11	22	3	13	278
Żary		4369	256	53	329	23	137	2885
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Jasień		654	26	8	24	1	19	466
Lubsko		1709	53	22	77	6	73	1042
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Brody		228	30	5	5	2	17	163
Lipinki Łużyckie		238	8	2	7	1	12	183
Przewóz		253	8	1	8	2	10	199
Trzebień		435	11	6	13	2	19	360
Tuplice		255	10	2	15	1	8	197
Żary		1019	33	14	34	2	51	848

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Żary i gminie miejsko-wiejskiej Lubsko, odpowiednio 45,7% i 17,9% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Spółki handlowe w liczbie 456 stanowiły 4,8% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 124 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (27,2% ogółu spółek handlowych w powiecie).

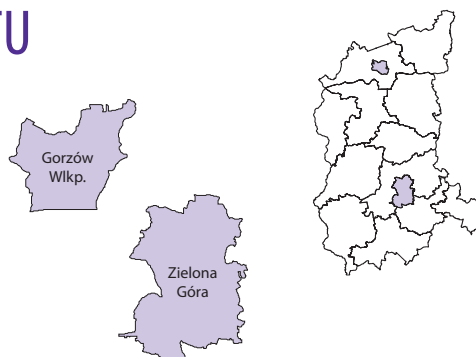
Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejskiej Żary i w gminie miejsko-wiejskiej Lubsko (odpowiednio 42,7% i 17,7% ogółu tych spółek w powiecie).

MIASTA NA PRAWACH POWIATU

CITIES WITH POWIAT STATUS

GORZÓW WLKP.

ZIELONA GÓRA

Demografia

Demography

Tablica 181. Powierzchnia i ludność. Stan w dniu 31 XII

Table 181. Area and population. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia Area		Ludność Population		
		w km ² in km ²	województwo=100 voivodship = 100	ogółem total	województwo=100 voivodship = 100	z ogółem kobiety of which women
GORZÓW WLKP.	2017	86	0,6	124295	12,2	65178
	2018	86	0,6	123921	12,2	65006
ZIELONA GÓRA	2017	277	2,0	139819	13,8	73507
	2018	277	2,0	140297	13,8	73723

Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę, miasta na prawach powiatu w województwie lubuskim, zamieszkuje łącznie 26,0% populacji województwa. Od początku tej dekady liczba ludności w Gorzowie Wielkopolskim nieznacznie zmniejszyła się, osiągając w 2018 r. poziom o 0,5% niższy niż w 2010 r. W Zielonej Górze natomiast liczba ludności zwiększyła się, w 2018 r. o 1,1% w porównaniu z 2015 r., kiedy miasto połączyło się z gminą wiejską Zielona Góra. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego – do ponad 118,3 tys. w 2030 r., a w Zielonej Górze liczba ludności będzie wzrastać do 2026 r., następnie spadnie do 140,3 tys.¹

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowiły kobiety, ich udział w ogólnej liczbie ludności Gorzowa Wielkopolskiego oraz Zielonej Góry był podobny i wyniósł 52,5%. Był to największy udział wśród powiatów. W rezultacie współczynniki feminizacji były także najwyższe – na 100 mężczyzn w tych miastach przypadało odpowiednio 110 i 111 kobiet, przy średniej 105 kobiet w województwie.

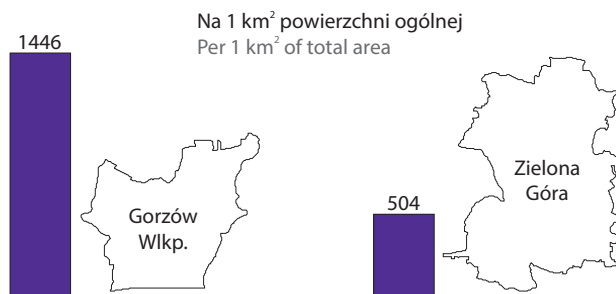
Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w Gorzowie Wielkopolskim była wyższa od średniej wartości w województwie, natomiast w Zielonej Górze była niższa (w 2018 r. wyniosła odpowiednio 5,6 i 4,5 wobec 4,9 średnio w województwie lubuskim). W Gorzowie Wielkopolskim było to o 0,4 małżeństw na 1000 ludności więcej niż w 2017 r., natomiast podobną częstość zawierania małżeństw notowano w 2016 r. W Zielonej Górze współczynnik małżeństw zwiększył się w stosunku do 2017 r. i 2016 r. odpowiednio o 0,2 i 0,1 małżeństw na 1000 ludności. Gorzej kształtował się natomiast współczynnik rozwodów, który zarówno w Gorzowie Wielkopolskim (w 2018 r. 1,9 rozwodów na 1000 ludności), jak i w Zielonej Górze (2,0) był wyższy niż średnio w województwie (1,6). Niemniej, w ujęciu rocznym odnoto-

¹ Zgodnie z prognozą ludności na lata 2017-2030, GUS.

¹ According to the population projection for 2017-2030, GUS.

wano spadek natężenia rozwodów w obu miastach, w Gorzowie Wielkopolskim liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności obniżyła się o 0,1, a w Zielonej Górze o 0,2. W odniesieniu do 2016 r. w Gorzowie Wielkopolskim rozwodów było mniej o 0,7, a w Zielonej Górze ich liczba nie zmieniła się.

Wykres 61. Ludność w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Chart 61. Popultaion in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. odnotowany w Gorzowie Wielkopolskim ubytek naturalny (na poziomie minus 1,8 osoby na 1000 ludności) był wyższy niż średnio w województwie (minus 1,5 osoby na 1000 ludności). W Zielonej Górze wystąpił przyrost naturalny, przy czym jego wartość była bliska 0 (na poziomie 0,2 osoby na 1000 ludności).

W miastach na prawach powiatu uległy osłabieniu wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2018 r. współczynnik urodzeń żywych w Gorzowie Wielkopolskim był o 0,7 p. prom. niższy niż w 2017 r., a w Zielonej Górze – o 0,3 p. prom. W odniesieniu do 2016 r. wskaźnik był niższy w Gorzowie Wielkopolskim (o 0,1 p. prom.), natomiast wyższy w Zielonej Górze (o 0,4 p. prom.). W obu miastach w ujęciu rocznym zwiększyła się liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności: w Gorzowie Wielkopolskim z 10,0 do 11,2, a w Zielonej Górze z 9,6 do 9,8 (wobec odpowiednio 9,6 i 9,0 w 2016 r.). W rezultacie Gorzów Wielkopolski, podobnie jak większość powiatów w województwie lubuskim, w 2018 r. odnotował ujemny przyrost naturalny. W Zielonej Górze przyrost naturalny pozostał dodatni, ale jego poziom był niski.

Tablica 182. Ruch naturalny ludności
Table 182. Vital statistics

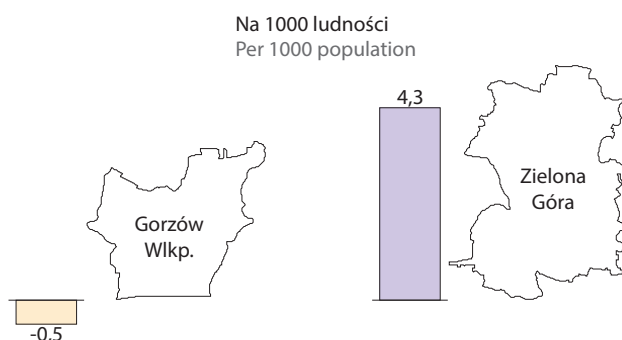
Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population		
GORZÓW WLKP.	2017	10,1	10,0	0,1
	2018	9,4	11,2	-1,8
ZIELONA GÓRA	2017	10,3	9,6	0,7
	2018	10,0	9,8	0,2

W ogólnej liczbie ludności Gorzowa Wielkopolskiego 58,8% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, w Zielonej Górze – 59,1%. Na 100 osób w tym wieku przypadało odpowiednio 70 i 69 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średniej dla województwa – 64 osoby. Były to najwyższe wskaźniki obciążenia demograficznego wśród powiatów. Prognozuje się, że do 2030 r. wskaźnik w Gorzowie Wielkopolskim wzrośnie do 78, zaś w Zielonej Górze – do 76.

W 2018 r. w Gorzowie Wielkopolskim saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Ponadto, w ujęciu rocznym odnotowano niewielki wzrost wskaźnika z minus 0,4 do minus 0,5 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności (wobec 1,1 w 2016 r.). W Zielonej Górze saldo migracji ludności pozostało dodatnie. Przy tym wzrosła przewaga zameldowań na pobyt stały nad wymeldowaniami z 3,9 do 4,3 osoby w przeliczeniu na 1000 ludności (wobec 3,3 w 2016 r.).

W 2018 r. w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze zanotowano jedno z największych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców miast (odpowiednio na poziomie 23,7% oraz 23,1% wobec 21,0% średnio w województwie). Jednocześnie w tych miastach niższe od średniej wartości w województwie były odsetki osób w wieku przedprodukcyjnym (odpowiednio na poziomie 17,5% i 17,8% wobec 18,1% przeciętnie w województwie).

Wykres 62. Saldo migracji na pobyt stały w 2018 r.
Chart 62. Net migration for permanent residence in 2018

W 2018 r. w Gorzowie Wielkopolskim odnotowano 1256 zameldowań na pobyt stały, a w Zielonej Górze – 1787. Było to łącznie 24% ogółu zameldowań na pobyt stały w województwie. Wymeldowań w Gorzowie Wielkopolskim było 1322, a w Zielonej Górze 1185. Łącznie było to 18% ogółu wymeldowań w województwie.

Środowisko i ekologia Environment and ecology

Warunki naturalne Natural conditions

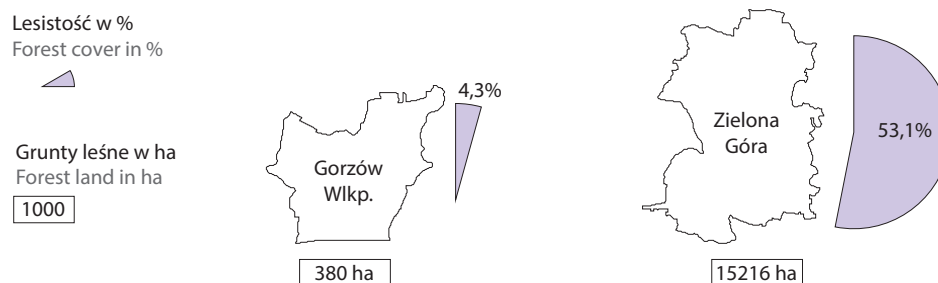
W końcu 2018 r. grunty leśne miast na prawach powiatu – Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry zajmowały łącznie obszar 15595,9 ha stanowiąc 2,2% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 15150,9 ha porastały 53,1% powierzchni Zielonej Góry i 4,3% powierzchni Gorzowa Wielkopolskiego.

W 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry wynosiła 6044,5 ha, co stanowiło 0,4% powierzchni geograficznej województwa i 16,6% powierzchni tych miast łącznie.

Tablica 183. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona. Stan w dniu 31 XII
 Table 183. Legally protected areas possessing unique environmental value. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	W tym Of which			Pomniki przyrody Monuments of nature
			rezerwy przyrody nature reserves	obszary chronionego krajobrazu protected landscape areas	użytki ekologiczne ecological arable lands	
			w ha	in ha		
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	2017	6068,7	167,0	5845,9	41,5	114
	2018	6044,5	167,0	5821,5	41,6	113
Gorzów Wlkp.		416,0	78,3	335,6	2,0	53
Zielona Góra		5628,5	88,7	5485,9	39,6	60

Wykres 63. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Chart 63. Forest land and forest cover in 2018. As of 31 Dec.

Wykorzystanie i ochrona wód

Water use and protection

Gorzów Wielkopolski jest 5. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (po powiatach: żarskim, krośnieńskim, gorzowskim i mieście Zielona Góra). W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 53,7 m³, tj. o 26,0 m³ mniej niż średnio w województwie.

Zielona Góra zajmuje 4. lokatę w województwie (przed Gorzowem Wielkopolskim) w związku z ogólnym zużyciem wody. W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 54,1 m³, tj. o 25,6 m³ mniej niż średnio w województwie.

W 2018 r. odprowadzono w Gorzowie Wielkopolskim do wód lub do ziemi 6240 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 12,1% ilości ścieków odprowadzonych.

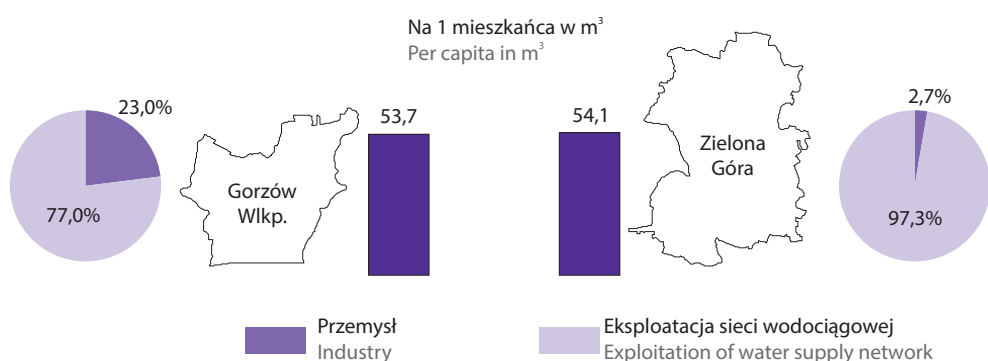
W Zielonej Górze w 2018 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 6084 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost o 5,5% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 0,1% ścieków.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w Gorzowie Wielkopolskim stanowiła 94,2% ogółu mieszkańców powiatu (w 2016 r. 97,9%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia Gorzów Wielkopolski na 2. miejscu w województwie.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w Zielonej Górze stanowiła 95,5% ogółu mieszkańców powiatu (w 2016 r. 86,2%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia Zieloną Górę na 1. lokacie w województwie.

W Gorzowie Wielkopolskim najwięcej – 77,0% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 23,0% – wody spożytkowano na cele produkcyjne w przemyśle. Eksploatacja sieci wodociągowej w Zielonej Górze pochłonęła 97,3% zużywanej wody, 2,7% wody wykorzystano w przemyśle.

Wykres 64. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
Chart 64. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

Tablica 184. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
Table 184. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification		Ścieki ogółem Wastewater in total	Oczyszczane Treated		Nieoczyszczane Untreated		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem Population connected to waste- water treat- ment plants in % of total population
			razem total	w tym biologicznie w % ogółem of which biologically in % of total	razem total	w tym odprowa- dzone siecią kanaliza- cyjną of which discharged by sewerage system	
		w dam ³	in dam ³		w dam ³	in dam ³	
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	2017	11853	11852	0,0	1	-	94,8
	2018	12324	12316	0,0	8	-	94,9
Gorzów Wlkp.	2017	5965	5964	-	1	-	93,8
	2018	6240	6232	-	8	-	94,2
Zielona Góra	2017	5888	5888	0,1	-	-	95,8
	2018	6084	6084	0,1	-	-	95,5

Nakłady na ochronę środowiska

Outlays on environmental protection

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano w Gorzowie Wielkopolskim 27,9 mln zł, tj. 226 zł w przeliczeniu na mieszkańca (7. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 71,2% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 18,9% na działalność związaną z oszczędzaniem energii, a pozostałe 9,9% na gospodarkę odpadami oraz ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

W 2018 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano w Zielonej Górze 45,1 mln zł, tj. 321 zł w przeliczeniu na mieszkańca (3. lokata w województwie lubuskim). Większość środków – 68,8% wydatkowano na pozostałą działalność w zakresie ochrony środowiska związaną z oszczędzaniem energii, 22,3% – na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 8,4% – na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, a pozostałe 0,5% na gospodarkę odpadami i zmniejszanie hałasu i wibracji.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły w Gorzowie Wielkopolskim łącznie 4,4 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 36 zł. Środki te przeznaczono w całości na ujęcia i doprowadzenia wody.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły w Zielonej Górze łącznie 6,7 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 48 zł. Większość środków – 96,7%, wydatkowano na ujęcia i doprowadzenia wody, a pozostałe 3,3% na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w Gorzowie Wielkopolskim były środki własne (stanowiące 56,0% ogółu zainwestowanych środków), 35,4% pozyskano z zagranicy, 7,7% z budżetu gminy, a pozostałe 0,9% stanowiły inne środki w tym nakłady niefinansowane.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w Zielonej Górze były środki własne (stanowiące 43,5% ogółu środków), kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe) – stanowiące 28,9% ogółu zainwestowanych środków, 17,2% pozyskano z funduszy ekologicznych, 9,9% środków pochodziło z budżetu centralnego i budżetu województwa, a pozostałe 0,5% środków pozyskano z zagranicy.

Tablica 185. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 185. Outlays on fixed assets on environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification		Ochrona środowiska Environmental protection	Gospodarka wodna Water management
		w tys. zł in thousand PLN	
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	2017	74684,2	15491,0
	2018	73030,2	11120,4
Gorzów Wlkp.	2017	19651,2	8412,5
	2018	27938,5	4446,2
Zielona Góra	2017	55033,0	7078,5
	2018	45091,7	6674,2

Rynek pracy

Labour market

Pracujący

Employed persons

Pracujący w miastach na prawach powiatu Gorzów Wlkp. i Zielona Góra (łącznie 87,9 tys. osób) stanowili 37,1% ogółu pracujących w województwie lubuskim. W porównaniu z końcem 2016 r. liczba pracujących w Gorzowie Wlkp. wzrosła o 2,3% osiągając liczbę 40,6 tys. Z kolei w Zielonej Górze wzrost liczby pracujących w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat wyniósł 6,0% do poziomu 47,3 tys.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w Gorzowie Wlkp. i w Zielonej Górze wyniosła odpowiednio 328 i 337 i była odpowiednio o 95 i 104 pracujących na 1000 mieszkańców wyższa niż średnio w województwie. Spośród gmin miejskich w województwie, wyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano jedynie w gminie Kostrzyn nad Odrą (420 pracujących na 1000 ludności). Z kolei w Gorzowie Wlkp. liczba pracujących na 1000 ludności była równa wartości tego wskaźnika w gminie miejskiej Żary.

Udział kobiet w ogóle pracujących w Gorzowie Wlkp. był nieco większy niż w Zielonej Górze (odpowiednio 52,0% i 51,2%). W obu miastach był jednak większy niż średnio w województwie (49,6%). W porównaniu z końcem 2016 r. w obu miastach liczba pracujących kobiet wzrosła – w Gorzowie Wlkp. o 0,2%, a w Zielonej Górze o 4,9%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn w obu miastach odpowiednio o 4,8% i 7,1%.

Z ogółu pracujących w Gorzowie Wlkp. 35,0% zatrudniały przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlane, a 64,8% jednostki usługowe. W Zielonej Górze odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie wyniósł 25,7%, a w przedsiębiorstwach usługowych 73,9%.

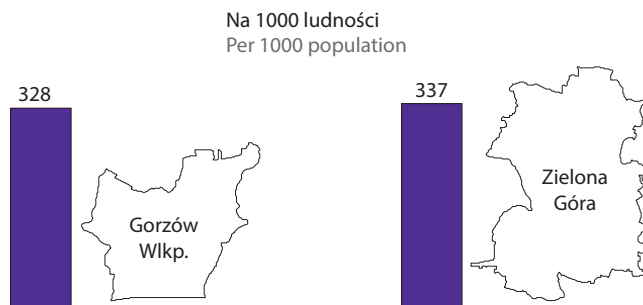
Tablica 186. Pracujący^a. Stan w dniu 31 XII
Table 186. Employed persons^a. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
MIASTA NA PRAWACH POWIATU			
Gorzów Wlkp. 2017	39886	17,1	20673
2018	40588	17,1	21089
Zielona Góra 2017	45460	19,5	23492
2018	47307	20,0	24205

a Patrz Uwagi ogólne
a See general notes.

Miasta na prawach powiatu koncentrowały łącznie ponad 28% ogółu pracujących w przemyśle i budownictwie w województwie i blisko 45% pracujących w przedsiębiorstwach usługowych.

Wykres 65. Pracujący w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Chart 65. Employed persons in 2018. As of 31 Dec.

Bezrobotni Unemployed persons

Populacja bezrobotnych zarejestrowanych w miastach na prawach powiatu Gorzów Wlkp. i Zielona Góra liczyła łącznie 3,8 tys. osób, co stanowiło 17,0% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim. W obu miastach liczba bezrobotnych zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2016 r., w większym stopniu w Gorzowie Wlkp. niż w Zielonej Górze. W rezultacie w końcu 2018 r. liczba bezrobotnych w Gorzowie Wlkp. (1,5 tys. osób) była o 33,5% niższa niż w końcu 2016 r. Z kolei w Zielonej Górze liczba bezrobotnych wyniosła 2,3 tys. osób, tj. o 23,8% mniej niż w końcu 2016 r.

W końcu 2018 r. stopa bezrobocia w Gorzowie Wlkp. wyniosła 2,6%, a w Zielonej Górze 3,3%. Oznacza to spadek stopy bezrobocia w każdym z miast po 1,3 p. proc. w porównaniu z końcem 2016 r. Niższą stopę bezrobocia zanotowano jedynie w powiecie słubickim (na poziomie 2,5%).

W miastach na prawach powiatu w województwie lubuskim na zbliżonym poziomie utrzymywał się udział kobiet w populacji zarejestrowanych bezrobotnych: w Gorzowie Wlkp. – 57,6%, w Zielonej Górze – 57,9%. W obu miastach liczba bezrobotnych kobiet zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2016 r. (odpowiednio o 31,6% i 21,6%) przy większym spadku liczby bezrobotnych mężczyzn (odpowiednio o 36,0% i 26,7%).

Miasta różnicuje udział długotrwale bezrobotnych w populacji zarejestrowanych bezrobotnych, który w Gorzowie Wlkp. wyniósł 26,6% i był o 8,4 p. proc. mniejszy niż w końcu 2016 r. W Zielonej Górze odsetek długotrwale bezrobotnych był większy niż w Gorzowie Wlkp., na poziomie 39,4%, był jednak o 7,0 p. proc. mniejszy w porównaniu z końcem 2016 r.

W miastach na prawach powiatu odsetek osób młodych, w wieku do 25 lat w populacji bezrobotnych zarejestrowanych był mniejszy niż w pozostałych powiatach w województwie. W końcu 2018 r. w Gorzowie Wlkp. wyniósł 8,0%, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r., a w Zielonej Górze 8,2%, tj. o 0,3 p. proc. mniej.

Absolwenci stanowili 2,6% ogółu bezrobotnych w Gorzowie Wlkp., tj. mniej niż średnio w województwie (0,4 p. proc.) i mniej niż w końcu 2016 r. o 0,2 p. proc. Z kolei w Zielonej Górze odsetek absolwentów zmniejszył się o 0,8 p. proc. do poziomu 2,5% (tj. o 0,5 p. proc. mniejszego od średniej w województwie).

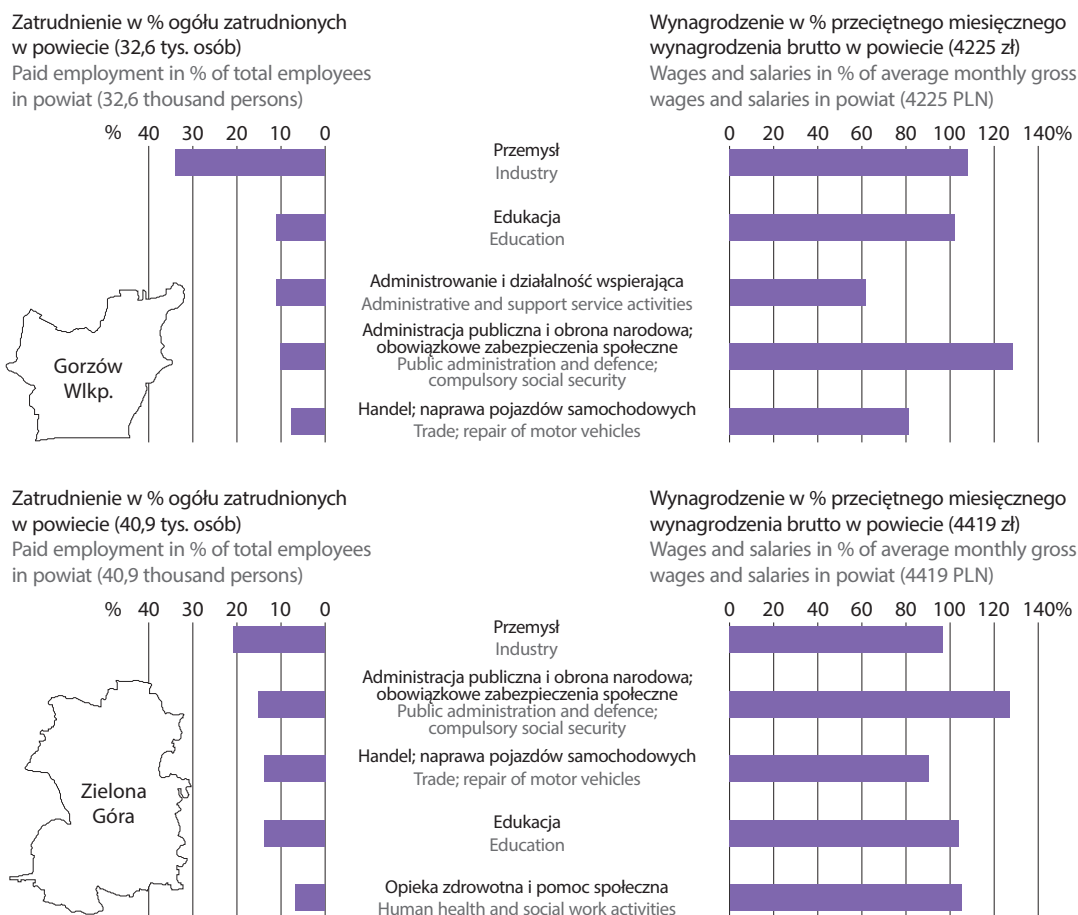
W obu miastach zmniejszył się także odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia: w Gorzowie Wlkp. o 3,8 p. proc. do poziomu 30,7%, a w Zielonej Górze o 2,0 p. proc. do poziomu 28,1%.

Tablica 187. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
 Table 187. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Województwo = 100 Voivodship = 100	Z ogółem kobiety Of total number - women
MIASTA NA PRAWACH POWIATU			
Gorzów Wlkp. 2017	1508	6,1	848
2018	1482	6,7	853
Zielona Góra 2017	2268	9,2	1292
2018	2281	10,3	1321

Wynagrodzenia Wages and salaries

Wykres 66. Zatrudnieni oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji o największym udziale w zatrudnieniu w powiecie w 2018 r.
 Chart 66. Paid employment and average monthly gross wages and salaries by section with the highest employment share in the powiat in 2018

W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gorzowie Wlkp. wyniosło 4225 zł i było nieco niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (o 0,4%). Z kolei w Zielonej Górze przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wysokości 4419 zł było o 4,2% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie.

W porównaniu z 2016 r. i 2017 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gorzowie Wlkp. wzrosło odpowiednio o 15,1% i 7,4% tj. w większym stopniu niż w Zielonej Górze (wzrost wyniósł odpowiednio 12,7% i 5,9%). W rezultacie przeciętne wynagrodzenie w Gorzowie Wlkp. w 2018 r. stanowiło 95,6% przeciętnego wynagrodzenia w Zielonej Górze (wobec 93,6% w 2016 r.).

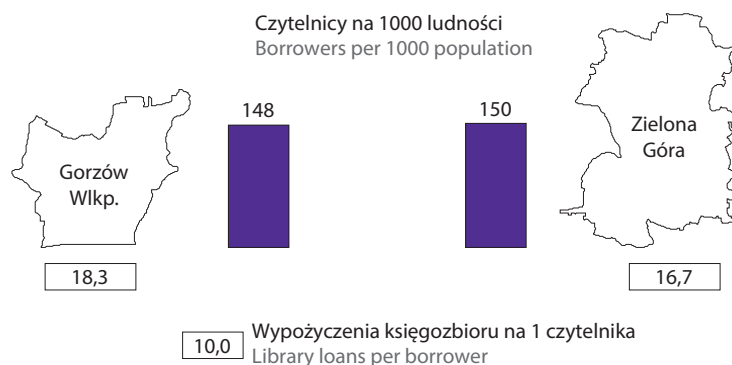
Kultura i turystyka

Culture and tourism

Biblioteki oraz instytucje kultury

Libraries and cultural institutions

Wykres 67. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2018 r.
 Chart 67. Borrowers of public libraries and loans of collection in 2018

W końcu grudnia 2018 r. w mieście Gorzów Wlkp. funkcjonowało 17 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 6,7% wszystkich bibliotek w województwie. Natomiast w mieście Zielona Góra działalność prowadziło 20 bibliotek publicznych łącznie z filiami, co stanowiło 7,9% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2016 r. liczba bibliotek w Gorzowie Wlkp. zwiększyła się o dwie, w Zielonej Górze natomiast nie uległa zmianie. W obu miastach zwiększyła się liczba woluminów księgozbioru odpowiednio o 0,9% i 2,8%, a liczba czytelników spadła odpowiednio o 12,9% i 16,0%.

W stosunku do 2016 r. spadła również liczba wypożyczeń w Gorzowie Wlkp. o 5,0% natomiast w Zielonej Górze o 13,8%.

W Gorzowie Wlkp. odnotowano 18 wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika, natomiast w Zielonej Górze dokonano 17 wypożyczeń na 1 czytelnika.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2018 r. działające w miastach na prawach powiatu instytucje zorganizowały łącznie 1348 imprez (21,4% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 265,8 tys. osób.

Tablica 188. Biblioteki publiczne. Stan w dniu 31 XII
 Table 188. Public libraries. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Biblioteki i filie Libraries and branches	Punkty biblio- teczne Library service points	Księgozbiór w tys. wolumi- nów Collection in thousand volumes	Czytelnicy Borrowers	Wypożyczenia w tys. Loans in thousand
GORZÓW WLKP.	2017	17	19	449,8	20118	347,1
	2018	17	17	452,5	18407	336,3
ZIELONA GÓRA	2017	20	3	493,3	25289	370,4
	2018	20	3	502,0	21070	351,4

W miastach na prawach powiatu funkcjonowało 75 zespołów artystycznych (15,3% zespołów artystycznych w województwie), w tym 24 zespoły wokalne i chóry, 8 zespołów folklorystycznych oraz 3 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 1116 członków, tj. 15,8% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w Gorzowie Wlkp. - 64,8% ogólnej liczby imprez w miastach na prawach powiatu, natomiast najwyższą frekwencję odnotowano w Zielonej Górze – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 436 osób.

Turystyka Tourism

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2018 r. w granicach lubuskich miast na prawach powiatu funkcjonowały 43 turystyczne obiekty noclegowe, tj. 14,3% wszystkich obiektów w województwie. Bazę noclegową w Gorzowie Wlkp. tworzyło 12 obiektów hotelowych, natomiast w Zielonej Górze funkcjonowało 18 obiektów hotelowych oraz 13 pozostałych obiektów noclegowych. W lubuskich miastach na prawach powiatu do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 2130 miejsc noclegowych tj. o 25,6 więcej niż w 2016 r. Z ogółu miejsc noclegowych 81,2% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 82,3% - w hotelach.

W 2018 r. w miastach Gorzów Wlkp. i Zielona Góra turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 141,1 tys. turystów, tj. 20,5% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 27,1 tys. osób stanowili 19,2% ogółu turystów w obu miastach i 15,3% ogółu turystów zagranicznych w województwie.

W porównaniu z danymi za 2016 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 25,3%, w tym liczby turystów zagranicznych - o 11,1%.

W stosunku do 2016 r. liczba udzielonych noclegów w Zielonej Górze wzrosła o 45,6 tys., tj. o 51,1%, w tym turystom zagranicznym o 6,1 tys., tj. o 27,3%. W Gorzowie Wlkp. liczba udzielonych noclegów spadła o 0,2 tys., tj. o 0,2%, w tym turystom zagranicznym o 10,6 tys. tj. o 25,6%. Udział noclegów udzielonych turystom zagranicznym w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w miastach na prawach powiatu w 2018 r. wynosił 23,5%, tj. o 7,3 p. proc. mniej niż w 2016 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W mieście Gorzowie Wlkp. wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 2,0 p. proc. niższym niż w 2016 r., natomiast w Zielonej Górze wskaźnik ten był o 0,5 p. proc. wyższy niż w 2016 r. Najniższą wartość wskaźnika stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w powiecie nowosolskim (16,8%).

Stopień wykorzystania pokoi w hotelach wyniósł 44,8% w Gorzowie Wlkp. i 47,6% w Zielonej Górze, przy najniższej wartości wskaźnika w powiecie nowosolskim – 16,0%, a najwyższej w powiecie sulęcińskim – 61,0%.

Tablica 189. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie
 Table 189. Tourist accommodation establishments and occupancy

Wyszczególnienie Specification		Obiekty ^a Facilities ^a		Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a		Korzystający ^b Tourist accommodated ^b		Udzielone noclegi ^b Nights spent (overnight stay) ^b	
		ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym cało- roczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which open all year	ogółem total	w tym tury- stom zagra- nicznym of which foreign tourists
GORZÓW WLKP.	2017	12	11	821	798	67434	14649	134141	43328
	2018	12	11	833	799	65159	13126	117386	30847
ZIELONA GÓRA	2017	26	24	1043	963	65493	12978	110634	24947
	2018	31	29	1297	1217	75969	13982	134979	28340

a Stan w dniu 31 VII. b W ciągu roku.
 a As of 31 Jul. b During the year.

Z obu miast na prawach powiatu wyższy wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w Gorzowie Wlkp. 39,8%, niższy natomiast w Zielonej Górze – 30,1%, przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 29,8%.

Edukacja i wychowanie

Education

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

W roku szkolnym 2018/2019 w miastach na prawach powiatu funkcjonowały łącznie 103 placówki wychowania przedszkolnego, tj. 20,6% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba placówek zmniejszyła się o 13. W Zielonej Górze działało o 13 placówek wychowania przedszkolnego więcej niż w Gorzowie Wlkp.

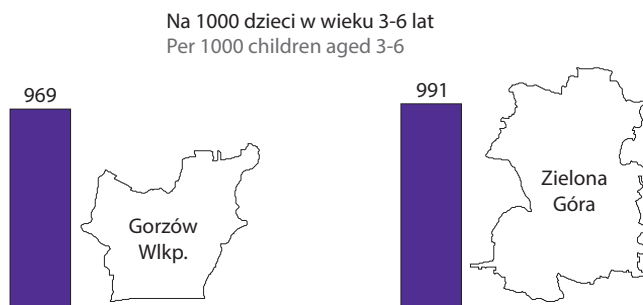
Przedszkola stanowiły 86,7% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w Gorzowie Wlkp. oraz 82,8% w Zielonej Górze. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 liczba przedszkoli w Gorzowie Wlkp. nie uległa zmianie natomiast w Zielonej Górze wzrosła (o 4). Przedszkola w omawianych miastach oferowały łącznie 33,0% wszystkich miejsc w przedszkolach w województwie lubuskim. Średnio na 1 przedszkole w Gorzowie Wlkp. przypadało 117 miejsc, a w Zielonej Górze 123 miejsca.

W roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego w Gorzowie Wlkp. uczęszczało 4,8 tys. dzieci, a w Zielonej Górze 5,7 tys. Dzieci w przedszkolach stanowiły w Gorzowie Wlkp. 95,4%, a w Zielonej Górze 96,3% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Średnio na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w Gorzowie Wlkp. przypadało 106 dzieci, a w Zielonej Górze 99 dzieci.

Tablica 190. Wychowanie przedszkolne
Table 190. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification		Placówki Establishments		Miejsca w przed- szkolach Places in nursery schools	Dzieci ogółem Total children	W tym Of which	
		ogółem total	w tym w przed- szkolach of which in nursery schools			w przed- szkolach in nursery schools	w wieku 6 lat aged 6
GORZÓW WLKP.	2017/2018	47	39	4544	4770	4502	1025
	2018/2019	45	39	4565	4785	4567	1162
ZIELONA GÓRA	2017/2018	60	46	5806	5692	5379	1203
	2018/2019	58	48	5909	5747	5535	1303

Wykres 68. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019
Chart 68. Children attending pre-primary education establishments in the 2018/2019 school year

W Zielonej Górze do przedszkoli uczęszczało 23,5% dzieci w wieku 6 lat, w Gorzowie – 25,4%.

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Primary schools and lower secondary schools

W Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze w roku szkolnym 2018/2019 działało łącznie 59 szkół podstawowych, tj. o 8 placówek więcej niż w roku szkolnym 2016/2017. W szkołach podstawowych znajdujących się na terenie miast na prawach powiatu uczyło się łącznie 21,7 tys. dzieci, tj. 26,6% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017 liczba uczniów wzrosła (o 35,4%). Średnio na 1 szkołę podstawową w Gorzowie Wielkopolskim przypadało 356 uczniów, a w Zielonej Górze 377.

Tablica 191. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży
 Table 191. Primary schools and lower secondary schools for children and youth

Wyszczególnienie Specification		Szkoły podstawowe Primary schools		Gimnazja Lower secondary schools		
		szkoły schools	uczniowie pupils	szkoły schools	uczniowie students	absolwenci ^a graduates ^a
GORZÓW WLKP.	2017/2018	28	8660	5	2138	1040
	2018/2019	28	9971	3	1157	1132
ZIELONA GÓRA	2017/2018	31	10031	10	2467	1162
	2018/2019	31	11689	9	1214	1204

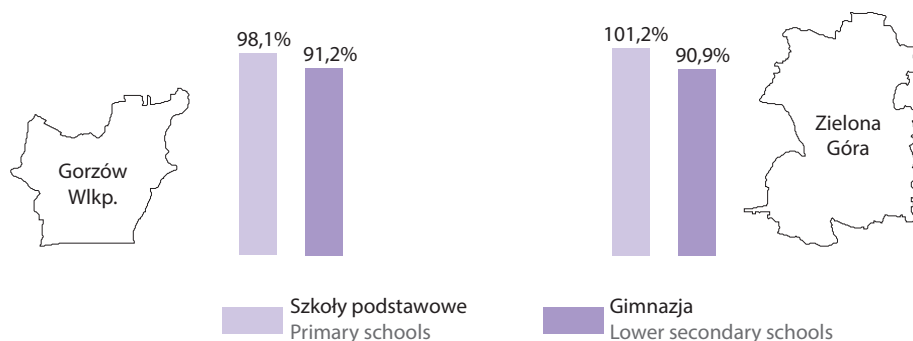
a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From previous school year.

W roku szkolnym 2018/19 nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji. W miastach na prawach powiatu funkcjonowało łącznie 12 gimnazjów, do których uczęszczało 2,4 tys. uczniów, tj. 26,9% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2018 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 7-14 lat) w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł w Gorzowie Wlkp. 98,1% i był o 6,0 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie, a w Zielonej Górze 101,2%, tj. o 9,1 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 15 lat) wynosił w Gorzowie Wlkp. 91,2% i był o 10,7 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie, a w Zielonej Górze 90,9% i był wyższy o 10,5 p. proc. niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe i gimnazja w Gorzowie Wlkp. zatrudniały łącznie 821 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a w Zielonej Górze 1012.

Wykres 69. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2018/2019
 Chart 69. Net enrollment rate in the 2018/2019 school year

W miastach na prawach powiatu największą popularnością wśród młodzieży cieszyły się licea ogólnokształcące.

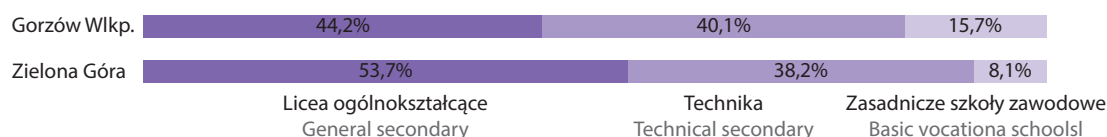
Szkoły ponadgimnazjalne

Upper secondary schools

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2018/2019 w miastach na prawach powiatu pozostawało 57 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało łącznie 12,3 tys. uczniów. Szkoły ponadgimnazjalne Gorzowa Wlkp. tworzyło 7 branżowych szkół I stopnia, 10 liceów ogólnokształcących, 11 techników, 1 szkoła artystyczna dająca uprawnienia zawodowe oraz 3 szkoły specjalne przysposabiające do pracy. Jednocześnie w Zielonej Górze działało: 6 branżowych szkół I stopnia, 9 liceów ogólnokształcących, 7 techników, 2 szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy. W roku szkolnym 2018/2019 w Gorzowie Wlkp. działało również 11 szkół policealnych, a w Zielonej Górze 18, w których kształciło się odpowiednio 1703 i 1958 osób.

Wykres 70. Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2018/2019

Chart 70. Structure of graduates of the upper secondary schools^a for children and youth in the 2018/2019 school year

a łącznie ze specjalnymi.
a Including special schools.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

Municipal infrastructure. Dwellings. Roads

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W miastach na prawach powiatu notuje się najwyższe w województwie wskaźniki zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej w Gorzowie Wlkp. wyniosła 341,7 km, a w Zielonej Górze – 427,0 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to odpowiednio 398,6 km wodociągu i 153,4 km (wobec 50,2 km średnio w województwie).

W końcu 2018 r. w Gorzowie Wlkp. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 100,0%, a w Zielonej Górze 94,9% (wobec 94,6% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w obu miastach było wyższe niż średnio w województwie i wyniosło 32,8 m³ na 1 mieszkańca w Gorzowie Wlkp. oraz 34,0 m³ w Zielonej Górze (wobec 30,8 m³ średnio w województwie).

W końcu 2018 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gorzowie Wlkp. wyniosła 320,3 km, a w Zielonej Górze 380,5 km. W przeliczeniu na 100 km² było to odpowiednio 373,7 km i 136,7 km sieci kanalizacyjnej. Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w Gorzowie Wlkp. znacznie przewyższał odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w Zielonej Górze (wskaźniki te wyniosły odpowiednio 99,9% i 84,7%).

Zagęszczenie sieci gazowej jest znacznie większe w Gorzowie Wlkp. niż w Zielonej Górze. W końcu 2018 r. długość sieci gazowej wyniosła odpowiednio 276,2 km i 508,5 km., tj. w przeliczeniu na 100 km² – odpowiednio 322,2 km i 182,7 km.

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w Gorzowie Wlkp. był jednak niższy niż w Zielonej Górze (odpowiednio 78,7% i 84,2%).

Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe w obu miastach było niższe niż średnio w województwie (6830,2 kWh). W Zielonej Górze wyniosło 6244,8 kWh, a w Gorzowie Wlkp. 3653,2 kWh.

W końcu 2018 r. w miastach na prawach powiatu łącznie było 115,5 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe było niższe od przeciętnego zużycia energii w województwie: w Gorzowie Wlkp. wyniosło 1686 kWh, a w Zielonej Górze 1785 kWh.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii w Gorzowie Wlkp. wyniosło 734 kWh, a w Zielonej Górze – 783 kWh, przy średnim zużyciu energii na 1 mieszkańca w województwie na poziomie 774 kWh.

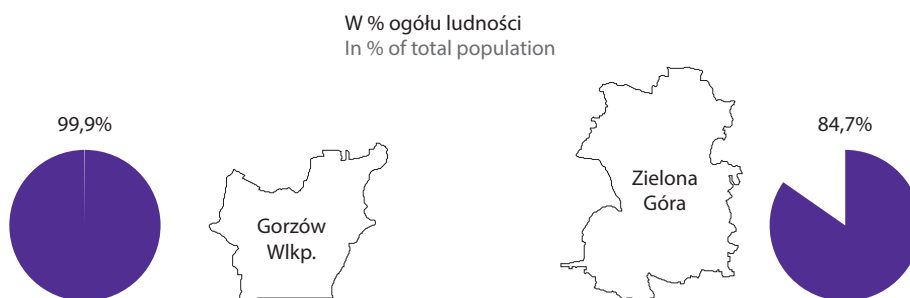
Tablica 192. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Stan w dniu 31 XII

Table 192. Water supply and sewage network. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Sieć wodociągowa w km Water supply network in km		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności Consumers using water supply network in % of total population	Sieć kanalizacyjna w km Sewage network in km		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności Consumers using sewage network in % of total population
		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²		ogółem total	na 100 km ² per 100 km ²	
GORZÓW WLKP.	2017	338,6	395,0	100,0	319,7	373,0	99,9
	2018	341,7	398,6	100,0	320,3	373,7	99,9
ZIELONA GÓRA	2017	420,5	151,1	94,9	379,2	136,2	84,4
	2018	427,0	153,4	94,9	380,5	136,7	84,7

Wykres 71. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.

Chart 71. Consumers using sewage network in 2018

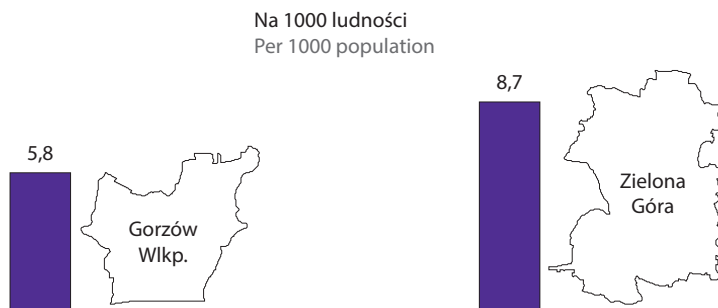
Mieszkania Dwellings

W 2018 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w miastach na prawach powiatu łącznie wyniosła 1942, tj. 45,6% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Wśród mieszkań oddanych do użytkowania, 1539 tj. 79,2% stanowiły mieszkania na sprzedaż lub wynajem, a 11,9% - mieszkania w budownictwie indywidualnym.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze wyniósł odpowiednio 5,8 i 8,7 wobec 4,2 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw w Gorzowie Wlkp. oddano do użytkowania 1042 mieszkania, a w Zielonej Górze 1974.

Z 3,6 tys. mieszkań oddanych do użytkowania w miastach na prawach powiatu w latach 2016-2017, 72,2% stanowiły mieszkania zlokalizowane w Zielonej Górze.

Wykres 72. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.
Chart 72. Dwellings completed in 2018

W 2018 r. w Gorzowie Wlkp. oddano do użytkowania 723 mieszkania, tj. 17,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Były to głównie mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (w liczbie 492), stanowiące 20,3% ogółu mieszkań na sprzedaż lub wynajem w województwie oraz mieszkania w budownictwie indywidualnym (59), które stanowiły 3,6% ogółu tego typu mieszkań w województwie.

W Zielonej Górze liczba mieszkań oddanych do użytkowania w 2018 r. wyniosła 1219, w tym liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem 1047, a w budownictwie indywidualnym 172. Mieszkania oddane do użytkowania w Zielonej Górze stanowiły 28,6% ogółu mieszkań oddanych w województwie. W mieście zlokalizowanych było 43,3% ogółu mieszkań na sprzedaż lub wynajem w województwie oraz 10,4% ogółu mieszkań w budownictwie indywidualnym.

Infrastruktura transportu

Transport infrastructure

W miastach na prawach powiatu znajduje się łącznie 411,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,4% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie).

W obu miastach rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: w Gorzowie Wlkp. w 2018 r. wyniosła 589, a w Zielonej Górze 573 (wobec odpowiednio 539 i 505 w 2016 r.).

W miastach na prawach powiatu w 2018 r. miało miejsce łącznie 101 wypadków drogowych, które stanowiły 15,2% ogółu wypadków drogowych w województwie. Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności była wyższa w Zielonej Górze (38,5) niż w Gorzowie Wlkp. (37,9). W obu miastach na prawach powiatu wartość tego wskaźnika kształtowała się jednak poniżej jego średniego poziomu w województwie (65,3). Z 3 ofiar śmiertelnych tych wypadków, 2 były w Gorzowie Wlkp. Z kolei wśród 111 rannych w wypadkach drogowych w miastach na prawach powiatu, 60 było ofiarami wypadków w Zielonej Górze. W 2018 r. zarówno łączna liczba ofiar śmiertelnych w miastach na prawach powiatu, jak i liczba rannych, była niższa niż w 2017 r., odpowiednio o 62,5% i 39,0%.

W Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze znajdowało się łącznie 116,6 km ścieżek rowerowych, w tym 66,0 km w Zielonej Górze. Było to łącznie 19,5% ogółu ścieżek rowerowych w województwie. W przeliczeniu na 10 tys. km² długość ścieżek rowerowych w Zielonej Górze wyniosła 2371,4 km, a w Gorzowie Wlkp. 5902,9 km.

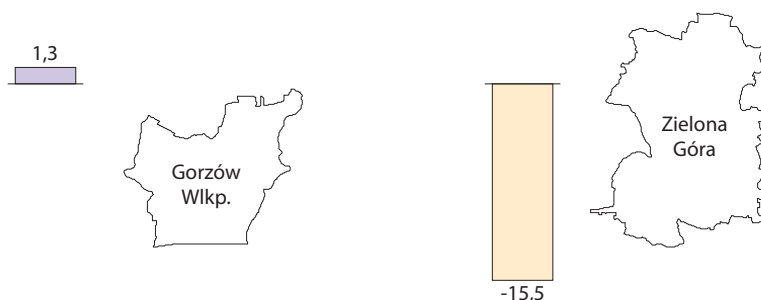
Finanse publiczne

Public finance

W 2018 r. zarówno dochody, jak i wydatki miast na prawach powiatu w województwie lubuskim wzrosły w stosunku do notowanych w latach poprzednich. W Gorzowie Wlkp. dochody ukształtowały się na poziomie 756,3 mln zł (tj. wyższym niż w 2016 r. i 2017 r. odpowiednio o 19,9% i 16,4%). Wydatki miasta, w kwocie 746,8 mln były o 24,9% wyższe w porównaniu z 2016 r. i o 16,9% wyższe w stosunku do zrealizowanych w 2017 r.

Dochody Zielonej Góry wyniosły 923,4 mln zł (tj. o 28,2% więcej w porównaniu z 2016 r. i o 7,4% więcej w stosunku do 2017 r. Wydatki osiągnęły poziom 1066,5 mln zł, tj. o 54,1% wyższy w porównaniu z 2016 r. i o 29,9% wyższy niż w 2017 r.

Wykres 73. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów według gmin w 2018 r. (w %)
 Chart 73. Result/revenue relation by gminas in 2018 (in %)

W rezultacie miasto Gorzów Wlkp. rok budżetowy 2018 zamknęło nadwyżką w wysokości 9,5 mln zł, a relacja wyniku do zrealizowanych w 2018 r. dochodów wyniosła 1,3% (wobec 1,7% w 2017 r.). W Zielonej Górze, wobec wyższych wydatków niż dochodów, rok budżetowy zamknęło deficytem w wysokości minus 143,1 mln zł. Relacja wyniku do wykonanych dochodów wyniosła minus 15,5% (wobec nadwyżki w roku poprzednim w wysokości 38,6 mln zł, co stanowiło 4,5% dochodów miasta).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody Gorzowa Wlkp. wyniosły 6090 zł, w tym dochody własne 2852, tj. odpowiednio o 16,2 i 7,5% więcej niż w 2017 r. W Zielonej Górze dochody miasta na 1 mieszkańca wyniosły 6590 zł, w tym dochody własne 3668 zł i były wyższe w stosunku do zrealizowanych w 2017 r. odpowiednio o 7,0% i 9,2%.

W strukturze dochodów budżetu Gorzowa Wlkp. odsetek dochodów własnych wyniósł 46,8% (tj. o 4,4 p. proc. mniej niż w 2016 r.). Drugą ze względu na udział w strukturze dochodów kategorią dochodową są w Gorzowie Wlkp. dotacje, które stanowiły 31,0% ogółu dochodów miasta (tj. o 7,4 p. proc. więcej niż w 2016 r.). Najmniejszy udział w strukturze dochodów miała subwencja ogólna (22,2%, tj. o 3,0 p. proc. mniej niż w 2016 r.).

W Zielonej Górze dochody własne stanowiły ponad połowę dochodów budżetu miasta (55,7%). Było to o 0,6 p. proc. więcej niż w 2016 r. Zwiększył się w porównaniu z 2016 r. udział dotacji w dochodach miasta (do 25,4%, tj. o 4,8 p. proc.), przy spadku udziału subwencji ogólnej (do 18,9%, tj. o 5,3 p. proc.).

Tablica 193. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł)
Table 193. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita in 2018 (in PLN)

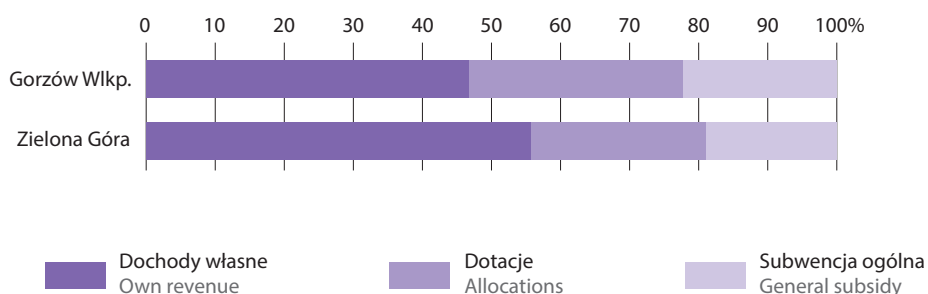
Wyszczególnienie Specification	Dochody ogółem Revenue in total	W tym dochody własne Of which own revenue	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym wydatki Of which expenditure	
				bieżące current	inwestycyjne investment
Gorzów Wlkp.	6090	2852	6014	4825	1182
Zielona Góra	6590	3668	7612	5302	2306

W ogóle łącznych wydatków budżetów miast na prawach powiatu 74,0% stanowiły wydatki bieżące, a 25,9% - wydatki inwestycyjne. Odsetek wydatków bieżących w Gorzowie Wlkp. sięgał 80,2%, wobec 69,7% w Zielonej Górze. Z kolei udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków miasta był większy w Zielonej Górze niż w Gorzowie Wlkp. (odpowiednio 30,3% i 19,6%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki Gorzowa Wlkp. wyniosły 6014 zł, w tym wydatki inwestycyjne – 1182 zł i były wyższe niż w poprzednim roku odpowiednio o 16,7% i 105,6%. Wydatki Zielonej Góry na 1 mieszkańca wyniosły 7612 zł, w tym wydatki inwestycyjne – 2306 zł, tj. odpowiednio o 29,4% i 33,9% więcej niż w 2017 r.

Z ogółu wydatków budżetu miasta Gorzów Wlkp. 30,2% zrealizowano w dziale oświata i wychowanie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to 1815 zł, tj. o 17,2% więcej niż w 2016 r. i o 7,7% więcej w porównaniu z 2017 r. W ogóle wydatków budżetu miasta Zielona Góra wydatki w dziale oświata i wychowanie stanowiły 27,1%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to 2064 zł, tj. więcej niż w latach 2016 i 2017 odpowiednio o 18,6% oraz 8,1%.

Wykres 74. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2018 r.
Chart 74. Structure of revenue of gminas by type in 2018

Tablica 194. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 194. Financing and co-financing of UE projects

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN		w % ogółu dochodów in % of total revenues
Gorzów Wlkp.	14587,4	72490,0	9,6
Zielona Góra	69825,9	80479,1	8,7

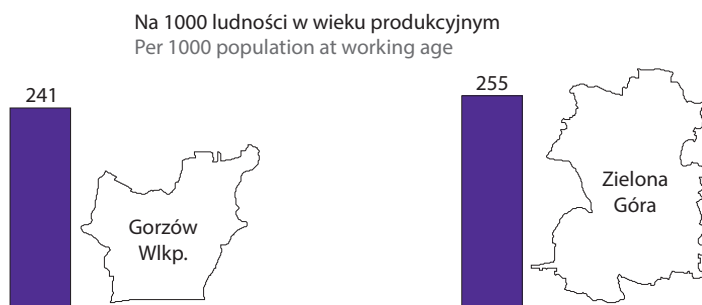
Podmioty gospodarki narodowej Entities of the national economy

W końcu grudnia 2018 r. w Gorzowie Wlkp. zarejestrowanych było 17,6 tys. podmiotów gospodarki narodowej, natomiast w Zielonej Górze 21,2 tys. tj. odpowiednio 15,5% i 18,7% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2016 r. liczba podmiotów w Gorzowie Wlkp. zmalała (o 1,4%), a w Zielonej Górze nieznacznie wzrosła (o 0,1%).

W 2018 r. w Gorzowie Wlkp. zanotowano spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej, w relacji do poprzedniego roku, w większości form prawnych, największy wśród spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, a także spółdzielni (spadek odpowiednio o 47,6% i o 46,6%). Wzrost w skali roku zanotowano tylko w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność (o 1,6%).

Gorzów Wlkp. i Zielona Góra znajdują się w grupie powiatów o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatów ślubickiego i gorzowskiego). W 2018 r. były to odpowiednio 241 i 255 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 75. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Chart 75. Entities of the national economy in 2018. As of 31 Dec.

W 2018 r. w Zielonej Górze wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej, w porównaniu z poprzednim rokiem, zanotowano w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność (o 3,7%) oraz spółek cywilnych (o 0,5%).

Gorzów Wlkp. i Zieloną Górę wyróżnia najwyższy wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw z sektora usług - odpowiednio 79,7% i 80,4%. Podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa stanowią w Gorzowie Wlkp. 19,3%, a w Zielonej Górze 18,8% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem - odpowiednio 1,0% i 0,9%.

Spółki handlowe stanowiły w Gorzowie Wlkp. 10,1% ogółu podmiotów gospodarki narodowej w powiecie, w tym 15,2% to spółki z udziałem kapitału zagranicznego. W Zielonej Górze spółki handlowe stanowiły 14,4% ogółu podmiotów gospodarczych w mieście, w tym spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego - 10,3%. Spółki handlowe zlokalizowane w miastach na prawach powiatu stanowiły 52,6% ogółu tych spółek w województwie.

Tablica 195. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych. Stan w dniu 31 XII
Table 195. Entities of the national economy by selected legal status. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W tym Of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil part- nerships	spółdziel- nie co-opera- tives	fundacje, stowarzy- szenia i orga- nizacje społeczne founda- tions,as- sociations ond social organiza- tions	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons con- ducting economic activity
			razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicz- nego of which with foreign capital participa- tion				
GORZÓW WLKP.	2017	17949	2250	515	1194	73	581	12117
	2018	17552	1773	270	1169	39	499	12309
ZIELONA GÓRA	2017	21381	3663	583	1317	74	841	13843
	2018	21167	3053	313	1323	50	749	14350

Uwagi ogólne

1. Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
2. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.
3. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
4. Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
5. Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.
6. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
7. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 czerwca.
8. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
9. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.
10. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD)	
sekcje	
skrót	pełna nazwa
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Uwagi ogólne

1. Data are presented according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2 PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24st December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.
2. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.
3. The term entities of the national economy is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
4. The term economic entities is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.
5. Data on employment are presented by actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture.
6. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
7. When computing per capita data (per 1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g. fixed assets), the population as of 31 December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30th June.
8. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.
9. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.
10. The names of some classification levels used in publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2
sections

abbreviation	full name
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
x	Real estate activities

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data can be found in subject matter publications, in the "Statistical Yearbook of the Republic of Poland" as well as on the web page of the Statistics Poland <http://stat.gov.pl>.